John Steinbeck

PĂŞUNILE RAIULUI

SAU LOCUL UNDE NU S-A ÎNTÂMPLAT NIMIC
(„The Pastures of Heaven”, 1932)

Unu.

Pe vremea când se clădea Misiunea Carmelo din California de Sus, adică pe la 1776, o ceată de douăzeci de indieni convertiţi s-au lepădat de credinţă într-o bună noapte, iar dimineaţa şi-au părăsit colibele. În afară de faptul că era o pildă proastă, schisma asta neînsemnată paraliza activitatea carierelor de lut unde se făceau cărămizi de chirpici.

După o scurtă consfătuire între autorităţile religioase şi civile, un caporal spaniol a pornit în fruntea unui detaşament de călăreţi, pentru a-i readuce pe aceşti copii rătăciţi înapoi la sânul Maicii Biserici. Ostaşii au străbătut cu greu Valea Carmel, pătrunzând în munţii de dincolo de ea, călătoria dovedindu-se cu atât mai buimăcitoare, cu cât schismaticii fugari se arătau stăpâni ai unei diavoleşti şiretenii în a-şi ascunde urmele. Abia peste o săptămână au izbutit soldaţii să-i găsească, iar atunci când în sfârşit au dat de ei, i-au aflat îndeletnicindu-se cu fapte dezgustătoare pe fundul unui canion acoperit de ferigi, pe unde curgea un pârâu; ceea ce voia să spună că acei douăzeci de eretici erau cufundaţi în somn adânc şi în poziţii ce vădeau întreaga uitare de sine.

Dezgustaţi, militarii i-au înhăţat numaidecât şi, fără a ţine seamă de urletele lor, i-au legat de un lanţ lung, nu prea gros. După aceea, coloana a făcut cale întoarsă şi s-a îndreptat din nou spre Carmel, pentru a oferi bieţilor neofiţi putinţa de a se pocăi în carierele de lut.

În ziua a doua, către sfârşitul după-amiezii, un pui de căprioară a ţâşnit înaintea cetei de oameni şi apoi a pierit vederii dincolo de-o creastă. Caporalul s-a desprins din

coloană şi a luat-o la galop pe urmele lui. Calul greoi s-a cățărat opintindu-se pe costişa abruptă; crengile de manzanită au întins gheare ascuţite înspre obrazul caporalului, dar el s-a avântat mai departe către prânzul său. În câteva minute a ajuns pe creastă şi acolo s-a oprit, uluit de priveliştea ce i se desfăşura dinaintea ochilor – o vale largă acoperită de păşuni înverzite unde păştea o turmă de căprioare. Stejari falnici se înălţau pe pajiştile acelor locuri încântătoare, iar colinele le îmbrăţişau cu dragoste caldă spre a le feri de neguri şi de vânt.

Caporalul cel aspru a simţit cum i se înmoaie inima în faţa unei atât de netulburate frumuseţi. El, omul care biciuise spinări negre până zdrenţuise carnea de pe ele, unul dintre cei a căror lacomă bărbăţie era pe cale de a plămădi o nouă rasă de oameni pentru California, acest bărbos şi sălbatic aducător de civilizaţie se lăsă să alunece de pe şa şi îşi scoase de pe creştet casca de oţel.

— Sfântă Fecioară! Murmură stins. Acestea sunt înverzitele Păşuni ale Raiului, către care Domnul-Dumnezeu ne-a îndrumat.

Urmaşii lui sunt acum aproape albi. Nu putem decât reconstitui sfânta-i cutremurare din clipa descoperirii, dar numele dat de el încântătoarei văi dintre coline dăinuie încă. Până în zilele noastre i se spune Las Pasturas del Cielo.

Printr-o preafericită întâmplare, valea aceasta nu a căzut sub prevederile niciunei mari concesiuni de pământuri. Nici un nobil spaniol n-a luat-o în stăpânire oferindu-şi banii sau nevasta. Vreme îndelungată a rămas uitată sub îmbrăţişarea colinelor din jur. Caporalul spaniol, cel care-o descoperise, a trăit toată viaţa cu gândul de a se reîntoarce acolo. Asemenea celor mai mulţi oameni violenţi din fire, mereu năzuia cu melancolie la un scurt răgaz de tihnă, pe care înaintea morţii să-l petreacă într-o casă de chirpici aşezată lângă un curs de apă şi cu pereţii mereu mirosiţi de vite la vremea nopţii.

O indiancă i-a dăruit un sifilis, şi atunci când carnea a început să-i cadă de pe faţă, nişte prieteni buni l-au închis într-un grajd vechi, ca să nu mai ia şi alţii boala de la el, şi

acolo s-a săvârşit în pace, fiindcă sifilisul, deşi înspăimântător la vedere, nu-i un prieten ingrat faţă de gazdă.

După multă vreme, câteva familii de colonişti s-au strămutat pe Păşunile Raiului, au înălţat garduri şi au sădit pomi roditori. De vreme ce locurile nu aveau stăpân, s-au ciorovăit asupra proprietăţilor. După o sută de ani se aflau acolo, pe Păşunile Raiului, douăzeci de familii pe douăzeci de mici ferme. Cam în mijlocul văii se înălţau un magazin universal şi un oficiu poştal, iar o jumătate de milă mai încolo, lângă pârâu, clădirea şcolii, cu pereţii ciopliţi şi împânziţi de tot felul de însemnări.

Până la urmă, familiile acestea au ajuns să trăiască în bunăstare şi bună înţelegere. Aveau pământ mănos şi lesne de lucrat. Roadele grădinilor de aici erau cele mai alese dintre toate cele recoltate în California centrală.

Doi.

Pentru cei din Păşunile Raiului, ferma Battle era blestemată, iar pentru copiii lor era bântuită de strigoi. Oricât de bun i-ar fi fost pământul, fertil şi cu apă din belşug, nimeni din vale nu râvnea la ea, nimeni n-ar fi fost dispus să trăiască în casa aceea, fiindcă pământul şi casele ce-au fost cândva îngrijite, îndrăgite şi muncite, iar până la urmă părăsite, par totdeauna încărcate de tristeţe şi de ameninţare. Copacii care cresc în jurul unei case pustii sunt întunecaţi, iar umbrele aruncate de ei pe faţa pământului prind forme pline de ciudate înţelesuri.

De cinci ani stătea ferma Battle în părăsire. Ferite de groaza sapei, buruienile creşteau cu o putere de zile mari, înalte cât nişte pomişori. În livadă, pomii erau noduroşi, puternici şi încâlciţi. Dădeau roade mai multe la număr, dar închircite. Mărăcinii se înmulţeau pe la poalele lor şi înghiţeau poamele scuturate de vânt.

Însăşi casa, o clădire pătrată, temeinic ridicată, cu etaj, fusese impunătoare şi frumoasă pe vremea când zugrăveala-i albă era încă proaspătă, dar o ciudată poveste petrecută în vremea din urmă întinsese asupra ei un fel de văl de singurătate cu neputinţă de îndurat. Buruienile năpădiseră scândurile teraselor, iar zidurile ajunseseră cenuşii. Băieţii mai

mici, aceşti aghiotanţi ai timpului în războiul său împotriva celor construite de oameni, spărseseră toate geamurile şi căraseră tot ce putea fi cărat. Băieţii cred că orice obiect portabil, de orice fel, în cazul când nu aparţine cuiva cunoscut, poate fi folosit pentru procurarea unor bucurii, dacă e dus acasă la ei. Aşa că devastaseră casa, umpluseră fântânile cu tot felul de gunoaie şi, cu totul din întâmplare, în vreme ce fumau pe ascuns tutun adevărat în fânărie, au dat foc vechii şuri, care a ars din temelii. Toată lumea a pus focul pe socoteala unor vagabonzi.

Ferma cea pustie se afla nu departe de mijlocul văii înguste. Pe ambele laturi se învecina cu cele mai bune şi mai prospere ferme din Păşunile Raiului. Stătea ca o pată buruienoasă între bucăţi de pământ fericite şi lucrate cu sârguinţă. Oamenii de pe vale o considerau sălaş al unor rele ciudate, fiindcă o întâmplare cumplită şi o taină de nepătruns erau legate de ea.

Două generaţii din familia Battle trăiseră la fermă. George Battle venise în vest, pornind din nordul statului New York, în 1863; era foarte tânăr când sosise, abia la vârsta recrutării. Banii pentru cumpărarea fermei şi pentru ridicarea acelei case mari şi pătrate i-i dăduse maică-sa. După ce termină cu aranjatul casei, George Battle trimise vorbă maică-sii să vină şi să trăiască alături de el. Biata bătrână, care credea că lumea se sfârşeşte la zece mile de satul ei, încercă să vină. Văzu locuri intrate în legendă – New York, Rio, Buenos Aires. În dreptul Patagoniei muri, şi un ofiţer de pe vapor o înmormântă în oceanul cenuşiu, hărăzindu-i drept coşciug o bucată de pânză cu trei inele de lanţ de ancoră, cusute la tălpile picioarelor; şi cât de mult îşi dorise tovărăşia mulţimii aflate în cimitirul de-acasă!

George Battle începu să caute o nevastă, ca un fel de investiţie rentabilă şi sigură. O găsi la Salinas, în persoana domnişoarei Myrtle Cameron, în vârstă de treizeci şi cinci de ani şi cu ceva avere. Domnişoara Myrtle nu fusese luată în seamă din pricina unei vagi înclinaţii către epilepsie, boală căreia pe atunci i se spunea „crize” şi care era de obicei pusă pe seama animozităţii divine. Lui George nu-i păsa de

epilepsie. Ştia că nu poate să aibă tot ce şi-ar dori. Myrtle deveni deci nevasta lui şi îi dărui un fiu, iar mai târziu, după ce de două ori încercă să dea foc casei, fu închisă într-o mică puşcărie particulară numită Sanatoriul Lippman, de la San Jose. Şi-a petrecut restul zilelor croşetând cu fir de bumbac o simbolică viaţă a lui Hristos.

Pe urmă, casa cea mare de pe ferma Battle a fost diriguită de o serie de menajere afurisite, de teapa acelora care dau anunţuri de genul: „Văduvă, 45 de ani, caută post de menajeră la fermă. Pricepută la gătit. Int. Cas.1". Au venit una după alta, şi vreme de câteva zile s-au arătat modeste şi binevoitoare, până ce aflau povestea cu Myrtle. După aceea, începeau să tropăie prin casă, cu ochii numai foc şi pară, socotindu-se a fi fost, la modul abstract, violate. La cincizeci de ani, George Battle era un om bătrân, cocârjat de muncă, aspru şi fără nici o bucurie în viaţă. Privirile nu i se desprindeau niciodată de pământul pe care îl lucra cu atâta răbdare. Mâinile îi erau bătătorite, negre şi pline de crăpături, ca perniţele labelor de urs. Şi ferma lui tare frumos mai arăta! Pomii din livadă erau dichisiţi şi îngrijiţi, unul mai frumos decât celălalt. Legumele creşteau verzi şi fragede în straturile perfect aliniate. George se îngrijea de casă şi întreţinea în faţa ei o grădiniţă de flori. La etaj nu locuise nimeni niciodată. Ferma asta era un poem scris de un mut. Cu o răbdare fără sfârşit aranja scena şi aştepta o Silvie. Nici o Silvie nu s-a arătat vreodată, dar, cu toate astea, el îngrijea grădina şi continua s-o aştepte. În toţi anii de-a lungul cărora fiul său a crescut, George Battle i-a acordat foarte puţină atenţie. Doar pomii roditori şi straturile proaspete şi verzi de legume aveau importanţă vitală.

Când John, feciorul lui, a plecat cu o caravană de misionari, George nici măcar nu i-a simţit lipsa. Şi-a văzut mai departe de muncă, încă de dis-de-dimineaţă îndoindu-şi trupul ca să ajungă cât mai aproape de pământul lui. Vecinii nu stăteau niciodată de vorbă cu el, fiindcă parcă nici nu le auzea vorbele. Mâinile îi rămâneau totdeauna îndoite, ca nişte simple locaşe în care cozile uneltelor se fixau strâns. La şaizeci

şi cinci de ani, muri de bătrâneţe şi din pricina unei tuse.

John Battle s-a întors cu caravana lui să ia în stăpânire ferma. Moştenise de la maică-sa şi epilepsia, şi o îndeaproape cunoaştere a lui Dumnezeu. Viaţa lui John era consacrată luptei împotriva diavolului. Mersese din reuniune religioasă în reuniune religioasă, azvârlindu-şi pumnii în jur, chemându-i pe diavoli şi pe urmă nimicindu-i, invocând şi zdrobind încarnarea răului. Chiar şi când ajunse acasă, diavolii tot mai erau demni de atenţie. Legumele din straturi îşi împrăştiară seminţele, mai răsăriră de câteva ori după propria putere, apoi pieriră, înfrânte de buruieni. Ferma se întoarse la starea naturală, însă diavolii deveniră şi mai puternici şi mai îndrăzneţi.

Ca măsură de apărare, John Battle îşi împânzi hainele şi pălăria cu mici cruciuliţe brodate cu aţă albă şi astfel, îmbrăcat în această armură, porni la război împotriva oştirilor întunericului. Prin lumina cenuşie a amurgului, se furişa pe întinsul fermei, înarmat cu o bâtă zdravănă. Pornea la asalt asupra tufărişurilor, izbea năprasnic în stânga şi-n dreapta strigând întruna afurisenii, până ce diavolii erau izgoniţi din ascunzători. Noaptea, se strecura prin desişuri către un loc unde diavolii ţineau adunare, apoi netemător se avânta la atac, lovind înverşunat cu arma pe care o avea în mână. Ziua, se vâra în casă şi dormea, fiindcă demonii nu lucrează pe lumină.

Într-o zi, când amurgul se îngâna cu noaptea, John se târî cu grijă către o tufă de liliac din curtea casei. Ştia că tufa aceea adăposteşte o adunare tainică a vrăjmaşului. Când ajunse într-atât de aproape încât vrăjmaşii nu mai aveau cum să-i scape, sări în picioare şi se repezi către tufa de liliac, ţipând şi izbind cu bâta. Trezit de loviturile necruţătoare, un şarpe şuieră somnoros şi îşi înălţă capul plat şi acoperit de solzi. John lăsă să-i cadă bâta din mâini şi se cutremură, fiindcă şuierul sec şi ascuţit al unui şarpe e semn înspăimântător. Căzu în genunchi şi câteva clipe înălţă rugăciuni. Deodată răcni:

— Ăsta-i şarpele blestemat! Piei, Satano! Şi se întinse înainte, cu degetele ca nişte gheare. Şarpele s-a repezit şi l-a muşcat de

trei ori de gât, unde nu se aflau cruci să-l proteguiască. Se zbătu puţin, şi în câteva minute muri.

Vecinii nu-l găsiră decât la vremea când vulturii începură să se arate şi să coboare din văzduh, iar ceea ce văzură îi făcu să le fie, după aceea, groază de ferma Battle.

Vreme de zece ani ferma rămase în paragină. Copiii spuneau că e bântuită de duhuri şi noaptea organizau expediţii într-acolo, ca să-şi facă singuri spaimă. Casa aceea dărăpănată, cu privirea căscată a ferestrelor pustii, avea ceva înfricoşător. Tencuiala albă căzu în fâşii mari; şindrilele se răsuciră în sus, ca părul zbârlit. Ferma însăşi se înţeleni cu totul. Acum aparţinea unui văr îndepărtat al lui George Battle, care n-o văzuse niciodată.

În 1921, ferma Battle a fost luată în stăpânire de familia Mustrovic. Sosirea lor fu neaşteptată şi învăluită în mister. Într-o bună dimineaţă s-au ivit acolo un bărbat bătrân cu bătrâna lui nevastă, oameni scheletici cu pielea ca de pergament, lucitoare şi întinsă peste pomeţii înalţi ai obrazului. Niciunul dintre ei nu ştia englezeşte. Legăturile cu valea cădeau în sarcina feciorului lor, un bărbat înalt cu acelaşi gen de pomeţi, cu păr negru aspru şi bogat ce-i creştea până la jumătatea frunţii, cu ochi negri, blânzi şi trişti. Vorbea englezeşte cu accent şi nu glăsuia decât pentru a arăta ce doreşte.

La magazin oamenii l-au chestionat cu blândeţe, dar n-au putut să obţină nici un fel de lămurire.

— Noi totdeauna am crezut că e o casă bântuită de duhuri. Până acum aţi văzut vreo fantomă? Îl întrebă T. B. Allen, negustorul.

— Nu, răspunse tânărul Mustrovic.

— Are să fie o fermă straşnică, nu-ncape îndoială, când o să izbutiţi s-alungaţi bălăriile.

Mustrovic se întoarse în loc şi plecă din magazin.

— E ceva cu ferma asta, zise Allen. Niciunuia dintre cei care stau acolo nu le place să vorbească.

Bătrânii erau rareori zăriţi, dar tânărul Mustrovic muncea la fermă din zori şi până-n noapte. Desţeleni pământul şi îl sădi

doar de unul singur şi tot de unul singur curăţă şi stropi pomii. În oricare ceas al zilei putea fi văzut muncind cu înfrigurare, aproape gonind la treburi, păstrând mereu pe chip o expresie ce lăsa să se înţeleagă că parcă i-ar fi fost frică să nu cumva să se oprească timpul în loc mai înainte ca el să poată strânge cea dintâi recoltă.

Întreaga familie locuia şi dormea în bucătăria casei aceleia cât toate zilele. Celelalte încăperi rămăseseră încuiate şi goale şi nici măcar geamurile sparte de la ferestre nu fuseseră înlocuite. Ca să împiedice intrarea frigului, peste crăpăturile ferestrelor de la bucătărie lipiseră hârtie de muşte. N-au văruit casa şi nu s-au îngrijit de ea în nici un fel, dar, datorită neobositelor strădanii ale tânărului, pământul începu din nou să arate frumos. Vreme de doi ani a robit pe ogoare. Ieşea din casă în lumina cenuşie a zorilor şi numai după ce amurgul îşi stingea şi ultimele licăriri se întorcea îndărăt.

Într-o dimineaţă, trecând cu maşina înspre magazinul universal, Pat Humbert băgă de seamă că pe hornul Mustrovicilor nu mai ieşea fum.

— Casa pare iarăşi pustie, îi spuse el lui Allen. E-adevărat că, de obicei, nu poţi să-l zăreşti decât pe tânăr pe-acolo, dar să ştii că sigur ceva nu e în regulă. Ce-aş vrea eu să spun e că locul arată a pustiu.

Trei zile la rând vecinii au supravegheat îngrijoraţi hornul casei. Nu le făcea nici o plăcere să cerceteze şi, poate până la urmă, să se facă de râs. Dar într-a patra zi, Pat Humbert, T. B. Allen şi John Whiteside s-au dus până în faţa casei. Nu se auzea nimic altceva în afară de foşnetul frunzelor. Casa părea într-adevăr pustie. John Whiteside bătu la uşa bucătăriei. Văzând că nu primeşte nici un răspuns şi nu aude nici un fel de mişcare, răsuci clanţa. Uşa se deschise. Bucătăria era curată ca lacrima şi masa era pusă; farfuriile frumos rânduite, farfurioarele pline cu porridge, ouăle făcute ochiuri şi pâinea tăiată. Peste toate începuse să se întindă mucegaiul. Câteva muşte rătăceau la întâmplare prin razele soarelui ce pătrundea pe uşa deschisă. Pat Humbert strigă:

— E cineva pe-aici? Ştiind totuşi bine că era în zadar.

Căutară cu de-amănuntul prin toată casa, dar nu găsiră pe nimeni. În afară de bucătărie, mobilă nu se mai afla în nici o altă încăpere. Ferma era complet părăsită – fusese abandonată într-o clipă.

Mai târziu, după ce a fost înştiinţat, şeriful n-a putut să afle nimic de seamă. Familia Mustrovic cumpărase ferma cu bani gheaţă şi plecase fără să lase vreo urmă. Nimeni nu-i văzuse plecând şi nimeni n-avea să-i mai vadă vreodată. Nici nu se produsese prin părţile acelea vreo crimă la care ei să fi putut lua parte. Pe nepregătite, tocmai când erau pe cale să se aşeze la masa de dimineaţă, membrii familiei Mustrovic dispăruseră. De nenumărate ori întâmplarea a fost discutată la magazin, dar nimeni n-a reuşit să propună vreo explicaţie care să stea în picioare.

Bălăriile au năpădit din nou pământul şi viţa sălbatică s-a căţărat printre ramurile pomilor roditori. Ca şi cum ar fi deprins treaba asta dintr-o practică îndelungată, ferma se întoarse repede de tot la starea de paragină. A fost vândută, pentru acoperirea impozitelor, unei companii de bunuri imobiliare din Monterey, iar oamenii de la Păşunile Raiului, fie că o mărturiseau deschis sau nu, rămaseră încredinţaţi că asupra fermei Battle apăsa un blestem. „E pământ mănos, obişnuiau ei să spună, dar nu l-aş lua în stăpânire nici dacă mi l-ai da pe degeaba. Nu ştiu ce anume o fi, dar cu ferma asta e ceva ciudat, aproape că ţi se face părul măciucă. N-ar fi greu să crezi că e bântuită de duhuri."

Cei de la Păşunile Raiului fură străbătuţi de-un fior de plăcere când se răspândi vestea că vechea fermă Battle avea să fie din nou luată în stăpânire de cineva. Pat Humbert aduse noutatea asta la magazinul universal, fiindcă văzuse nişte maşini în faţa casei, iar T. B. Allen, proprietarul magazinului, avu grijă s-o răspândească spornic. Allen scoase din închipuirea lui toate amănuntele privitoare la noii proprietari şi le împărtăşi clienţilor, începându-şi totdeauna confidenţele cu „zice lumea". „Zice lumea că ăsta de-a cumpărat ferma Battle e unul din ăia care umblă şi caută strigoi ca să scrie pe urmă despre ei." Pentru Allen „zice lumea" era un sistem de

apărare, îl folosea aşa cum folosesc ziarele formula „se presupune”.

Până să apuce Bert Munroe să-şi ia în stăpânire noua proprietate, au şi circulat prin Păşunile Raiului vreo duzină de istorii cu privire la el. Ştia că aceia care urmau să-i fie vecini stăteau cu ochii pe el, deşi niciodată nu izbutea să-i prindă asupra faptului. Iscoditul ăsta pe furiş a fost ridicat de oamenii de la ţară la rang de adevărată artă. Numaidecât ţi-au descoperit până şi cel mai mărunt lucru ascuns, ţi-au înregistrat şi ţinut minte hainele pe care le porţi, ţi-au observat culoarea ochilor şi forma nasului şi, până la urmă, ţi-au redus înfăţişarea şi personalitatea la trei sau patru adjective, iar în toată vremea asta tu rămâneai cu impresia că nici măcar nu te bagă în seamă.

După ce cumpără ferma, Bert Munroe se apucă de treabă în grădina înţelenită, în vreme ce o echipă de dulgheri punea casa la punct. Până şi cea mai mică mobilă era scoasă în curte şi aruncată pe foc. Pereţi întregi erau dărâmaţi şi ridicaţi din nou. Tapete noi au fost întinse pe toţi pereţii, iar acoperişul a fost refăcut în întregime, din plăci de azbest. În cele din urmă, zidurile exterioare au fost văruite în galben-deschis.

Bert însuşi a tăiat cu mâna lui viţa sălbatică şi copacii din curte, ca să vină mai multă lumină. În trei săptămâni, vechea casă şi-a pierdut orice urmă de dărăpănare şi de pustiire. Prin nenumărate amănunte ce dovedeau multă iscusinţă, casa a fost făcută să arate asemenea altor sute de mii de locuinţe de ţară din vest.

De îndată ce zugrăveala dinăuntru şi de afară s-a uscat, a sosit şi mobila cea nouă, fotolii frumos tapiţate şi o canapea, o sobă emailată, paturi de fier vopsite să pară ca de lemn şi alcătuite în aşa fel încât să asigure cel mai mare confort. Au venit oglinzi cu rame încrustate, covoare pluşate, reproduceri după tablourile unui artist modern care a făcut ca albastrul să fie mult îndrăgit.

Odată cu mobila au sosit şi doamna Munroe şi cei trei membri mai tineri ai familiei. Doamna Munroe era o femeie durdulie şi purta un pince-nez fără rame, legat cu o panglică.

Se pricepea de minune să conducă o casă. A tot mutat mobilele ba încolo, ba încoace, până când, în cele din urmă, a fost mulţumită; când se întâmpla aşa, arunca peste întreaga încăpere o privire pătrunzătoare, pe urmă încuviinţa din cap şi zâmbea, iar după aceea camera avea să rămână aşa pentru vecie, şi mobilele nu mai erau mişcate din loc decât pentru curăţenie.

Fiica ei, Mae, era o fată drăguţă, cu obraz rotund şi catifelat, cu buze frumoase. Avea o înfăţişare senzuală, dar sub bărbie i se vedea o cută moale şi drăguţă, semn că pe viitor avea să fie tot durdulie, ca maică-sa. Ochii îi erau prietenoşi şi senini, nu vădeau inteligenţă, dar, în orice caz, nici lipsa ei. Pe nesimţite avea să ajungă o dublură a maică-sii, gospodină priceputâ, mamă de copii zdraveni şi nevastă bună, fără complexe.

În cameră la ea, Mae a înfipt programe de bal între sticla şi rama oglinzii. Pe pereţi a atârnat portrete înrămate ale prietenilor ei din Monterey, iar pe noptieră şi-a aşezat albumul de fotografii şi carnetul de însemnări zilnice, prins cu un lăcăţel. În jurnal ţinea ascunse de ochi iscoditori o cu totul neinteresantă listă a balurilor, a petrecerilor, reţete de dulciuri şi însemnări ce vădeau uşoare preferinţe pentru anumiţi băieţi. Mae şi-a cumpărat şi şi-a făcut singură perdele pentru camera ei, dintr-un voal roz, prin care să se cearnă lumina, iar din creton înflorat şi-a făcut o draperie. Pe cuvertura de pat din satin plisat a aruncat la întâmplare cinci pernuţe, iar de ele a sprijinit o păpuşă franţuzească cu picioare lungi, cu păr blond şi cu o ţigaretă de cârpă atârnându-i molatic de pe buze. Mae socotea că păpuşa aceea dovedeşte cât de tolerantă este ea şi cum e în stare să accepte chiar şi lucruri pe care nu le aprobă în întregime. Îi plăcea şi aibă prietene şi prieteni cu trecut, fiindcă având astfel de prieteni şi ascultându-le vorbele îndepărta orice regret i s-ar fi putut naşte în suflet datorită faptului că viaţa-i fusese fără prihană. Avea nouăsprezece ani; cea mai mare parte din timp o consacra gândului la măritiş. Când ieşea cu băieţi, vorbea despre idealuri cu anumită emoţie. Mae ştia foarte vag ce sunt acelea idealuri, atâta doar că într-un fel oarecare ele stăteau la baza acelui gen de

sărutări pe care le primeşti când te întorci acasă de la baluri sau de la petreceri.

Jimmie Munroe avea şaptesprezece ani, abia terminase liceul şi era cumplit de cinic. De obicei, în faţa părinţilor, atitudinea lui era aceea a unui om ursuz şi închis în sine. Ştia că n-ar avea nici un rost să le arate cât de multe aflase el despre lume, fiindcă tot n-ar fi înţeles. Aparţineau unei generaţii care nu ştia nimic nici despre păcat şi nici despre eroism. Ferma hotărâre de a-ţi consacra întreaga viaţă ştiinţei, după ce o curăţai de orice posibilităţi emoţionale, n-ar fi fost întâmpinată cu dragoste de părinţii lui. Prin ştiinţă, Jimmie înţelegea radioul, arheologia şi avioanele. Îi plăcea să-şi închipuie că se află în Peru şi dezgroapă vase de aur. Visa să se închidă într-un atelier ca o celulă şi, după ani de trudă şi înfruntare a ridicolului, să iasă de acolo cu un avion de o formă cu totul nouă, capabil să atingă viteze ameţitoare.

Curând după ce se aşezară în noua casă, camera lui Jimmie se transformă într-un talmeş-balmeş de mici maşinării. Erau acolo un aparat de radio cu galenă şi căşti, un magnetou manual care punea în mişcare claviatura unui aparat telegrafic, un telescop de alamă şi nenumărate alte maşinării, în cea mai mare parte cu piesele demontate. Mai avea Jimmie şi o ascunzătoare tainică, o ladă de stejar ferecată cu lacăt greu. Şi în lada aceea se aflau: o cutie de conserve pe jumătate plină cu capsule de dinamită, un revolver vechi, un pachet de ţigări Melachrino, trei scorneli de-ale lui cărora le spunea Văduvele Vesele, o sticluţă cu rachiu de piersici, un cuţitaş de hârtie în formă de pumnal, patru pachete de scrisori de la patru fete diferite, şaisprezece rujuri de buze şterpelite de la partenere de dans, o cutie cu amintiri despre dragoste trecătoare – flori presate, batiste şi nasturi şi, cea mai preţuită dintre toate, o jartieră rotundă îmbrăcată în dantelă neagră. Cum anume făcuse rost de jartieră nu mai ţinea minte. În orice caz, ceea ce ţinea minte era oricum mult mai important. Înainte de a descuia lada, avea totdeauna grijă să închidă cu cheia uşa camerei.

În vremea liceului, cantitatea de păcate făptuite de Jimmie

fusese egalată de mulţi dintre prietenii lui şi lesne depăşită de câţiva dintre ei. Curând după mutarea la Păşunile Raiului, îşi dădu seama că nelegiuirile lui nu mai fuseseră făptuite şi de alţii. Ajunse să se considere pe sine un fel de fante pocăit, dar nu chiar atât de pocăit încât să nu se mai poată aştepta la noi căderi în păcat. Faptul că trăise din plin îi dădea un substanţial avantaj faţă de fetele mai nevârstnice din acea vale. Jimmie era un băiat destul de drăguţ, zvelt şi bine clădit, cu părul şi ochii negri.

Băiatul cel mai mic, Manfred (i se spunea de obicei Manny), era un copil serios, de şapte ani, cu chipul tras şi slăbit din pricina polipilor. Părinţii ştiau de polipi; chiar discutaseră să-l ducă şi la operaţie. Dar Manny se înspăimântă de perspectiva asta şi, dându-şi seama, maică-sa se folosi de spaima lui ca de o ameninţare foarte eficace atunci când nu era cuminte. Acum doar o aluzie la operaţie pur şi simplu îl scotea pe Manny din minţi. Domnul şi doamna Munroe îl socoteau un copil cât se poate de inteligent şi de dotat, poate chiar un geniu. De obicei se juca de unul singur ori stătea ceasuri întregi cu privirile pierdute în depărtare „visând”, zicea maică-sa. Ani în şir nu şi-au dat seama că e anormal şi că dezvoltarea creierului i-a fost oprită din pricina polipilor. În mod obişnuit, Manny era un copil bun, cuminte şi uşor de înfricoşat şi adus la supunere, dar, dacă se speria puţin mai tare, îl apuca un soi de isterie capabilă să-l facă a-şi pierde stăpânirea de sine şi chiar instinctul de autoconservare. Se întâmplase chiar să se izbească furios cu fruntea de pământ până ce îi dădea sângele şi ochii i se congestionau.

Bert Munroe venise la Păşunile Raiului fiindcă obosise să se tot războiască împotriva unei forţe care totdeauna îl înfrângea fără greş. Se apucase în viaţa lui de multe treburi şi toate se duseseră de râpă, nu din pricina vreunor greşeli ale lui Bert, ci doar din pricina unor ghinioane, deşi fiecare dintre ele, luat în parte, nu era decât o simplă întâmplare. Bert aduna însă întâmplările astea laolaltă şi atunci deveneau pentru el acte ale unei sorţi duşmănoase şi vrăjmaşe reuşitelor sale. Obosise să tot lupte împotriva unei forţe fără nume, care mereu se

înverşuna să-i bareze orice cale spre reuşită. N-avea decât cincizeci şi cinci de ani, dar voia să se odihnească; era pe jumătate convins că asupră-i apăsa un blestem.

Cu ani în urmă deschisese un garaj la o margine de oraş. Afacerile mergeau bine, banii începuseră să curgă. Dar tocmai când credea că s-a săltat din nevoi, autostrada a fost deviată, aşa că şi-a pierdut vadul şi a rămas fără lucru. Cam peste un an a vândut garajul şi a deschis o băcănie. Şi din nou treburile i-au mers strună. Îşi plătise datoriile şi începuse chiar să pună bani la bancă. Dar a apărut o reţea mare de băcănii, care a început o concurenţă neloială şi l-a silit să se retragă din afaceri. Bert era un om sensibil. Asemenea lucruri i se întâmplaseră de nenumărate ori. Tocmai când credea că succesul îi era asigurat, blestemul se abătea asupra lui. Încrederea în sine îi dispăruse. Izbucnirea războiului îl găsi aproape cu totul descurajat. Ştia că pe vreme de război se pot face bani frumoşi, dar acum, după ce fusese de atâtea ori înfrânt, îi era teamă.

A trebuit să-şi adune toate puterile înainte de a încheia cel dintâi contract pentru furnizare de fasole. În primul an de afaceri a scos cincizeci de mii de dolari, în al doilea două sute de mii. În al treilea a contractat recolta de pe mii de acri de pământ mai înainte ca fasolea să fie măcar semănată. Prin contract garanta că avea să plătească zece cenţi funtul de boabe, şi avea posibilitatea să vândă cu optsprezece cenţi funtul, orice cantitate de fasole ar fi putut strânge. În noiembrie, războiul s-a sfârşit, şi a trebuit să vândă fasolea cu patru cenţi funtul. A rămas cu ceva mai puţini bani decât avusese la început.

De data asta era pe deplin încredinţat de apăsarea acelui blestem. Ajunsese atât de demoralizat, încât nici nu prea mai pleca de acasă. Muncea în grădină, îngrijind cele câteva legume şi tot cugetând la vrăjmăşia sorţii lui. Şi astfel, de-a lungul câtorva ani copleşiţi de toropeală, se născu treptat în sufletul său dorul de pământ. Îşi spunea că lucrul pământului ar fi fost singura strădanie pe care soarta n-ar fi luat-o în seamă. Credea că la o mică fermă ar putea să-şi afle odihna şi

liniştea.

Ferma Battle i-a fost oferită de o agenţie de bunuri imobiliare din Monterey. Bert cercetă ferma, socoti cam ce schimbări ar fi de făcut şi o cumpără. La început ai lui nu prea voiau să se mute, dar după ce curăţi locul, introduse electricitate, instală telefon în casă şi o mobilă confortabil şi cu grijă, se mutară aproape cu entuziasm. Doamna Munroe considera bine-venită orice schimbare l-ar fi putut smulge pe Bert din tristeţea pe care şi-o plimba în grădina din Monterey.

Din clipa când cumpără ferma, Bert se simţi uşurat. Blestemul se risipise. Ştia că de acum încolo nu mai avea de ce să se teamă. Într-o lună de zile umerii i se îndreptară şi de pe faţă i se şterse expresia aceea chinuită. Deveni un fermier plin de entuziasm; citi tot ce putea să găsească cu privire la metodele de cultivare a pământului, angajă un argat şi se puse pe muncă din zori şi până-n noapte. Fiecare zi îi aducea noi bucurii şi fiece firişor răsărit din sămânţa aruncată în brazdă părea să-i ofere încă o garanţie că de acum încolo nu mai avea de ce să se teamă. Era fericit şi, fiindcă îşi recăpătase încrederea, începu să lege prietenii în vale şi să-şi consolideze situaţia.

Într-o comunitate rurală e greu şi este nevoie de mult tact pentru a te face repede acceptat. Oamenii de pe vale priviseră venirea familiei Munroe cu oarecare ostilitate. Ferma Battle era un loc bântuit de duhuri. Totdeauna o socotiseră aşa, chiar şi cei care izbucneau în râs când auzeau de asemenea idee. Şi acum iată că vine cineva şi le dovedeşte că se înşelaseră. Ba mai mult decât atât, acesta schimbă faţa locurilor făcând să dispară ferma blestemată şi punând în locul ei o aşezare senină şi prosperă. Oamenii se obişnuiseră cu ferma Battle aşa cum fusese ea. În taină, erau supăraţi din pricina schimbării petrecute.

Faptul că Bert izbutise să înlăture această ostilitate era ceva cu totul deosebit. În trei luni ajunsese să facă parte integrantă din vale, să fie socotit un om de nădejde, un vecin în adevăratul sens al cuvântului. Împrumuta unelte de la alţii şi le împrumuta şi el unelte celorlalţi. După şase luni, fu ales

membru în comitetul şcolar; în mare măsură însăşi fericirea resimţită de Bert din pricină că scăpase de urgiile sorţii îl făcea plăcut în ochii celorlalţi. Pe lângă asta, era şi un om de treabă; se bucura când putea să le fie de folos prietenilor şi, lucru încă şi mai de seamă, nu şovăia niciodată să ceară sfat şi sprijin.

O dată, la magazin, explică unui grup de fermieri cum vede el lucrurile, şi cu toţii preţuiră sinceritatea acestor explicaţii. Asta s-a petrecut curând după sosirea lui în vale. Şi atunci T. B. Allen dăduse glas vechii întrebări:

— Noi totdeauna am cam socotit casa aceea bântuită de duhuri. O mulţime de lucruri ciudate s-au petrecut acolo. Până acum n-aţi văzut nici o stafie?

Bert izbucni în râs şi răspunse:

— Dacă îndepărtezi dintr-un loc tot ce poate sluji de hrană, şobolanii îşi iau lumea în cap. Eu am alungat de acolo toate vechiturile şi toate întunecimile. Şi strigoii cu de-astea se hrănesc.

— Ai făcut din ferma ta o aşezare de mai mare dragul, recunoscu Allen. Dacă ai s-o ţii tot aşa, are să fie cea mai frumoasă fermă de pe Păşuni.

Un gând nou se ivi în mintea lui Bert şi îl făcu să se încrunte cu gravitate, spunând:

— Am avut la ghinioane cu duiumul. M-am apucat de o mulţime de treburi şi toate, pe rând, s-au dus de râpă. Când am venit încoace, îmi umbla prin cap că aş fi urmărit de un blestem. Deodată începu să râdă din toată inima, înveselit de gândul ce îi venise în minte: Şi ce m-apuc şi fac? Înainte de orice, cumpăr un loc despre care se credea că se află sub blestem. Să vedem, mi-am spus eu atunci, poate că blestemul ce apasă asupra mea şi blestemul fermei se-apucă să se încaiere şi se ucid unul pe celalalt. Oricum, vă spun cinstit: nu mai am nici o îndoială că aşa s-a întâmplat.

Ascultătorii izbucniră şi ei în râs. T. B. Allen izbi cu palma în tejghea şi strigă:

— Asta-i bună! Dar vă spun eu una şi mai bună: blestemul dumitale şi blestemul fermei s-au însoţit şi s-au ascuns

împreună într-o gaură de hârciog, ca o pereche de şerpi cu clopoţei. Poate că în curând o să ne trezim c-o droaie de pui de blesteme pe-aci, prin Păşuni.

Toţi cei de faţă au izbucnit în hohote de râs, iar T. B. Allen s-a trudit să-şi vâre bine în cap toată scena, ca s-o poată povesti şi altora. „Parcă ar fi vorbe dintr-o piesă de teatru" gândi el.

Trei.

Edward Wicks trăia la Păşunile Raiului, într-o căsuţă mohorâtă de pe marginea unui drum mai lăturalnic. În spatele casei se întindeau o livadă de piersici şi o mare grădină de zarzavat. În vreme ce Edward Wicks se îngrijea de piersici, nevasta şi cu fata lui cea frumoasă munceau în grădină şi culegeau mazăre, fasole verde şi căpşuni timpurii, pentru a fi duse şi vândute la Monterey.

Edward Wicks avea o faţă smeadă, butucănoasă şi ochi mici, neprietenoşi, aproape fără gene. Era cunoscut drept cel mai mare şmecher de pe vale. Se tocmea cu înverşunare şi niciodată nu era mai fericit decât atunci când izbutea să ia pe piersici câţiva cenţi mai mult decât vecinii. Dacă i se ivea prilejul, mai păcălea pe câte cineva şi la afaceri de geambaşie, iar din pricina acestui soi de iscusinţă câştigase stima comunităţii; dar ciudat era că nu izbutea deloc să se îmbogăţească. Totuşi, îi plăcea să mintă spunând că îşi vâră banii în bonuri de tezaur. La întrunirile comitetului şcolar, cerea celorlalţi sfaturi cu privire la diverse asemenea hârtii de valoare şi, procedând astfel, izbutea să creeze impresia că economiile lui s-ar ridica la sume considerabile. Oamenii din vale îi spuneau „Shark"2 Wicks.

„Shark? Spuneau ei. Ehei, cred că e om de vreo douăzeci de mii de dolari, dacă nu şi mai bine. Nu e prost deloc."

Iar adevărul era că Shark nu avusese în viaţa lui mai mult de cinci sute de dolari deodată.

Cea mai mare plăcere a lui Shark izvora din faptul că era socotit om bogat. Într-adevăr, atât de mare bucurie trăia, încât presupusa bogăţie începu să capete pentru el consistenţă. Stabilindu-şi averea imaginară la cincizeci de mii de dolari, ţinea un registru în care îşi calcula dobânzile şi nota cu grijă

feluritele investiţii. Aceste tertipuri constituiau cea mai mare bucurie a vieţii lui.

La Salinas se înfiinţă o societate petrolieră, cu scopul de a săpa o sondă în partea de sud a comitatului Monterey. Cum auzi vestea asta, Shark se duse la John Whiteside, la fermă, ca să discute cu el despre valoarea acţiunilor noii societăţi.

— Stăteam şi mă gândeam la această South County Oil Company, începu Shark.

— Ei, după rapoartele geologilor, s-ar zice că lucrurile stau bine, răspunse John Whiteside. Încă de mult am auzit eu că pe acolo s-ar găsi petrol. Sunt ani de zile de-atunci.

În asemenea chestiuni lui John Whiteside i se cerea deseori sfatul.

— Dar, bineînţeles, eu n-aş băga prea mulţi bani în afacerea asta.

Shark îşi îndoi buza de jos cu degetul arătător şi câteva clipe rămase dus pe gânduri, pe urmă zise:

— Am stat şi m-am gândit mult la treaba asta. Mi se pare că ar fi o perspectivă foarte îmbietoare. Am vreo zece mii de dolari pe ici, pe colo, şi nu prea îmi aduc chiar cât s-ar cuveni. Cred că o să mă ocup mai îndeaproape de povestea asta. Dar ziceam că să aflu şi părerea dumitale.

Numai că hotărârea lui Shark fusese luată. De îndată ce ajunse acasă, luă de pe poliţă registrul şi retrase zece mii de dolari din presupusul lui cont la bancă. Pe urmă înregistră în inventarul hârtiilor de valoare o mie de acţiuni South County Oil Company. Şi, din ziua aceea, începu să urmărească plin de înfrigurare cursul acţiunilor. Când preţul acţiunilor sălta puţin, îşi vedea de treburi fluierând întruna, iar când preţul scădea, simţea cum, de teamă, parcă i se pune un nod în gât. În fine, când s-a întâmplat ca acţiunile South County să se ridice vertiginos, pe Shark l-a cuprins o asemenea bucurie, încât s-a dus la magazinul universal din Păşunile Raiului şi a cumpărat o pendulă de marmură neagră, de pus pe consolă, cu coloane de onix pe ambele părţi ale cadranului şi cu un cal de bronz deasupra. Bărbaţii din magazin au schimbat între ei priviri pline de înţeles şi şi-au şoptit că Shark se pregăteşte să

cucerească pe cineva.

Peste o săptămână, cursul acţiunilor a scăzut catastrofal şi compania a dispărut. În clipa când a auzit vestea, Shark şi-a şi luat registrul şi a înscris în el că vânduse acţiunile cu o zi înainte de prăbuşire, cu un câştig de două mii de dolari.

Întorcându-se de la Monterey, Pat Humbert a oprit maşina pe drumul lăturalnic, în faţa casei lui Shark. Numaidecât i-a spus:

— Am auzit că te-ai curăţat cu acţiunile alea South County.

Shark zâmbi încântat.

— Drept cine mă iei, Pat? Am vândut toate acţiunile acum două zile. Ar trebui să ştii şi tu, ca toată lumea, de altfel, că eu nu-s fraier. Ştiam că e vorba de un rahat, dar ştiam şi că la un moment dat acţiunile au să crească neapărat, pentru ca fondatorii să-şi poată scoate gologanii. Când s-au lepădat ei, m-am lepădat şi eu.

— Nu mai spune! Exclamă Pat plin de admiraţie.

Şi, când s-a dus la magazinul universal, a lansat noutatea. Oamenii clătinau din cap şi făceau noi presupuneri cu privire la banii lui Shark. Şi cu toţii recunoşteau că n-ar fi deloc încântaţi să se lanseze într-o afacere şi să-l aibă pe Shark drept concurent.

Cam pe vremea aceea, Shark a împrumutat de la o bancă din Monterey patru sute de dolari şi şi-a cumpărat un tractor Fordson vechi.

Treptat, faima lui de om cu judecată sănătoasă şi prevăzător a ajuns atât de mare, încât nimeni din Păşunile Raiului nu se gândea să cumpere vreo hârtie de valoare, o bucată de pământ sau chiar un cal, fără ca mai întâi să-i ceară sfatul lui Shark Wicks. Cu fiecare dintre admiratorii lui, Shark stătea şi cerceta amănunţit situaţia, apoi încheia cu un sfat uimitor de înţelept.

Peste câţiva ani, registrul arăta că prin plasamente bine chibzuite strânsese o sută douăzeci şi cinci de mii de dolari. Văzându-l cum trăieşte totuşi ca un om sărac, vecinii îl preţuiau încă şi mai mult, pentru că nu e puţin lucru să nu ţi se suie bogăţia la cap. Nu era el prost. Nevasta şi fata lui cea frumoasă tot mai îngrijeau de legume şi le culegeau ca să le

vândă la Monterey, în vreme ce Shark îşi vedea de cele o mie de treburi din livadă.

În viaţa lui Shark nu existase nici o poveste de dragoste. La nouăsprezece ani o dusese de trei ori la bal pe Katherine Mullock, fiindcă era liberă. Cu asta şi-a asigurat precedentul, şi s-a însurat cu ea fiindcă familia lui Katherine şi toţi vecinii se aşteptau la aşa ceva. Katherine nu era frumoasă, dar avea prospeţimea robustă a unei buruieni tinere şi vigoarea unei mânze abia puse la ham. După măritiş, şi-a pierdut şi vigoarea, şi prospeţimea, cum se întâmplă cu floarea după ce e polenizată. Obrajii îi căzură, şoldurile i se lăţiră, şi astfel porni pe calea celui de al doilea destin al său – acela al muncii.

Felul cum se purta Shark cu nevasta nu era nici drăgăstos, nici hain. O conducea cu aceeaşi blândă neînduplecare cu care îşi mâna caii. Cruzimea i s-ar fi părut o prostie la fel de mare ca îngăduinţa. Nu discuta niciodată cu ea aşa cum se discuta cu o făptură omenească, nu-i împărtăşea niciodată nădejdile, gândurile sau necazurile lui, nu-i pomenea nimic despre averea lui de pe hârtie sau despre starea recoltelor de piersici. Dacă ar fi făcut una ca asta, Katherine ar fi fost uluită şi speriată. Viaţa era destul de grea şi fără a mai adăuga povara gândurilor şi a necazurilor altuia.

Singurul lucru lipsit de frumuseţe de la ferma Wicks era casa, mohorâtă şi înnegrită. Gunoaiele şi necurăţeniile naturii dispar în pământ odată cu trecerea fiecărui an, dar necurăţeniile omeneşti dovedesc mai multă îndărătnicie. Curtea era împânzită de saci vechi, hârtii, sticle sparte şi ghemotoace de sârmă încurcată. Singurul loc din fermă unde nu creşteau iarba şi florile era porţiunea de gunoi bătătorit din jurul casei, gunoi ajuns neprietenos şi neroditor din cauza albiilor cu apă săpunită aruncate peste el. Shark îşi irigase livada, dar nu vedea nici un motiv să risipească apă bună în jurul casei.

Când se născuse Alice, femeile de la Păşunile Raiului veniseră cu cârdul acasă la Shark, pregătite să se minuneze de frumuseţea pruncului. Dar când văzuseră că pruncul era într-

adevăr frumos, n-au mai ştiut ce să spună. Acele exclamaţii feminine pline de admiraţie, menite să le asigure pe tinerele mame că oribilele creaturi cu aspect de reptilă din braţele lor sunt oameni şi când o să se facă mari n-au să fie nişte monştri, îşi pierduseră orice sens. Mai mult decât atât, Katherine îşi privea copilul cu ochi lipsiţi de încântarea prefăcută cu care cele mai multe femei îşi alină dezamăgirile. Atunci când a văzut cât de frumos e pruncul, Katherine a fost cuprinsă de mirare şi de teamă şi de presimţiri rele. Frumuseţea fetiţei se arăta prea minunată ca să nu ceară ceva în schimb. „Copiii frumoşi, îşi zicea Katherine, ajung bărbaţi sluţi şi femei urâte când se fac mari." Spunându-şi astfel, izbuti să mai alunge din presimţiri, ca şi cum ar fi prevăzut uneltirile sorţii şi, ştiindu-le dinainte, le-ar fi răpit o parte din putere.

În cea dintâi zi de vizită, Shark auzise o femeie spunându-i alteia, de parcă nu i-ar fi venit să-şi creadă ochilor: „Dar e un copil cu adevărat frumos. Cum îţi explici că poate fi aşa de frumos?"

Atunci Shark se întorsese în dormitor şi se uitase îndelung la fiică-sa. Pe urmă ieşise în livadă şi căzuse pe gânduri. Pruncul era într-adevăr frumos. Dar ar fi fost o prostie să creadă că el sau Katherine, sau oricine ar fi să fie dintre neamurile lor, ar putea să aibă vreo legătură cu treaba asta, căci toţi erau nişte oameni cu totul lipsiţi de farmec, chiar şi dacă i-ar fi privit ca oameni simpli, aşa cum fuseseră totdeauna. Era limpede că primise un dar de mare preţ, iar de vreme ce lucrurile de mare preţ au fost totdeauna râvnite de toţi, Alice trebuia apărată. Când gândea aşa, Shark credea în Dumnezeu, bineînţeles, văzând în el acea făptură misterioasă în stare să facă toate lucrurile care lui îi rămâneau de neînţeles.

Alice creştea şi se făcea din ce în ce mai frumoasă. Pielea îi era la fel de străvezie şi de catifelată ca petalele de mac; părul negru şi ondulat avea ceva din moliciunea frunzelor de ferigă, ochii aminteau de cerurile aburite şi încărcate de făgăduieli. Cine privea în ochii gravi ai copilului, tresărea deodată şi îşi zicea: „În ochii aceia se află ceva ce cunosc, ceva ce mi se pare că îmi amintesc limpede ori un lucru în căutarea căruia am

alergat toată viaţa". Apoi Alice întorcea capul. „Ia te uită. Nu-i decât o fetiţă drăguţă."

Asemenea lucruri a observat Shark la multă lume. A văzut bărbaţi roşind când se uitau la ea, a văzut puştani încăierându-se ca tigrii când Alice se afla prin preajmă.

I se părea că descifrează jinduire pe orice chip de parte bărbătească. Deseori, pe când lucra în livadă, se chinuia singur închipuindu-şi scene în care zlătarii o furau pe fetiţă. De zece ori pe zi îi atrăgea atenţia asupra anumitor primejdii: picioarele dindărăt ale cailor, gardurile înalte, suferinţele ghemuite la pândă pe fundurile râpelor, sinuciderea sigură ce te aşteptă în cazul când treceai şoseaua fără să te uiţi bine la dreapta şi la stânga, să vezi dacă nu cumva vine vreo maşină. Pentru el în fiecare vecin, în fiecare negustor ambulant şi, mai ales, în orice străin se ascundea un potenţial răpitor de copii. Când se zvonea că au venit cine ştie ce vagabonzi la Păşunile Raiului, nici o clipă n-o mai scăpa pe fetiţă din ochi. Cei veniţi să petreacă la iarbă verde rămâneau uluiţi de ferocitatea cu care Shark le poruncea să plece numaidecât de pe pământul lui.

Cât despre Katherine, frumuseţea mereu mai înfloritoare a fetei nu făcea decât să-i sporească presimţirile negre. Destinul aştepta momentul prielnic loviturii, şi asta însemna doar că îşi aduna puterile ca să poată lovi şi mai crâncen. Ajunse să fie roaba fiică-sii, mereu se învârtea în jurul ei şi îi făcea servicii mărunte, de felul celor oferite de obicei invalizilor aflaţi la un pas de moarte.

În ciuda faptului că soţii Wicks îşi adorau copilul, că se îngrijeau cu spaimă în suflet de protejarea ei şi cu sete arzătoare îi sorbeau din ochi frumuseţea, amândoi ştiau că fiica lor cea frumoasă era o biată fetiţă incredibil de proastă, searbădă şi arierată. Pentru Shark, conştientizarea acestui lucru nu făcea decât să-i sporească temerile, întrucât era convins că nu e în stare să-şi poarte singură de grijă, aşa că avea să fie o pradă uşoară pentru oricine ar fi vrut s-o ducă de nas. Pentru Katherine însă, prostia lui Alice era ceva plăcut, de vreme ce îi oferea mamei atâtea prilejuri de a-i veni în

ajutor. Ajutând-o, Katherine îşi dovedea superioritatea şi micşora într-o oarecare măsură marea prăpastie ce le despărţea; Katherine se bucura de orice slăbiciune a fetei, fiindcă asta o făcea să se simtă mai aproape de ea şi mai importantă.

Când Alice împlini paisprezece ani, o nouă răspundere veni să se adauge celor atât de numeroase asumate de tatăl ei. Până acum Shark nu se temuse decât că ar putea s-o piardă sau s-o vadă schilodită, dar de acum încolo începu să fie înspăimântat de gândul că ar putea să-şi piardă fecioria. Încetul cu încetul, după îndelungă şi atentă cercetare a subiectului, spaima asta din urmă ajunse să le absoarbă pe celelalte două. Începu să vadă în posibila pierdere a fecioriei fiică-sii atât dispariţie, cât şi schilodire. Iar de atunci deveni neliniştit şi bănuitor, ori de câte ori vreun bărbat sau vreun băiat ajungea prin preajma fermei.

Preocuparea asta se transformă în coşmar. De nenumărate ori îi punea în vedere nevestei să nu cumva s-o scape vreo clipă pe Alice din ochi.

— N-ai cum să ştii ce se poate întâmpla, repeta el, şi bănuiala i se aprindea în ochii spălăciţi. N-ai cum să ştii ce se poate întâmpla.

Slăbiciunea de minte a fiicei lui îi sporea cumplit spaima. „Oricine, se gândea el, ar putea s-o nenorocească. Absolut oricine ar fi lăsat singur cu ea, ar putea să-şi facă toate mendrele.” Fiind atât de proastă, nu era în stare să se apere singură. Nici un om nu şi-a păzit vreodată căţeaua premiată aflată în călduri cu mai multă grijă decât îşi păzea Shark fiica.

De la o vreme, Shark nu mai fu mulţumit cu ceea ce ştia despre nevinovăţia ei, ci trebui neapărat să capete şi asigurări. Lună de lună o înnebunea de cap pe nevastă-sa. Ştia soroacele chiar mai bine decât ea. Şi întreba crunt:

— E cum trebuie?

Katherine răspundea cu dispreţ:

— Nu încă.

Apoi peste câteva ceasuri:

— E cum trebuie?

Şi o ţinea aşa întruna, până când, în cele din urmă, Katherine răspundea:

— Sigur că este. Ce ţi-oi fi închipuit?

Răspunsul ăsta îi ajungea lui Shark pentru o lună de zile, dar nici pe departe nu-i slăbea vigilenţa. Neprihănirea rămăsese intactă, prin urmare trebuia păzită mai departe.

Shark ştia bine că într-o zi Alice o să se mărite, dar, oricât de des i-ar fi trecut prin minte acest gând, de fiece dată îl alunga şi încerca să-l dea uitării, fiindcă şi căsătoria fetei îi pricinuia aceeaşi aversiune ca seducerea. Alice era un lucru de preţ şi deci trebuia păzit şi păstrat. Pentru el nu era vorba de o problemă morală, ci de una estetică. De îndată ce şi-ar fi pierdut neprihănirea, n-ar mai fi fost acel bun de preţ păstrat de el ca o adevărată comoară. N-o iubea pe Alice aşa cum un tată îşi iubeşte copilul. Mai curând o tezauriza, nu se mai sătura privind-o, aşa cum ar fi privit un lucru de-al său unic şi de negrăită frumuseţe. Iar pe măsură ce trecea timpul şi el întreba: „E cum trebuie?", lună după lună, neprihănirea asta ajunse să reprezinte sănătatea, rămânerea în viaţă şi integritatea ei corporală.

Într-o zi, când Alice avea şaisprezece ani, Shark se apropie de nevastă-sa cu adâncă îngrijorare întipărită pe faţă.

— Ştii, de fapt, nu putem spune că fata e cum trebuie. Adică. Nu putem fi într-adevăr siguri decât dacă o ducem la un doctor.

Mai întâi Katherine s-a uitat lung la el, străduindu-se să înţeleagă ce anume vor să spună cuvintele acelea. Pe urmă şi-a ieşit din fire, pentru prima oară în viaţa ei, şi i-a spus:

— Eşti o lighioană împuţită şi bănuitoare. Ieşi afară de-aici! Şi dacă mai spui vreodată asemenea vorbe, să ştii că. Că te las şi plec.

Izbucnirea lui Katherine îl uimi, dar nu-l sperie pe Shark. Totuşi, renunţă la ideea examenului medical şi se mulţumi doar cu întrebarea de fiecare lună.

Între timp, averea din registrul lui Shark continua să crească. Noapte de noapte, după ce Katherine şi Alice se culcau, lua de pe poliţă registrul cel gros şi îl deschidea sub lampa atârnată

de tavan. După aceea, ochii spălăciţi priveau mijiţi, iar chipul butucănos căpăta o expresie de viclenie în vreme ce îşi tot aranja plasamentele şi îşi calcula dobânzile. Buzele începeau să i se mişte încet, fiindcă în acele clipe dădea telefonic dispoziţie să i se cumpere un nou stoc de acţiuni. O expresie gravă şi îndurerată i se aşternea pe chip când pornea procedura de executare a ipotecii pe care o avea asupra unei ferme de mâna întâi. „Îmi calc pe suflet când fac asta, şoptea el. Dar, oameni buni, trebuie să înţelegeţi că aşa e în afaceri.”

Atunci îşi înmuie peniţa în sticla cu cerneală şi trecu în registru executarea ipotecii. Apoi mormăi: „Salată. Toată lumea pune salată. Pe piaţă are să fie un adevărat potop. Cred c-aş face mai bine să pun cartofi şi să scot ceva gologani. Pământul din luncă e grozav”. Şi înscrise în registru semănarea a trei sute de acri de cartofi. Ochii îi alunecară pe deasupra cifrelor. Treizeci de mii de dolari zăceau la bănci şi nu aduceau decât o dobândă mică. Era o ruşine. Practic, banii ăştia stăteau degeaba. O adâncă încordare i se ivi în ochi. Se întreba cum oare stăteau lucrurile la San Jose Building & Loan. Acolo se plătea dobândă de şase la sută. Însă nu se cădea să dea buzna cu ochii închişi, fără să cerceteze cum merg treburile la compania asta. În vreme ce închidea registrul ca să se ducă la culcare, Shark hotărî să ceară sfatul lui John Whiteside cu privire la compania din San Jose. Îşi spunea cu nelinişte: „Uneori companiile astea mai dau şi faliment, şi funcţionarii se ascund”.

Mai înainte ca familia Munroe să se mute pe vale, Shark bănuia de intenţii rele faţă de Alice pe toţi bărbaţii şi băieţii, dar îndată ce a dat pentru prima oară cu ochii de Jimmie Munroe, temerile şi bănuielile i s-au îngustat până au ajuns să se concentreze toate asupra blazatului Jimmie. Flăcăul era subţirel şi frumos la chip, avea gura senzuală şi bine desenată, iar în ochi îi strălucea aroganţa aceea provocatoare atât de des folosită de băieţii din ultimele clase de liceu. Despre Jimmie se spunea că ar bea gin; purta haine de oraş, din stofă de lână – niciodată salopetă. Părul îi strălucea de briantină şi întregul său fel de a se purta, gesturile şi ţinuta, care îi dădeau un aer

de fante, făceau ca fetele din Păşunile Raiului să înceapă a chicoti şi a se agita, la vederea lui, pline de admiraţie şi de stinghereală. Jimmie le cerceta pe fete cu ochi senini şi cinici şi se străduia să le arate că nu era de nasul lor. Ştia că fetele tinere sunt puternic atrase de băieţii cu trecut. Şi Jimmie avea trecut. De mai multe ori se îmbătase la Riverside Dance Palace; sărutase cel puţin o sută de fete, şi de trei ori avusese aventuri vinovate printre sălciile de pe malul râului Salinas. Încerca el să lase a i se citi pe chip viaţa vicioasă, dar se temea că nu e de ajuns ce se poate citi pe chip, aşa că lansă câteva zvonuri mârşave care se răspândiră prin Păşunile Raiului cu o iuţeală ce-i mergea la inimă.

Zvonurile ajunseră şi la urechea lui Shark, şi în sufletul său se născu împotriva lui Jimmie Munroe o ura ce-şi afla izvorul în teama pricinuită de felul cum se purta Jimmie cu femeile. „Oare ce şansă i-ar mai rămâne frumoasei şi neajutoratei Alice – îşi spunea Shark împotriva unuia atât de iscusit în deşertăciunile lumeşti?”

Alice nu-l zărise niciodată pe Jimmie, când Shark îi şi interzise să-l întâlnească. Îi vorbi cu asemenea înverşunare, încât în creierul indolent al fetei se trezi un oarecare interes.

— Să nu dea dracu' să te prind vreodată stând de vorbă cu Jimmie Munroe ăla, îi spuse Shark.

— Da' cine-i Jimmie Munroe, tată?

— Nu te interesează pe tine cine e. Atâta ţine minte: să nu dea dracu' să te prind vreodată stând de vorbi cu el! Auzi ce-ţi spun?! Ia seama! Te jupoi de vie, dacă măcar te uiţi o dată la el.

Shark nu-i atinsese fetei nici măcar un fir de păr din cap, pentru aceleaşi motive pentru care nu-i trecuse prin cap să biciuiască un vas de Dresda. Nu îndrăznea nici s-o mângâie, de teamă să nu lase cumva vreo urmă. De altminteri, nevoia de pedeapsă nu se ivise niciodată. Alice fusese totdeauna un copil blând şi cuminte. Neastâmpărul nu poate porni decât dintr-o idee sau dintr-o ambiţie. Iar ea nu cunoscuse niciodată asemenea lucruri.

Şi iarăşi:

— Ia spune, nu cumva ai stat de vorbă cu Jimmie Munroe? Ai stat?

— Nu, tată.

— Bine. Ai grija, să nu dea dracu' să te prind.

După ce i se repetă de mai multe ori aceeaşi poruncă, în celulele lipsite de agerime ale creierului lui Alice se strecură convingerea că, într-adevăr, ar fi o plăcere să-l întâlnească pe Jimmie Munroe. Se întâmplă chiar să-l şi viseze, de unde se poate bănui cât de stârnită era. Alice visa rareori. În visul acela, se făcea că un bărbat cu înfăţişarea indianului de pe calendarul din odaia ei, pe care îl chema Jimmie, venise într-un automobil strălucitor şi îi dăduse o piersică mare şi zemoasă. Când muşcase din piersică, zeama i se prelinsese pe bărbie, şi lucrul acesta o stânjenise foarte mult. Pe urmă o trezi maică-sa din somn, fiindcă sforăia prea tare. Katherine era fericită că fiică-sa sforăie, fiind vorba de un neajuns menit să le pună pe aceeaşi treaptă. Dar, în acelaşi timp, nu prea era semn de distincţie.

Shark Wicks primi o telegrama. „Mătuşa Nellie s-a săvârşit din viaţă noaptea trecută. Înmormântarea sâmbătă." Se urcă în Fordul lui şi se duse până la ferma lui John Whiteside să-i spună că n-are să poată veni la şedinţa comitetului şcolar. John Whiteside era secretarul comitetului. Înainte de a pleca, Shark păru încurcat vreo câteva momente, şi pe urma spuse:

— Mă gândeam să te întreb ce părere ai despre San Jose Building and Loan Company.

John Whiteside zâmbi şi răspunse:

— Nu prea ştiu multe despre compania asta anume.

— Ei, uite, am treizeci de mii care zac la bancă şi nu aduc decât trei la sută. Şi mă gândisem să mă interesez dacă nu cumva aş putea scoate de undeva puţin mai multă dobândă.

John Whiteside îşi rotunji buzele, începu să sufle încetişor şi opri curentul de aer folosind arătătorul.

— Ţi-o spun pe loc. Building and Loan e cea mai bună carte pe care o poţi juca.

— Ei, eu nu fac afaceri de felul ăsta. Nu vreau jocuri de noroc, i-o tăie Shark. Dacă nu pot fi sigur de profit într-o

afacere, nu mă amestec. Prea multă lume joacă la noroc.

— N-a fost decât un fel de a vorbi, domnule Wicks. Nu prea se întâmplă ca asemenea companii de construcţii şi împrumut să dea faliment. Şi plătesc dobândă frumoasă.

— Oricum, o să mă interesez, hotărî Shark. Mă duc astăzi până la Oakland, la înmormântarea mătuşii Nellie, şi am să mă opresc vreo câteva ceasuri la San Jose, să mă interesez de compania asta.

În seara aceea, la magazinul universal din Păşunile Raiului s-au făcut noi presupuneri cu privire la averea lui Shark, fiindcă Shark se sfătuise cu mai multă lume.

— Ei, oricum ar fi, un lucru e sigur, încheie T. B. Allen. Shark Wicks nu e prost. De sfătuit se sfătuieşte cu toată lumea, dar nu se ia după vorba nimănui, până nu cercetează şi nu se convinge el singur.

— Nu, nu-i prost deloc, conveniră toţi cei de faţă.

Shark a plecat la Oakland sâmbătă dimineaţa, lăsându-şi pentru prima oară în viaţă nevasta şi fata singure. Sâmbătă seara Tom Breman a venit să le ia pe Katherine şi pe Alice la un bal din clădirea şcolii.

— Vai! Nu cred că domnului Wicks i-ar plăcea una ca asta, răspunse Katherine cu glas tremurător şi speriat.

— Dar nu v-a spus să nu vă duceţi, nu-i aşa?

— Nu, numai că… până acum n-a mai lipsit niciodată de acasă. Nu cred că i-ar plăcea să ne ducem.

— Atâta doar că nu s-a gândit niciodată la o asemenea posibilitate, o linişti Tom Breman. Haideţi! Îmbrăcaţi-vă!

— Hai să mergem, mamă, zise Alice.

Katherine ştia bine că fiică-sa e în stare să ia o hotărâre atât de pripită, deoarece era prea proastă ca să-i fie teamă. Alice nu putea să-şi dea seama de urmările unei fapte. N-avea cum să se gândească la săptămânile de chinuitoare discuţii ce aveau să urmeze după întoarcerea lui Shark. Katherine parcă îl şi auzea, de pe acum: „Nu înţeleg de ce trebuia să te duci când eu nu eram acasă. Când am plecat, mi-am zis că amândouă o să aveţi grijă de treburile fermei, dar cel dintâi lucru pe care l-aţi făcut a fost să vă duceţi la bal!” Şi pe urmă

întrebările: „Cine a dansat cu Alice? Aşa şi ce i-a spus? De ce n-ai auzit? Ar fi trebuit să auzi”. Shark n-avea să păstreze supărare, dar săptămâni la rând numai despre asta avea să vorbească, să vorbească întruna până ce ei i s-ar fi făcut lehamite chiar şi să audă de bal. Iar în ziua cuvenită a lunii, întrebările lui aveau să bâzâie ca roiurile de ţânţari, până s-ar fi încredinţat că Alice nu e pe cale de a avea un copil. Katherine nu socotea că distracţia oferită de bal ar merita chinul întregii zarve pe care urma s-o înfrunte după aceea.

— Hai să mergem, mamă, se ruga Alice. În viaţa noastră n-am fost nicăieri numai noi două.

Un val de milă năpădi sufletul lui Katherine. Sărmana fată nu avusese în viaţa ei nici măcar o singură clipă care să fie numai a ei. Niciodată nu discutase fleacuri cu vreun băiat, fiindcă taică-său nu i-ar fi îngăduit să spună ori să asculte vorbe pe care el să nu le audă.

— Bine, încuviinţă cu sufletul la gură. Dacă domnul Breman aşteaptă până ne îmbrăcăm, o să mergem.

Se simţea foarte vitează, de vreme ce era în stare să aţâţe neliniştile lui Shark.

Pentru o fată de la ţară, frumuseţea prea deosebită e un inconvenient aproape la fel de mare ca urâţenia. Când băieţii de prin împrejurimi se uitau la Alice, li se punea un nod în gât, mâinile şi picioarele nu mai aveau astâmpăr, iar gâturile li se înroşeau ca focul. Nimic nu i-ar fi putut sili să stea de vorbă cu ea ori s-o cheme la dans. În loc de asta, dansau dezlănţuiţi cu fete mai puţin frumoase, deveneau gălăgioşi ca nişte copii timizi şi se dădeau în spectacol cu frenezie. Când fata privea în altă parte, o cercetau cu ochi iscoditori, dar, dacă se uita spre ei, se străduiau să lase impresia că nici n-au băgat de seamă c-ar fi acolo. Tratată totdeauna în acest fel, Alice habar n-avea cât era de frumoasă. Aproape se resemnase că, în asemenea împrejurări, să joace pur şi simplu rolul unei flori lipite de perete.

Când Katherine şi Alice intrară pe uşa şcolii, Jimmie Munroe stătea rezemat de zid, cu eleganţă nepăsătoare şi afişând un plictis trufaş. Pantalonii lui Jimmie erau largi la manşete cât

roata carului, iar pantofii lui de piele veritabilă aveau boturile pătrate ca o cărămidă. O cravată neagră cu dungi de toate culorile curcubeului flutura pe piepţii cămăşii de mătase albă, iar părul îi lucea bine uns pe cap. Jimmie era băiat de la oraş. Se năpusti ca un vultur nepăsător. Nici n-apucase Alice să-şi scoată haina, că se şi afla lângă ea. Cu glasul obosit căpătat în clasele de liceu, întrebă:

— Dansezi, drăguţo?

— Hî? Făcu Alice.

— Ce-ai zice să dansezi cu mine?

— Adică să dansăm?

Alice întoarse spre el ochii neguroşi şi încărcaţi de făgăduieli, iar atunci întrebarea prostească deveni încântătoare şi plină de haz, dezvăluind semne ale altor lucruri în stare să-l emoţioneze şi să-l aţâţe până şi pe cinicul Jimmie.

Lui i se păru că-l întrebase: „Să dansăm.” Adică: „Doar să dansăm?” Şi, în ciuda faptului că terminase liceul, Jimmie simţi un nod în gât, mâinile şi picioarele începură să i se mişte nervos şi sângele îi năpădi sub pielea gâtului.

Alice se întoarse către maică-sa, încă de pe acum angajată împreună cu doamna Breman în acele flecăreli pe teme culinare, specifice gospodinelor.

— Mamă, zise Alice, pot să dansez?

— Dansează, răspunse Katherine zâmbind. Apoi adăugă: Distrează-te şi tu o dată.

Jimmie văzu că Alice dansează prost. Când muzica încetă, propuse:

— E tare cald aici, nu-i aşa? Hai să ne plimbăm puţin.

Şi o conduse afară, sub sălciile din curtea şcolii.

Peste câtăva vreme, o femeie care se aflase pe verandă intră înăuntru şi îi şopti lui Katherine ceva la ureche. Katherine sări ca arsă, se repezi afară şi strigă disperată:

— Alice! Alice, treci numaidecât încoace!

Când cei doi răzleţiţi se iviră din întuneric, Katherine se răsti la Jimmie:

— Să stai deoparte, auzi ce-ţi spun? Să nu te mai apropii de

fată, c-altminteri dai de bucluc.

Bărbăţia lui Jimmie se topi. Se simţea ca un copil eliminat din şcoală. Nu-i convenea deloc, dar n-avea încotro. Katherine îşi conduse fiica îndărăt în şcoală.

— Nu ţi-a spus taică-tău să nu te apropii de Jimmie Munroe? Nu ţi-a spus? O întrebă ea cu groază.

— Ăsta era? Şopti Alice.

— Sigur că ăsta. Ce făceaţi amândoi acolo?

— Ne sărutam, răspunse Alice cu glas sfios.

Katherine rămase cu gura căscată. Pe urmă spuse:

— Vai, Dumnezeule! Vai, Dumnezeule, ce-am să mă fac?

— E ceva rău, mamă?

Katherine se încruntă, apoi spuse tare:

— Nu. Nu, sigur că nu e rău. E. bine. Dar cu nici un chip să nu-i spui vreodată lui taică-tău. Să nu-i spui nici măcar dacă te întreabă! Ar. ce mai, ş-ar pierde minţile. De-acum stai numai aici, lângă mine, toată seara, şi să nu te mai vezi niciodată cu Jimmie Munroe, da? Poate că nu află taică-tău. Vai, Doamne, tare aş vrea să nu afle de povestea asta!

Luni, Shark Wicks coborî din trenul de seară la Salinas şi luă autobuzul până la răscrucea unde şoseaua către Păşunile Raiului dădea în autostradă. Îşi luă geanta şi porni să străbată pe jos cele patru mile ce-l despărţeau de casă.

Era o noapte senină, înmiresmată, cu cerul spuzit de stele. Sunete stinse şi tainice venite dinspre coline îi urau bun sosit acasă şi îi stârneau în minte felurite visări, aşa că nici nu mai ştia pe unde călca.

Îi plăcuse înmormântarea. Fuseseră flori frumoase, şi atât de multe! Bocetele femeilor şi mersul grav al bărbaţilor umpluseră sufletul lui Shark de o jale duioasă ce numai neplăcută nu putea să fie. Până şi solemnul ritual al slujbei religioase, pe care nimeni nu-l înţelege şi nimeni nu-l ascultă, fusese un fel de balsam ce picurase în trupul şi în mintea lui Shark dulci şi tainice alinări. Un ceas întreg stătuse în biserică, şi din răstimpul petrecut acolo se alese cu pacea florilor înmiresmate şi a norilor de tămâie, precum şi cu strălucirea legăturilor stabilite între el şi eternitate. Şi toate

acestea fuseseră încrustate în făptura lui de zguduitoarea simplitate a înmormântării.

Pe mătuşa Nellie n-o cunoscuse niciodată foarte bine, dar înmormântarea ei îl desfătase profund. Se pare că într-un fel sau altul neamurile auziseră de averea lui, fiindcă îi arătaseră atenţie şi respect. Iar acum, în drum spre casă, redepăna în minte toate aceste lucruri, şi bucuria grăbi scurgerea timpului, scurtă drumul şi îl aduse repede la magazinul universal din Păşunile Raiului. Shark intră, fiind sigur că aici poate găsi pe cineva în stare să-i dea de ştire de câte s-or mai fi petrecut pe vale în lipsa lui.

T. B. Allen, proprietarul, ştia tot ce se întâmpla, ba se mai pricepea şi să sporească interesul oricărei noutăţi, prefăcându-se că nu prea e bucuros să vorbească despre ea. Cea mai prostească veste devenea pasionantă dacă era înfăţişată de T. B.

La intrarea lui Shark în prăvălie, nu se afla decât proprietarul. T. B. depărtă de perete speteaza scaunului în care stătuse răsturnat, şi ochii începură să-i sclipească de curiozitate.

— Am auzit c-ai fost plecat, spuse pe un ton ce lăsa să se înţeleagă lesne că e gata să păstreze taina.

— M-am dus până la Oakland, răspunse Shark. A trebuit să iau parte la o înmormântare. Dar m-am gândit că aş putea să mă ocup şi de ceva afaceri în vremea asta.

T. B. aşteptă atâta vreme cât ar fi cerut un cuviincios timp de gândire.

— S-a întâmplat ceva, Shark?

— Ei, nu ştiu dacă aş putea spune chiar aşa. M-am interesat de o anumită companie.

— Ai investit ceva bani? Întrebă T. B. cu deferenţă.

— Ceva.

Amândoi îşi coborâră privirile în podea.

— Ce s-a mai întâmplat cât am lipsit eu?

În aceeaşi clipă, pe chipul bătrânului se întinse o expresie ce vădea şovăială. Se putea citi limpede acolo neplăcerea de a spune despre ce e vorba, o înnăscută silă faţă de tot ce poate fi

prilej de bârfă. Până la urmă, mărturisi:

— Bal la şcoală.

— Da, ştiam.

T. B. se foi puţin. Se părea că în mintea lui are loc un conflict: Oare să-i spună lui Shark ce ştia, şi asta numai spre binele lui, sau mai bine să păstreze taina doar pentru sine? Shark urmărea lupta asta cu mult interes. De câte ori nu asistase el la asemenea conflicte. Şi îl îndemnă:

— Ei, ia spune.

— Am auzit că foarte curând s-ar putea să avem nuntă.

— Zău? Cine?

— Ei, foarte aproape de casă, aş zice eu.

— Cine? Întrebă din nou Shark.

Încă o dată T. B. luptă zadarnic şi pierdu, aşa că mărturisi:

— Dumneata.

— Eu? Chicoti Shark.

— Alice.

Shark înlemni şi se uită lung la bătrân. Pe urmă făcu vreo câţiva paşi spre el şi se aplecă ameninţător asupra lui.

— Ce vrei să zici? Spune-mi ce vrei să zici. Auzi!

T. B. ştia că întrecuse măsura. Se retrase ghemuit din faţa lui Shark.

— Linişteşte-te, domnule Wicks! Să nu faci vreo prostie!

— Spune-mi ce-ai vrut să zici! Să-mi spui cu de-amănuntul!

Shark îl înhăţă pe T. B. de umăr şi îl zgâlţâi, cu furie.

— Păi, nu s-a întâmplat decât la bal. Numai la bal.

— A fost Alice la bal?

— Îhî.

— Ce-a căutat acolo?

— Nu ştiu. Adică, vreau să spun. Nimic.

Shark îl smuci din scaun şi-l ţinu cu putere în sus, pe picioarele lui nesigure. Porunci:

— Spune-mi!

Bătrânul scânci:

— Doar atât, c-a ieşit cu Jimmie Munroe în curte.

Shark îl înhăţă acum de amândoi umerii şi îl scutură ca pe un sac pe negustorul îngrozit.

— Spune-mi! Ce-au făcut acolo, în curte?

— Nu ştiu, domnule Wicks.

— Spune-mi!

— Păi, domnişoara Burke. Domnişoara Burke zicea. Că se sărutau.

Shark lasă sacul să cadă şi se aşeză. Îl tortura un simţământ de gravă pierdere. În vreme ce se uita fix la T. B. Allen, mintea i se lupta din greu cu chestiunea prihănirii fiică-sii. Nu-i trecea prin gând că totul s-ar fi putut opri la sărut; întoarse capul şi privirile îi rătăciră deznădăjduite prin magazin. T. B. văzu cum îşi îndreptă ochii asupra vitrinei cu arme.

— Să nu faci vreo prostie, Shark, strigă bătrânul. Puştile acelea nu-s ale tale.

Shark nici măcar nu zărise puştile, dar acum, când i se atrăsese atenţia asupra lor, sări de pe scaun, împinse în lături geamul glisant şi scoase o carabină de calibru mare. Smulse eticheta cu preţul şi aruncă în buzunar o cutie de cartuşe. După aceea, fără să-l învrednicească pe negustor barem cu o singură privire, ieşi pe uşă şi se pierdu în întuneric. Dar bătrânul T. B. se şi repezise la telefon, mai înainte de a se fi stins sunetul paşilor grăbiţi ai lui Shark.

Mergând cu pas zorit, întins către casa lui Munroe, Shark simţi cum gândurile încep să-i alerge bezmetice prin minte. De un lucru era totuşi sigur, acum, după ce mersese o vreme: nu voia să-l ucidă pe Jimmie Munroe. Nici măcar prin cap nu-i trecuse să-l împuşte, până ce negustorul nu-i strecurase în minte gândul ăsta. Apoi, tot ce făcuse, făcuse fără să se gândească. Acum, încotro s-o apuce? Încercă să-şi închipuie ce avea să facă după ce va ajunge la casa lui Munroe. Poate că va trebui să-l împuşte pe Jimmie Munroe. Poate că lucrurile se vor desfăşura în aşa fel încât îl vor sili să facă moarte de om ca să-şi păstreze prestigiul în Păşunile Raiului.

Auzi o maşină apropiindu-se şi se trase în lături, în tufişuri, lăsând-o să treacă în goană pe lângă el, duduind cumplit din ţeava de eşapament. Avea să ajungă repede la ţinta călătoriei, şi nu-l ura pe Jimmie Munroe. Nu ura nimic altceva în afara

acelui simţământ de gol în suflet care îl copleşise în clipa când aflase că Alice îşi pierduse virtutea. Acum nu se mai putea gândi la fiică-sa decât ca la o moartă.

Zări înaintea sa luminile de la casa lui Munroe. Dar ştia că nu poate să-l împuşte pe Jimmie. Chiar daca i-ar fi râs în nas, tot nu l-ar fi putut ucide pe bietul băiat. Moartea de om nu i se potrivea. Hotărî să arunce un ochi printre ostreţele porţii, iar pe urmă să-şi vadă de drum, întins, până acasă. N-are decât să râdă lumea cât o vrea, dar el moarte de om nu poate face.

Deodată, un om se ivi din umbra unui tufiş şi răcni la el:

— Azvârle carabina, Wicks, şi mâinile sus!

Cuprins: parcă de o supuşenie venită din oboseală, Shark aşează carabina pe pământ. Recunoscuse glasul ajutorului de şerif şi strigă:

— Bună, Jack!

Pe urmă, o mulţime de lume se strânse în jurul lui. Undeva mai departe, Shark zări chipul speriat al lui Jimmie. Şi Bert Munroe era speriat şi îi spuse:

— De ce-ai vrut să-l împuşti pe Jimmie? Mi-a telefonat T. B. Acum trebuie să te vâr undeva de unde să nu poţi face rău.

— Nu poţi să-l bagi la puşcărie, interveni locţiitorul şerifului. N-a făcut nimic. Singurul lucru pe care îl poţi face e să-i ceri să depună o garanţie, ca să fii sigur c-o să se astâmpere.

— Aşa zici? Atunci cred c-aşa trebuie să fac, conveni Bert cu glas tremurător.

— Dar ai face bine să ceri o garanţie mare, continuă ajutorul şerifului. Shark e om cu avere frumoasă. Haideţi! Îl ducem la Salinas acum, şi pe urmă poţi să depui plângerea.

A doua zi de dimineaţă, Shark Wicks intră abătut în casă şi se întinse pe pat. Ochii îi erau trişti şi obosiţi, dar îi ţinea deschişi. Braţele îi zăceau întinse de-a lungul trupului, ca ale unui mort. Şi ceasuri întregi zăcu aşa.

Din gradina de zarzavat, Katherine îl văzuse intrând în casă. Se bucură nespus la vederea umerilor căzuţi şi a felului cum abia îşi ţinea capul în sus, iar când se întoarse în casă pentru a pregăti prânzul, păşi pe vârful picioarelor şi îi făcu şi fetei

semn să păstreze liniştea.

La ceasurile trei, Katherine veni în pragul dormitorului şi se uită înăuntru, spunând:

— Alice e neprihănită. Ar fi trebuit să mă întrebi şi pe mine înainte de a face ceva.

Shark nu răspunse şi nu făcu nici o mişcare.

— Ce, nu mă crezi?

Amorţeala totală a bărbatului ei o înspăimântă.

— Dacă nu mă crezi, putem chema un doctor. Trimit chiar acum după unul, dacă nu mă crezi.

Capul lui Shark nu se clinti. Dar spuse totuşi, cu glas lipsit de vlaga:

— Te cred.

Pe când stătea în prag, un simţământ niciodată încercat până atunci se ivi în sufletul lui Katherine. Şi făcu un lucru la care nu se gândise în toată viaţa ei. O năzuinţă caldă i se cuibări în miezul fiinţei. Se aşeză pe marginea patului şi, cu un gest hotărât, luă capul lui Shark şi îl aşeză în poală. Asta venea din instinct, şi acelaşi instinct puternic şi sigur îi împinse mâna să mângâie fruntea lui Shark. Din pricina înfrângerii, trupul lui părea să nu mai aibă oase.

Privirile lui Shark nu se clintiră de pe tavan, dar în timpul mângâierilor începu să vorbească sacadat:

— Nu am nici un ban, spunea glasul lui monoton. M-au dus la puşcărie şi mi-au cerut o garanţie de zece mii de dolari. Judecătorului a trebuit să-i spun. Şi toţi au auzit. Acum toţi ştiu. Că nu am nici un ban. Niciodată n-am avut. Nu pricepi? Registrul ăla nu era. Decât o minciună. De la început şi până la sfârşit numai minciuni. Totul a fost o minciună. Judecătorului a trebuit să-i spun.

Katherine îl mângâia pe cap cu duioşie, şi năzuinţa aceea fierbinte creştea mereu. Se simţea mai necuprinsă decât lumea întreagă. Lumea întreagă stătea în poala ei, şi ea îi aducea alinare. Mila o făcea să capete statura de uriaş. Sufletul ei generos tânjea să aline chinurile lumii.

— N-am vrut să fac rău nimănui, continuă Shark. Nu l-aş fi împuşcat pe Jimmie. Şi au pus mâna pe mine înainte de-a

apuca să fac cale-ntoarsă. Credeau c-am avut de gând să-l omor. Iar acum a aflat toată lumea. N-am nici un ban.

Zăcea neputincios, cu privirea pironită în tavan.

Dintr-odată, năzuinţa aceea fierbinte a lui Katherine se preschimbă în putere, puterea îi năvăli în trup şi o inundă cu totul. Într-o clipită îşi dădu seama de ceea ce este şi de ceea ce e în stare să facă. Jubila de fericire şi era foarte frumoasă, când îi spuse duios:

— Nu te-a ajutat norocul. Toată viaţa ai trudit la fermă, şi norocul niciodată nu ţi-a ieşit în cale. De unde ştii că nu poţi să faci bani? Eu cred că poţi. Ştiu că poţi.

Înţelesese că e în stare de asemenea faptă. Aşa cum şedea acolo, conştiinţa puterii se născuse în sufletul ei şi înţelegea că întreaga-i viaţă către această unica zi se îndreptase. În clipa aceea era zeiţă, rapsod al destinului. Şi nu se miră când văzu că trupul bărbatului ei prinde treptat tărie. Continuă să-l mângâie pe frunte şi îngână cu voce alinătoare:

— O să plecam de-aici. Vindem ferma asta şi plecăm de-aici. Pe urmă ai să te întâlneşti cu norocul pe care niciodată nu l-ai zărit. O să vezi. Eu te cunosc. Şi cred în tine.

Din ochii lui Shark dispăru acea îngrozitoare lipsă de viaţă. Trupul lui află puterea de a se răsuci. Se uită la Katherine şi văzu cât de frumoasă era în acel moment, iar atunci, în vreme ce o privea, năzuinţa ei cea fierbinte trecu în făptura lui. Shark îşi apăsă cu putere capul de genunchii femeii.

Katherine îşi coborî fruntea şi se uită la bărbatul ei. Îi era teamă acum, când puterea o părăsea. Şi deodată Shark se ridică pe pat, în capul oaselor. O uitase pe Katherine, dar în ochi îi strălucea energia de la ea dobândită. Rosti cu glas puternic:

— Plec cât mai repede. Plec îndată ce izbutesc să vând ferma. Pe urmă o să mă pun pe treabă. Am să le arăt eu celorlalţi cine sunt!

Patru.

Obârşia lui Tularecito rămâne învăluită în taină, iar felul cum a fost el găsit alcătuieşte o legendă în care cei din Păşunile Raiului refuză să creadă, la fel cum refuză să creadă

în strigoi.

Franklin Gomez avea un slujitor, un indian din Mexic pe nume Pancho – atât, nici un alt nume. O dată la fiecare trei luni, Pancho îşi aduna economiile şi se ducea la Monterey să-şi mărturisească păcatele, să-şi facă penitenţa, să fie absolvit şi să se îmbete, toate în ordinea arătată. Dacă izbutea să nu ajungă-n puşcărie, după ce se închideau cârciumile Pancho se urca în cabrioleta lui şi adormea. Calul îl ducea până acasă, unde sosea chiar la revărsatul zorilor, deci la vremea potrivită ca să mănânce ceva şi să treacă la treabă. La sosire, Pancho totdeauna dormea tun; asta e pricina pentru care a stârnit atâta vâlvă la fermă atunci când, într-o bună dimineaţă, a năvălit în goana mare a calului la ţarcul vitelor nu numai treaz, dar şi ţipând cât îl ţinea gura.

Franklin Gomez s-a îmbrăcat şi s-a dus să-l cerceteze pe slujitorul lui de la fermă. Povestea, cu greu desluşită dintr-o împletitură de nepotriveli, era următoarea: Pancho se întorcea acasă în cabrioletă, treaz-luminat ca de obicei. Pe aproape de casă lui Blake, a auzit plânsetele unui prunc în tufişurile de salvie de pe marginea drumului. A oprit calul şi s-a dus să vadă despre ce e vorba, că doar nu se întâmplă deseori să dai aşa peste copii de ţâţă. Şi, ce mai încoace-ncolo, a găsit un copilaş pirpiriu, culcat într-un luminiş dintre salvii. După mărime să tot fi avut trei luni, zicea Pancho. L-a luat în braţe şi a aprins un chibrit ca să vadă mai limpede ce anume găsise, când – grozăvia grozăviilor!

— Pruncul i-a făcut răutăcios semn cu ochiul şi i-a spus cu glas gros: „Bagă de seamă! Am dinţi foarte ascuţiţi”. Pancho n-a mai vrut să ştie nimic. A aruncat din braţe comedia, a sărit în cabrioletă şi a pornit în galop spre casă, izbind din răsputeri cu coada biciului în calul cel bătrân şi urlând ca un câine.

Franklin Gomez îşi jumuli multă vreme favoriţii. Din fire Pancho nu era un apucat, nici chiar când se afla sub stăpânirea băuturii. Însăşi împrejurarea că se trezise din somn dovedea că în tufişuri, acolo, trebuia să se afle ceva. În cele din urmă, Franklin Gomez porunci să i se pună şaua pe cal, porni călare şi se întoarse cu pruncul. De vorbit, pruncul n-a

mai vorbit vreme de vreo trei ani; şi, când a fost cercetat, s-a dovedit că nici dinţi n-avea, dar niciunul dintre amănuntele astea nu-l putură convinge pe Pancho că atunci, la prima lor întâlnire, nu rostise acele vorbe crâncene.

Copilaşul avea braţe scurte şi grăsulii, picioare lungi şi mlădioase. Capul mare se prindea fără gât între nişte umeri diform de largi. Faţa teşită, dimpreună cu alcătuirea neobişnuită a trupului, au dat de la sine numele copilului: Tularecito – Broscuţă – deşi Franklin Gomez îi spunea deseori Coiot, fiindcă, zicea Gomez, „pe chipul băieţelului acestuia se poate vedea toată înţelepciunea ce se citeşte pe faţa unui coiot".

— Numai că trebuie să ţineţi seama şi de picioare, de braţe şi de umeri, senor, îi reamintea Pancho.

Aşa că Tularecito i-a rămas numele. Nu s-a aflat niciodată cine anume părăsise acolo mica făptură prost alcătuită – Franklin Gomez îl primi în patriarhatul fermei lui, iar Pancho îi purta de grijă. Totuşi, Pancho n-a izbutit cu nici un chip să se lecuiască vreodată de-o oarecare teamă faţă de copil. Nici anii şi nici măcar cele mai straşnice penitenţe n-au şters urmările celor dintâi cuvinte rostite de Tularecito.

Copilul se dezvolta repede, dar după al cincilea an creierul nu i s-a mai dezvoltat deloc. La şase ani, Tularecito era în stare să lucreze ca un om în toată firea. Degetele lungi ale mâinilor sale se dovedeau mai îndemânatice şi mai puternice decât degetele multor bărbaţi. Şi la fermă erau folosite degetele lui Tularecito din plin. Nodurile strânse nu-i rezistau multă vreme. Mâinile parcă îi erau făcute anume pentru plantat, înzestrate cu degete delicate neînstare să vatăme o plantă firavă ori să zgârie coaja unui altoi. Degetele sale neîndurătoare puteau rupe fără efort gâtul unui curcan. Tularecito mai era înzestrat şi cu un dar hazliu. Cu unghia degetului mare izbutea să sculpteze în gresie imagini de animale deosebit de reale. Franklin Gomez păstra prin casă numeroase chipuri de coioţi, pume, găini şi veveriţe. Imaginea de peste jumătate de metru a unui şoim în zbor planat atârna în sufragerie, prinsă cu sârme de tavan. Pancho, care niciodată

nu-l socotise pe băiat chiar fiinţă omenească, rândui darul acesta pentru sculptură într-un grup mereu mai numeros de însuşiri ce puteau fi cu siguranţă legate de originea lui supranaturală.

Deşi cei din Păşunile Raiului nu credeau în originea diavolească a lui Tularecito, se simţeau totuşi stânjeniţi în prezenţa sa. Ochii îi erau bătrânicioşi şi uscaţi; chipul lui avea ceva de troglodit. Forţa excepţională a trupului, precum şi însuşirile ciudate şi greu de lămurit îl deosebeau mult de ceilalţi copii şi îi făceau atât pe bărbaţi, cât şi pe femei să nu se simtă în largul lor.

Un singur lucru izbutea să-l scoată din fire pe Tularecito. Dacă cineva fie el bărbat, femeie, ori copil umbla fără grijă cu vreunul dintre roadele mâinilor sale sau îl spărgea, devenea furibund. Ochii i se aprindeau în cap şi se arunca asupra pângăritorului, gata să-i ia viaţa. De trei ori, când s-au petrecut asemenea întâmplări, Franklin Gomez l-a legat de mâini şi de picioare şi l-a lăsat aşa până ce a revenit la firea lui potolită.

Când a împlinit şase ani, Tularecito nu s-a dus la şcoală. Vreme de cinci ani, inspectorul şcolar şi directorul şcolii au discutat din când în când despre cazul ăsta. Franklin Gomez era de acord ca Tularecito să se ducă la şcoală, ba chiar a mers până acolo încât de mai multe ori l-a pornit el însuşi, dar la şcoală Tularecito n-a ajuns niciodată. Îi era teamă că şcoala o fi ceva neplăcut, aşa că pur şi simplu dispărea cam câte o zi întreagă. Abia când a împlinit unsprezece ani şi avea umeri de halterofil şi mâini şi antebraţe de sugrumător, forţele reunite ale legii au pus mâna pe el şi l-au băgat la şcoală.

După cum ştia Franklin Gomez de mai înainte, Tularecito n-a învăţat absolut nimic, însă numaidecât a dat dovadă de o nouă însuşire. Desena tot atât de bine cum sculpta în gresie. După ce i-a descoperit îndemânarea, domnişoara Martin, profesoara, i-a dat o cretă şi i-a spus să deseneze pe întreaga suprafaţă a tablei o procesiune de animale. Tularecito a lucrat multă vreme după terminarea orelor, iar a doua zi dimineaţa, pe tablă s-a arătat o uimitoare paradă de animale. Toate

animalele văzute vreodată de Tularecito se aflau acolo; toate păsările ce-şi duceau veacul pe coline zburau pe deasupra lor. Un şarpe cu clopoţei se târa în urma unei vaci; un coiot cu coamă fudul zbârlită adulmeca urmele unui porc. Se vedeau acolo motani şi capre, broaşte ţestoase şi popândăi, fiecare redat cu uluitoare amănunţime şi fidelitate.

Domnişoara Martin a fost copleşită de geniul lui Tularecito. L-a lăudat în faţa clasei şi a ţinut câte o scurtă lecţie despre fiecare dintre vietăţile desenate de el. În taină se gândea la marea faimă ce şi-o va câştiga pentru descoperirea şi cultivarea acestui geniu.

— Pot să fac multe, multe altele, o înştiinţă Tularecito.

Domnişoara Martin îl bătu uşurel cu palma pe umărul său larg şi-i spuse:

— Da, da, o să faci. În fiecare zi ai să desenezi. Te-a înzestrat Dumnezeu cu un mare har.

Pe urmă îşi dădu seama de semnificaţia celor abia rostite. Se aplecă şi privi cercetător în ochii lui duri, repetând încet:

— Te-a înzestrat Dumnezeu cu un mare har.

Apoi ridică ochii la ceas şi anunţă cu glas hotărât: Clasa a patra, avem aritmetică treceţi la tablă.

Clasa a patra ieşi din bănci, elevii luară bureţii şi începură să şteargă animalele ca să facă loc pentru cifre. Nu mişcaseră bureţii nici de două ori, că Tularecito se şi năpusti asupra lor. A fost ceva de pomină, Domnişoara Martin, ajutată de şcoala întreagă, n-a putut să-l stăpânească, fiindcă turbatul Tularecito avea forţa unui bărbat, şi încă a unui bărbat înnebunit. Bătălia ce a urmat a devastat clasa, răsturnând băncile, vărsând râuri de cerneală şi împrăştiind peste tot buchetul de flori al profesoarei. Hainele domnişoarei Martin au fost făcute ferfeniţă, iar băieţii cei mari, asupra cărora căzuse povara principală a bătăliei, au ieşit învineţiţi şi bătuţi măr, Tularecito lupta cu mâinile, cu picioarele, cu dinţii şi cu capul. Nu respecta nici un fel de reguli de onoare şi până la urmă ieşi victorios. Şcoala întreagă, cu domnişoara Martin în ariergardă, fugi din clădire, lăsând-o în stăpânirea lui Tularecito. După plecarea celorlalţi, Tularecito încuie uşa, îşi

şterse sângele de pe ochi şi se apucă de treabă ca să dreagă animalele ce fuseseră nimicite.

Seara, domnişoara Martin trecu pe la Franklin Gomez şi ceru ca băiatul să fie biciuit. Gomez ridică din umeri.

— Chiar vreţi să-l biciuiesc, domnişoară Martin?

Profesoara era zgâriată pe faţă şi gura i se contracta într-o crispare cruntă.

— Fără nici o şovăială. Dacă aţi fi văzut ce a fost în stare să facă astăzi, nu mi-aţi lua-o în nume de rău. Vă spun eu că merită o lecţie.

Gomez înălţă iarăşi din umeri şi îl chemă pe Tularecito de la baraca slujitorilor. Apoi luă din cui un harapnic greu. Iar pe urmă îl bătu zdravăn peste spinare, în vreme ce Tularecito îi zâmbea blând domnişoarei Martin. Fără să vrea, domnişoara Martin făcea cu mâna gestul lovirii. După ce se termină, Tularecito se pipăi cu degetele lui lungi şi cercetătoare şi, zâmbind întruna, se întoarse la baracă.

Domnişoara Martin urmări cu groază sfârşitul pedepsirii şi la urmă striga:

— Vai, dar e un animal. Parcă ai fi biciuit un câine.

Franklin Gomez lăsă să i se vadă pe faţă o slabă urmă din dispreţul ce-l avea pentru ea şi îi răspunse:

— Un câine ar fi chelălăit. Acum aţi văzut cu ochii dumneavoastră, domnişoară Martin. Ziceţi că e un animal, dar fără îndoială e un animal de preţ. L-aţi pus să facă desene şi pe urmă i le-aţi distrus. Lui Tularecito nu-i place treaba asta. Domnişoara Martin vru să intervină, dar Gomez se grăbi să continue: Broscuţa noastră n-ar fi trebuit să fie dusă la şcoală. E în stare să muncească; e în stare să facă lucruri minunate cu mâinile lui, dar nu poate învăţa mărunţişurile acelea din lecţiile dumneavoastră. Nu e nebun; e doar una dintre acele făpturi pe care Dumnezeu n-a izbutit să le alcătuiască până la capăt. I-am spus şi directorului treburile astea, dar a zis că legea cere ca Tularecito să vină la şcoală până ce împlineşte optsprezece ani. Înseamnă încă şapte ani de acum încolo. Broscuţa mea va rămâne şapte ani în clasa întâi, fiindcă aşa spune legea că trebuie să facă. Eu n-am nici o putere.

— Ar trebui închis, izbucni domnişoara Martin. Fiinţa asta e primejdioasă. Ar fi trebuit să-l vedeţi cum arată astăzi.

— Nu, domnişoară Martin, ar trebui lăsat în libertate. Nu e primejdios. Nimeni nu se poate îngriji de o grădină aşa cum se îngrijeşte el. Nimeni nu poate mulge o vacă la fel de repede şi la fel de delicat. E un băiat de ispravă. Poate îmblânzi un cal nărăvaş fără să-l încalece; poate dresa un câine fără să folosească biciul, dar legea spune că trebuie să rămână în clasa întâi şi să tot repete „O-I, oi" vreme de şapte ani. Dacă ar fi fost primejdios, ar fi putut uşor să mă omoare atunci când l-am biciuit.

Domnişoara Martin simţi că existau şi lucruri pe care ea nu le putea înţelege, şi din pricina asta îl urî pe Franklin Gomez. Simţea că ea fusese meschină, iar celălalt – mărinimos. A doua zi dimineaţa, când se duse la şcoală, se trezi cu Tularecito în faţa ei. Cel mai mic locşor de pe tablă îşi avea animalul lui.

— Vedeţi? Întrebă uitându-se la ea peste umăr. Mult mai multe. Şi am o carte unde mai sunt şi altele, numai că nu mai găsesc loc şi pentru ele.

Domnişoara Martin n-a mai şters animalele. Lucrările din clasă se făceau în caiete, dar la sfârşitul trimestrului îşi dădu demisia, spunând că sănătatea nu-i mai îngăduie să predea.

Domnişoara Morgan, noua profesoară, era foarte tânără şi foarte drăguţă; prea tânără şi primejdios de drăguţă, socoteau oamenii bătrâni de pe vale. Unii dintre elevii din clasele superioare aveau şaptesprezece ani. Existau mari îndoieli că o profesoară atât de tânără şi atât de drăguţă ar putea să păstreze vreo urmă de ordine în şcoală.

Noua profesoară aduse cu sine un nemărginit entuziasm pentru meseria ei. Şcoala fu uluită, pentru că toţi se obişnuiseră cu feţe bătrâne, ale căror figuri păreau să arate necontenit că tare le mai dor picioarele. Domnişoarei Morgan îi plăcea meseria de profesoară, şi făcu din şcoală un loc pasionant, unde se petreceau lucruri neobişnuite.

Din capul locului, domnişoara Morgan a fost adânc impresionată de Tularecito. Ştia totul despre el, citise cărţi şi urmase cursuri consacrate lui. Află de încăierare, aşeză alte

table pe deasupra celor obişnuite, doar pentru el, ca să le umple cu vietăţi, iar după ce Tularecito îşi încheie parada, îi cumpără din banii ei un bloc mare şi un creion de desen. După aceea Tularecito nu s-a mai necăjit cu silabisirea. În fiecare zi trudea la blocul de desen, şi în fiecare după-amiază înfăţişa profesoarei un animal lucrat de mai mare minunea.

Elevii întâmpinară cu entuziasm înnoirile aduse de domnişoara Morgan. Lecţiile deveniră pasionante, şi până şi băieţii care îşi câştigaseră o faimă de invidiat scoţându-i din sărite pe profesori deveniră mai puţin interesaţi de posibilităţile de a da foc şcolii.

Domnişoara Morgan introduse un sistem care îi făcu pe elevi s-o adore. În fiecare după-amiază le citea câte o jumătate de oră. Le citi pe fragmente Ivanhoe şi Talismanul; povestiri cu pescari de Zane Grey, povestiri de vânătoare de James Oliver Curwood; Lupul de mare, Chemarea strămoşilor – nu poveşti pentru ţânci cu găina cea moţată şi vulpea şi gâsca, ci pasionante povestiri pentru copiii mari.

Domnişoara Morgan citea frumos. Chiar şi băieţii cei mai îndărătnici fură cuceriţi până într-acolo, încât niciodată nu mai chiuleau, de teamă să nu piardă vreun episod, ci stăteau uşor aplecaţi pe coate şi ascultau cu răsuflarea tăiată.

Tularecito însă continua să deseneze cu luare-aminte şi doar din când în când se oprea şi se uita chiorâş la profesoară, trudindu-se să înţeleagă cum de pot să intereseze pe cineva asemenea nedesluşite povestiri ale isprăvilor unor necunoscuţi. În mintea lui erau relatări ale unor întâmplări adevărate – altminteri pentru ce ar mai fi fost scrise? Lecturile aveau aceeaşi soartă ca lecţiile. Tularecito nu le asculta.

De la o vreme, domnişoara Morgan avu impresia că prea îi răsfăţa pe elevii mai mari. Ei, una, îi plăceau poveştile cu zâne, îi făcea plăcere să se gândească la acele întregi noroade capabile să creadă în zâne şi deci să le şi vadă. În cercul cunoştinţelor ei de oameni eruditi şi cu experienţă, adeseori spusese că „o parte din foamea culturală a Americii se datorează negării grosolane şi superstiţioase a existenţei zânelor”. Aşa că o vreme consacră jumătatea de oră de după-

amiază poveştilor cu zâne.

Atunci, cu Tularecito se produse o schimbare. Treptat, pe măsură ce domnişoara Morgan citea despre spiriduşi, zâne, rusalce şi duhuri, interesul i se trezi, iar creionul lui neobosit îi rămase leneş în mână. Pe urma profesoara le citi elevilor despre pitici, despre viaţa şi obiceiurile lor, iar atunci Tularecito lăsă creionul cu totul deoparte şi se aplecă şi el înspre profesoară, ca să-i prindă cuvintele. După şcoală, domnişoara Morgan trebuia să meargă pe jos o jumătate de milă, până la ferma unde îşi găsise gazdă. Îi plăcea să străbată singură drumul, retezând cu nuiaua vârfurile scaieţilor şi aruncând cu pietre în tufişuri, ca să sperie prepeliţele şi să le facă să-şi ia zborul într-un fâlfâit zgomotos. Se gândea c-ar trebui să-şi găsească un dulău neastâmpărat şi iscoditor, în stare să-i împărtăşească emoţiile, în stare să înţeleagă magia găurilor din pământ, a urmelor de labe împrăştiate pe frunzele moarte, a ciudatei tristeţi din şuierul pasărilor şi voioşia miresmelor ce se înalţă din tainele pământului.

Într-o după-amiază, domnişoara Morgan s-a căţărat sus de tot pe povârnişul unei râpe calcaroase, ca să-şi sape iniţialele pe întinderea albă. La urcuş, şi-a sfâşiat degetul într-un spin, şi-atunci în loc de iniţiale a scrijelit: „Am fost aici şi am lăsat o parte din mine”, pe urmă peste piatra setoasă şi-a apăsat degetul sângerând.

În noaptea aceea, într-o scrisoare, a scris:

După trebuinţele simple de a fi şi a se reproduce, cea mai puternică dorinţă a omului este să lase vreo urmă după el, o dovadă, poate, a faptului că într-adevăr a existat. Şi lasă dovada existenţei lui înscrisă pe lemn, pe piatră sau pe vieţile altor oameni. Această aprinsă dorinţă sălăşluieşte în fiecare, de la puştanul care scrie cuvinte ruşinoase în closetele publice şi până la Buddha, care îşi gravează chipul în conştiinţa unei rase. Viaţa e atât de ireală. Cred că ne îndoim foarte serios de propria existenţă şi ne zbatem în încercări de a dovedi că existăm cu adevărat.

Şi-a păstrat o copie a acestei scrisori.

În după-amiaza când citise despre pitici, în timp ce se

îndrepta spre casă, ierburile de pe marginea drumului se clătinară o clipă şi capul urât al lui Tularecito se iţi deasupra.

— Vai! M-ai speriat, strigă domnişoara Morgan. Nu trebuia să ţâşneşti aşa, ca din pământ.

Tularecito rămase pe loc, zâmbind ruşinat şi bătându-se pe coapsă cu pălăria. Deodată, domnişoara Morgan simţi că o apucă frica. Drumul era pustiu. Citise istorii despre debilii mintali. Cu greutate îşi stăpâni glasul tremurător.

— Ce. Ce anume doreşti?

Tularecito zâmbi şi mai larg şi se lovi şi mai tare cu pălăria peste şold.

— Stăteai acolo să te odihneşti sau vrei ceva?

Băiatul se strădui să vorbească, apoi se mulţumi iar cu zâmbetul acela de apărare.

— Bine, dacă nu vrei nimic, atunci eu plec.

Şi, într-adevăr, se pregătea să fugă de acolo.

Tularecito se zbătu din nou.

— Despre ăia.

— Care ăia? Întrebă ea cu glas ţipător. Despre care ăia?

— Despre ăia din carte.

Domnişoara Morgan începu să râdă uşurată şi râse până simţi că i se despleteşte părul la ceafă.

— Vrei să spui. Vrei să spui. Piticii?

Tularecito încuviinţă din cap.

— Ce vrei să ştii despre ei?

— N-am văzut niciodată vreunul, spuse Tularecito.

Glasul nici nu-i cobora, nici nu se înălţa, ci continua pe acelaşi ton jos.

— Bineînţeles, cred că puţini oameni îi văd.

— Da' ştiam despre ei.

Domnişoara Morgan îşi miji ochii, plină de interes.

— Ştiai? Cine ţi-a povestit despre ei?

— Nimeni.

— Nu i-ai văzut niciodată şi nimeni nu ţi-a povestit despre ei? Atunci, cum ai putut să afli de pitici?

— Ştiam – atât. Poate i-oi fi auzit. Pe ăia din carte îi ştiam, nu-ncape îndoială.

Domnişoara Morgan îşi zise: „Ce rost ar avea să-i spun copilului acestuia ciudat şi neisprăvit că nu există pitici? Oare viaţa nu-i va fi mai bogată şi mai fericită dacă are să creadă în ei? Şi ce rău ar putea să iasă de-aici?” Îl întrebă:

— De căutat, i-ai căutat vreodată?

— Nu, nu i-am căutat niciodată. Îi ştiam, şi-atât. Da' acuma am să-i caut.

Pe domnişoara Morgan situaţia asta o încânta. Iată hârtie albă pe care să scrii, iată un perete de stâncă în care poţi dăltui. Ar putea să dăltuiască o poveste încântătoare, ce s-ar dovedi mult mai reală decât ar putea fi vreodată o poveste din cărţi. Îl întrebă:

— Şi unde ai să-i cauţi?

— Am să sap gropi, răspunse cu seriozitate Tularecito.

— Dar piticii nu ies în lume decât noaptea, Tularecito. Noaptea trebuie să-i cauţi. Şi dacă ai să găseşti vreunul, trebuie să vii şi să-mi spui şi mie. Ai să vii?

— Am să vin, făgădui Tularecito.

Îl lăsă acolo, şi el o urmări cu privirea. Cât ţinu drumul spre casă, şi-l imagină căutând prin întunecimea nopţii. Imaginile îi plăceau. S-ar putea chiar să-i găsească pe pitici, să trăiască printre ei şi să stea de vorbă cu ei. Cu câteva cuvinte sugestive reuşise să facă din viaţa lui ceva ireal şi cum nu se poate mai minunat, ceva cu totul deosebit de vieţile stupide din jurul său. Îl invidia din inimă pentru căutările lui viitoare.

Noaptea, Tularecito îşi îmbrăcă haina şi luă o lopată. Bătrânul Pancho dădu peste el tocmai când ieşea din şopronul cu scule şi-l întrebă:

— Unde te duci, Broscuţă?

Tularecito se bâţâia de pe un picior pe altul, nemulţumit de întârziere.

— Mă duc prin noapte, în întuneric. E cumva ceva nou?

— Da' ce te-apucă să iei lopata? N-oi fi vrând să cauţi aur?

Chipul băiatului deveni sever din pricina gravităţii acelei ţinte urmărite de el.

— Mă duc să sap pentru oamenii cei mici care trăiesc sub pământ.

De data asta Pancho fu cuprins de-o emoţie plină de groază.

— Nu te duce, Broscuţă! Ascultă-l pe prietenul tău cel bătrân, pe cel care ţi-e tată întru Domnul, şi nu te duce. Să ştii că în salvie te-am găsit şi din ghearele diavolilor te-am scăpat, dintr-ale diavolilor, neamul tău. Acuma eşti un frăţior al lui Isus. Nu te mai întoarce la ai tăi! Ascultă-l pe un om bătrân, Broscuţă!

Tularecito rămase cu ochii în pământ şi combina gândurile lui vechi cu vestea asta nouă. Zise, aţâţat:

— Tu ai spus că ei sunt neamul meu. Eu nu-s la fel cu cei de la şcoală sau cu cei de aici. Ştiu bine. Mă simt stingher, despărţit de-ai mei, cei care trăiesc adânc în pământul răcoros. De câte ori trec pe lângă o gaură de veveriţă, îmi vine să mă târăsc în ea şi să m-ascund acolo. Ai mei sunt la fel ca mine şi m-au chemat la ei. Trebuie să mă întorc la ai mei, acasă, Pancho.

Pancho se trase îndărăt şi ridică mâna cu doua degete făcute cruce.

— Atunci, fă calea întoarsă la diavol, tatăl tău. Eu nu-s vrednic să lupt cu asemenea răutate. Pentru asta ar trebui un sfânt. Dar, ia aminte! Până la urmă fac semnul sfânt împotriva ta şi a neamului tău.

Şi făcu semnul crucii proteguitoare în aer, în faţa lui.

Tularecito zâmbi trist, se răsuci în loc şi, cu paşi târşiţi, porni înspre coline.

Gândul că se întoarce acasă inunda de bucurie inima lui Tularecito. Toată viaţa lui fusese un străin, un surghiunit singuratic, iar acum se întorcea acasă. Ca întotdeauna, auzea şoaptele pământului – clinchetul îndepărtat al tălăngilor, murmurul prepeliţelor speriate, scheunatul slab al vreunui coiot care n-avea să urle în noaptea aceea, nocturnele milioanelor de insecte. Însă Tularecito pândea alte sunete: mişcări ale unor făpturi cu două picioare şi glasurile de şoaptă ale seminţiilor ascunse.

O dată se opri în loc şi strigă: „Tată, m-am întors acasă”, dar nu primi nici un răspuns. Se oprea la găurile veveriţelor şi şuşotea la gura lor: „Unde sunteţi voi, cei din neamul meu? Eu

sunt, Tularecito, singur, şi m-am întors acasă". Şi nimeni nu răspundea. Mai rău încă, nu simţea că piticii s-ar afla pe aproape. Deşi nu putea să-i vadă, ştia că un cerb şi o căprioară păşteau pe aproape; ştia că un râs stă pitulat în dosul unui tufiş şi pândeşte un iepure, dar din partea piticilor nu primea nici un fel de semn.

O lună palidă se ridica dintre coline.

„Acuma animalele au să iasă din bârloguri să-şi caute hrana, îşi spuse Tularecito cu şoapta ca foşnetul de hârtie a celor pe jumătate idioţi. Acum au să iasă şi ai mei."

Tufişurile se terminau la marginea unei văişoare, şi o livadă le lua locul. Pomii aveau frunziş bogat şi pământul fusese cultivat cu grijă. Era livada lui Bert Munroe. Deseori, pe vremea când locul era pustiu şi stăpânit de duhuri, Tularecito venise aici pe timp de noapte, ca să se întindă pe pământ la poalele pomilor şi să culeagă stele cu degetele lui prietenoase.

Din clipa când păşi în livadă, ştiu că se apropie de casă. Nu-i auzea, dar ştia că piticii sunt pe aproape. De nenumărate ori îi strigă, dar nu veniră.

„Poate că nu le place lumina lunii", rosti el.

La poalele unui piersic mare săpă groapa – largă de trei picioare şi foarte adâncă. Toată noaptea munci acolo, oprindu-se din când în când să tragă cu urechea, iar pe urmă săpând adânc şi tot mai adânc în pământul rece. Deşi nu auzea nimic, era convins că se apropie de ei. Doar la ziuă conteni cu săpatul şi se retrase în tufişuri, ca să doarmă.

Către jumătatea dimineţii, Bert Munroe ieşi şi se duse să cerceteze o capcană de coioţi, dar dădu peste groapa de la poalele piersicului. „Ce dracu-i asta! Exclamă el. Probabil că nişte copii au vrut să sape un tunel. E lucru periculos. Poate să se surpe peste ei sau să cadă cineva în ea şi să-şi rupă gâtul." Se întoarse acasă, luă o lopată şi astupă groapa.

— Manny, se adresă băiatului mai mic, nu ai săpat tu groapa din livadă?

— Nu! Răspunse Manny.

— Bine, da' ştii cine a făcut treaba asta?

— Nu, repetă Manny.

— Ei, cineva a săpat acolo o groapă adâncă. Aşa ceva e primejdios. Să le spui băieţilor să nu mai sape, c-altminteri are să se surpe peste ei.

Veni întunericul, şi atunci Tularecito ieşi din tufărişuri ca să se întoarcă la treaba lui şi să adâncească groapa. Când o văzu astupată, mârâi, cu furie, dar îndată i se schimbară gândurile şi se porni pe râs. „Ai mei erau aici", zise în culmea fericirii. Nu ştiau cine vine, şi s-au speriat. Au astupat şi ei groapa, la fel cum fac hârciogii. De data asta am să stau ascuns, iar când s-or apuca să astupe groapa, o să le spun cine sunt. Şi-atunci au să mă întâmpine cu toată dragostea."

Şi Tularecito săpă iarăşi groapa şi o făcu mult mai adâncă, pământul de deasupra fiind afânat. Cu puţin înainte de ivirea zorilor, se retrase în tufişurile de la marginea livezii şi se aşeză la pândă.

Înainte de masa de dimineaţă, Bert Munroe ieşi din casă cu gând să se mai uite o dată la capcană, şi dădu din nou peste groapa deschisă. „Dracii de copii! Strigă furios. Nu se lasă nici morţi, ia te uită! Aş pune gâtul că Manny este totuşi amestecat în treaba asta."

Cercetă groapa câteva clipe, apoi începu să potrivească pământul la loc, cu latul piciorului. Un mârâit ca de sălbăticiune îl făcu să se răsucească în loc. Tularecito se năpustea asupra lui, sărea ca o broască pe picioarele sale lungi şi rotea lopata ca pe un ciomag.

Când Jimmie Munroe veni să-şi cheme tatăl la masă îl găsi căzut peste mormanul de pământ. Sângele îi curgea pe gură şi dintr-o rană de pe frunte. Bucăţi întregi de pământ zburau afară din groapă.

Jimmie crezu că îl omorâse cineva pe taică-său şi acum se pregătea să-l îngroape. Cuprins: de groază, o luă la fugă spre casă şi chemă la telefon câţiva vecini.

Vreo cinci-şase oameni se adunară în jurul gropii. Tularecito se luptă ca un leu rănit şi rezistă până când îl pocniră în cap chiar cu lopata lui. Pe urmă îl legară şi îl duseră la închisoare.

O comisie medicală de la Salinas îl examină pe Tularecito. La întrebările medicilor nu răspundea nimic, ci doar le zâmbea

cu blândeţe. Franklin Gomez spuse comisiei tot ce ştia şi rugă să-i fie încredinţat lui sub curatelă.

— Ne este cu neputinţă, domnule Gomez, răspunse judecătorul în cele din urmă. Dumneavoastră ne spuneţi că e un băiat cumsecade. Dar nu mai departe decât ieri a încercat să omoare un om. Înţelegeţi, sper, că nu-l putem lăsa în libertate. Mai devreme sau mai târziu tot va izbuti să omoare pe cineva.

După o scurtă deliberare, se hotărî ca Tularecito să fie încredinţat azilului pentru bolnavi mintal periculoşi de la Napa.

Cinci.

Helen Van Deventer era o femeie înaltă, cu trăsături ascuţite, dar frumoasă la chip şi cu ochi nefericiţi. O viguroasă conştiinţă a tragediei îi străbătuse întreaga viaţă. La cincisprezece ani, după ce îi fusese otrăvită pisica de Angora, arătase ca o văduvă. A ţinut doliu după ea vreme de şase luni, nu în îmbrăcăminte, ci prin glas scăzut şi gesturi reţinute. După moartea tatălui, survenită la sfârşitul celor şase luni, doliul a continuat fără întrerupere. S-ar fi zis că era însetată de tragedie, iar în privinţa asta viaţa se arătase foarte darnică faţă de ea.

La douăzeci şi cinci de ani se măritase cu Hubert Van Deventer, un bărbat rubicond, mare amator de vânătoare, obişnuit să petreacă şase luni pe an în aer liber încercând să împuşte tot soiul de vietăţi. La trei luni după cununie, s-a împuşcat singur, împiedicându-se într-un rug de mure. Hubert era un bărbat deosebit de generos. Pe când trăgea să moară, întins sub un copac, unul dintre tovarăşii săi l-a întrebat dacă are de lăsat vreo vorbă pentru nevastă-sa.

— Da, i-a răspuns Hubert, spune-i că vreau să-mi pună portretul înrămat acolo, în bibliotecă, între capul de elan şi cel de berbec de munte! Spune-i că pe astea nu le-am cumpărat de la călăuză!

Helen Van Deventer nu se atinse de nimic din ce se afla în salon, încăperea unde erau expuse trofeele. Rămăsese ca un fel de sanctuar unde stăpânea spiritul lui Hubert. Perdelele erau

totdeauna lăsate. Oricine simţea nevoia să vorbească, atâta vreme cât se găsea în salon, vorbea în şoaptă. Helen n-a plâns, fiindcă plânsul nu stătea în firea ei, dar ochii i s-au făcut şi mai mari, şi multă vreme rămânea cu ei larg deschişi, cătând în depărtări cu privirile pierdute ale celor care călătoresc prin alte vremuri. Hubert îi lăsase casa de pe Colina rusească, din San Francisco, şi o avere mai mult decât frumuşică.

Fata ei, Hilda, născută la şase luni după moartea lui Hubert, era un copilaş frumos ca o păpuşică şi avea ochii mari ai maică-sii. Hilda, n-a fost niciodată foarte sănătoasă; a luat la rând toate bolile copilăriei, cu o punctualitate uimitoare. Temperamentul, arătat mai întâi prin ţipete, se dovedi distructiv de îndată ce fetiţa fu în stare să umble. Sfărâma orice obiect casabil care se ivea în calea pornirilor ei furioase. Helen Van Deventer o liniştea şi-o răsfăţa, izbutind de obicei să-i aţâţe şi mai rău toanele.

Când Hilda împlini şase ani, doctorul Phillips, medicul familiei, îi confirmă doamnei Van Deventer faptul de care ea se temuse încă de multă vreme.

— E timpul să-ţi dai seama, spuse doctorul. Hilda nu e chiar sănătoasă la minte. Aş fi de părere să te duci cu ea la un psihiatru.

Ochii negri ai mamei se dilatară de durere.

— Eşti sigur, doctore?

— Absolut sigur. Dar eu nu sunt specialist. Trebuie să te duci cu ea la cineva care ştie mai multe decât mine.

Helen îşi întoarse privirea de la el.

— Şi eu m-am gândit la fel, doctore, dar nu pot s-o duc la altcineva. Totdeauna, numai dumneata ai fost medicul nostru. Te cunosc. Într-un alt doctor n-aş putea să am niciodată încredere.

— Cum adică n-ai avea „încredere”? Izbucni doctorul Phillips. Nu-ţi dai seama că, dacă o tratam aşa cum trebuie, s-ar putea s-o vindecăm?

Braţele lui Helen se ridicară puţin, pe urma căzură deznădăjduite.

— De vindecat n-are să se vindece niciodată, doctore. S-a

născut atunci când nu trebuia. Moartea lui taică-său. A fost mai mult decât puteam să îndur. Înţelegi? Nu mai aveam puterea să nasc un copil normal.

— Atunci, ce ai de gând să faci? Ideile astea sunt trăsnite, dacă îmi e îngăduit s-o spun.

— Ce-mi rămâne de făcut, doctore? Nu pot decât să aştept şi să sper. Pot s-o duc până la capăt, dar altui doctor nu pot s-o arăt. Am să stau lângă ea şi-am s-o îngrijesc. Se pare că asta are să-mi fie viaţa.

Zâmbi sfâşietor de trist, şi mâinile i se ridicară iarăşi.

— Am impresia că îţi aduci singură nenorociri pe cap, spuse doctorul, morocănos.

— Acceptăm ce ne oferă soarta. Eu pot să rezist. Sunt sigură şi sunt mândră de asta. Nici un fel de tragedie nu poate pune capăt puterii mele de îndurare. Dar există totuşi ceva ce nu aş putea să suport, doctore. Hilda nu poate fi luată de lângă mine. Lângă mine am s-o ţin, iar dumneata ai să vii aici ca de obicei şi nimeni altcineva n-are să se amestece.

Doctorul Phillips părăsi casa revoltat. Suferinţele evidente şi inutilele ale acestei femei totdeauna îl înfuriaseră. Mormăi: „Dacă aş fi eu Soarta, până şi eu aş fi ispitit să frâng rezistenţa asta apatică”.

Nu mult mai târziu, Hilda începu să aibă vedenii şi visuri ciudate. Cumplite plăsmuiri ale nopţii, cu gheare şi colţi, încercau s-o ucidă în timp ce dormea. Pitici urâţi o ciupeau şi veneau să scrâşnească din dinţi la urechea ei, iar Helen Van Deventer primea vedeniile acestea ca pe nişte noi forţe care ar fi venit s-o pună la încercare.

— A venit un tigru şi a tras pătura de pe mine, striga Hilda când se trezea, dimineaţa.

— Nu trebuie să-l laşi să te sperie, draga mea.

— Dar ştii, mamă, a încercat să-şi vâre colţii prin pătură.

— La noapte am să stau cu tine, drăguţa mea, şi-atunci n-o să mai aibă curaj să vină.

Din acea seară începu să stea la căpătâiul fetiţei până se făcea ziuă. Neînduplecarea asta frenetică făcea ca ochii să-i fie din ce în ce mai înfiguraţi şi mai luminoşi.

Dar altceva o neliniştea mai mult decât visele. Hilda începuse să spună minciuni.

— Azi de dimineaţă am fost în grădină, mamă. Şi pe stradă stătea un bătrân. M-a rugat să mă duc până la el acasă, aşa că m-am dus. Avea un elefant mare de aur, şi m-a lăsat să merg călare pe el.

Şi ochii fetiţei rămâneau pierduţi în depărtări atâta vreme cât scornea poveştile.

— Nu mai spune lucruri de astea, iubito, o ruga maică-sa. Doar ştii bine că n-ai făcut nimic din tot ce povesteşti.

— Ba am făcut, mamă. Şi bătrânul mi-a dat şi un ceas. Am să ţi-l arăt. Uite-l!

Şi îi arătă un ceas de mână, incrustat cu diamante. Când luă ceasul, mâinile lui Helen tremurau de groază. O clipă, expresia de străşnicie neînduplecată îi dispăru de pe chip şi în locul ei se ivi mânia.

— De unde l-ai luat, Hilda?

— Bătrânul mi l-a dat, mamă.

— Nu. Spune-mi unde l-ai găsit! Fiindcă l-ai găsit, nu-i aşa?

— Bătrânul mi l-a dat.

Pe dosul ceasului era gravată o monogramă cu iniţiale necunoscute lui Helen. Multă vreme se uită deznădăjduită la literele gravate, pe urmă spuse aspru:

— Pe ăsta îl ia mama.

În noaptea aceea caută o lopăţică, se strecură în grădină şi îngropă ceasul adânc în pământ. În aceeaşi săptămână puse să se ridice în jurul grădinii un gard înalt de fier, şi de atunci Hilda n-a mai avut voie să iasă singură.

La treisprezece ani, Hilda scăpă şi fugi de acasă. Helen angajă nişte detectivi particulari s-o găsească, dar abia după patru zile o descoperi un poliţist, dormind pe un teren pustiu, proprietate a unei agenţii de bunuri imobiliare din Los Angeles. Helen îşi luă fata de la postul de poliţie.

— De ce ai fugit de acasă, draga mea? O întrebă.

— Păi. Am vrut să cânt la pian.

— Pian avem şi acasă. De ce n-ai cântat la el?

— Ei, am vrut să cânt pe alt fel de pian, pe unul dintr-alea

mari.

Helen o aşeză pe Hilda pe genunchi şi o strânse tare în braţe.

— Şi, ia spune-mi, ce-ai mai făcut, draga mamei?

— Eram pe stradă, şi un bărbat mi-a spus să mă urc la el în maşină. Mi-a dat cinci dolari. Pe urmă am întâlnit o şatră de ţigani şi m-am dus să stau cu ei. M-au făcut regină. După asta am fost măritată cu un ţigan tânăr şi trebuia să avem un copil, numai că am obosit şi m-am întins pe pământ. În final, m-a luat un poliţist.

— Iubita mea, dragostea mea, vorbi Helen. Ştii bine că nu-i adevărat. Nimic din ce spui nu-i adevărat.

— Ba e adevărat, mamă.

Helen îl chemă pe doctorul Phillips.

— Spune că s-a măritat cu un ţigan. Crezi cumva. Crezi oare că ar putea să fie adevărat? Cu gândul ăsta n-aş putea să mă împac.

Doctorul o examină pe fată cu toată grija. După ce termină, spuse aproape cu răutate:

— Ţi-am spus că trebuie dată pe mâna unui specialist.

Apoi se apropie de fetiţă.

— În ultima vreme bătrâna aceea răutăcioasă a mai fost în cameră la tine, Hilda?

Mâinile Hildei se contractară spasmodic.

— Ieri-noapte a venit cu o maimuţă, o maimuţă mare. Mare. Şi maimuţa a vrut să mă muşte.

— Nu-i nimic, dar ţine minte că nu poate să-ţi facă nici un rău, fiindcă eu stau şi am grijă de tine. Femeii aceleia bătrâne îi e frică de mine. Dacă mai vine vreodată, doar spune-i că am eu grijă de tine, şi să vezi cât de repede o rupe la fugă.

Fetiţa zâmbi obosită.

— Şi maimuţa are s-o rupă la fugă?

— Sigur că da. Şi câtă vreme mă îngrijesc eu de toate astea, uite, îţi dau un beţişor de acadea pentru fetiţa ta.

Scoase din buzunar un beţişor de acadea de mentă, cu dungi.

— Ai face bine să i-o dai micuţei tale Babette, nu o cheamă aşa?

Hilda smuci acadeaua şi fugi iute afară din cameră.

— Aşa! Zise doctorul către Helen. Cunoştinţele şi experienţa mea sunt, din nefericire, destul de limitate, dar atâta lucru ştiu şi eu. De-acum înainte starea Hildei are să fie mult mai rea. Ajunge la o vârstă critică. Perioada de trecere, cu tensiunile ei emoţionale, negreşit agravează tulburările mintale. N-am cum să-ţi spun ce ar putea să se întâmple. Ar putea să devină ucigaşă, iar, pe de altă parte, ar putea să fugă cu primul bărbat care îi iese în cale. Dacă nu o încredinţezi în grija unor specialişti, dacă nu pui să fie supravegheată cu toată atenţia, s-ar putea să se întâmple ceva ce ai să regreţi toată viaţa. Ultima întâmplare e doar un avertisment. Nu mai poţi continua în felul ăsta. Nu e cinstit faţă de tine însăţi.

Helen stătea împietrită în faţa lui. Pe chip i se vedea acea împotrivire care îl scotea pe doctor din sărite. Întrebă cu glas sugrumat:

— Ce eşti de părere că ar trebui să fac?

— S-o ducem la spitalul de nebuni, zise doctorul, încântat de brutalitatea răspunsului.

Chipul lui Helen se încordă, iar împotrivirea îi deveni încă şi mai intensă.

— Una că asta n-am să fac! Strigă încordată. E a mea, şi eu răspund de soarta ei. Am s-o îngrijesc eu însămi, doctore. O clipă n-am s-o slăbesc din ochi. Dar, de trimis în altă parte, n-o trimit.

— Cunoşti urmările, spuse Phillips cu glas aspru.

Pe urmă se simţi copleşit de conştiinţa faptului că era imposibil de discutat cu femeia asta.

— Helen, ani de zile ţi-am fost prieten. De ce să-ţi iei pe umeri povara suferinţelor şi a primejdiilor acestora?

— Pot suporta orice, în afara gândului de a o îndepărta de lângă mine.

— Îţi place rolul de mucenic, mormăi doctorul. Pentru tine suferinţa e o bucurie. N-ai fi în stare să renunţi la nici un strop de tragedie.

Şi îl cuprinse furia.

— Helen, fiecare bărbat trebuie să aibă într-un moment sau altul dorinţa de a bate o femeie. Eu mă socotesc un om blând,

dar în clipa de faţă îmi vine să te iau la pumni.

Se uită în ochii ei negri şi văzu că nu făcuse decât să-i ofere o nouă tragedie, nu făcuse decât să-i dea o nouă posibilitate de a suferi.

— Acum plec, spuse. Să nu mă mai chemi niciodată. Ştii. Încep să te urăsc.

Cei de la Păşunile Raiului aflară cu interes şi ostilitate că o femeie bogată avea să vină să locuiască pe vale. Văzură camioane încărcate cu bârne şi cherestea urcând în sus pe Christmas Canyon şi râseră cu oarecare dispreţ pe socoteala ideii de a aduce acolo bârne ca să construieşti o cabană. Bert Munroe urcă pe Christmas Canyon ş o întreagă jumătate de zi se uită la dulgherii care înălţau casa.

— Are să fie ceva frumos, dădu el veste la magazinul universal. Fiecare bârnă e fără cel mai mic cusur şi – ce ziceţi de asta?

— Au şi venit grădinari şi s-au apucat de treabă. Cară acolo plante mari şi copaci întregi, toţi înfloriţi, şi îi plantează în pământ. Doamna Van Deventer asta trebuie să fie tare bogată.

— Sigur că îi trag tare, încuviinţă Pat Humbert. Oamenii ăştia bogaţi totdeauna îi trag tare.

— Şi-ascultaţi încoace, urmă Bert. Nu-i asta treabă femeiască? Ia ghiciţi ce-au pus la unele ferestre – drugi! Nu drugi de fier, da' de stejar gros şi zdravăn. Eu zic că bătrânei îi e frică de coioţi.

— Mă întreb dacă o s-aducă o mulţime de servitori, zise T. B. Allen plin de nădejde, da' cred c-are să-şi facă toate cumpărăturile la oraş. Cei de seama asta îşi fac toţi cumpărăturile la oraş.

De îndată ce casa şi grădina fură puse la punct, Helen Van Deventer şi Hilda, un bucătar chinez şi un servitor filipinez sosiră cu maşina la Christmas Canyon. Era o foarte frumoasă casă de bârne. Dulgherii uscaseră bârnele cu acizi, iar grădinarii făcuseră grădina în aşa fel încât să pară veche. Dafini şi stejari fuseseră lăsaţi pe pajişte, iar la poalele lor creşteau cinerarii albastre, albe şi roşii. Cărările erau mărginite de plante ornamentale de un albastru ireal.

Bucătarul şi servitorul se grăbiră la treburile lor, dar Helen o luă pe Hilda la braţ şi se duseră să se plimbe o vreme prin grădină.

— Nu-i aşa că-i frumos? Exclamă Helen. Îndărătnicia i se mai ştersese puţin de pe chip. Draga mea, nu crezi că o să ne simţim bine aici?

Hilda smulse o cinerarie şi începu să lovească tare cu ea în trunchiul unui stejar.

— Îmi plăcea mai mult acasă.

— De ce, iubito? Acolo n-avem flori atât de frumoase şi nici un copac mare. Aici ne putem duce în fiecare zi să ne plimbăm pe coline.

— Îmi plăcea mai mult acasă.

— Dar de ce, iubito?

— Aşa, fiindcă acolo erau toţi prietenii mei. Puteam să mă uit prin gard şi să văd cum trece lumea.

— Are să-ţi placă mai mult aici, Hilda, după ce o să te obişnuieşti.

— Nu, n-am să mă obişnuiesc. Niciodată n-are să-mi placă aici, niciodată.

Izbucni în plâns şi deodată, fără nici un fel de avertisment, începu să ţipe cu furie. Smulse brusc un arac de grădină şi o lovi cu el pe maică-sa peste piept. Servitorul apăru pe nesimţite în spatele fetei, îi înlănţui braţele şi o duse pe sus în casă, în vreme ce ea ţipa şi bătea din picioare.

Ajunsă în camera ce-i fusese pregătită, Hilda sfărâmă metodic toată mobila. Sfâşie pernele şi împrăştie fulgii prin încăpere. În cele din urmă, sparse geamurile, începu să lovească în drugii de la ferestre, ţipând întruna. Helen şedea în odaia ei, cu dinţii încleştaţi şi buzele strânse. O singură dată se ridică, de parcă ar fi vrut să se ducă în odaia Hildei, dar se lăsă la loc în fotoliu. O clipă rezistenţa aceea mută aproape se frânsese, dar numaidecât se refăcu, mai tare ca niciodată, aşa că ţipetele venite din camera Hildei nu avură efect. Servitorul se strecură în cameră.

— Să închid obloanele, doamnă?

— Nu, Joe. Suntem destul de departe de orice altă locuinţă.

Nimeni nu poate să audă.

Bert Munroe văzu maşina trecând pe lângă el şi ducându-i pe nou-veniţi pe Christmas Canyon în sus, către cabana de bârne.

— Are să fie tare greu pentru o femeie singură să urnească lucrurile din loc, îi spuse el nevestei. Aş zice să mă duc până acolo şi să văd dacă au nevoie de ceva.

— Doar aşa, că arzi de curiozitate, îi răspunse nevasta luându-l în zeflemea.

— Bine, nu-i nimic, dacă aşa crezi tu, atunci n-am să mă duc.

— Glumeam, Bert, continuă nevasta. Cred că ar fi un gest de vecin îndatoritor. Peste o vreme şi eu am s-o iau pe doamna Whiteside să meargă cu mine să-i facem o vizită. Aşa se cade. Da' tu dă fuga chiar acum până acolo şi vezi cum se descurcă.

Bert porni cu nădejde de-a lungul încântătorului pârâiaş care susura prin Christmas Canyon. „Nu e un loc de cultivat, îşi spuse el, dar e un tare frumos loc unde să trăieşti. Aş fi putut şi eu trăi într-un asemenea loc, doar să trăiesc. Dacă armistiţiul n-ar fi venit atunci când a venit." Ca de obicei, se simţea ruşinat de dorinţa lui că războiul să mai fi continuat o vreme.

Ţipetele Hildei îi ajunseră la urechi pe când se afla încă la un sfert de milă de casă. „Asta ce dracu o mai fi? Îşi spuse iarăşi. Parcă ar omorî pe cineva." Grăbi pasul, ca să ajungă cât mai repede şi să vadă.

Fereastra cu drugi a Hildei dădea înspre cărarea ce ducea la intrarea principală a casei. Bert o văzu pe fată zgâlţâind drugii, cu ochii înnebuniţi de furie şi de teamă.

— Bună! Zise Bert. Ce s-a întâmplat? De ce te-au închis acolo?

Ochii Hildei mijiră. Răspunse:

— Mă ţin să flămânzesc. Vor să mor.

— Asta-i o prostie, spuse Bert. De ce ar vrea cineva ca dumneata să mori?

— Oho! E vorba de banii mei, mărturisi Hilda. Nu pot să pună mâna pe ei până nu mor.

— Cum aşa, eşti doar o fată foarte tânără.

— Nu-s foarte tânără, răspunse Hilda încruntată. Sunt femeie

în toată firea. Par mică fiindcă mă înfometează şi mă bat.

Faţa lui Bert se întunecă. Zise:

— Bine, lasă că văd eu ce-i de făcut.

— Nu, nu. Să nu le spui nimic. Ajută-mă să ies de aici şi, după ce o să-mi iau banii, mă mărit cu dumneata.

Atunci începu să bănuiască Bert pentru prima data cam despre ce e vorba. Spuse cu glas alinător:

— Sigur c-o să te ajut. Aşteaptă-mă numai puţin, şi-am să vin să te ajut.

Ocoli casa până la uşa de intrare şi bătu în ea. Peste o clipă, uşa se crăpă puţin; ochii impasibili ai servitorului priviră afară.

— Pot s-o văd pe stăpâna casei? Întrebă.

— Nu, răspunse băiatul şi închise uşa.

Un moment, refuzul acesta brutal îl făcu pe Bert să roşească, dar după aceea bătu din nou, cu mânie. Din nou uşa se deschise de trei degete şi ochii cei negri priviră afară.

— Îţi spun doar că trebuie neapărat s-o văd pe stăpâna casei. Trebuie să vorbesc cu dânsa despre fetiţa încuiată în odaie.

— Doamna foarte bolnavă. Regretăm, răspunse băiatul.

Din nou închise uşa. De data asta Bert îl auzi cum trage zăvorul. Atunci porni pe cărare în jos. „Bineînţeles, am să-i spun neveste-mii să nu cumva să le facă vreo vizită, îşi zise. O fată nebună şi un servitor împuţit. N-au decât să se ducă dracului!”

Helen strigă din dormitorul ei:

— Ce s-a întâmplat, Joe?

Băiatul apăru în prag.

— Venit un om. Spune trebe vadă dumneavoastră. Spus lui dumneavoastră bolnavă.

— Bine ai făcut. Cine era? A spus de ce anume vrea să mă vadă?

— Nu ştiu cine. Spune trebe vadă dumneavoastră despre don'şoara Hilda.

Într-o clipită Helen fu lângă el. Pe faţă i se citea mânia.

— Ce anume voia? Cine era?

— Nu ştiu, doamnă.

— Şi l-ai alungat. Îţi permiţi prea multe. Ieşi afară de-aici!

Se prăbuşi din nou în fotoliu şi îşi acoperi ochii cu mâinile.

— Da, doamnă.

Şi, fără grabă, Joe se răsuci în loc, dând să plece.

— Oh, Joe, vino îndărăt!

Înainte de a apuca ea să-şi ia mâinile de pe ochi, Joe se afla alături de fotoliu.

— Iartă-mă, Joe. Nu mi-am dat seama ce spun. Ai făcut bine. Rămâi la mine, nu-i aşa?

— Da, doamna.

Helen se ridică în picioare şi, neliniştită, se duse la fereastră.

— Nu ştiu ce e cu mine astăzi. Domnişoara Hilda e mai bine?

— Da, don'şoara potolit acuma.

— Bine. Aprinde focul în şemineul din salon, vrei? Şi, peste ceva vreme, adu-o acolo.

După felul cum concepuse salonul cabanei, Helen considera că ridicase un fel de monument memorial pentru bărbatul ei. Îl făcuse să semene cât mai mult posibil cu un pavilion de vânătoare. Era o încăpere vastă, lambrisată şi cu bârne aparente din lemn de sequoia. Din loc în loc, capete de diferite genuri de cerbi întindeau boturi iscoditoare. O latură a încăperii era dominată de un şemineu mare din piatră de pavaj, deasupra căruia atârna un drapel franţuzesc sfâşiat în bătălii, găsit de Hubert cine ştie unde. Într-un dulap încuiat, cu uşi de cristal, stăteau rânduite în rastel toate puştile lui Hubert. Lui Helen i se părea că, atâta vreme cât va avea o astfel de cameră unde să poată sta, nu şi-a pierdut chiar în întregime bărbatul.

În salonul de pe Colina rusească trăise aievea un vis care îi făcea mare plăcere. Ar fi dorit mult să-l poată continua aici, în casa cea nouă. Visul acesta se materializa printr-un fel de ritual. Helen se aşeză în faţa focului şi îşi împreuna mâinile. După aceea privea îndelung la fiecare trofeu pus pe pereţi, şi la fiecare repeta: „Hubert a umblat cu el”. Şi în cele din urmă visul îşi făcea apariţia. Parcă îl vedea în faţa ei. Cu ochii minţii îi cerceta forma mâinilor, îngustimea şoldurilor, lungimea şi supleţea picioarelor. După o vreme, îşi aducea

aminte cum povestise el anumite întâmplări, ce cuvinte accentuase şi felul cum faţa părea să i se lumineze şi să i se înroşească atunci când vorbea mai avântat. Îşi aducea aminte cum îşi conducea Hubert musafirii de la un trofeu la altul. În faţa fiecăruia dintre ele se legăna pe picioare, îşi împreuna mâinile la spate şi începea să depene povestea uciderii fiecărei vietăţi, până la cele mai mici amănunte.

„Luna abia se vedea şi nicăieri nu se arata nici un semn. Fred (Fred era călăuza) zicea că n-avea nici cea mai mică şansă să împuşcăm ceva. Mi-aduc aminte că în dimineaţa aceea rămăsesem fără şunci. Dar ştiţi, aveam eu o presimţire că tot ar trebui să ne ducem şi să tragem o raită."

Helen parcă îl auzea aievea rostind acele povestiri idioate şi fără sare, toate încheindu-se în acelaşi fel: „Ei, distanţa era prea mare şi un vânt turbat bătea dinspre stânga, dar eu tot am ochit, zicându-mi în sinea mea că n-are să iasă nimic. Şi-al naibii să fiu dacă nu l-am doborât! Bineînţeles, n-a fost vorba decât de noroc."

De fapt, Hubert n-ar fi vrut ca ascultătorii să creadă că nu fusese vorba decât de noroc. Astea erau graţioasele lui fasoane de vânător. Helen îşi amintea cât de nedumerită se întreba pe atunci de ce oare unui vânător nu îi este îngăduit să recunoască deschis că făcuse vreo treabă aşa cum se cuvine.

Dar în felul acesta se desfăşura visul. Îşi potrivea imaginea până ce ajungea să cuprindă camera întreagă, apoi o umplea cu tumultuoasa vitalitate a marelui vânător. Pe urmă, după ce întregea visul, îl sfărâma. Zbârnâitul soneriei păruse a avea în el o notă neobişnuit de dureroasă. Îşi aducea aminte de chipurile îndurerate şi stânjenite ale bărbaţilor, în vreme ce îi povesteau despre accident. Visul se isprăvea totdeauna cu imaginea celor care urcau pe treptele de la intrare trupul neînsufleţit. Un sfâşietor val de durere îi invada pieptul, şi atunci Helen se cufunda la loc în fotoliu.

Prin astfel de mijloace îşi păstra bărbatul în viaţă, luptând cu îndârjire ca să nu lase imaginea să i se voaleze în memorie. Fusese măritată doar vreme de trei luni. Doar trei luni. Se resemnă, rămânând doar la un simţământ de tristeţe

deznădăjduită. Ştia bine că încurajează acest simţământ, dar socotea că e dreptul lui Hubert, un fel de monument funerar pe care avea datoria să i-l ridice. Trebuia să reziste tristeţii, dar nu încercând să scape de ea.

Helen aşteptase această primă noapte din noua ei casă. Cu buştenii arzând în şemineu, cu lumina strălucind în ochii de sticlă ai animalelor, avea de gând să-şi întâmpine visul în noua locuinţă.

Joe se întoarse în dormitor.

— Foc arde, doamna. Acum chem don'şoara Hilda?

Helen îşi aruncă privirile pe fereastră. Amurgul cobora dinspre crestele colinelor. Câţiva lilieci începuseră deja să salte repezit prin văzduh. Prepeliţele se strigau una pe alta în drum spre locul unde beau apă, iar departe, în josul canionului, vacile mugeau îndreptându-se domol către şoproanele unde aveau să fie mulse. O schimbare se strecura furiş în Helen. Era cuprinsă de un nou simţământ de tihnă; se simţea proteguită şi înzăuată împotriva tragediilor care o hăituiseră atâta vreme. Îşi întinse braţele înainte şi îndărăt şi oftă mulţumită. Joe tot mai aştepta în prag.

— Ce e? Întrebă Helen. Domnişoara Hilda? Nu, n-o aduce încă. Masa trebuie să fie aproape gata. Dacă Hilda nu vrea să vină la masă, am s-o văd după aceea.

Nu voia s-o vadă pe Hilda. Starea cea noua, de adâncă tihnă, s-ar fi risipit dacă ar fi văzut-o. Voia să rămână în lumina stranie a amurgului, să stea şi să asculte cum se strigă prepeliţele una pe alta în timp ce coboară coastele tufoase ale colinelor ca să bea apă înainte de căderea nopţii.

Îşi aruncă pe umeri un şal mătăsos şi ieşi în grădină. Părea că tihna aluneca repede pe coastele colinelor ca s-o învăluie. Într-o brazdă de flori văzu un iepure micuţ şi cenuşiu, cu codiţă albă, iar vederea lui o făcu să se înfioare de plăcere. Iepurele întoarse capul şi se uită la ea câteva clipe, apoi îşi văzu de treabă continuând să roadă ierburile tinere. Deodată, Helen se simţi nebuneşte de fericită. Ceva încântător şi pasionant era pe cale de a se înfăptui, ceva ce aducea o necuprinsă desfătare. Împinsă de bucuria asta neaşteptată, îi vorbi

iepurelui: „Roade înainte, n-ai decât să rozi şi florile ofilite. Mâine voi sădi varză pentru tine. Are să-ţi placă varza, nu, Peter? Ascultă, Peter, pe tine Peter te cheamă? Ce aiureală, pe toţi iepurii îi cheamă Peter! În orice caz, Peter, sunt veacuri întregi de când n-am mai făcut planuri de viitor. Oare nu-i ciudat? Ori e trist? Dar acum mă gândesc la ceva pentru viitor. Parcă-s gata să plesnesc de-atâtea gânduri de viitor. Şi habar n-am ce-ar putea fi acel ceva. Nu-i caraghioasă treaba asta, Peter?" Păşi mai departe şi flutură din mână către iepure. Cred că cinerariile ar fi mai bune de mâncat", spuse.

Susurul apei o conduse mai departe pe cărare, până la pârâu. La apropierea ei, un cârd de prepeliţe se năpusti în tufişuri, scoţând strigăte de alarmă ca nişte bâlbâituri. Lui Helen îi fu ruşine că le speriase. „Veniţi îndărăt, le strigă. Eu nu vă împuşc. Iepurelui nici nu i-a păsat de mine. Ascultaţi, chiar daca aş vrea, n-aş putea să vă împuşc." Deodată îşi aduse aminte cum o luase Hubert ca s-o înveţe să tragă cu puşca. Avusese o atitudine de solemnitate religioasă când o învăţase cum trebuie să ţină arma şi cum să ochească ţinând amândoi ochii deschişi. „Acum o să arunc în aer o tinichea, îi spusese pe urmă. Nu vreau să tragi niciodată într-o ţintă nemişcată. Nu face nici un ban vânătorul care trage într-o pasăre aşezată pe crăci." Trăsese cu furie în tinicheaua zburătoare, până ce îi amorţise umărul, iar în drum spre casă Hubert o bătuse pe umăr. „Are să treacă multă vreme până o să poţi doborî o potârniche, îi spusese. Dar peste ceva vreme s-ar putea să fii în stare să împuşti iepuri, dacă-ţi sar aproape." Pe urmă se gândi la fâşiile acelea de curea, aduse de el acasă, cu ciorchini de păsări atârnate de gât. „Când cad singure de pe curea înseamnă că s-au fezandat destul ca să fie bune de mâncat", îi spusese cu solemnitate. Şi dintr-odată Helen îşi dădu seama că nu mai vrea să se gândească deloc la Hubert. Amintirile aproape îi tulburaseră simţământul acela de tihnă.

Se întunecase. Noaptea era îmbălsămată de mireasma salviei. Auzi cum bucătarul sună în bucătărie din talanga cumpărată de ea pentru anunţarea meselor. Helen îşi strânse bine şalul pe umeri, se înfioră şi se întoarse în casă.

În sufragerie îşi găsi fata aşezată de cealaltă parte a mesei. Orice urmă a furiei de după-amiază dispăruse de pe faţa Hildei; părea fericită şi foarte încântată de ea însăşi.

— Draga mea! Te simţi mai bine, nu-i aşa? O întrebă Helen.

— O, da.

Helen ocoli masa şi îşi sărută fiica pe frunte. Pe urmă, o clipă, o strânse cu putere la piept.

— Când o să vezi cât de frumos e aici, ai să îndrăgeşti locurile astea. Ştiu eu că aşa are să fie. Hilda nu răspunse, dar în ochi îi luci o sclipire vicleană. Are să-ţi placă, nu-i aşa, iubito? Stărui Helen, în vreme ce se întorcea la locul ei.

Hilda parcă păstra o taină.

— De, poate c-o să-mi placă. Dar poate că n-o să trebuiască să-mi placă.

— Ce vrei să spui, dragostea mea?

— Poate că n-o să rămân aici multă vreme.

— Să nu rămâi aici multă vreme?

Helen îşi aruncă repede privirile pe deasupra mesei. Era evident că Hilda încerca să păstreze un secret, dar un secret greu de bănuit.

— Poate o să izbutesc să fug de-aici şi să mă mărit.

Helen se lăsă pe spateaza scaunului şi zâmbi.

— Aha, înţeleg! Sigur că s-ar putea. Totuşi, ar fi preferabil să mai aştepţi câţiva ani. Despre cine e vorba de data asta? Iarăşi prinţul?

— Nu, nu de prinţ e vorba. E un om sărac, dar eu am să-l iubesc. Astăzi ne-am pus la punct toate planurile. Cred c-are să vină să mă ia.

Ceva se trezi în memoria lui Helen.

— E vorba despre bărbatul care a venit aici azi după-amiază?

Hilda sări de la masă şi strigă:

— Nu-ţi mai spun nici o vorbă. N-ai nici un drept să mă întrebi. Aşteaptă numai puţin. Am să-ţi arăt că nu-s obligată să stau în dărăpănătura asta de casă.

Alergă afară din sufragerie şi trânti uşa în urma ei.

Helen îl sună pe băiatul din casă.

— Joe, ce-a spus exact omul care a venit azi?

— Zicea trebuie vede dumneavoastră despre fetiţă.

— Bine. Ce fel de om era. Adică ce vârstă avea?

— Nu om bătrân, doamnă, nu om tânăr. Poate vreo cincizeci de ani, cred.

Helen răsuflă din adânc. Încă o poveste dintr-acelea, încă o mică dramă gândită de Hilda şi pe urmă povestită. Şi ei i se păreau atât de adevărate, biata copilă! Helen mâncă încet, iar mai târziu, în salonul cel mare, se aşeză dinaintea focului – desprinzând alene cu vătraiul jăratic din buştenii strălucitori. Stinse toate luminile. Focul licărea în ochii capetelor împăiate ale vietăţilor de pe pereţi, iar vechea ei obişnuinţă se înstăpâni din nou. Se trezi închipuindu-şi cum arătau mâinile lui Hubert, cât de înguste îi erau şoldurile şi cât de drepte picioarele. După aceea făcu o descoperire: când gândurile i se depărtau de mâinile lui, ele dispăreau. Nu putea să recreeze făptura bărbatului ei. Hubert dispăruse, dispăruse cu totul. Pentru prima oară după mulţi ani, Helen îşi puse palmele peste faţă şi plânse, fiindcă tihna se reîntorsese, dimpreună cu toate acele gânduri îndreptate spre viitor. Se şterse la ochi şi începu să se plimbe încet prin încăpere, zâmbind capetelor de pe pereţi, cu ochii nepăsători ai unui străin care nu ştia cum anume murise fiecare dintre vietăţi. Salonul arăta şi mirosea altfel. Găsi pe bâjbâite închizătoarele noi ale ferestrei, şi o deschise larg asupra nopţii. Iar vântul noptatic veni suspinând şi îi scăldă umerii goi cu tihna lui răcoroasă. Se aplecă pe fereastră, afară, şi ascultă. Atât de multe sunete stinse veneau din grădină şi dinspre colinele de dincolo de ea. „Totul colcăie de viaţă, se gândi. Plesneşte de viaţă.” Treptat, pe măsură ce asculta, prinse în auz un sunet ca şi cum cineva ar roade ceva, venit din cealaltă parte a casei. „Dacă o fi vreun castor, atunci trebuie să fie unul ocupat să doboare un copac. Poate o fi un porc spinos pornit să roadă temeliile. Am auzit de aşa ceva. Dar prin părţile astea nu sunt porci spinoşi.” Vibraţiile se transmiteau în pereţii casei.

— Trebuie să fie vreun animal care roade bârnele, rosti cu glas tare.

Pe urmă se auzi o trosnitură slabă. Zgomotul conteni. Helen

tresări tulburată. Porni grăbită pe un coridor şi se opri la camera Hildei. Puse mâna pe zăvorul masiv de afară şi întrebă: „Te simţi bine, draga mea?" Nu primi nici un răspuns. Helen trase foarte încet zăvorul şi intră în cameră. Unul dintre drugii de stejar fusese tăiat şi Hilda dispăruse. Helen rămase împietrită un moment lângă fereastra deschisă, privind gânditoare în noaptea cenuşie. Pe urmă chipul îi păli şi buzele se strânseră, recăpătând vechiul aspect al suferinţei. Mişcările îi erau mecanice în vreme ce străbătea coridorul, înapoi către salon. Se urcă pe un scaun, descuie vitrina cu arme şi luă de acolo o puşcă.

Doctorul Phillips stătea alături de Helen Van Deventer în biroul coronerului. Trebuise să vină în calitate de medic al copilului, bineînţeles, dar se gândise şi s-o ajute pe Helen să nu se sperie. Nu părea speriată. În ţinuta ei de doliu, gravă, aproape aprigă, arăta la fel de rezistentă ca o stâncă spălată de valuri.

— Şi vă aşteptaţi la un asemenea lucru? Întrebă coronerul. Va gândeaţi că s-ar putea să se întâmple?

Doctorul Phillips se uită stânjenit la Helen şi îşi drese glasul.

— A fost pacienta mea încă de la naştere. Într-un caz ca acesta, ar fi putut să se sinucidă ori să omoare pe altcineva, după împrejurări. După cum s-ar fi putut să trăiască fără să facă vreun rău. Ar fi putut trăi toată viaţa fără să comită vreun act de violenţă. Nu s-ar fi putut spune dinainte, înţelegeţi.

Coronerul iscălea nişte hârtii.

— Procedeul a fost înfiorător. Desigur, fata nu era sănătoasă şi n-ar avea nici un rost să căutăm motivele. Motivele ei ar putea să fie nişte fleacuri. Dar a procedat în chip îngrozitor. Fără s-o ştie nici o clipă. Cu capul în pârâu şi puşca alături. Voi da instrucţiuni să se redacteze un verdict de sinucidere. Îmi pare rău că trebuie să vorbesc aşa de faţă cu dumneavoastră, doamnă Van Deventer. Probabil că aţi suferit un şoc puternic atunci când aţi găsit-o.

Doctorul o sprijini pe Helen pe când cobora scările tribunalului. Îi spuse energic:

— Nu mai sta aşa. Arăţi de parcă ai fi dusă la execuţie. E mai bine că s-a întâmplat ce s-a întâmplat, ascultă-mă pe mine. Nu e cazul să suferi atât.

Helen nu se uită la el, dar îi spuse cu glas stins:

— Acum ştiu că ai dreptate. În clipa de faţă ştiu ce aşteaptă viaţa de la mine. Ştiu acum ceea ce am bănuit întotdeauna. Şi am puterea să suport, doctore. Nu-ţi mai face griji în legătură cu mine.

Şase.

Junius Maltby era un tânăr mărunţel, dintr-o familie bună şi cultivată, şi primise o educaţie îngrijită. După moartea tatălui său, care dăduse faliment, Junius se încurcă adânc în treburile unui birou, iar pentru a se desprinde din ele, nu prea se strădui vreme de zece ani.

După lucru, Junius se retrăgea în camera lui mobilată, potrivea pernele fotoliului şi îşi petrecea seara citind. Socotea eseurile lui Stevenson drept aproape cel mai bun lucru scris în englezeşte; recitise de multe ori Călătorii cu un măgar.

Într-o seară, la scurt timp după ce împlinise treizeci şi cinci de ani, Junius leşină pe treptele casei unde stătea în gazdă. Când îşi recăpătă cunoştinţa, observă pentru prima oară că respiraţia îi era grea şi întretăiată. Se întrebă şi el de câtă vreme or fi fost lucrurile în starea asta. Doctorul la care s-a dus a fost drăguţ şi vorbele lui au sunat chiar încurajator.

„Boala dumitale nu e foarte avansată, spuse. Dar, în orice caz, trebuie să-ţi scoţi plămânii de-aici, din San Francisco. Dacă rămâi aici, în ceaţa asta, nu mai trăieşti un an. Trebuie să te muţi undeva, într-un climat cald şi uscat.”

Criza asta ivită în sănătatea sa îi făcu deosebită plăcere lui Junius, fiindcă venea să taie nişte legături pe care el însuşi nu fusese în stare să le rupă. Avea cinci sute de dolari, nu fiindcă ar fi făcut vreodată economii; pur şi simplu uitase să-i cheltuiască. „Cu banii ăştia, îşi spuse, ori mă fac bine şi pornesc la o treabă nouă şi plăcută, ori altminteri, mor, şi atunci am încheiat-o cu toate.”

Un coleg de birou îi vorbi despre o vale caldă şi adăpostită, Păşunile Raiului pe nume, iar Junius se duse acolo neîntârziat.

Îi plăcea numele acela. Se gândea: „Ori e un semn că nu mai am mult de trăit, ori, altminteri, e un frumos înlocuitor simbolic pentru moarte.” Avea impresia că numele acesta are pentru el o semnificaţie personală şi era nespus de fericit, fiindcă vreme de zece ani nu se întâmplase nimic care să-l privească personal.

La Păşunile Raiului se găseau mai multe familii dornice să primească chiriaşi. Junius le cercetă pe toate la rând, şi în cele din urmă se duse să stea la ferma văduvei Quaker. Văduva avea nevoie de bani şi, în afară de asta, chiriaşul putea să doarmă într-o magazie separată de casă. Doamna Quaker avea doi băieţi micuţi, şi pentru îngrijirea fermei ţinea un om cu plată.

Climatul cald se dovedi binefăcător pentru plămânii lui Junius. Peste un an îşi recăpătase culoarea din obraji şi luase în greutate. Trăia liniştit şi fericit la fermă, iar ceea ce îi plăcea mai mult decât toate era că aruncase naibii cei zece ani de birou şi se obişnuise să trăiască într-o superbă lenevie. Părul blond şi subţire al lui Junius rămânea nepieptănat; ţinea ochelarii mult lăsaţi în josul nasului ascuţit, fiindcă vederea i se întremase şi nu-i mai purta decât din obişnuinţa de a-i simţi pe nas. Cât era ziua de lungă avea în gură un beţişor, năravpe care îl pot deprinde doar cei mai leneşi şi mai contemplativi dintre oameni. Convalescenţa asta a avut loc în anul 1910.

În 1911, doamna Quaker începu să fie îngrijorată de ce-or fi zicând vecinii. Când se gândea la ce-ar fi putut lăsa să se presupună faptul că ţinea în casă un bărbat singur, devenea nervoasă şi prost dispusă. De îndată ce însănătoşirea lui Junius se arătă a fi deplină şi neîndoielnică, văduva îi mărturisi frământările ei. O luă de nevastă, numaidecât şi cu bucurie. Acum avea un cămin şi un viitor de aur, fiindcă proaspăta doamnă Maltby avea două sute de acri de păşune pe coastele colinei şi cinci acri de pământ pe luncă, bun de livadă şi grădină de zarzavat. Junius trimise după cărţile lui, după fotoliul cu spetează ajustabilă şi copia aceea bună după Cardinalul lui Velasquez. Viitorul i se arată ca o după-amiază calmă şi însorită.

Numaidecât doamna Maltby dădu drumul omului angajat cu plată şi încercă să-l pună la treabă pe bărbatu-său; dar în privinţa asta întâmpină o rezistenţă cu atât mai derutantă, cu cât nu prezenta nici un front închegat, împotriva căruia să poţi porni atacul. În timpul convalescenţei, Junius ajunsese să îndrăgească lenevia. Iubea şi valea, iubea şi ferma, dar le iubea aşa cum se aflau ele; nu dorea să planteze lucruri noi, şi nici să le scoată pe cele vechi. În ziua când doamna Maltby îi puse o sapă în mână şi îl trimise la lucru în grădina de zarzavat, câteva ceasuri mai târziu îl găsi – lucru foarte posibil – bălăbănindu-şi picioarele în pârâul din livadă şi cufundat în lectura ediţiei de buzunar a romanului Insula comorilor. Îşi ceru iertare; nici el nu ştia cum de se întâmplase una ca asta. Şi spunea adevărul.

La început îl bătuse amarnic la cap în privinţa lenei şi a neglijenţei în îmbrăcăminte, dar el izbuti foarte repede să-şi însuşească meşteşugul de-a nu asculta niciodată ce-i spune. Ar fi fost nepoliticos, socotea Junius, s-o ia în seamă atâta vreme cât nu era o adevărată doamnă. Ar fi fost ca şi cum ai privi stăruitor un schilod. Iar după ce se luptă o vreme cu rezistenţa lui asemănătoare cu aceea a ceţii, luă şi ea obiceiul de a lăsa să-i curgă nasul şi de a nu se mai pieptăna.

Între 1911 şi 1917, familia Maltby ajunse la sapă de lemn. Junius nu voia cu nici un chip să se ocupe de fermă. Vândură chiar câţiva acri de păşune, ca să facă rost de bani pentru hrană şi îmbrăcăminte, şi chiar şi-atunci nu puteau să mănânce pe săturate. Sărăcia se instalase temeinic pe ferma lor, şi toţi membrii familiei Maltby ajunseseră în zdrenţe. Niciodată n-avuseseră vreo haină nouă, dar Junius descoperise eseurile lui David Grayson3. Se îmbrăca în salopetă şi se aşeza la umbra sicomorilor de pe marginea pârâului. Uneori le citea din Aventurile satisfacţiei – nevestei şi celor doi fii.

La începutul lui 1917, doamna Maltby îşi dădu seama că o să aibă un copil, iar către sfârşitul aceluiaşi an epidemia de gripă se abătu asupra familiei cu o înverşunare nemiloasă. Poate din pricina că erau subalimentaţi, cei doi băieţi se îmbolnăviră în acelaşi timp. Vreme de trei zile casa păru plină până la refuz

de copii chinuiţi de febră şi cu obrajii aprinşi, ale căror degete nervoase luptau să se agaţe de viaţă prinzându-se de teşitura cearceafurilor. Trei zile întregi luptară fără puteri, iar în cea de a patra amândoi băieţii muriră. Mama lor nu află, fiindcă era lăuză, iar vecinele venite să mai dea o mână de ajutor prin casă nu avură nici curajul şi nici cruzimea de a-i spune. Boala o lovi chiar pe când era în durerile facerii şi o răpuse înainte de a fi apucat să-şi vadă copilul.

Vecinele care ajutaseră la naştere povestiră în întreaga vale că, în vreme ce nevasta şi copiii lui trăgeau să moară, el stătea pe marginea pârâului şi citea din cărţi. Dar asta era numai în parte adevărat. În ziua când căzuseră la pat, îşi bălăbănise picioarele în undele pârâului, fiindcă nu ştia că se îmbolnăviseră, dar după aceea rătăcise neajutorat de la căpătâiul unui muribund la al celuilalt, spunându-le fără încetare tot felul de trăsnăi. Celui mai mare îi explicase cum se fac diamantele. La căpătâiul celuilalt explica pe larg vechimea şi simbolismul zvasticii. O viaţă se stinse în vreme ce el citea cu glas tare capitolul al doilea din Insula comorilor, şi nici măcar nu-şi dădu seama ce se petrecuse până ce nu termină capitolul şi nu ridică privirea. În zilele acelea fusese năuc. Scosese la vedere toate lucrurile pe care le avea şi le oferise ca ofrandă, dar ele nu aveau nici o putere împotriva morţii. Ştia dinainte că n-o să aibă, iar asta făcea ca totul să i se pară şi mai îngrozitor.

După ce toţi cei răposaţi fură coborâţi în mormânt, Junius se întoarse lângă pârâu şi citi câteva pagini din Călătorii cu un măgar. Încăpăţânarea lui Modestine îl făcu să chicotească, dar fără convingere. Cine altul decât Stevenson ar fi putut da unei măgăriţe numele de Modestine?

O femeie din vecini îl chemă în casă şi-l batjocori cu atâta înverşunare, încât Junius se simţi stânjenit şi n-o mai ascultă. Femeia îşi proţăpi mâinile în şolduri şi îl privi cu dispreţ. Apoi îi aduse copilul, un băiat, şi i-l puse în braţe. Când se uită îndărăt la el, din poartă, îl văzu stând pe loc şi ţinând în braţe vietatea aceea mică şi urlătoare. Nu putea găsi nici un loc unde să-l aşeze, aşa că multă vreme rămase cu el în braţe.

Oamenii de pe vale povesteau multe istorii despre Junius. Uneori îl urau, cu duşmănia aceea pe care oamenii ocupaţi o au faţă de cei leneşi, iar alteori îi invidiau lenevia; dar cel mai adesea îl compătimeau, pentru că nu era în stare să facă decât boacăne. Nimeni de pe toată valea nu înţelesese vreodată că el era un om fericit.

Se povestea cum, la îndemnul unui doctor, Junius cumpărase o capră ca să aibă lapte pentru copil. Nu întrebase nici despre sexul animalului şi nici nu spusese pentru ce are nevoie de el. Când îi fu adusă, se uită sub burta ei şi întrebă cu toată seriozitatea:

— Asta-i o capră normală?

— Sigur că da, răspunsese vânzătorul.

— Da' n-ar trebui să aibă o traistă sau cam aşa ceva chiar între picioarele dindărăt? Pentru lapte, vreau să spun.

Cei de pe vale au râs în hohote de istoria asta. Mai târziu, după ce i s-a adus o altă cornută, de data asta chiar capră, mai potrivită pentru scopurile lui, Junius s-a chinuit cu ea vreme de două zile şi n-a putut să scoată nici măcar o picătură de lapte. Se gândea să dea înapoi capra, ca nefiind bună de nimic, însă vânzătorul a venit şi i-a arătat cum s-o mulgă. Unii spuneau sus şi tare că ţine copilul la ugerul caprei şi-l lasă să-şi facă singur rost de lapte, dar asta nu era adevărat. Lumea de pe vale recunoştea că nu poate pricepe cum de şi-a crescut totuşi copilul.

Într-o zi, Junius se duse la Monterey şi angajă un neamţ bătrân, ca să-l ajute la fermă. I-a dat neamţului, noul său slujitor, cinci dolari arvună, iar pe urmă bietul om un ban n-a mai văzut de la el. După două săptămâni, neamţul angajat se înglodase aşa de adânc în lenevie, că nu muta un pai mai mult decât stăpâne-su. Amândoi umblau de colo-colo împreună, discutând despre tot ce îi interesa şi îi nedumerea pe ei – de unde veneau culorile florilor, dacă există în natură vreo simbolistică, unde anume se află Atlantida, în ce fel îşi îngropau morţii seminţiile incaşe.

Primăvara semănau cartofi, totdeauna prea târziu, şi fără să le facă pat de cenuşă ca să-i apere de gândaci. Semănau

fasole, porumb şi mazăre, le îngrijeau o vreme, pe urmă le uitau cu totul. Bălăriile se înstăpâneau pretutindeni şi nimic nu mai rămânea la vedere. Nu era ceva neobişnuit să-l vezi pe Junius scormonind de zor printr-o pădure deasă de buruieni, ca să iasă de acolo cu un castravete gălbejit. Se dezobişnuise să mai umble încălţat, fiindcă îi plăcea mult să simtă sub tălpi căldura pământului, şi fiindcă nu mai avea încălţări.

După-amiezile, Junius îi vorbea îndelung lui Jakob Stutz.

— Ştii, îi spunea, când au murit copiii, credeam că ajunsesem pe un deosebit de înalt pisc al groazei. Pe urmă, în timp ce stăteam şi cugetam, groaza s-a preschimbat în durere, şi durerea s-a micşorat până la întristare. Cred că nu mi-am cunoscut prea bine nici nevasta, nici copiii. Poate fiindcă erau prea aproape de mine. Ciudat lucru mai e şi ăsta, să cunoşti. Nu-i nimic altceva decât sesizarea unor amănunte. Sunt minţi care văd departe, şi altele care văd numai la doi paşi. Eu n-am fost niciodată în stare să văd lucrurile din preajma mea. De pildă, cunosc mult mai bine Parthenonul decât cunosc casa mea de colo. Deodată, chipul lui Junius părea să tremure de emoţie şi ochii îi scânteiau de entuziasm. Jakob, continuă el, ai văzut vreodată un tablou cu frizele Parthenonului?

— Da, şi-s frumoase, e-adevărat, mărturisi Jakob.

Junius îşi aşeză mâna pe genunchiul angajatului său şi continuă:

— Caii aceia! Caii aceia minunaţi – porniţi în goană către poienile celeste. Tinerii aceia grăbiţi şi totuşi plini de demnitate, ducându-se spre o petrecere cum nu se poate închipui, desfăşurată numaidecât dincolo de cornişe. Tare mă minunez de unde poate să ştie un om cum se simte calul când e în culmea fericirii; dar sculptorul de-atunci trebuie să fi ştiut, fiindcă altminteri n-ar fi avut cum să-i dăltuiască aşa.

În felul acesta decurgeau lucrurile, Junius nu putea stărui multă vreme asupra aceluiaşi subiect. Deseori, cei doi răbdau de foame, fiindcă la vremea cinei nu izbuteau să găsească în iarbă cuibarul unei găini.

Pe feciorul lui Junius îl chema Robert Louis. Când se întâmpla să-l strige, taică-său aşa îl striga, dar Jakob Stutz se

răzvrăti împotriva a ceea ce considera un fel de preţiozitate literară.

— Băieţii trebuie să aibă nume, la fel şi câinii, susţinea cu tărie. Pentru asemenea lucru, un singur sunet e de ajuns. Până şi Robert e prea lung. Ar trebui să-i spunem „Bob”.

Şi Jakob aproape că avu câştig de cauză.

— Uite, vreau să cad la înţelegere cu tine, spuse Junius. Hai să-i spunem Robbie. Robbie e într-adevăr mai scurt decât Robert, nu crezi?

De multe ori se întâmplă să cedeze în faţa lui Jakob, fiindcă Jakob totdeauna lupta, deşi fără tragere de inimă, împotriva tuturor opreliştilor ce se întâmpla să-i răsară în cale. Din când în când, cu un fel de furie virtuoasă, se apuca până şi să deretice prin casă.

Robbie a crescut fără jocuri şi veselie. Umbla după coada celor vârstnici şi le asculta discuţiile. Junius nu se purta niciodată cu el aşa cum te porţi cu un copil, fiindcă nu ştia ce înseamnă treaba asta. Dacă Robbie afirma ceva, cei doi bărbaţi ascultau cu condescendenţă, făceau din afirmaţia lui subiect de discuţie ori chiar o foloseau ca punct de pornire al unei cercetări. În cursul unei după-amiezi găseau multe teme de dezbatere. Nu exista zi şi nu se recurgă de mai multe ori la Enciclopedia lui Junius.

Un sicomor uriaş îşi întinsese o cracă orizontală pe deasupra pârâului din livadă, şi pe craca aceea stăteau tustrei, bărbaţii cu picioarele atârnând în apă şi mutând pietricele cu degetele, iar Robbie trudindu-se prin tot felul de năstruşnicii să facă la fel. Pentru el, a ajunge cu picioarele la apă era unul dintre criteriile maturităţii. Între timp, Jakob se lepădase şi el de încălţări; Robbie nu avusese aşa ceva în viaţa lui.

Discuţiile erau erudite. Robbie n-ar fi fost în stare să folosească un limbaj copilăresc, fiindcă niciodată nu auzise un copil vorbind. De fapt, nu făceau conversaţie; se poate spune mai degrabă că lăsau un fir de gând să răsară de la sine, apoi urmăreau cu mirare cum încep să-i crească şi să i se dezvolte ramurile. Rămâneau singuri uluiţi de ciudatele fructe rodite de conversaţia lor, fiindcă nu îşi diriguiau într-un anume fel

ideile, nici nu le împleteau sau ajustau, aşa cum procedează atât de mulţi oameni.

Şi stăteau tustrei, acolo, pe cracă. Hainele de pe ei erau numai zdrenţe, iar părul şi-l tăiau doar atât cât să nu le cadă peste ochi. Bărbaţii purtau bărbi lungi şi neîngrijite. Priveau la caii-de-apă cum aleargă pe faţa bulboanei de sub ei, bulboană ce fusese adâncită de degetele unor picioare lenevoase. Arborele uriaş de deasupra lor se clătina domol sub bătaia vântului şi, din când în când, lăsa să-i cadă câte o frunză ca o batistă cafenie. Robbie avea cinci ani.

— Eu cred că sicomorii sunt copaci buni, spuse el în clipa când o frunză îi căzu în poală.

Jacob luă frunza şi începu s-o rupă fâşii, printre nervuri.

— Aşa e, încuviinţă el. Sicomorii cresc pe lângă apă. Lucrurilor bune le place apa. Cele rele totdeauna au fost uscate.

— Sicomorii sunt mari şi buni, afirmă Junius. Mie mi se pare că un lucru bun sau blând trebuie să fie şi foarte mare ca să poată supravieţui. Cele mici şi bune sunt totdeauna nimicite de cele mici şi rele. Rareori se întâmplă ca un lucru mare să fie otrăvitor sau perfid. Pentru acest motiv, în gândirea omenească mărimea este un atribut al binelui, iar micimea, al răului. Tu înţelegi asta, Robbie?

— Da, răspunse Robbie. Înţeleg. Ca elefanţii.

— Elefanţii sunt adeseori răi, dar când ne gândim la ei, ni se par blânzi şi buni.

— Dar apa, interveni Jakob. Şi despre apă înţelegi?

— Nu, despre apă nu.

— Eu înţeleg, spuse Junius. Vrei să spui că apa este sămânţa vieţii. Dintre cele trei elemente, apa este sperma, pământul pântecele, iar soarele cu razele lui e tiparul creşterii.

Şi astfel îl învăţau tot felul de bazaconii.

Oamenii din Păşunile Raiului se fereau de Junius Maltby, după ce îi muriseră nevasta şi cei doi băieţi. Poveştile despre împietrirea inimii lui în vremea molimei ajunseră la asemenea proporţii, încât până la urmă căzură frânte sub propria greutate şi aproape fură date uitării. Dar deşi vecinii uitaseră

că Junius îşi văzuse de citit în vreme ce copiii lui îşi dădeau sufletul, nu puteau trece cu vederea necazurile pe care li le pricinuia. Aici, pe valea asta mănoasă, el trăia într-o sărăcie cumplită. În vreme ce alte familii agoniseau averi, şi cumpărau Ford-uri şi radiouri, introduceau electricitate şi se duceau la cinematograf de două ori pe săptămână la Monterey ori la Salinas, Junius decădea mereu şi ajunsese un sălbatic îmbrăcat în zdrenţe. Pe bărbaţii de pe vale parcă îi jignea mănosul lui pământ de lunci ajuns cu totul sub stăpânirea buruienilor, pomii roditori lăsaţi în voia sorţii şi gardurile dărăpănate. Femeile se gândeau cu ură la casa niciodată dereticată, la curtea plină de gunoaie şi la ferestrele murdare. Împreună, bărbaţi şi femei, îi urau puturoşenia şi totala lipsă de mândrie. O vreme s-au mai dus să-l viziteze, cu nădejdea că, prin exemplul lor lesne de priceput, îl vor smulge din trândăvie. El însă îi primea în chipul cel mai firesc şi cu prietenia la care îţi dă dreptul egalitatea de rang. Nu se ruşina nici cât negru sub unghie de sărăcia lui şi de zdrenţele de pe el. Încetul cu încetul, vecinii au ajuns să vadă în Junius un proscris. Nimeni nu mai călca pe poteca ce ducea de la drum până la casa lui. Îl scoaseră în afara legilor societăţii cuviincioase şi hotărâră să nu-l primească sub nici o formă dacă ar fi încercat să le facă vreo vizită.

Junius habar n-avea de neplăcerile pricinuite vecinilor. Rămânea mai departe pe culmile fericirii. Viaţa îi era la fel de ireală, de romantică şi de neimportantă ca gândirea. Se mulţumea să zăbovească pe marginea pârâului şi să-şi bălăngănească picioarele în apă. Dacă nu avea haine ca lumea, cel puţin nu avea nici vreun loc unde ar fi trebuit să se ducă îmbrăcat mai acătării.

Cu toate că pe Junius aproape îl urau, oamenii nu simţeau decât compătimire faţă de micuţul Robbie. Femeile îşi tot spuneau una alteia ce îngrozitoare faptă era să, laşi copilul să crească în asemenea mizerie şi sărăcie. Numai că, fiind ei mai cu toţii oameni de treabă, simţeau o puternică repulsie faţă de posibilitatea de a se amesteca în treburile lui Junius.

— Aşteptaţi până o să împlinească vârsta de şcoală, spuse

doamna Banks adresându-se unui grup de cucoane adunate în salonul ei. Chiar dacă am vrea, acum n-am putea să facem nimic. Copilul e al tatălui ăluia al lui. Dar de îndată ce micuţul are să împlinească şase ani, autorităţile comitatului o să aibă ceva de spus, ascultaţi-mă pe mine.

Doamna Allen încuviinţă din cap şi închise ochii ca să-şi exprime convingerea.

— Uităm mereu că e copilul lui Mamie Quaker, tot atât cât şi copilul lui Maltby. Eu cred că de multă vreme ar fi trebuit să intervenim. Dar când s-o duce la şcoală, o să-i dăm bietului copilaş câteva lucruri pe care nu le-a avut niciodată.

— Cel mai neînsemnat lucru pe care putem să-l facem e să purtăm de grijă ca bietul copil să aibă măcar cu ce se îmbrăca, declară o altă doamnă.

S-ar fi zis că valea întreagă stătea la pândă şi aştepta vremea când Robbie urma să se ducă la şcoală. Şi când, la începutul trimestrului, copilul nu-şi făcu apariţia, John Whiteside, secretarul comitetului şcolar, îi trimise o scrisoare lui Junius Maltby.

— La asta nu m-am gândit, zise Junius când o citi. Cred că va trebui să te duci la şcoală.

— Nu vreau să mă duc, protestă Robbie.

— Ştiu. Nici eu nu prea aş vrea să te duci. Dar în ţara noastră există legi. Iar legea are o codiţă protectoare care se cheamă pedeapsă. Trebuie să cumpănim între plăcerea de a încălca legea şi necazurile aduse de pedeapsă. Cartaginezii pedepseau până şi lipsa de noroc. Dacă un general pierdea o bătălie din pricină că avusese ghinion, îl executau. Într-un chip foarte asemănător, noi pedepsim astăzi oamenii pentru vini datorate naşterii sau împrejurărilor.

În toiul discuţiei care urmă, uitară cu totul de scrisoare. John Whiteside trimise o notă foarte scurtă.

— Ei, Robbie, bănuiesc că o să cam trebuiască să te duci, spuse Junius când primi nota. Sunt sigur că au să te înveţe o mulţime de lucruri folositoare.

— De ce nu mă înveţi tu? Stărui Robbie.

— Oho! Nu pot. Înţelegi? Eu am uitat lucrurile pe care le

predau ei acolo.

— Nu vreau să mă duc nici mort. Nu vreau să învăţ lucruri.

— Ştiu că nu vrei, dar zău că nu văd nici o scăpare.

Şi astfel, într-o bună dimineaţă, Robbie porni cu paşi şovăitori înspre şcoală. Era îmbrăcat într-o salopeta veche, ruptă în fund şi la genunchi, într-o cămaşă albastră fără guler, şi nimic altceva. Părul lung îi atârna peste ochii cenuşii, ca un ciuf de ponei sălbăticit.

În curtea şcolii, copiii făcură cerc în jurul lui şi îl priviră în tăcere. Toţi auziseră despre sărăcia familiei Maltby şi despre puturoşenia lui Junius. Băieţii aşteptau de mult clipa asta, când aveau să-l poată chinui pe Robbie. Şi iată că venise şi clipa aşteptată: Robbie stătea în mijlocul cercului lor, şi ei nu făceau decât să-l privească. Niciunul nu întrebă: „De unde ai făcut rost de aşa haine?" sau: „Ia te uită ce claie de păr!", aşa cum avuseseră de gând să facă. Toţi rămaseră nedumeriţi de neputinţa lor de a-l chinui pe Robbie.

În ce îl privea pe Robbie, cerceta cu ochi foarte serioşi cercul din jurul său. Nu simţea nici urmă de teamă. Îi întrebă:

— Nu v-apucaţi de jocuri? Tata spunea că voi ştiţi o mulţime de jocuri.

Atunci cercul se destrămă dintr-odată şi izbucni un potop de strigăte: „Nu ştie nici un joc," – „Haideţi să-l învăţăm pewee." – „Nu, nigger-baby." – „Staţi! Staţi! Să-l învăţăm mai întâi Prisoner's base." – „Nu ştie nici un fel de joc."

Şi, cu toate că nu-şi dădeau seama din ce pricină, socoteau că nu trebuie să fie un lucru grozav să nu ştii jocuri. Faţa subţiratică a lui Robbie arăta numai curiozitate şi atenţie. „Să încercăm mai întâi pwee", hotărî el. La cele dintâi jocuri se arătă stângaci, dar profesorii lui nu-l luară peste picior. În loc de asta, se certau între ei pentru privilegiul de a-i arăta cum trebuie să ţină băţul. La pewee există mai multe păreri în ce priveşte tehnica. Robbie stătu o vreme deoparte şi ascultă, iar în cele din urmă îşi alese el singur instructorul. Influenţa lui Robbie asupra şcolii se vădi numaidecât. Băieţii mai vârstnici îl lăsau pe deplin în pace, dar cei mai mici îl imitau în toate, ajungând chiar să-şi găurească pantalonii la genunchi. În

vreme ce stăteau la soare, cu spatele sprijinit de peretele şcolii, şi mâncau ce-şi aduseseră de-acasă, Robbie le povestea despre tatăl lui şi despre sicomorul cel mare. Copiii ascultau cu încordare şi doreau din toată inima ca şi taţii lor să fie leneşi şi îngăduitori.

Uneori, câţiva dintre băieţi, încălcând poruncile primite din partea părinţilor, se strecurau sâmbăta până la casa lui Maltby. Junius se cocoţa nepăsător pe craca sicomorului şi, în vreme ce băieţii stăteau şi ei de-a dreapta şi de-a stânga lui, le citea din Insula comorilor sau le povestea despre războaiele galice ori despre bătălia de la Trafalgar. Aproape numaidecât, şi cu sprijinul tatălui său, Robbie deveni rege în curtea şcolii. Faptul era dovedit prin aceea că nimeni nu-i era prieten bun, că nu i se dăduse nici o poreclă şi că el era arbitru în toate neînţelegerile. Atât de înaltă îi era poziţia, încât nu s-a găsit nici măcar unul să încerce să se bată cu el.

Robbie n-a ajuns decât treptat să-şi dea seama că este conducătorul băieţilor mai mici din şcoală. O anumită siguranţă de sine şi anumite semne de maturitate îi făceau pe tovarăşii săi să-l dorească a le fi conducător. Nu trecu mult timp până se ajunse ca glasul lui să anunţe ce anume joc se va juca. La baseball el era totdeauna arbitru, din pricină că nici un alt băiat n-ar fi putut da vreo decizie fără să provoace cu siguranţă o încăierare. Şi în vreme ce el personal juca prost, toate neînţelegerile privind regulile şi corectitudinea îi erau supuse lui spre rezolvare.

După o lungă discuţie cu Junius şi cu Jakob, Robbie inventă două jocuri de mare popularitate, unul numit Slinkey Coyote4, o adaptare pentru uz local după Hare and Hoands5, iar celălalt având numele de Broken Leg6, un fel de leapşă, dar mai grozavă. Regulile celor două jocuri le stabilise în aşa fel încât să-i convină lui.

Băieţaşul trezi şi interesul domnişoarei Morgan, fiindcă în clasă producea nu mai puţine surprize decât în curte. Citea perfect şi folosea vocabularul unui om în toată firea, dar de scris nu ştia să scrie. Se pricepea la numere, oricât de mari ar fi fost ele, dar refuza să înveţe până şi cea mai simplă operaţie

de aritmetică. La scris întâmpina cele mai mari greutăţi. Mâna lui aşternea tremurând litere caraghioase pe maculator. La o vreme, domnişoara Morgan încercă să-l ajute şi îl îndemnă:

— Alege-ţi o frază şi scrie-o o dată şi-ncă o dată, de o sută de ori, până când ai să ajungi s-o scrii fără cusur. Fii foarte atent la fiecare literă.

Robbie căută în minte ceva care să-i placă. Şi în cele din urmă scrise: „Nu există nimic atât de monstroos încât să nu ni-l putem atribui noua înşine". Îi plăcea mult acest „monstroos". Dădea savoare şi profunzime. Dacă existau cuvinte capabile ca, prin însăşi puterea sonorităţii lor, să scoată cu sila duhurile din pământ, atunci acest „monstroos" era cu siguranţă, unul dintre ele. De numărate ori scrise fraza aceasta, încordându-şi toată atenţia şi desenând cu grijă cuvântul „monstroos". După o oră, domnişoara Morgan veni să-l vadă cum se descurcă.

— De unde, Robert, de unde Dumnezeu ai auzit tu vorbele astea?

— E din Stevenson, doamnă. Taică-meu îl ştie aproape pe de rost pe Stevenson.

Bineînţeles că domnişoara Morgan auzise vorbele proaste spuse pe seama lui Junius, şi în ciuda lor se dăduse de partea lui. Acum însă începu să nutrească o puternică dorinţa de a-l cunoaşte.

Jocurile din curtea şcolii începuseră să-şi piardă din interes. Şi, într-o dimineaţă, înainte de a pleca spre şcoală, Robert se plânse lui Junius de treaba asta. Junius se scărpină în barbă şi rămase pe gânduri. În cele din urmă vorbi:

— Spionaj e un joc straşnic. Mi-aduc aminte că îmi plăcea foarte mult.

— Dar pe cine să spionăm?

— Ei, pe oricine. N-are importanţă. Noi obişnuiam să-i spionăm pe italieni.

Robbie goni spre şcoală cu sufletul la gură, iar în aceeaşi după-amiază, după o îndelungă cercetare a dicţionarului şcolii, puse bazele organizaţiei S. A. S. B. S. J. Ceea ce spus pe de-a-ntregul, dar niciodată rostit altfel decât în şoaptă,

însemnă: „Serviciul Auxiliar Secret al Băieţilor pentru Spionaj împotriva Japonezilor”. Dacă nu pentru alte motive, cel puţin din pricina măreţiei numelui, organizaţia ar fi trebuit să devină o forţă demnă de luat în seamă. Robbie îi duse pe băieţi unul câte unul în umbra verzuie de la poalele salciei din curtea şcolii şi acolo îi puse să jure că vor păstra secretul, şi folosi un jurământ atât de înfricoşător, încât ar fi făcut cinste chiar şi unei loji masonice. Mai târziu, adună laolaltă întregul grup. Şi Robbie le explică băieţilor că, fără îndoială, într-o bună zi o să pornim la război împotriva japonezilor.

— E de datoria noastră să fim pregătiţi, le spuse el. Cu cât vom izbuti să aflăm mai multe despre uneltirile infame ale viitorului inamic, cu atât mai numeroase date de spionaj vom putea oferi ţării noastre la izbucnirea războiului.

Amatorii de spionaj se pierdură cu totul la auzul unui limbaj atât de înflăcărat. Erau copleşiţi de gravitatea unei situaţii ce făcea trebuitoare astfel de cuvinte. Şi, de vreme ce spionajul devenise acum misiunea şcolii, micuţul Takashi Kato, din clasa a treia, nu mai putu să aibă nici o clipă de singurătate. Dacă se întâmpla ca Takashi să ridice două degete la lecţii, Robbie arunca o privire semnificativă unuia dintre „auxiliari”, şi atunci o a doua mână ţâşnea în aer. Când Takashi pleca înspre casă după terminarea cursurilor, cel puţin cinci băieţi se strecurau prin tufişuri pe urmele lui. Până la sfârşit însă, într-o seară, după ce văzuse o figură albă lipită de fereastra lui şi privind înăuntru, domnul Kato, tatăl lui Takashi, ieşi din casă şi trase un foc de puşcă. Cu tristeţe în suflet, Robbie îi adună pe auxiliari şi dădu ordin ca spionajul să înceteze la apusul soarelui. „Noaptea tot nu pot face ei nimic important”, le explică.

La urma urmelor, Takashi n-avea nimic de suferit de pe urma spionajului organizat în jurul său fiindcă, de vreme ce auxiliarii aveau misiunea să-l ţină sub observaţie, nu puteau face nici o excursie mai importantă fără să-l ia şi pe el. Se trezi că e invitat pretutindeni, fiindcă nimeni n-ar fi primit să fie lăsat deoparte ca să-l supravegheze.

Lovitura de moarte o primiră auxiliarii atunci când Takashi,

după ce într-un fel sau altul aflase de existenţa organizaţiei, ceru să fie şi el admis.

— Nu văd cum am putea să te primim, îi explică Robbie cu blândeţe. Înţelegi? Tu eşti japonez, şi noi îi duşmănim pe japonezi.

Takashi aproape că plângea, dar strigă:

— Eu sunt născut aici, la fel ca voi. Sunt un american la fel de bun ca voi, ia ziceţi că nu!

Robbie căzu pe gânduri. Nu voia să fie rău cu Takashi. Apoi fruntea i se însenină şi îl întrebă în grabă:

— Ia spune, tu ştii să vorbeşti japoneza?

— Sigur, foarte bine.

— E-n regulă. Atunci ai să fii interpretul nostru şi ai să descifrezi mesajele secrete.

Takashi radia de fericire şi strigă cu înflăcărare:

— Sigur c-am să pot. Şi dacă voi, băieţi, socotiţi că e bine, o să-l spionăm pe tata.

Dar toată povestea rămase baltă. Acum nu mai aveau nici un vrăjmaş în afară de domnul Kato, iar domnul Kato se dovedise a fi prea nervos, când punea mâna pe puşcă.

Sărbătorile de Halloween şi Thanksgiving trecură. În tot acest răstimp, influenţa lui Robbie asupra băieţilor se arătă printr-o îmbogăţire a vocabularului lor şi printr-o crâncenă ură împotriva încălţămintei şi a oricărui fel de îmbrăcăminte arătoasă. Fără să-şi dea seama, Robbie lansase un stil, nu nou, poate, dar mai sever decât înainte. A îmbrăca haine bune devenise un semn al lipsei de bărbăţie, ba, mai mult decât atât, s-ar fi socotit că este o insultă la adresa lui Robbie.

Într-o vineri după-amiază, Robbie scrise paisprezece bileţele şi, la ieşirea din curte, le strecură tainic în mâinile a paisprezece băieţi. Bileţelele erau toate la fel. Arătau: „O ceată de indieni se pregătesc să-l ardă la stâlp pe Preşed. S. U. acasă la mine mâine, la ceasurile zece. Strecuraţi-vă pe furiş şi lătraţi ca vulpea la locul nostru de jos. Am să vin şi am să fiu în fruntea voastră ca să-l eliberam pe bietul om”.

De mai multe luni, domnişoara Morgan avusese de gând să-i facă o vizită lui Junius Maltby. Poveştile care circulau pe

seama lui, precum şi cele ştiute despre fiu, îi sporiseră mult dorinţa de a-l cunoaşte. Destul de adesea se întâmpla ca, în cursul orelor, vreunul dintre băieţi să vină cu câte ceva uluitor. Aşa, de pildă, un copil într-adevăr vestit pentru prostia lui spuse că Hengest şi Horsa invadaseră Britania. Când îl încolţi, copilul recunoscu că ştia asta de la Junius Maltby şi că într-un fel era un soi de secret. Vechea poveste cu capra o amuzase atât de mult pe profesoară, încât o aşternu pe hârtie cu gând s-o publice în vreo revistă, dar nici o revistă nu se arăta dispusă s-o cumpere. De nenumărate ori stabilise data când avea să se ducă la ferma Maltby.

Într-o sâmbătă de decembrie se trezi dimineaţă şi văzu că aerul e îngheţat, dar soarele străluceşte cu putere. După ce luă micul dejun, îşi puse fusta de catifea şi cizmele comode de călătorie, apoi ieşi din casă. În curte încercă să convingă dulăii de la fermă să-i ţină tovărăşie pe drum, dar dulăii se mulţumiră să dea din coadă şi se întoarseră să se culce la soare.

Ferma Maltby se află la vreo doua mile depărtare, pe micul canion Gato Amarillo. Un pârâu curgea pe-alături de drum şi ferigi uriaşe creşteau luxuriant pe sub anini. În canion era aproape frig, fiindcă soarele nu se înălţase încă din spatele munţilor. În timpul drumului, domnişoarei Morgan i se păru la un moment dat că aude înaintea ei zvon de paşi şi de glasuri, dar când grăbi pasul ca să treacă mai repede după colţ, nu văzu pe nimeni. În orice caz, tufişurile de pe marginea drumului trosneau în chip misterios.

Cu toate că nu mai fusese niciodată pe acolo, domnişoara Morgan recunoscu ferma Maltby de îndată ce ajunse la ea. Pomii roditori întindeau ramuri golaşe pe deasupra unei păduri de buruieni. Gardurile atârnau obosite înspre pământ, sub învelitoarea tufelor de zmeură. Rugi de mure sălbatice se căţăraseră pe crengile merilor; veveriţe şi iepuraşi ţâşneau la picioarele ei şi turturelele îşi luau zborul fâlfâind din aripi. Într-un uriaş păr pădureţ un cârd de stăncuţe croncăneau cacofonic, certându-se de mama focului. Pe urmă, alături de un ulm îmbrăcat în haina aspră creată de îngheţata strălucire

a dimineţii, domnişoara Morgan zări şindrilele zburlite şi pline de muşchi de pe acoperişul casei Maltby. După liniştea înstăpânită acolo, s-ar fi putut spune că locurile sunt de o sută de ani pustii. „Câtă dărăpănare şi neîngrijire, îşi spuse domnişoara Morgan. Cât de frumoase, dar părăginite sunt locurile astea.” Intră în curte pe o portiţă prinsă de stâlp cu o singură balama. Clădirile, bătute de ploi şi de vânturi, ajunseseră cenuşii la culoare şi, la marginile de sus ale pereţilor, fiare desprinse atârnau în afară. Domnişoara Morgan trecu de colţul casei şi se opri brusc; gura i se deschise şi un fior îi străbătu şira spinării. În mijlocul curţii se înălţa un stâlp gros, şi de el stătea legat cu multe cercuri de frânghie un om bătrân şi zdrenţăros. Un altul, mai tânăr şi mai scund, dar încă şi mai zdrenţăros, clădea un morman de vreascuri la picioarele captivului. Domnişoara Morgan se cutremură şi se trase îndărăt, după colţul casei. „Asemenea lucruri nu se mai întâmplă, îşi spuse cu stăruinţă. Visezi. E cu neputinţă ca asemenea lucruri să se mai întâmple.” Apoi auzi cum între cei doi bărbaţi se lega cel mai paşnic dialog cu putinţă.

— E-aproape zece, zise călăul.

Iar captivul răspunse:

— Da, şi bagă de seamă cum dai foc la crengi. Lasă-i mai întâi să se-arate, şi pe urmă dă-le foc.

Domnişoara Morgan fu cât pe-aci să ţipe de uşurare. Porni către stâlp, cu paşi cam şovăitori. Bărbatul cel liber se întoarse şi o văzu. O clipă se arătă foarte mirat, dar imediat îşi reveni şi făcu o plecăciune. Executată de un om în salopetă zdrenţuită şi cu barbă ca mătura, plecăciunea aceea devenea caraghioasă şi fermecătoare.

— Sunt profesoara, îi lămuri domnişoara Morgan cu sufletul la gură. Am ieşit puţin la plimbare şi am zărit casa. La început mi-am închipuit că arderea asta pe rug e chiar adevărată.

— Dar chiar este adevărată, răspunse Junius zâmbind. E mai adevărată decât credeţi. În primul moment am crezut că dumneavoastră sunteţi venită să-l salvaţi. Ştiţi, eliberarea trebuie să se petreacă la ora zece.

Furioase lătrături de vulpe izbucniră în vale, printre sălcii.

— Uitaţi-vă că vine şi eliberarea prinsului, continuă Junius. Iertaţi-mă, domnişoară Morgan, nu-i aşa? Eu sunt Junius Maltby, iar domnul acesta e în zilele obişnuite Jakob Stutz. Totuşi, astăzi este preşedintele Statelor Unite, pus la stâlp de indieni. Un timp ne-am gândit să fie Guenevere, dar, chiar şi fără să fie rotund la faţă, seamănă mai mult cu un preşedinte decât cu Guenevere, nu găsiţi? Şi, în afară de asta, n-a vrut să-şi pună fustă.

— Ar fi fost o adevărată prostie, interveni calm preşedintele.

Domnişoara Morgan începu să râdă.

— Pot să asist şi eu la salvarea preşedintelui, domnule Maltby?

— Nu-s domnul Maltby, sunt trei sute de indieni.

Lătrăturile de vulpi izbucniră din nou. Cei trei sute de indieni spuseră:

— Urcaţi-vă acolo, pe scări. Aşa nu riscaţi să fiţi luată drept piele roşie, şi masacrată.

Pe urmă se uită înspre pârâu. O cracă de salcie se zgâlţâia cu furie. Junius scăpără pe pantaloni un chibrit şi dădu foc mormanului de vreascuri de la picioarele stâlpului. În clipa când se înălţă flacăra, sălciile parcă explodară în bucăţi şi fiecare bucată se arăta a fi un băiat care ţipa cât îl ţinea gura. Mulţimea porni la atac, înarmată tot atât de felurit şi de înfricoşător ca franţujii porniţi la asaltul Bastiliei. Chiar în momentul când flăcările începuseră să se întindă către preşedinte, vreascurile fură împrăştiate cu violenţă. Cu mâini înfrigurate, salvatorii deznodară frânghiile, iar Jakob Stutz se dădu deoparte, liber şi fericit. Nici ceremonia ce a urmat n-a fost mai puţin impresionantă decât salvarea. În vreme ce băieţii dădeau onorul, preşedintele trecu de la om la om de-a lungul frontului, şi pe piepţii fiecărei salopete prinse câte o piesă de plumb pe care fusese zgâriat adânc un singur cuvânt: „EROU”. Jocul se terminase.

— Sâmbăta viitoare îi vom spânzura pe ticăloşii vinovaţi de punerea la cale a unui complot atât de mişelesc, anunţă Robbie.

— Ba acuma! Să-i spânzurăm acuma! Striga în cor

detaşamentul.

— Nu, ostaşi. Mai avem încă multe de făcut. Trebuie să ridicăm spânzurătorile. Apoi se întoarse înspre taică-său şi continuă: Cred că pe amândoi o să vă spânzurăm.

O clipă se uitase lacom la domnişoara Morgan, dar pe urmă, nu fără ezitare, o lăsă deoparte. După-amiaza aceea a fost una dintre cele mai plăcute din câte trăise domnişoara Morgan. Deşi i se oferi un loc de cinste pe craca sicomorului, băieţii nu o mai considerau profesoara lor.

— E mult mai bine dacă scoateţi pantofii, o sfătui Robbie, şi ea văzu că se simte într-adevăr mult mai bine după ce îşi scoase cizmele şi lăsă picioarele să se bălăbăne în apă.

În după-amiaza aceea Junius vorbi despre comunităţile indienilor din Insulele Aleutine. Despre cum s-au răzvrătit mercenarii împotriva Cartaginei. Povesti cu câtă grijă se pieptănaseră lacedemonienii înainte de a muri la Termopile. Explică ce origine au macaroanele şi vorbi despre descoperirea cuprului, ca şi cum s-ar fi aflat atunci de faţă. În cele din urmă, când neînduplecatul Jakob îi opuse părerile lui cu privire la izgonirea din rai, se iscă o ceartă molcomă, iar băieţii porniră spre casă. Domnişoara Morgan le îngădui s-o ia înainte, fiindcă voia să se gândească în linişte la acel ciudat personaj.

Ziua inspecţiei comitetului şcolar era aşteptată cu spaimă atât de profesoară, cât şi de elevii ei. Era o zi de ceremonie şi încordare. Lecţiile se rosteau într-o stare de tensiune nervoasă şi scrierea greşită a unui cuvânt căpăta proporţia de crimă capitală. În nici o altă zi copiii nu spuneau atâtea boacăne, şi nici profesoara n-avea nervi mai slabi.

Inspecţia comitetului şcolar de la Păşunile Raiului a avut loc în ziua de 15 decembrie. Imediat după recreaţia mare, membrii comitetului au intrat în clasă unul după altul, cu mutre sumbre, ca de înmormântare, dar şi puţin ruşinaţi. Cel dintâi intră John Whiteside, secretarul, om bătrân şi cu părul alb, a cărui atitudine liberală faţă de educaţie fusese uneori criticată de oamenii de pe vale. După el venea Pat Humbert. Pat fusese ales fiindcă aşa dorise el. Era un bărbat singuratic,

lipsit de iniţiativă în ce priveşte stabilirea de legături cu ceilalţi, şi de aceea folosea orice prilej pentru a fi împins la contacte cu lumea. Hainele purtate de el erau la fel de fără cusur şi la fel de triste ca hainele de bronz ale statuii în jilţ a lui Lincoln, din memorialul de la Washington. Urma T. B. Allen, cu mersul lui greoi şi zgomotos, pe intervalul dintre bănci. Fiind singurul comerciant de pe vale, locul din comitet îi revenea de drept. În spatele lui păşi Raymond Banks, masiv, voios, cu mâinile şi obrajii foarte roşii. Ultimul din şir era Bert Munroe, proaspăt ales. Fiind vorba de prima lui inspecţie la şcoală, Bert arăta puţin cam speriat în vreme ce îi urma pe ceilalţi către locurile pregătite pentru ei în faţa băncilor.

După ce comitetul se aşează aşa cum se aşază judecătorii la tribunale, se arătară şi nevestele lor şi îşi găsiră locuri în fundul clasei, înapoia elevilor. Băieţii se foiau neliniştiţi. Simţeau că sunt înconjuraţi, că retragerea, dacă s-ar fi ivit nevoia de retragere, le fusese blocată. Când se răsuciră în bănci, băgară de seamă că femeile le zâmbeau cu bună voinţă. Văzură şi un pachet mare, învelit în hârtie şi ţinut în poală de doamna Munroe.

Începu lecţia. Păstrând pe chip un zâmbet încordat, domnişoara Morgan ură bun venit comitetului, apoi spuse:

— Domnilor, vom proceda în modul nostru obişnuit, fără a face nimic special. Consider că, în calitatea dumneavoastră oficiali, sunteţi mai interesaţi să vedeţi şcoala aşa cum lucrează ea zi de zi.

Foarte curând însă, îi păru rău că rostise cuvintele acelea. Niciodată, după câte îşi aducea aminte, nu mai văzuse copii atât de proşti. Cei care izbuteau să împingă câteva cuvinte dincolo de buzele înlemnite făceau cele mai înfiorătoare greşeli. Scriau într-un chip jalnic. Când citeau, parcă ar fi bolborosit un nebun. Comitetul încercă să-şi păstreze demnitatea, dar nu se putură abţine să nu zâmbească puţin copiilor, din stânjeneală. Stropi mărunţi de transpiraţie se adunară pe fruntea domnişoarei Morgan. Parcă vedea cum are să fie concediată de comitetul indignat. Nevestele aşezate în spatele copiilor zâmbeau întruna, nervoase, iar timpul trecea.

După ce se făcu o întreagă harababură dintr-o maimuţăreală de aritmetică, John Whiteside se ridică de pe scaunul său şi rosti:

— Vă mulţumim, domnişoară Morgan. Dacă veţi îngădui, am să spun doar câteva cuvinte copiilor, şi pe urmă îi puteţi lăsa liberi. Trebuie să aibă şi ei o răsplată pentru că ne-au primit.

Profesoara oftă uşurată.

— Prin urmare, înţelegeţi că nu s-au prezentat la fel de bine cum se prezintă în mod obişnuit? Mă bucur.

John Whiteside zâmbi. Văzuse atât de mulţi profesori tineri cu nervii sleiţi în zilele de inspecţie. Spuse:

— Dacă aş considera că elevii au arătat tot ce au ei mai bun, aş închide şcoala.

După aceea le vorbi cinci minute copiilor – le spuse că trebuie să arate silinţă la învăţătură şi să-şi iubească profesoara. Era aceeaşi cuvântare scurtă şi neoficială pe care o folosea de ani de zile. Elevii mai mari o auziseră de multe ori. După ce termină, o rugă pe profesoară să le dea liber elevilor. Copiii ieşiră tăcuţi şi în ordine, dar, odată ajunşi afară, nu-şi mai putură stăpâni bucuria. Cu urlete şi ţipete făcură tot ce le stătea în putinţă ca să se omoare unul pe altul prin spintecare sau decapitare.

John Whiteside dădu mâna cu domnişoara Morgan şi îi spuse binevoitor:

— N-am avut niciodată un profesor în stare să păstreze mai multă ordine. După câte cred eu, dacă aţi şti cât de mult vă iubesc copiii, v-aţi simţi stânjenită.

— Dar sunt copii buni, stărui ea cu bună-credinţă. Sunt nişte copii minunaţi.

— Desigur, încuviinţă şi John Whiteside. Dar, ia spuneţi, cum se descurcă micul Maltby?

— E un copil sclipitor, dar totuşi ciudat. Cred că are o minte aproape strălucită.

— Am discutat despre el în comitet, domnişoară Morgan. Ştiţi, desigur, că viaţa lui de acasă nu e chiar ceea ce ar trebui să fie. Astăzi m-am uitat atent la el. Bietul băiat e aproape gol-goluţ.

— De, e o casă ciudată. Domnişoara Morgan simţea că ar trebui să-i ia apărarea lui Junius. Nu e o casă aşa cum suntem obişnuiţi să vedem, dar nici rău nu-i merge copilului acolo.

— Să nu mă înţelegeţi greşit, domnişoară Morgan. N-avem de gând să ne amestecăm. Atâta doar că ne-am gândit să-i oferim câteva lucruri. Taică-său e foarte sărac, ştiţi bine.

— Ştiu, răspunse blând domnişoara Morgan.

— Doamna Munroe i-a cumpărat câte ceva de îmbrăcat. V-aş ruga să-l chemaţi înăuntru ca să i le dăm.

— Vai! Nu, eu nu. Spuse ea cu glas stins.

— De ce nu? N-avem decât vreo câteva cămăşuţe, o salopetă şi nişte încălţăminte.

— Vai, domnule Whiteside, s-ar putea să-i fie jenă. E un copil tare mândru.

— Să-i fie jenă că o să aibă nişte haine ca lumea? Nu văd de ce! După câte cred eu, mai mult ar trebui să-l jeneze faptul că nu le are. Dar lăsând astea la o parte, e prea frig în perioada asta a anului ca să mai poată umbla desculţ. De-o săptămână încoace, în fiecare dimineaţă cade brumă.

— V-aş ruga să n-o faceţi, spuse neajutorată profesoara. Din toată inima aş dori să n-o faceţi.

— Domnişoară Morgan, nu credeţi cumva că daţi prea multă importanţă unor fleacuri? Doamna Munroe a fost atât de îndatoritoare şi i-a cumpărat lucrurile astea. Vă rog, chemaţi-l înăuntru ca să i le poată înmâna.

Peste câteva clipe, Robbie se afla în faţa lor. Părul neîngrijit îi cădea peste faţă şi ochii încă îi scăpărau de încordarea jocului din curte. Grupul întreg se adună în faţa băncilor şi toţi îl priveau cu blândeţe, încercând să nu se uite prea stăruitor la hainele lui zdrenţuite. Robbie privea neliniştit în jur.

— Doamna Munroe are ceva pentru tine, Robert, spuse domnişoara Morgan.

Atunci doamna Munroe păşi înainte şi îi puse pachetul în braţe.

— Ce băieţel drăguţ!

Robbie aşează cu grijă pachetul pe podea şi îşi duse mâinile la

spate.

— Desfă-l, Robert, zise T. B. Allen poruncitor. Aşa ştii tu să te porţi?

Robbie se uită la el supărat.

— Imediat, domnule, îi răspunse totuşi şi se aplecă şi deznodă sfoara.

Cămăşile şi salopeta cea nouă stăteau acum la vedere, iar el le privea fără să înţeleagă nimic. Deodată, păru să-şi dea seama despre ce este vorba. Se roşi la faţă ca focul. Câteva clipe se uită neliniştit împrejur, ca un animal prins în capcană, apoi sări pe uşă afară, lăsând în urma lui micul vraf de îmbrăcăminte. Comitetul auzi doi paşi răsunând pe verandă, şi Robbie dispăru.

Uluită, doamna Munroe se întoarse spre profesoară.

— Ce s-a întâmplat cu el? Ce nu i-a plăcut?

— Cred că s-a simţit jenat, răspunse domnişoara Morgan.

— Dar de ce să se simtă jenat? Doar am fost drăguţă cu el.

Profesoara încercă să le explice, şi în timp ce le explica simţi că e cam supărată pe ei.

— Înţelegeţi dumneavoastră, cred. Cum să spun. Nu cred că până acum câteva clipe a ştiut cât e de sărac.

— A fost greşeala mea, se scuză John Whiteside. Vă rog să mă iertaţi, domnişoară Morgan.

— Dar ce putem face pentru el? Întrebă Bert Munroe.

— Nu ştiu. Vă rog să mă credeţi că într-adevăr nu ştiu.

Doamna Munroe se întoarse către bărbatul ei.

— Bert, cred c-ar fi bine să te duci şi să stai de vorbă cu domnul Maltby. Mă gândesc, bineînţeles, să fii cât se poate de amabil. Nu-i spui decât că băieţii mici nu pot să umble desculţi când cade bruma. Poate că o vorbă ca asta ar fi de ajutor. Domnul Maltby n-ar avea decât să-i spună micuţului Robert că trebuie să primească hainele. Dumneata ce zici, domnule Whiteside?

— Nu-mi prea surâde propunerea asta. Ca să înlăturaţi obiecţia mea, trebuie să supuneţi propunerea la vot. Am făcut şi aşa destul rău.

— Eu cred că sănătatea copilului e mai importantă decât

susceptibilităţile lui, stărui doamna Munroe.

Vacanţa de Crăciun începu la douăzeci decembrie. Domnişoara Morgan aranjase să şi-o petreacă la Los Angeles. În vreme ce aştepta la răscruce autobuzul pentru Salinas, zări un bărbat şi un băieţel coborând către ea drumul dinspre Păşunile Raiului. Erau îmbrăcaţi în haine noi, de cele ieftine, şi amândoi călcau de parcă i-ar fi durut picioarele. Când ajunseră destul de aproape, domnişoara Morgan se uită cu atenţie la băieţel şi îşi dădu seama că e vorba de Robbie. Se vedea pe faţa lui că e supărat şi nefericit.

— Ei, Robert! Îi strigă. Ce s-a întâmplat? Unde te duci?

Răspunse bărbatul:

— Ne ducem la San Francisco, domnişoară Morgan.

Profesoara se uită iute la el. Era Junius, cu barba rasă. Până atunci nu-şi dăduse seama că e atât de bătrân. Chiar şi ochii, care păruseră tineri, arătau acum bătrâni. Palid era firesc să fie, fiindcă barba îi ferise pielea de bătaia soarelui. Pe faţă îi stătea zugrăvită o expresie de cumplită zăpăceală.

— Vă duceţi acolo să vă petreceţi vacanţa? Întrebă domnişoara Morgan. Îmi place şi mie mult cum arată magazinele în preajma Crăciunului. Eram în stare să stau toată ziua şi să mă uit la vitrine.

— Nu, răspunse Junius tărăgănând cuvintele. Cred că o să rămânem acolo pentru totdeauna. Eu sunt contabil, domnişoară Morgan. Sau, cel puţin, am fost contabil acum douăzeci de ani. Am să încerc să-mi găsesc o slujbă.

În glas nu i se vădea nici urmă de tristeţe.

— Şi de ce faceţi treaba asta? Întrebă ea mai departe.

— Ştiţi, începu Junius să explice cu simplitate, nu ştiam că aici îi fac mult rău băiatului. La aşa ceva nu m-am gândit. Dar cred că ar fi trebuit să mă gândesc. Înţelegeţi şi dumneavoastră că n-ar fi trebuit crescut în sărăcie. Înţelegeţi, nu-i aşa? Nu ştiam ce spune lumea despre noi.

— De ce să nu rămâneţi la fermă? Doar aveţi pământ din cel mai mănos, nu?

— Dar n-aş putea să-mi scot traiul din fermă, domnişoară Morgan. Nu mă pricep deloc la agricultură. Are să încerce

Jakob, numai că Jakob e tare leneş, ştiţi şi dumneavoastră. Mai târziu, când oi putea, am să vând ferma, ca să aibă şi Robbie câteva lucruri pe care nu le-a avut niciodată.

Domnişoara Morgan era furioasă şi în acelaşi timp simţea că are să izbucnească în plâns.

— Doar nu daţi crezare la tot ce spun nişte neghiobi, aşa sper.

Junius se uită la ea cu mirare.

— Sigur că nu. Dar puteţi vedea şi dumneavoastră singură că un băiat mărişor nu trebuie lăsat să crească la fel ca un pui de animal, nu credeţi?

Autobuzul se arătă pe autostradă şi începu să coboare spre ei.

— El n-a vrut să vină. A fugit de-acasă şi s-a dus pe coline. Abia noaptea trecută l-am prins, eu şi Jakob. Vedeţi dumneavoastră, a crescut ca un pui de animal. În afară de asta, nici nu ştie cât de frumos are să fie la San Francisco.

Autobuzul se opri cu scrâşnete. Junius şi Robbie se îndreptară spre locurile din spate. Domnişoara Morgan se pregătea să se aşeze lângă ei. Dar deodată se întoarse să se aşeze pe un loc de lângă şofer. „Bineînţeles, îşi spuse. Bineînţeles că vor să fie singuri."

Şapte.

Bătrânul Guiermo Lopez muri când fetele lui se făcuseră de multişor mari şi le lăsă patruzeci de acri de coastă stâncoasă şi nici un ban. Trăiau într-o cocioabă de scânduri cu pereţii văruiţi în alb şi cu un chiler, o fântână şi un şopron alături. Pe pământul acela vlăguit nu creştea de fapt nimic, în afară de ciulini şi salvie seacă, şi cu toate că surorile trudeau din răsputeri la o mică grădină, nu izbuteau să culeagă decât foarte puţine legume. O vreme, cufundate într-un fel de martiriu întunecat, au răbdat de foame, dar până la urmă nevoile trupului au fost mai puternice. Erau prea grăsane şi prea voioase din fire ca să ajungă martire pentru o chestiune străină de religie, cum este mâncatul.

Într-o bună zi, Rosei îi veni o idee.

— Nu suntem noi oare, din toată valea, cele mai meştere la

făcut tortillas7? O întrebă ea pe soră-sa.

— Meşteşugul ăsta de la biata mama l-am învăţat, răspunse Maria, cu evlavie.

— Atuncea suntem salvate. O să facem enchiladas8, tortillas şi tamales. Şi o să le vindem celor din Las Pasturas del Cielo.

— Şi crezi că ăia să cumpere? Întrebă cu îndoială Maria.

— Ascultă ce-ţi spun eu, Maria. La Monterey sunt mai multe locuri unde se vinde tortillas, nici cât degetul cel mic atât de bune ca ale noastre. Şi ăia de le vând au ajuns oameni tare bogaţi. Îşi fac veşminte noi de trei ori pe an. Şi oare acele tortillas pot sta alături de ale noastre? Te întreb eu aşa, cu gândul la mama noastră.

Ochii Mariei se umplură de lacrimi când afirmă cu înfocare:

— Nu. În toată lumea asta n-ai să mai găseşti tortillas cum erau acelea frământate de sfinţitele mâini ale mamei noastre.

— Bine, atuncea adelante9! Spuse Rosa cu hotărâre. Dacă-s aşa de bune cum spui şi tu, lumea are să cumpere.

Urmă o săptămână de pregătiri febrile, în cursul căreia surorile trudiră pline de năduşeală, frecând şi împodobind. Când terminară treaba, căsuţa lor avea un nou strat de var pe dinăuntru şi pe dinafară pereţilor. Butaşi de năprasnică fuseseră plantaţi lângă treapta din faţa pragului, iar gunoaiele adunate de-a lungul anilor fuseseră strânse şi arse. Încăperea din faţă fu transformată într-un restaurant cuprinzând două mese acoperite cu muşama galbenă. O scândură de brad prinsă pe gardul dinspre drum anunţa: „TORTILLAS, ENCHILADAS, TAMALES ŞI ALTE BUCATE SPANIOLE, R & M. LOPEZ”.

Câştigurile nu prea dădură năvală. Veni chiar foarte puţină lume. Surorile stăteau la mesele lor galbene şi aşteptau. Erau copilăroase şi vesele şi nu prea curate. Şi aşa, aşezate în scaun, aşteptau sosirea norocului. Dar cum intra un muşteriu în prăvălie, numaidecât săreau în picioare. Râdeau cu încântare la fiecare vorbă a muşteriului; se lăudau cu strămoşii lor şi cu calitatea bucatelor pregătite de ele. Îşi suflecau mânecile până la coate, pentru a arăta cât de albă le este pielea, pornite cu înflăcărare să dovedească lipsa oricărei urme de sânge indian.

Dar foarte puţini muşterii se arătară. Surorile începură să se lovească de greutăţi în treburile lor. Nu puteau face deodată multe bucate, fiindcă s-ar fi stricat dacă ar fi rămas mai multă vreme nevândute. Pentru tamales este nevoie de carne proaspătă. Aşa că porniră să pună capcane pentru păsări şi iepuri; vrăbii, mierluţe şi ciocârlii stăteau frumuşel în colivii până când era nevoie de ele pentru tamales. Şi cu toate astea, afacerile lâncezeau. Într-o dimineaţă, Rosa îi spuse surorii sale:

— Maria, trebuie să-l înhami pe bătrânul Lindo. Nu mai avem pănuşi de porumb.

Şi puse în mâna Mariei un ban de argint, îndemnând-o:

— Cumpără doar câteva, la Monterey. Când or începe treburile să meargă mai bine, o să cumpărăm multe de tot.

Ascultătoare, Maria îşi sărută sora şi porni către şopron.

— Şi. Ascultă, Maria. Dacă îţi mai rămâne vreun ban, o acadea pentru tine şi pentru mine. Una mare.

După-amiază, când se întoarse acasă, Maria văzu că soră-sa e ciudat de tăcută. Strigătele, exclamaţiile scurte, întrebările despre fiecare amănunt al călătoriei, nelipsite de la orice întoarcere acasă, lipseau acum. Rosa stătea pe scaun, la una din mese, iar pe chip i se vedea o încordare neguroasă. Maria se apropie cu sfială, zicându-i:

— Am găsit pănuşi foarte ieftine. Şi, uite, Rosa, uite acadeaua. E din cele mai mari, şi doar patru cenţi!

Rosa luă acadeaua oferită şi băgă în gură o bucată mare din capătul beţigaşului. Rămase însă tot încruntată şi dusă pe gânduri. Maria se aşeză aproape de ea şi-i zâmbi bând, stângaci, cerând în tăcere să ia asupră-i o parte din povara soră-sii. Rosa şedea ca de piatră şi sugea din capătul acadelei. Şi, deodată, se uită drept în ochii Mariei şi îi spuse cu gravitate:

— Astăzi. Astăzi m-am dat unui muşteriu.

Maria suspină adânc, cuprinsă de emoţie şi de curiozitate.

— Să nu-ţi închipui lucruri greşite, continuă Rosa. N-am luat bani. Omul acela a mâncat trei enchiladas – trei!

Maria izbucni într-un vaier ascuţit, copilăresc, stârnit de

nervozitate.

— Fii cuminte, zise Rosa. Acum, tu ce crezi că s-ar cuveni să fac? Trebuie să-i încurajăm pe muşterii, dacă vrem să izbutim. Şi a luat trei, Maria, trei enchiladas! Şi le-a plătit. Ei? Ce crezi?

Maria smiorcăi şi se agăţă de bravura morală reieşită din argumentele soră-sii.

— Eu cred, Rosa, cred că mama noastră ar fi bucuroasă, şi mai cred că şi sufletul ei s-ar bucura, dacă ai cere iertăciune de la Maica Precistă şi de la Sfânta Rosa.

Rosa zâmbi larg şi o cuprinse în braţe pe Maria.

— Tocmai asta am şi făcut. De îndată ce a plecat. Nici n-apucase bine să iasă din casă.

Maria se desprinse din braţele ei şi, cu lacrimile şiroind din ochi, plecă spre culcare. Zece minute stătu îngenuncheată în faţa micii Fecioare prinse pe perete. Pe urmă sc ridică şi se azvârli în braţele Rosei, strigând fericită:

— Rosa, surioara mea! Cred. Cred c-am să-i încurajez şi eu pe muşterii.

Surorile Lopez se alinară una pe cealaltă într-o uriaşă îmbrăţişare şi îşi amestecară lacrimile de fericire.

Ziua aceea aduse o cotitură în afacerile surorilor Lopez. Ce-i drept, negustoria nu deveni chiar înfloritoare, dar de atunci încolo vândură destule „bucate spaniole” ca să aibă totdeauna mâncare în bucătărie şi strălucitoare rochii imprimate pe trupurile lor voinice. Credinţa şi-o păstrară întreagă. Când una din ele păcătuia, se ducea de-a dreptul la micuţa Fecioară de porţelan, pusă acum mai cu chibzuială în hol, ca să se poată uşor ajunge la ea din amândouă camerele de dormit, şi se ruga de iertare. Păcatele nu trebuiau lăsate să se adune. Fiecare sa mărturisit, de îndată ce fusese făptuit. Sub imaginea Fecioarei se ivi pe podele un loc lustruit, unde îngenuncheau îmbrăcate în cămăşi de noapte.

Viaţa deveni foarte plăcută pentru surorile Lopez. Nu se iscase nici umbră de rivalitate, fiindcă deşi Rosa era mai vârstnică şi mai vitează, la înfăţişare arătau aproape aidoma. Doar că Maria era puţin mai grasă, în schimb Rosa era ceva

mai înaltă – şi atâta tot.

Acum casa răsuna de râsete şi strigăte înflăcărate. Surorile cântau pe deasupra pietrelor netede, în timp ce cu mâinile lor grase şi voinice întindeau aluatul pentru tortillas. De îndată ce vreun muşteriu spunea vreo vorbă cu haz sau Tom Breman zicea înfulecând a treia porţie de tamales: „Rosa, prea trăieşti pe picior mare. Traiul ăsta îndestulat are să te ducă de râpă dacă nu-i pui cât mai repede capăt", că amândouă surorile se cutremurau de râs o jumătate de ceas. O zi întreagă după aceea, pe când întindeau pe pietre aluatul pentru tortillas, îşi aduceau aminte de vorba de haz şi o luau de la capăt cu râsul. Întrucât cele două surori ştiau cum să păstreze râsul, se pricepeau să-l răsfeţe şi să-l linguşească până ce reuşeau să soarbă şi ultimul strop din puterile lui alinătoare. Don Tom era un bărbat grozav, spuneau amândouă. Un bărbat hazliu şi. Bogat. Într-un rând mâncase cinci farfurii de chile con carne10. Şi, de asemenea, lucru nu prea des întâlnit la oamenii bogaţi, era un hombre fuerte11, hehei, tare vânjos! Aplecate deasupra pietrelor pentru tortillas, clătinau ştiutoare din cap de câte ori se pomenea despre treaba asta şi reveneau la aduceri-aminte, ca doi cunoscători care îşi amintesc de un vin bun.

Nu trebuie să se înţeleagă de aici că surorile ar fi fost risipitoare cu încurajările. Nu primeau bani pentru absolut nimic în afară de bucate. Totuşi, dacă un bărbat consuma trei sau mai multe porţii din bucatele lor, inima slabă a surorilor plesnea de recunoştinţă, iar acel bărbat devenea candidat la încurajare.

Într-o noapte cu ghinion, un bărbat a cărui poftă de mâncare nu se ridicase până la trei porţii de enchiladas îi oferi Rosei arginţii ruşinii. La vremea aceea se mai aflau de faţă şi alţi câţiva muşterii. Oferta fusese lansată în toiul unei discuţii înfocate. Într-o clipă, zarva se curmă şi o linişte speriată îi luă locul. Maria îşi ascunse faţa în palme. Rosa se făcu palidă şi pe urmă obrajii începură să-i strălucească, invadaţi de sângele furiei. Gâfâia din pricina emoţiei şi din ochi îi ţâşneau scântei. Mâinile-i grase şi voinice se înălţară ca nişte vulturi şi apoi i

se aşezară pe şolduri. Dar atunci când vorbi, glasul îi sună cu o ciudată surdină emotivă.

— Asta e o insultă pentru mine, spuse ea cu vocea sugrumată. Dumneata nu ştii, pesemne, că generalul Vallejo e aproape strămoşul nostru, atât de strâns înrudiţi suntem. În vinele noastre curge sânge din cel mai curat. Ce-ar zice generalul Vallejo dacă ar auzi? Îţi închipui cumva că mâna i-ar putea rămâne departe de sabie, dacă te-ar auzi cum insulţi două doamne atât de apropiate de familia lui? Aşa crezi? Ne spui în faţă: „Sunteţi două femei neruşinate!" Noi, femeile care facem cele mai bune, cele mai subţiri tortillas din toată California.

Acum gâfâia din pricina efortului de a se stăpâni.

— N-am vrut să spun nimic, necheză vinovatul. Îţi jur pe Dumnezeul meu, Rosa, că n-am vrut să spun nimic.

Atunci mânia îi trecu. Una din mâini îşi luă zborul de pe şold, de data asta ca o ciocârlie, şi aproape cu tristeţe făcu semn către uşă. Apoi Rosa spuse cu blândeţe:

— Ieşi. Nu cred că ai avut gânduri rele, dar insulta rămâne insultă. Şi, în vreme ce vinovatul se furişa pe uşă, continuă: Ei, ia să vedem, mai doreşte cineva vreo porţioară de chile con frijoles12? Cine mai doreşte? Chile con frijoles cum nu se mai află pe lume.

De obicei erau fericite cele două surori. Maria, fire foarte delicată şi tandră, planta mai multă năprasnică primprejurul casei şi împodobea gardurile cu nalbă-de-gridină. Când se duseră odată la Salinas, Rosa şi Maria cumpărară şi îşi dăruiră una alteia scufii de toaletă ca nişte cuiburi întoarse pe dos, împletite din panglicuţe albastre şi roşii. Era culmea culmilor! Stând alături, se uitară în oglindă, pe urmă întoarseră capetele şi se uitară una la alta cu oarecare tristeţe, gândind: „Asta-i ziua cea mare. Asta e vremea pe care întotdeauna o să ne-o aducem aminte ca vreme a fericirii. Ce păcat că nu poate ţine cât am vrea noi".

De teamă că n-are să mai ţină mult, Maria păstra totdeauna mari vaze cu flori la picioarele Fecioarei.

Temerile lor se adevereau însă rareori. Maria cumpără un

mic patefon şi câteva plăci – valsuri, tangouri. Când surorile întindeau aluatul cu pietrele netede, puneau maşinăria să cânte şi găteau tortillas în ritmul muzicii.

Cum nici n-ar fi fost cu putinţă altfel, la Păşunile Raiului se răspândiră vorbe şoptite cum că surorile Lopez erau nişte femei stricate. Doamnele de pe vale le vorbeau cu răceală când se întâmpla ca surorile să treacă prin faţa lor. Este cu neputinţă de ştiut cum de aflaseră doamnele. Lucru sigur este că bărbaţii lor nu le spuseseră, dar de ştiut ştiau; totdeauna ştiu.

Într-o sâmbătă de dimineaţă, înainte de revărsatul zorilor, Maria scoase hamul cel vechi şi înnădit cu sfoară şi îl înhămă pe Lindo. „Curaj, băiete", îi spuse calului pe când îi punea pofilul, şi: „Guriţă, te rog, frumosule", când îi punea zăbala. Apoi îl împinse îndărăt între hulubele unei trăsurici străvechi. Cu bună ştiinţă Lindo se împiedică în hulube, aşa cum făcea de fiecare dată, de treizeci de ani încoace. Când Maria prinse şleaurile, calul întoarse capul îndărăt şi se uita la ea cu amarnică şi filosofică tristeţe, Pe sărmanul Lindo nu-l mai interesa deloc încotro porneşte. Era prea bătrân chiar şi ca să mai grăbească pasul la întoarcerea acasă, după ce se termina treaba. Acum îşi trase buzele de pe dinţii lungi şi galbeni şi rânji cu deznădejde. „Nu mergem departe, îl linişti Maria. Şi o să mergem încet. Nu trebuie să-ţi fie teamă de drum, Lindo," Dar lui Lindo îi era într-adevăr teamă de drum. Nu putea să sufere drumul până la Monterey şi îndărăt.

Trăsurica se aplecă în chip neliniştitor când Maria se caţără în ea. Maria luă cu delicateţe hăţurile în mâini. „Hai, prietene", îl îndemnă trăgând hăţurile. Lindo se scutură şi se uită îndărăt la ea. „N-auzi? Trebuie să plecăm! Avem de făcut cumpărături la Monterey." Lindo clătină din cap şi îndoi un genunchi ca şi când ar fi făcut o plecăciune. Atunci Maria strigă poruncitor: „Ascultă aici, Lindo! Trebuie să plecăm, auzi? Şi sunt neînduplecată! Ba chiar m-am supărat pe tine". Apoi flutură cu îndârjire hăţurile pe deasupra crupei calului. Lindo coborî capul până aproape de pământ, ca un câine când miroase urma, apoi ieşi încet afară din curte. Nouă mile avea

de mers până la Monterey, şi încă nouă mile îndărăt. Lindo ştia bine şi, fiindcă ştia, era deznădăjduit. Maria însă, după ce îi trecuse supărarea şi nu mai era atât de încordată, se lăsă pe spătar şi începu să fredoneze refrenul tangoului Waltz Moon.

Colinele sclipeau de rouă. Înviorată de aerul proaspăt şi umed al dimineţii, Maria începu să cânte mai tare, şi chiar Lindo însuşi găsi în el destulă tinereţe ca să sforăie pe nările-i bătrâne. O ciocârlie de livadă zbură înaintea lor din stâlp în stâlp, cântând cu înfocare. Departe, în lungul drumului, Maria zări un bărbat mergând pe jos. Înainte de a-l ajunge din urmă, după mersul târşâit ca de maimuţă, îl recunoscu pe Allen Hueneker, cel mai pocit şi mai fătălău bărbat de pe vale.

Allen Hueneker nu numai că mergea ca maimuţele, dar şi arăta ca o maimuţă. Băieţii mai nevârstnici, când voiau să-i ia în râs pe prietenii lor, o făceau arătându-l cu degetul pe Allen şi spunând: „Uite-l pe frate-tău”. Şi asta însemna o satiră ucigătoare. Allen era atât de timid şi atât de speriat de propria înfăţişare, încât încercase să-şi lase favoriţi pentru a-şi mai acoperi faţa, numai că barba aspră şi rară creştea tocmai acolo unde nu s-ar fi cuvenit, sporindu-i astfel înfăţişarea de urangutan. Nevastă-sa se măritase cu el fiindcă ajunsese fată bătrână de treizeci şi şapte de ani şi fiindcă, dintre toate cunoştinţele ei, Allen fusese singurul neînstare să se apere. Mai târziu se dovedi că era o femeie a cărei fire cerea drept condiţie de viaţă manifestarea geloziei. Şi cum ar fi fost peste putinţă ca în viaţă lui Allen să găsească ceva potrivit pentru gelozie, se apucă să inventeze. Începu să le înşire vecinelor tot soiul de poveşti despre isprăvile lui la femei, despre lipsa lui de credinţă şi despre nenumăratele-i păcate încă nelămurite. Poveştile astea le repetă de atâtea ori, încât ajunse să le creadă şi ea însăşi, însă vecinele râdeau pe furiş, în spatele ei, de câte ori le vorbea de păcatele lui Allen, fiindcă toată lumea din Păşunile Raiului ştia cât de timid şi de speriat era omuleţul cel urât.

Bătrânul Lindo se împiedică chiar când ajunse în dreptul lui Allen Hueneker. Maria se opinti în hăţuri, de parcă ar fi fost vorba să strunească din goană nestăpânită un armăsar

dezlănţuit.

— Staaai, Lindo! Linişteşte-te! Îi strigă.

Din prima clipă când simţi că se strâng hăţurile, Lindo împietri şi luă poziţia lui de repaos deplin, cu genunchii îndoiţi şi capul plecat spre pământ.

— Bună dimineaţa, spuse Maria, politicoasă.

Allen se trase sfios către marginea drumului şi întoarse capul, prefăcându-se a privi cu multă atenţie înspre coasta unei coline, dar mormăind totuşi:

— Neaţa.

— Mă duc la Monterey, continui Maria. Vrei să mergi cu trăsura?

Allen se fâstâci şi începu să scruteze cerul în căutare de nori sau de vulturi.

— Nu mă duc decât până la staţia de autobuz, răspunse el morocănos.

— Şi ce dacă? E totuşi ceva drum până acolo, nu?

Allen se scărpină în favoriţi, trudindu-se să ajungă la o hotărâre. Pe urmă, mai mult ca să pună capăt situaţiei decât de dragul mersului cu trăsura, se căţără alături de trupul voinic al Mariei, care se răsuci într-o parte pentru a-i face loc, dar reveni la aceeaşi poziţie. „Dii, Lindo! Lindo, n-auzi? Haide, până nu mă supăr din nou.” Hăţurile plescăiau mereu pe gâtul lui Lindo. Calul îşi lăsă botul spre pământ şi o luă agale din loc.

Câtva timp merseră în tăcere, dar foarte curând Maria îşi aduse aminte cât de politicos lucru e să întreţii conversaţia. Aşa că îl întrebă:

— Pleci într-o călătorie, nu? Allen se uită la un stejar şi nu spuse nimic. După alte câteva clipe, Maria continuă: Eu n-am mers niciodată cu trenul, dar soră-mea, Rosa, a fost în tren. O dată s-a dus până la San Francisco şi o dată s-a întors îndărăt. Am auzit că oamenii foarte bogaţi povestesc cât de bine e să călătoreşti. Şi soră-mea, Rosa, spune la fel.

— Eu nu mă duc decât până la Salinas, zise Allen.

— Oho! Sigur, acolo am fost şi eu de multe ori. Eu şi Rosa avem mulţi prieteni la Salinas. Mama noastră de-acolo era. Şi

tata se ducea deseori cu lemne la Salinas.

Allen se lupta din răsputeri cu stânjeneala.

— N-am izbutit cu nici un chip să pornesc Fordul, c-altminteri cu el m-aş fi dus.

— Da' aveţi un Ford?

Maria era emoţionată.

— Unul de-ăla vechi.

— Am zis noi, eu şi Rosa, că într-o bună zi, cândva, poate o să ne luăm şi noi un Ford. Atuncea o să călătorim şi noi prin multe locuri. Am auzit că oamenii foarte bogaţi povestesc cât de bine e să călătoreşti.

Ca şi cum ar fi dorit să intervină în conversaţie, un Ford vechi trecu peste creasta colinei şi se năpusti cu mare zgomot înspre ei. Maria strânse hăţurile. „Lindo, să fii cuminte!" Dar Lindo nu luă în seamă nici Ford-ul şi nici pe Maria.

În Ford se aflau domnul şi doamna Munroe. Bert îşi răsuci capul într-o parte când trecură pe lângă cei doi.

— Dumnezeule? Ai văzut? Întrebă el râzând. L-ai văzut pe idolul femeilor cu Maria Lopez?

Doamna Munroe zâmbi.

— Ce zici? Strigă deodată Bert. Ce glumă straşnică ar fi să-i spunem distinsei doamne Hueneker că i-am văzut stimabilul soţ fugind în lume cu Maria Lopez.

— Să nu cumva să faci vreo prostie de felul ăsta, se împotrivi nevastă-sa.

— Dar nu poţi să spui că n-ar fi o glumă grozavă. Ştii ce tot istoriseşte despre el.

— Nu, să nu faci una ca asta, Bert!

Între timp, Maria sporovăia cu inima deschisă alături de reţinutul ei tovarăş de drum:

— Dumneata nu vii la noi pentru nişte enchiladas. Enchiladas ca la noi nu se mai află. Fiindcă, să ştii! De la mama noastră am învăţat să le facem. Pe vremea când trăia mama noastră, de aici şi până la San Juan, ba chiar şi până la Gilroy mergea vorba că nimeni nu mai e în stare să facă tortillas atât de netede şi atât de subţiri. Trebuie să ştii că frământatul, da, de la frământat înainte de toate vine gustul

bun şi subţirimea unei tortilla. Nimeni nu frământă aluatul, nici măcar Rosa, atâta cât îl frământa mana noastră. Acum mă duc la Monterey după făină, că la Monterey găsesc mai ieftină.

Allen Hueneker se ghemuise pe locul lui şi nu dorea decât s-ajungă mai repede la staţia de autobuz.

Abia către sfârşitul după-amiezii se apropie Maria de casă. „Hai, ca-ndată ajungem! Strigă fericită către Lindo. Curaj, flăcăule, o palmă de loc mai avem." Ardea de nerăbdare. Într-o izbucnire de porniri risipitoare, cumpărase patru beţe de acadea, dar asta nu era totul. Luase şi un dar pentru Rosa, nişte jartiere late de mătase, cu maci roşii uriaşi aplicaţi pe margini. Şi-o şi închipuia pe Rosa punându-şi-le şi pe urmă ridicând încet fusta, cu multă sfială, bineînţeles. Amândouă au să se uite la jartiere într-o oglindă aşezată pe podea. Rosa are să-şi mişte puţin degetele de la picioare, pe urmă amândouă surorile aveau să izbucnească în lacrimi de fericire.

După ce ajunseră în curte, Maria îl deshămă fără grabă pe Lindo. Ştia că e foarte bine să amâni bucuriile, fiindcă în felul ăsta nu făceai decât să le sporeşti. Casa era foarte liniştită. În faţa nu se afla nici un vehicul care să semnaleze prezenţa vreunor muşterii. Maria atârnă în cui hamul cel vechi, şi lui Lindo îi dădu drumul în poiană. Pe urmă luă beţele de acadea şi jartierele şi intră domol în casă. Rosa şedea la una dintre mesele acelea mici şi era tăcută, descurajată, o Rosa neguroasă şi chinuită. Ochii îi păreau sticloşi şi lipsiţi de vedere. Mâinile grase şi puternice stăteau împreunate pe masă. La intrarea Mariei nu se întoarse şi nu dădu nici un semn de recunoaştere. Maria se opri şi se uită la ea.

— Rosa, rosti sfioasă. Am sosit acasă, Rosa.

Rosa se întoarse încet şi şopti:

— Da.

— Eşti bolnavă, Rosa?

Ochii sticloşi se reîntoarseră la masă.

— Nu.

Maria ridică în sus jartierele cele minunate.

— Ţi-am adus un dar, Rosa. Ia te uita, Rosa!

Încet, foarte încet, ochii Rosei se înălţară spre macii roşi

strălucitori, apoi spre faţa Mariei, care se pregătea să izbucnească în strigăte de entuziasm. Privirile Rosei se plecară în pământ şi două lacrimi mari i se prelinseră pe cutele de lângă nas.

— Rosa, vezi ce dar ţi-am adus? Nu-ţi plac, Rosa? Nu vrei să le pui, Rosa?

— Tu eşti surioara mea cea bună şi dragă.

— Spune-mi şi mie, Rosa, ce s-a întâmplat? Eşti bolnavă? Mariei trebuie să-i spui, că doar e sora ta. S-a întâmplat ceva?

— Da, zise Rosa cu glas spart, a venit şeriful.

De data asta Maria ciripi, cuprinsă de entuziasm:

— Şeriful? A venit şeriful? Acuma nu mai avem nici o grijă. Ne îmbogăţim sigur. Şi câte enchiladas a luat, Rosa? Spune-mi şi mie, câte i-ai dat şerifului?

Rosa părăsi starea acea de toropeală. Se duse la Maria şi o cuprinse în braţe, ca o mamă, zicând:

— Biata mea surioară! De acum n-o să mai putem vinde niciodată vreo porţie de enchiladas. De-acum va trebui să trăim iarăşi aşa cum trăiam odată, fără rochii noi.

— Ţi-ai pierdut minţile, Rosa. De ce vorbeşti aşa cu mine?

— Ăsta-i adevărul. A venit şeriful şi mi-a spus: „Am o plângere. Am primit o plângere că ţineţi aici o casă de stricăciune”. „Asta-i o minciună, i-am răspuns. O minciună şi o insultă faţă de mama noastră şi de generalul Vallejo.” „Eu am o plângere, a spus iar şeriful. Trebuie să închideţi prăvălia, c-altminteri sunt nevoit să vă arestez pentru vina de a ţine o casă de stricăciune.” „Da' e-o minciună”, i-am spus iar, încercând din nou să-l facă să înţeleagă. „Eu am primit în după-amiaza asta o plângere, a zis el iarăşi. Şi dacă primesc plângere, nu mai pot face nimic, fiindcă vezi tu, Rosa – mi-a spus prieteneşte – eu nu sunt decât slujitorul celor către fac plângeri.” Şi-acuma vezi şi tu, Maria, surioara mea, că trebuie să ne întoarcem la viaţa noastră cea veche.

Se desprinse de lângă sora împietrită şi se întoarse la masa ei. Câteva clipe Maria încercă să înţeleagă, apoi izbucni într-un plâns cu hohote nestăpânite.

— Linişteşte-te, Maria! Eu am stat şi m-am tot gândit. Ştii bine că o să murim de foame dacă nu putem vinde enchiladas. Să nu mă învinuieşti cu prea mare asprime dacă îţi spun astea. Eu m-am hotărât. Să ştii, Maria! Am să mă duc la San Francisco şi am să fiu o femeie stricată.

Capul Rosei se prăbuşi pe mâinile grase. Hohotele Mariei

încetaseră. Se strecură lângă soră-sa şi şopti îngrozită:

— Pentru bani?

— Da, strigă crunt Rosa. Pentru bani. Pentru o grămadă întreagă de bani. Şi fie ca buna noastră mamă să mă ierte.

Atunci Maria plecă de lângă ea, se strecură în coridor şi se opri în faţa Mariei de porţelan, strigând:

— Am aprins candele. N-a trecut zi să nu aduc flori. Sfântă Fecioară, ce-ai avut cu noi? De ce îngădui să se petreacă lucrurile astea?

Pe urmă căzu în genunchi şi se rugă. De cincizeci de ori rosti Ave Maria! Se închină şi se ridică în picioare. Chipul îi era tras, dar hotărât.

În odaia cealaltă, Rosa stătea tot aplecată asupra mesei.

— Rosa! Strigă Maria, cu glas pătrunzător. Sunt sora ta. Ce eşti tu sunt şi eu, şi trase adânc aer în piept. Rosa, am să merg şi eu cu tine la San Francisco. Am să fiu şi eu, şi eu, o femeie stricată.

Atunci toropeala Rosei se risipi. Sări în picioare, deschise larg braţele şi îi oferi nemărginita ei îmbrăţişare. Iar după aceea, multă vreme au plâns cu sughiţuri surorile Lopez, strângându-se în braţe una pe cealaltă.

Opt.

Molly Morgan coborî din tren la Salinas şi aşteptă autobuzul vreme de trei sferturi de ceas. În automobilul acela mare nu erau decât şoferul şi Molly.

— Ştiţi, spuse Molly, n-am mai fost niciodată până acum la Păşunile Raiului. E departe de la autostradă?

— Cam vreo trei mile, răspunse şoferul.

— Şi e vreo maşină cu care să mă pot duce până la vale?

— Nu, n-aveţi maşini, dacă nu vă aşteaptă cineva.

— Dar cum ajunge lumea acolo?

Şoferul trecu peste trupul lipit pe şosea al unui iepure, lăsând să se vadă o oarecare satisfacţie. Dar găsi cu cale să se scuze:

— Eu nu-i calc decât dacă sunt morţi. Pe întuneric, dacă se zăpăcesc în lumina farurilor, caut să-i ocolesc.

— Da, dar cum fac eu să ajung la Păşunile Raiului?

— Nu ştiu. Pe jos, cred. Multă lume se duce pe jos, dacă nu-i

aşteaptă nimeni.

După ce şoferul o lăsă să coboare la capătul noroiosului drum lăturalnic, Molly Morgan îşi ridică necăjită valiza şi porni către pârâul ce curgea printre coline. Un vechi camion Ford opri scârţâind în dreptul ei.

— Mergeţi în vale, doamnă?

— O! Da. Acolo mă duc.

— Bine. Atunci suiţi-vă! N-aveţi de ce vă teme. Eu sunt Pat Humbert şi locuiesc în vale, la Păşuni.

Molly se uită la omul acela încruntat şi răspunse la prezentare:

— Eu sunt noua profesoară. Vreau să spun: sper să fiu. Ştiţi unde stă domnul Whiteside?

— Sigur, chiar pe acolo trec. E secretarul comitetului. Ştiţi, şi eu fac parte din comitetul şcolar. Ne tot întrebam cum veţi fi arătând la chip. Pe urmă se simţi stânjenit din pricina celor spuse, şi obrajii i se înroşiră sub crusta de praf. Bineînţeles, vreau să spun ce fel de om sunteţi. Profesoara dinainte a avut o mulţime de necazuri. Bună profesoară, dar nu stătea bine cu sănătatea. Era cam nervoasă. Până la urmă s-a retras din cauza bolii.

Molly îşi morfolea vârfurile degetelor mănuşii.

— În hârtia mea se spune că trebuie să vorbesc cu domnul Whiteside. E om de treabă? Nu asta vreau să spun. Adică. E. ce fel de om e?

— Ei, cu Whiteside o să vă descurcaţi uşor. E un bătrânel tare de treabă. S-a născut în casa unde locuieşte. Şi a fost şi la universitate. Om cu inimă largă. E preşedintele comitetului de vreo douăzeci şi mai bine de ani.

Când Pat Humbert o lăsă în faţa vechii şi încăpătoarei case a lui John Whiteside, era de-a dreptul speriată. „Ei, acuma-i acuma, îşi spuse. Dar n-are de ce să-mi fie frică. Nu-mi poate face nici un rău.” Molly avea nouăsprezece ani. Simţea că întâlnirea asta, legată de prima ei slujbă, reprezenta un moment de cotitură în întreaga-i existenţă.

Cărarea de la poartă la intrarea în casă nu avu darul s-o liniştească, fiindcă trecea printre brazde înguste de flori dese

şi scunde, îngrădite de scândurele puse acolo ca pentru a vesti: „Creşteţi şi vă înmulţiţi, dar nu creşteţi prea înalte, nici nu vă înmulţiţi prea cu spor şi, mai înainte de orice, nu vă atingeţi de cărare!” Florile acelea lăsau să se vadă existenţa unor mâini, a unor mâini care îndreptau şi diriguiau. Casa mare şi albă arăta maiestuos. Jaluzelele de lemn galben stăteau trase pentru a se împotrivi soarelui amiezii. Abia la jumătatea potecii putu să vadă intrarea. Era acolo o verandă la fel de largă, de caldă şi de ospitalieră ca o îmbrăţişare. Un gând îi trecu prin minte: „E sigur că, după felul cum arată intrarea, poţi spune cât de primitoare e o casă. Ia să zicem că n-ar avea decât o uşă îngustă şi fără verandă”. Dar în ciuda treptelor largi şi a uşii masive, sfielile n-o părăsiseră în clipa când sună. Uşa se deschise şi în prag se ivi o femeie voinică, plăcută şi zâmbitoare.

— Sper că n-aţi venit să-mi vindeţi ceva, spuse doamna Whiteside. Niciodată nu vreau să cumpăr nimic şi totdeauna cumpăr, iar pe urmă m-apucă furiile.

Molly începu să râdă. Dintr-odată se simţea foarte fericită. Până în clipa aceea nici nu ştiuse cât de speriată fusese.

— Vai, nu. Sunt noua profesoară a şcolii dumneavoastră. Am o hârtie în care se spune că trebuie să stau de vorbă cu domnul Whiteside. Aş putea să-l vad?

— Păi, e vremea prânzului şi tocmai îşi termină masa. Dumneata ai mâncat?

— O, bineînţeles. Adică. Nu.

Doamna Whiteside chicoti şi se trase în lături pentru a-i face loc să intre.

— Bine, mă bucur că eşti sinceră.

Apoi o conduse pe Molly într-o sufragerie mare, lambrisată şi cu multe vitrine. Masa pătrată era plină de farfurii, şi tacâmuri rămase acolo după ce fuseseră folosite.

— Ia te uită, probabil că John a isprăvit şi a plecat. Stai jos, domnişoară. Numaidecât aduc îndărăt mâncarea.

— Vai, nu. Vă rog nu, mulţumesc, nu. Nu vreau decât să vorbesc o clipă cu domnul Whiteside şi pe urmă plec.

— Stai jos. Ai nevoie să prinzi puteri, ca să poţi da ochii cu

John.

— E. e foarte aspru. Cu profesorii noi, vreau să spun?

— Ei, răspunse doamna Whiteside, asta depinde. Cu cei care n-au stat la masă e ca o fiară. Ţipă la ei. Dar cu cei care tocmai s-au ridicat de la masă nu-i decât hain.

Molly râse fericită şi spuse:

— Aveţi copii. Cred că aţi crescut mulţi copii. Şi vi-s dragi.

Doamna Whiteside se încruntă.

— Un copil m-a crescut pe mine. M-a făcut să cresc până am trecut dincolo de acoperiş. Mi-a fost foarte greu. Acuma e plecat să vadă de vaci, sărăcuţul. De crescut nu cred că l-am crescut prea înalt.

După ce Molly termină masa, doamna Whiteside deschise o uşă laterală şi strigă:

— John, vrea să te vadă cineva.

O împinse pe Molly peste prag, într-o cameră ce arăta ca un fel de bibliotecă, fiindcă erau acolo dulapuri masive, încărcate cu cărţi groase, vechi şi frumoase, toate înscrise cu aur. Dar era un fel de salon. Avea un şemineu de cărămidă cu consolă de ţigle micuţe şi roşii şi cu cele mai ciudate vaze rânduite pe ea. Atârnată într-un cui deasupra consolei, într-adevăr atârnată ca o puşcă de bandulieră, stătea o uriaşă lulea de spumă de mare în stil Jaegar. Fotolii mari de piele, cu ciucuri din acelaşi material, erau aşezate dinaintea şemineului, toate fiind fotolii-leagăn prevăzute cu arcuri dintr-acelea care cântă când te balansezi. Şi, în fine, camera mai era un fel de birou, fiindcă tot acolo se găsea o masă de scris cu rulou, de modă veche, şi la ea şedea John Whiteside. Când ridică privirea, Molly văzu că are ochii cei mai blânzi şi în acelaşi timp cei mai severi întâlniţi de ea vreodată şi, de asemenea, cel mai alb păr. Păr cu adevărat alb-albăstriu, mătăsos şi bogat.

— Mă numesc Mary Morgan, începu ea solemn.

— A! Da, domnişoara Morgan, te aşteptam. Ia loc, te rog.

Se aşeză pe unul dintre fotoliile-leagăn, arcurile scânciră cu dulce durere, şi Molly spuse:

— Îmi plac foarte mult fotoliile astea. Aveam şi noi unul, când eram copil. Apoi se simţi stânjenită. Am venit să vorbesc

cu dumneavoastră despre postul de profesoară. Aşa se spune în hârtiile mele.

— Nu trebuie să fii atât de încordată, domnişoară Morgan. De ani de zile stau de vorbă cu fiecare profesor venit la noi. Şi, adăugă zâmbind, încă nu prea mă pricep cum să procedez.

— Vai. Mă bucur, domnule Whiteside. Până acum nu m-am mai prezentat la nici o slujbă. Şi vă rog să mă credeţi că mi-e într-adevăr teamă.

— Apăi, domnişoară Morgan, după câte îmi pot da eu seama, rostul acestei întâlniri e să-mi spui câte ceva despre ce-ai făcut până acum şi despre ce fel de om eşti. S-ar cuveni ca, după cele ce-ai să-mi spui dumneata, să te cunosc cât de cât. Şi acum, după ce ştii ce aş dori, presupun că ai să te intimidezi şi ai să te străduieşti să laşi o impresie cât mai bună. Poate că, de mi-ai povesti pe scurt câte ceva despre dumneata, am termina treaba cu bine. Câteva cuvinte despre ce fel de fată eşti şi despre locurile de unde vii.

Molly se grăbi să încuviinţeze dând din cap.

— Da, am să-ncerc, domnule Whiteside.

Şi îşi întoarse toate gândurile înspre trecut.

Vedea casa veche, sărăcăcioasă şi nevăruită, cu prispa ei largă din spate şi lighenele sprijinite de balustradă. Sus, căţăraţi în salcia cea mare, se aflau cei doi fraţi, Joe şi Tom, şi strigau de zor: „Acuma eu-s vultur". Eu îs papagal.„„ Acuma eu-s un cocoş bătrân". „Ia uită-te ce fac eu!"

Oblonul de dinaintea uşii din spate era dat la o parte şi mama ei se apleca în afară, obosită. Părul nu-i şedea niciodată lins, oricât de mult l-ar fi pieptănat. Şuviţe groase îi atârnau pe lângă obraji. Ochii îi erau totdeauna puţin înroşiţi, iar mâinile şi încheieturile adânc crăpate. „Tom! Joe! Striga mama. O să cădeţi de-acolo. Nu mă mai necăjiţi atâta, băieţi. Chiar nu ţineţi deloc la mama voastră?" Glasurile din copac conteneau. Cheful de strigăte al vulturului şi al cocoşului se îneca în păreri de rău. Molly şedea în ţărână, înfăşurase o zdreanţă în jurul unui băţ şi se silea să vadă în alcătuirea aceea o doamnă înaltă, frumos îmbrăcată. „Molly, vino în casă şi stai cu mama. Astăzi sunt aşa de obosită"

Molly înfigea băţul în ţărână adâncă şi şoptea fioroasă: „Domnişoară, am să te bat cu biciul la poponeţul gol, când m-oi întoarce”. Pe urmă, ascultătoare, se ducea în casă.

Mama stătea în bucătărie, pe un scaun cu spetează dreaptă. „Urcă-te aici, Molly! Stai puţin cu mine. Iubeşte-mă, Molly! Iubeşte-o puţin pe mămica. Tu eşti fetiţa mamei cea cuminte, nu-i aşa?” Molly se foia pe scaun. „N-o iubeşti pe mămica ta, Molly?”

Fetiţa era tare nefericită. Ştia că peste câteva clipe maică-sa avea să înceapă a plânge, şi atunci trebuia neapărat să-i mângâie părul aspru. Şi ea, şi fraţii ei ştiau că trebuie să-şi iubească mama. Fiindcă mama era aceea care făcea totul pentru ei, totul. Le era ruşine că nu puteau suferi să stea lângă dânsa, dar nu erau în stare să îndepărteze aversiunea asta. Când îi chema şi se aflau undeva unde nu puteau fi văzuţi, se prefăceau că n-aud şi se depărtau pe furiş, vorbind în şoaptă.

— Da, trebuie să încep prin a vă spune că am fost foarte săraci, îi spuse Molly lui John Whiteside. Cred că am fost chiar săraci lipiţi pământului. Am avut doi fraţi, puţin mai mari decât mine. Tata a fost comis-voiajor, dar cu toate astea mama trebuia să muncească. A muncit din răsputeri, cumplit s-a zbătut pentru noi.

Cam o dată la fiecare şase luni, se petrecea un eveniment cu totul deosebit. Dimineaţa, mama se furişa tăcută din dormitor. Avea părul pieptănat atât de lins cât era cu putinţă; ochii îi scânteiau şi se vedea că era fericită; atunci arăta aproape frumoasă. Le spunea în şoaptă: „Linişte, copii! E tata acasă”.

Molly şi fraţii ei se furişau afară, însă chiar şi în curte vorbeau în şoaptă, deşi cu înflăcărare. Vestea circula cu iuţeală printre vecini. De îndată curtea se umplea de copii care tot şopteau între ei. „Zice că a venit tatăl lor. „E-adevărat că a venit taică-tău?„ „De data asta pe unde a mai fost?” Pe la vremea prânzului se adunau în curte vreo doisprezece copii şi toţi îşi făceau semn unul altuia să păstreze linişte.

Cam pe la prânz, oblonul uşii de pe prispă se deschidea brusc şi pocnea izbindu-se de perete. Tatăl lor sărea afară şi striga: „Ura! Ura, copii!” Molly şi fraţii ei dădeau năvală asupra lui şi

îi îmbrăţişau picioarele, iar el îi ridica şi îi azvârlea în aer ca pe nişte pisoi.

Doamna Morgan se agita pe de lături, cloncănind înfrigurată: „Copii, copii, nu murdăriţi hainele tatii!”

Copiii de prin vecini se dădeau de-a tumba, se luau la trântă şi ţipau de bucurie. Era cea mai frumoasă dintre sărbători.

„Aşteptaţi puţin, şi-o să vedeţi voi, striga tatăl lor. Aşteptaţi, ca să v-arăt ce v-am adus. Acuma e secret, nu se ştie. „Iar când se mai potoleau puţin, el îşi aducea valiza pe prispă şi o deschidea. Se aflau în ea daruri cum nimeni nu mai văzuse vreodată; jucării mecanice nemaiîntâlnite – gândaci de tinichea care umblau, dansatori negri făcuţi din lemn şi excavatoare cu aburi săpând în nisip, care îţi luau răsuflarea. Mai erau splendide bile de sticlă cu urşi şi câini închişi înlăuntru. Avea câte un lucru pentru fiecare, ba chiar mai multe pentru oricare dintre copii. Parcă toate marile sărbători s-ar fi adunat într-o singură zi.

De obicei, doar către seară copiii se potoleau îndeajuns, atât cât niciunul dintre ei să nu mai ţipe din când în când. Oricum, până la urmă George Morgan se aşeza pe trepte, toţi copiii se adunau în jurul lui, iar el îşi povestea aventurile. De data asta fusese în Mexic, unde tocmai se desfăşura o revoluţie. Încă o dată se dusese până în Honolulu, văzuse vulcanul şi mersese cu schiurile pe valuri. Întotdeauna era vorba de oraşe şi de oameni, de oameni tare ciudaţi; întotdeauna aventuri şi sute de întâmplări minunate, mai minunate decât tot ce auziseră ei vreodată. După ce se terminau orele de şcoală, neapărat trebuiau să se adune, ca să asculte şi iar să asculte. Nu se putea povesti totul dintr-odată. Şi pe toată faţa pământului umbla George Morgan, adunând aventuri dintre cele mai uluitoare.

— În toată vremea cât am stat acasă, continuă domnişoara Morgan, aş spune că nici n-am avut tată. Făcea ce făcea şi pe acasă venea foarte rar, întorcându-se din călătoriile lui de afaceri.

John Whiteside încuviinţă, dând din cap cu gravitate.

Mâinile tinerei profesoare se frământau în poală şi ochii i se

umeziseră.

Atunci, când venise cu un căţeluş bondoc şi lânos, vârât într-o cutie, şi care de îndată ce a fost scos de acolo a făcut pipi pe podele.

— Ce fel de câine e ăsta? Întrebă Tom arătându-se cât mai blazat cu putinţă.

Tatăl lor hohotea de râs. Era atât de tânăr! Părea cu douăzeci de ani mai tânăr decât mama. „E-un câine de un dolar şi jumătate", explica tatăl. „Cu un dolar şi jumătate poţi lua fel de feluri de câini. Treaba vine cam aşa. Să zicem că intri într-o bombonerie şi spui: Vreau de cinci cenţi bomboane spirtoase, şi gumă de mestecat, şi lemn dulce, şi altă gumă, de zmeură. Ei, uite-aşa am intrat şi eu în prăvălie şi am spus: Daţi-mi câne de-un dolar şi jumătate. De felul ăsta e câinele. Molly e stăpâna lui, şi trebuie să-i dea un nume."

— Am să-i spun George, zise Molly.

Tatăl se înclina ciudat dinaintea ei şi îi spunea: „Mulţumesc, Molly". Şi toţi băgau de seamă ca nu o lua în râs.

A doua zi, Molly se scula tare de dimineaţă şi se ducea cu George în curte, să-i destăinuiască secretele, îi arăta comoara unde erau îngropaţi doi bănuţi şi un nasture de aur de la haina unui poliţist. Îl ridica şi îl punea cu labele dinainte deasupra gardului, ca să se poată uita de-a lungul străzii şi să vadă şcoala. Pe urmă se suia în salcie, cu George la subsuoară. Tom ieşea afară din casă şi începea să ţopăie la poalele salciei. „Bagă de seamă să nu-l scapi jos", striga Tom, şi chiar atunci căţelul se zbătea în braţele ei şi cădea. Se oprea pe pământul bătătorit, cu o bufnitură slabă şi nesuferită. O labă i se întindea în lături, într-o poziţie fără noimă, şi căţelul scheuna scoţând ţipete prelungi şi cumplite şi hohotind înainte de a trage aer în piept. Molly se dădea jos din copac, întristată şi uluită de întâmplarea aceea. Tom stătea aplecat peste căţel, cu obrajii albi, schimonosiţi de durere, iar George, căţelul, tot scheuna şi scheuna întruna.

„Nu-l putem lăsa în halul ăsta, striga Tom. Nu puteam să-l lăsăm aşa, să se chinuiască." Dădea fuga la stiva de lemn, şi aducea o secure. Molly era prea uluită ca să-şi întoarcă

privirile, dar Tom închidea ochii şi lovea. Scheunăturile încetau într-o clipă. Tom azvârlea securea din mână şi sărea peste gardul din fund. Molly îl vedea cam goneşte în neştire, de parcă l-ar fi urmărit cineva.

În clipa aceea Joe şi tatăl ei ieşeau pe uşa din spate. Molly îşi aducea aminte cât de tulburat, tras şi cenuşiu era chipul tatălui când se uita la căţeluş. Pe chip îi stătea întipărit ceva ce o făcea pe Molly să izbucnească în plâns. „L-am scăpat de sus, din copac, şi căţelul s-a rănit, şi Tom a dat în el cu securea, şi pe urmă Tom a fugit." Glasul îi era copleşit de tristeţe. Tatăl strângea capul fetiţei lângă coapsa lui şi zicea: „Bietul Tom! Molly, să ţii bine minte că niciodată nu trebuie să-i pomeneşti lui Tom de întâmplarea asta, şi niciodată să nu-l laşi să citească în ochii tăi că îţi aduci aminte de ea. Aruncă un sac de iută peste trupul căţelului şi vorbea mai departe: Acuma trebuie să-i facem înmormântarea. V-am povestit vreodată despre înmormântarea chinezească la care am fost eu, despre hârtiile colorate pe care le aruncă în vânt şi despre purceluşii fripţi puşi pe mormânt?" Joe se trăgea mai aproape şi până şi în ochii micuţei Molly se aprindeau scântei de curiozitate. „Ei, uite-aşa a fost."

Molly înălţă ochii spre John Whiteside şi văzu că părea să cerceteze o hârtie de pe birou. Continua:

— Când aveam doisprezece ani, tata a murit într-un accident.

Vizitele acestea minunate durau de obicei cam două săptămâni. Totdeauna venea câte o după-amiază când George Morgan pleca în oraş şi nu se mai întorcea decât târziu în noapte. Mama îi culca devreme pe copii, dar ei izbuteau să-l audă cum revenea acasă, cum se împiedica uşurel de mobile, şi îi puteam auzi glasul prin perete. Doar în asemenea prilejuri glasul lui suna trist şi descurajat. Copiii stăteau întinşi în pat, îşi ţineau răsuflarea şi ştiau ce înseamnă asta. Dimineaţa avea să fie plecat, şi inimile lor – plecate împreună cu el. Discutau la nesfârşit despre îndeletnicirile tatălui. Era un argonaut plin de veselie, un cavaler împlătoşat în argint. Virtutea, şi Curajul, şi Frumuseţea – pe toate le ţinea sub stăpânire. Băieţii

obişnuiau să spună: „Odată, odată, când o să ne facem mari, avem să ne ducem şi noi cu el să vedem toate minunăţiile acelea”.

— Şi eu o să mă duc, stăruia Molly.

— Ei, asta-i. Tu eşti fată. Doar ştii bine că nu poţi să te duci.

— Ba tata o să mă lase să mă duc, şi voi ştiţi bine c-o să mă lase. Ba câteodată are să mă ia numai pe mine. Lasă că vedeţi voi dacă nu mă ia.

După plecarea lui, mama devenea din nou plângăreaţă şi ochii i se înroşeau. Cu glas tânguitor le cerea dragostea, ca şi când ar fi fost vorba de un pachet pe care i l-ar fi putut pune în mână.

Şi odată s-a întâmplat ca tatăl lor să plece şi să nu se mai întoarcă. Niciodată nu le trimisese vreun ban şi niciodată nu le scrisese, dar de data asta dispăruse cu desăvârşire – atât şi nimic mai mult. Vreme de doi ani au aşteptat, iar după aceea mama le spuse că trebuie să fi murit. Copiii se cutremurau la gândul ăsta, dar refuzau să creadă în el, fiindcă atunci când e atât de mândru şi de frumos ca tatăl lor, nimeni nu poate să moară. Undeva, cine ştie unde pe faţa pământului ăstuia, el se află prins în cine ştie ce aventură. Existau, fără îndoială, pricini temeinice care nu-l lăsau să se întoarcă la ei. Şi într-o zi, când pricinile acelea aveau să fie înlăturate, va veni: odată, dimineaţa, are să se arate, încărcat cu daruri mai minunate şi cu istorisiri mai încântătoare decât toate cele dinainte. Dar mama zicea că trebuie să i se fi întâmplat vreo nenorocire. Trebuia să fi murit. Mama era înnebunită. Citea anunţurile acelea care i-ar fi putut oferi posibilitatea de a câştiga ceva bani muncind acasă. Copiii făceau flori de hârtie şi, copleşiţi de ruşine, încercau să le vândă. Băieţii încercau să facă pe comisionarii la magazine şi întreaga familie aproape că se stingea de foame. În cele din urmă, când nu mai puteau îndura, băieţii fugeau de acasă şi se înrolau în marină. După aceea, Molly îi vedea la fel de rar cum îl văzuse pe taică-său, şi erau atât de schimbaţi, atât de aspri şi de violenţi, încât de la o vreme nici nu o mai interesau; fraţii ei deveniseră nişte străini.

— Am terminat liceul şi pe urmă m-am înscris la Colegiul Pedagogic din San Jose. Pentru cameră şi întreţinere munceam acasă la doamna Allen Morit. Mama a murit înainte ca eu să fi terminat şcoala, aşa încât, după cum vedeţi, aş putea spune că sunt un fel de orfană.

— Îmi pare rău, murmură cu blândeţe John Whiteside.

Molly roşi.

— Toate astea nu vi le-am spus nici pe departe cu gândul de a vă câştiga bunăvoinţa, domnule Whiteside. Aţi dorit să aflaţi câte ceva despre mine. Odată şi odată fiecare trebuie să rămână orfan.

— Da, conveni domnul Whiteside. Şi eu sunt orfan, mi se pare.

Molly muncea pentru cameră şi întreţinere. Muncea ca o slujnică obişnuită, numai că nu primea plată. Banii de îmbrăcăminte trebuiau adunaţi muncind la o prăvălie, în timpul vacanţei de vară. Doamna Morit socotea că le învaţă pe fete o meserie şi adeseori spunea: „Eu pot lua o fată cu totul nepriceputǎ, care nu face nici doi bani, iar după ce lucrează la mine şase luni, poate să câştige şi cincizeci de dolari pe lună. O mulţime de cucoane ştiu asta, şi aproape că mi le smulg din casă. Acum încerc pentru prima oară cu o elevă de şcoală, dar până şi ea a făcut progrese remarcabile. Totuşi, citeşte prea mult. Eu totdeauna am spus că o slujnică trebuie să doarmă la ceasurile zece, altminteri nu-şi poate face treaba aşa cum se cuvine.”

Metoda doamnei Morit era dojana şi cicăleala neîntrerupte, rostite pe ton precis şi ferm. „Ascultă, Molly, nu vreau să-ţi caut nod în papură, dar ducă n-ai să ştergi mai bine argintăria, are să se păteze.” „Uite, aici se pune cuţitul de unt, Molly. Paharul poţi să-l aşezi dincoace.” „Obişnuiesc să dau explicaţii pentru fiecare lucru”, le spunea doamna Morit prietenelor ei. Seara, după ce spăla vasele, Molly se aşeza pe pat şi învăţa, iar când nu mai avea lumină, se întindea şi îşi îndrepta gândurile către taică-său. Era ceva ridicol, ştia. Era pierdere de vreme. Taică-său apărea în uşă, îmbrăcat în redingotă, pantaloni reiaţi şi cu joben pe cap. Avea în mână un buchet imens de

trandafiri roşii. „N-am putut veni mai curând, Molly. Pune-ţi repede haina pe tine. Mai întâi ne ducem să luăm rochia aceea de seară din vitrină de la Prussia, dar trebuie să ne grăbim. Am bilete pentru trenul de New York de la noapte, Hai, Molly, grăbeşte-te! Nu sta aşa, cu gura căscată.” Era o prostie. Taică-său murise. Nu, ea nu credea că murise. Undeva pe lumea asta trăia înconjurat de frumuseţi, şi într-o bună zi avea să se întoarcă.

Molly îi spunea, la şcoală, unei prietene: „De fapt, nu cred cu adevărat, înţelegi, dar nici nu refuz să cred. Dacă aş afla vreodată că a murit, ar fi îngrozitor. Nu ştiu ce aş face atunci. Nici nu vreau să mă gândesc că aş putea să ştiu că e mort”.

La moartea maică-sii nu prea încercă alte simţăminte în afară de ruşine. Maică-sa dorise atât de mult să fie iubită, dar nu se pricepuse să câştige dragostea. Stăruinţa ei obositoare îi sâcâise pe copii şi îi alungase de lângă ea.

— Ei, cam asta-i tot, încheie Molly. Mi-am luat diploma şi pe urmă am fost trimisă aici.

— A fost aproape cea mai lesnicioasă întrevedere de felul acesta pe care am avut-o vreodată, mărturisi John Whiteside.

— Atunci, credeţi că pot obţine postul?

Bătrânul aruncă o privire iute, furişată, către luleaua cea mare atârnată deasupra consolei.

„E prietena lui, se gândi Molly. Lulelei îi împărtăşeşte el tainele.”

— Da, cred că o să obţii postul. Ba chiar aş zice că l-ai şi ocupat. Dar, ia spune-mi, domnişoară Morgan, unde ai de gând să locuieşti? Trebuie să-ţi găseşti undeva cameră şi pensiune.

Înainte de a şti ce se pregătea să spună, cuvintele îi ţâşniră de pe buze:

— Aş vrea să stau aici.

John Whiteside căscă ochii a mirare.

— Dar noi n-am ţinut niciodată pe cineva în pensiune, domnişoară Morgan.

— Vai, îmi pare rău de ce-am spus. Dar mi-a plăcut atât de mult aici, înţelegeţi?

Bătrânul Whiteside strigă: „Willa!”, iar când nevastă-sa apăru în pragul uşii pe jumătate deschise, spuse:

— Domnişoara vrea să stea în pensiune la noi. E profesoara cea nouă.

Doamna Whiteside se încruntă.

— Nici prin cap să nu-ţi treacă. Nu primim niciodată în pensiune. Şi-i prea drăguţă ca să rămână în preajma trăsnitului de Bill. Ce s-ar mai alege de vacile lui? S-ar ivi o mulţime de necazuri. Ai putea să dormi în dormitorul al treilea de sus, continuă adresându-i-se lui Molly. Oricum acolo nu prea bate soarele.

Viaţa căpătă alt chip. Dintr-odată, Molly se văzu regină. Copiii de la şcoală au adorat-o din prima zi, fiindcă era în stare să-i înţeleagă şi, lucru încă mai însemnat, îi lăsa pe copii s-o înţeleagă. Îi trebui oarecare vreme ca să-şi dea seama că ajunsese o persoană însemnată. Dacă doi inşi nu se înţelegeau la magazin asupra unei chestiuni de istorie, de literatură sau de matematici şi orice argumente cădeau baltă, discuţia se încheia cu: „Las' că mergem la profesoară! Chiar dacă nu ştie, caută ea undeva şi găseşte”. Molly era tare mândră că e în stare să hotărască în asemenea dispute. La petreceri trebuia să dea o mână de ajutor pentru decorarea încăperilor şi să pună la cale pregătirea gustărilor.

„Cred că ar fi bine să punem pretutindeni crenguţe de brad. Sunt frumoase şi răspândesc o mireasmă atât de plăcută. Miros a petrecere.” Lumea socotea că ea trebuie să le ştie pe toate şi să ajute la toate.

Acasă, la familia Whiteside, trudea în bucătărie sub mormăielile Willei. După şase luni, doamna Whiteside îl bodogănea pe bărbatu-său: „Păi, dacă Bill ar avea vreun dram de minte. Dar ce să zic, continua, dacă ea ar avea vreun dram de minte.” Şi aici se oprea.

Seara târziu, Molly întocmea scrisori către puţinele prietene pe care şi le făcuse la Colegiul Pedagogic, scrisori pline de mici povestiri privitoare la vecini şi încărcate de bucurie. Trebuia să se ducă la toate sindrofiile, fiindcă aşa cerea importanţa socială a postului ei. Sâmbăta hoinărea pe coline şi

aducea de acolo ferigi şi flori de câmp, pe care le răspândea prin casă.

Bill Whiteside se uită o dată la Molly şi pe urmă se întoarse cu mare zor la vacile lui. Trecu multă vreme până găsi curajul şi stea de vorbă cu ea mai îndelung. Era un tânăr voinic şi simplu, neînzestrat nici cu chibzuinţa tatălui şi nici cu umorul mamei. Până la urmă, ajunse totuşi să umble după Molly şi să se uite la ea din depărtare.

Într-o seară, simţind parcă nevoia de a mulţumi într-un fel pentru fericirea de acum, Molly îi vorbi lui Bill despre tatăl ei. Stăteau amândoi aşezaţi în scaune de pânză pe veranda largă şi aşteptau să răsară luna. Îi povesti despre vizitele şi apoi despre dispariţia lui.

— Înţelegi ce am, Bill? Strigă Molly. Încântătorul meu tată se află undeva. E al meu. Şi tu crezi că trăieşte, nu-i aşa, Bill?

— S-ar putea, răspunse Bill. Din câte spui, era totuşi un fel, de trântor lipsit de simţul răspunderii. Iartă-mă, Molly. Oricum, dacă mai trăieşte, e ciudat că n-a scris niciodată.

Molly îngheţă. Era chiar raţionamentul pe care atâta vreme izbutise să-l ocolească.

— Bineînţeles, zise ea înţepată. Ştiu asta. Acum am puţină treabă, Bill.

Sus de tot, pe o colină care mărginea valea Păşunilor Raiului, se găsea o veche cabană de unde puteai să vezi toate locurile şi toate drumurile din împrejurimi. Se spunea că banditul Vasquez clădise cabana şi stătuse în ea timp de un an, în vreme ce poterele scormoneau pretutindeni în căutarea lui. Era un loc vestit. Toată lumea de pe vale fusese s-o vadă, într-o împrejurare sau alta. Aproape fiecare om o întreba pe Molly „dacă se dusese ori încă nu se dusese s-o vadă”. „Nu, răspundea Molly, dar am să mă duc într-o bună zi. Într-o sâmbătă. Ştiu care e cărarea într-acolo.” Într-o dimineaţă îşi puse cizmele cele noi de călătorie şi fusta de catifea. Bill se apropie sfios şi se oferi s-o însoţească.

— Nu, răspunse Molly. Tu ai treabă. Nu pot să te iau de la lucru.

— Dă-o dracului de treabă! Zise Bill.

— Ştii, aş prefera să mă duc singură. Nu vreau să te supăr, Bill, însă chiar vreau să mă duc singură.

Îi părea rău că nu-l lasă s-o însoţească, dar observaţia lui în legătură cu taică-său o speriase. „Vreau să trăiesc o aventură, îşi spunea. Dacă vine şi Bill, nu mai e nici un fel de aventură. Ar fi o simplă excursie.” Îi trebui un ceas şi jumătate ca să urce cărarea pieptişă de sub stejari. Frunzele de pe pământ erau alunecoase ca sticlă, şi soarele ardea cu putere. Miresme îmbătătoare de ferigi, de muşchi umed şi de yerba buena îmbălsămau aerul. Când, în cele din urmă, ajunse în vârful crestei, gâfâia şi era transpirată. Cabana se afla într-o poieniţă o odaie mică şi pătrată, de lemn, fără ferestre. Intrarea fără uşi părea o umbră neagră. Locul era liniştit, sub stăpânirea acelei tăceri fremătătoare făurite de muşte, de albine şi de greieri. Costişa întreagă cânta domol sub bătaia soarelui. Molly se apropie în vârful picioarelor Inima îi bătea cu putere.

„Acum sunt în plină aventură, şopti ea. Mă aflu în miezul unei aventuri la cabana lui Vasquez.” Stătu în prag, privi înăuntrul cabanei şi zări o şopârlă, care se furişă fricoasă în ascunzătoare. O pânză de păianjen i se lipi de frunte părând că vrea s-o oprească. În cabană nu se afla absolut nimic, nimic în afara pământului umed de pe jos, a lemnului putred de pe pereţi şi a acelui miros sec şi arid al pământului multă vreme ferit de soare. Molly era cumplit de emoţionată. „Acolo stătea el noaptea. Câteodată, când auzea zgomote ca de oameni ce s-ar fi furişat către el, se strecura pe uşă ca fantoma unei umbre şi în aceeaşi clipă se topea în întuneric.” Privi în jos peste valea Păşunilor Raiului. Livezile se arătau ca nişte pătrate de un verde-întunecat; lanurile de grâne erau galbene, iar colinele din partea cealaltă de un cafeniu-deschis, pigmentat cu culoarea levănţicii. Printre ferme drumurile se încolăceau şerpuitoare, ba ocolind un lan, ba făcând buclă alături de un copac falnic, ba îndoindu-se în semicerc la poalele unei coline. Peste valea întreagă flutura vălul de pâlpâiri ale aerului înălţat de dogoare. „Parcă e ireal, şopti Molly, e fantastic. Trăiesc o poveste, o poveste adevărată, şi m-am avântat în plină aventură.” O adiere se ridică de pe vale, ca suspinul unui

om adormit, şi apoi se retrase.

„În timpul zilei tânărul Vasquez se uita peste vale, la fel cum mă uit şi eu. Chiar pe locul ăsta şedea şi privea drumurile de jos. Purta jiletcă purpurie cu găietane aurii şi, pe picioarele lui subţiri, pantalonii se lărgeau la manşetă ca gurile trompetelor. Rotiţele pintenilor erau înfăşurate în panglici de mătase, ca să nu zornăie în mers. Uneori zărea poterele trecând călare pe drumul din vale. Spre norocul lui, oamenii stăteau aplecaţi peste gâturile cailor şi nu se uitau la crestele colinelor. Vasquez râdea, dar în acelaşi timp îi era şi teamă. Uneori cânta. Cântecele acelea erau duioase şi triste, fiindcă ştia că nu mai are prea mult de trăit."

Molly se aşeză jos pe coastă şi îşi sprijini bărbia în palme. Tânărul Vasquez stătea alături în picioare şi împrumutase chipul voios al tatălui ei, ochii aceia strălucitori din clipa când ieşea pe uşa din spate şi striga: „Ura, copii!" Acestea erau genul de aventuri trăite de tatăl ei. Molly se cutremură şi se ridică în picioare. „Acum vreau să mă întorc la începutul începuturilor şi să gândesc iarăşi totul de la capăt."

La apropierea serii, doamna Whiteside îl trimise pe Bill s-o caute pe Molly. „Mai ştii, poate că şi-a scrântit o gleznă." Dar Molly se ivi de pe cărare tocmai când Bill venea dinspre drum.

— Începuserăm să ne întrebăm dacă nu cumva te-ai rătăcit, îi spuse Bill. Te-ai urcat chiar până la cabană?

— Da.

— Ce cocioabă ciudată, nu ţi se pare? Un şopron străvechi. Pe aici, pe la noi, sunt vreo zece la fel ca ăsta. Şi totuşi, te-ai minuna dacă ai şti câtă lume se duce s-o vadă. Partea caraghioasă e că nimeni nu ştie sigur dacă Vasquez a stat vreodată acolo.

— Oho! Eu cred că trebuie să fi stat.

— Ce te face să crezi aşa?

— Nu ştiu.

Bill deveni serios.

— Toată lumea îl socoteşte pe Vasquez un soi de erou, când în realitate n-a fost decât un hoţ. A început cu furtul de oi şi de cai şi a încheiat cu jefuirea diligenţelor. Pentru treburi

dintr-astea a fost nevoit să omoare câţiva oameni. Mie mi se pare, Molly, c-ar trebui să învăţăm oamenii să-i urască pe tâlhari, nu să-i venereze.

— Bineînţeles, Bill, zise ea fără vlagă. Ai perfectă dreptate. Te superi dacă te rog frumos să nu mai vorbeşti câteva minute, Bill? Am impresia că sunt cam obosită şi cam nervoasă.

Şi anul se scurse. Sălciile şi-au adus pe lume mâţişorii, şi flori de câmp au spuzit colinele. Molly îşi dădu seama că e simpatizată şi folositoare oamenilor de pe vale. Participa şi la întrunirile comitetului şcolar. Fusese un timp când aceste tainice şi auguste reuniuni se ţineau în dosul unor uşi ferecate, devenind mister şi groază pentru toată lumea. Acum, după ce fusese poftită să binevoiască a păşi în salonul lui John Whiteside, Molly îşi dădu seama că în comitet se discuta despre recolte, se spuneau snoave şi se bârfea fără pic de răutate.

Bert Munroe fusese ales la începutul toamnei, iar în primăvară ajunsese cel mai bătăios dintre membri. El era cel care punea la cale seratele din clădirea şcolii şi care stăruia să se joace piese de teatru, el aranja picnicurile. Chiar oferi premii pentru elevii cu notele cele mai bune din şcoală. Comitetul începuse să se bizuie cu toată nădejdea pe Bert Munroe.

Într-o seară, Molly coborî mai târziu din cameră. Ca totdeauna când se întrunea comitetul, doamna Whiteside stătea în sufragerie.

— Cred că n-o să mă duc la comitet, spuse Molly. Îi las o dată să fie şi numai între ei. Uneori îmi vine să cred că, de n-aş fi eu de faţă, şi-ar spune alt fel de poveşti.

— Ba să te duci, Molly! Fără tine nu-s în stare să ţină întrunirea. Aşa de tare s-au obişnuit cu tine, că ar fi pierduţi. Afară de asta, nu sunt deloc sigură că aş dori chiar aşa de mult să-şi spună poveşti dintr-alelalte.

Ascultătoare, Molly bătu la uşă şi intră în salon. Politicos, Bert Munroe întrerupse povestirea pe care tocmai o depăna.

— Le spuneam despre noul meu om angajat la fermă,

domnişoară Morgan. Am s-o iau iar de la capăt, fiindcă e destul de nostimă povestea asta. Ştiţi, aveam nevoie de un om la fân, şi l-am luat pe omul ăsta de sub podul de peste Salinas River. Era cam trecut cu băutura, dar avea nevoie de o slujbă. Acum, după ce l-am angajat, văd că nu-i în stare să facă treaba nici măcar de doi bani, dar mi-e cu neputinţă să scap de el. Neisprăvitul ăsta a fost pretutindeni. Ar trebui să-l asculţi vorbind despre locurile pe unde a umblat. Chiar dacă aş vrea să scap de el, copiii nu m-ar lăsa pentru nimic în lume. E grozav! Oricând e-n stare să se oprească la cel mai mărunt lucru văzut de el pe-acolo şi să ţeasă în jur o istorie de toată frumuseţea. Puştii stau încremeniţi în jurul lui, cu urechile ciulite, şi-l ascultă. Ei, dar cam de două ori pe lună se duce la Salinas şi-i trage tare. E unul dintre beţivii aceia păcătoşi, care se îmbată periodic. Sticleţii de la Salinas totdeauna mă cheamă pe mine când dau de el în vreun şanţ, iar eu n-am încotro şi trebuie să mă duc să-l iau. Şi ştiţi una? Când i se limpezesc minţile, scoate de fiecare dată din buzunar câte un dar pentru puştiul meu, Manny. Cu un om ca ăsta n-ai nimic de făcut, eşti neputincios. Te dezarmează. Într-o lună întreagă, nu-i în stare să-mi facă treabă de un dolar.

Molly simţea cum îi creşte groaza în suflet şi o îmbolnăveşte. Ceilalţi făceau haz de povestea lui Munroe: „Eşti prea moale, Bert. Nu-ţi poţi îngădui să ţii la fermă un om care doar să înşire la poveşti copiilor. Eu aş scăpa de el numaidecât”.

Molly se ridică în picioare. Îi era o teamă de moarte să nu cumva să întrebe cineva cum îl cheamă pe omul acela. Spuse:

— Nu mă simt prea bine în seara asta. Dacă domnii ar avea bunăvoinţa să mă scuze, m-aş duce să mă vâr în pat.

Bărbaţii se ridicară în picioare în vreme ce profesoara părăsea încăperea. Molly se culcă în pat şi îşi îngropă capul în pernă, spunându-şi: „E-o nebunie. Ar fi absolut cu neputinţă. Chiar în clipa asta trebuie să dau totul uitării”. Dar, spre marea ei nemulţumire, îşi dădu seama că plânge.

Următoarele câteva săptămâni au fost o adevărată tortură pentru Molly. Se ferea să iasă din casă. Când se ducea şi când venea de la şcoală, se uita atentă pe drum înaintea ei. „Dacă

zăresc vreun străin, oricine ar fi, o rup la fugă. Dar asta-i o nebunie. Am înnebunit de tot.” Numai în camera ei se simţea în siguranţă. Spaima făcea să-i piară culoarea din obraji, îi ştergea strălucirea ochilor.

— Molly, ar trebui să te bagi în pat, stăruia doamna Whiteside. Nu fi aşa de proastă. Ce, trebuie să te sărut cum îl sărut pe Bill ca să te fac să te vâri în pat?

Dar Molly nu se ducea să se vâre în pat. Prea îi dădeau ghes tot felul de gânduri când stătea în pat.

La următoarea întrunire a comitetului, Bert Munroe nu-şi făcu apariţia. Molly se simţea mai liniştită şi era aproape bucuroasă de absenţa lui.

— Vă simţiţi mai bine, nu-i aşa, domnişoară Morgan?

— O, da. De fapt, n-a fost decât un fleac, un fel de răceală. Daca aş fi stat la pat, probabil ca m-aş fi îmbolnăvit de-adevăratelea.

Comitetul lucra de aproape o oră, când Bert Munroe intră, în salon, scuzându-se:

— Vă rog să mă iertaţi că am întârziat. Iar s-a repetat vechea poveste. Aşa-zisul meu om la fân dormea în mijlocul străzii, la Salinas. Ce bucluc pe capul meu! Acuma-i afară, în maşină, doarme ca butucul. Mâine o să trebuiască să spăl maşina cu furtunul.

De groază, Molly simţi cum i se pune un nod în gât. Câteva clipe crezu că are să leşine. Strigă: „Scuzaţi-mă, trebuie să plec”, şi fugi afară din cameră. Porni pe coridorul întunecat, sprijinindu-se de pereţi. Pe urmă, încet şi maşinal, ieşi pe uşa de la intrare şi coborî scările. Noaptea era plină de şoapte. Mai departe, pe drum, putea zări o masă întunecată care era maşina lui Bert Munroe. Se miră singură văzând cum picioarele i se târăsc către poartă, după propria voinţă. „Acum nu fac decât să mă ucid cu mâna mea, spuse. Acum arunc totul deoparte. Mă întreb de ce.” Mâna i se aşezase pe poartă şi tot mâna se mişcă pentru a o deschide. După aceea se porni o adiere uşoară şi îi aduse în nări mirosul înţepător şi puturos de vărsătură. Auzi un sforăit horcăitor, de om beat. În aceeaşi clipă un vârtej i se urni în minte. Se răsuci în loc şi goni cu

disperare îndărăt către casă. Intră în camera ei şi se încuie, apoi se aşeză ţeapănă pe un scaun, gâfâind din pricina efortului făcut în timpul alergării. I se păru că au trecut ceasuri întregi până îi auzi pe bărbaţi ieşind din casă şi luându-şi rămas-bun. Apoi se auzi motorul maşinii lui Bert Munroe şi zgomotul se pierdu de-a lungul drumului.

Acum, când ştia că o să plece, se simţea paralizată.

John Whiteside stătea la birou şi scria când Molly intră în salon, înălţă ochii şi o privi întrebător.

— Nu te simţi bine, domnişoară Morgan? Să chemăm un doctor.

Se înfipse lângă birou ţeapănă, ca de lemn, şi întrebă:

— Aţi putea găsi un alt profesor în locul meu?

— Sigur că aş putea. Bagă-te repede în pat, şi eu am să chem doctorul.

— Nu de asta e vorba, domnule Whiteside. În noaptea asta vreau să plec.

— Ce tot spui acolo? Nu ţi-e bine, se vede.

— V-am spus că tata a murit. Dar nu ştiu dacă e mort ori trăieşte. Tare mi-e teamă. Vreau să plec chiar astă-seară.

Bătrânul o privi cu încordare şi spuse cu glas scăzut:

— Explică-mi şi mie despre ce-i vorba.

— Dacă aş da cu ochii de omul acela beţiv de la domnul Munroe.

Se opri brusc, îngrozită de ceea ce se pregătea să spună. John Whiteside încuviinţă dând foarte domol din cap.

— Nu! Strigă Molly. Nu mă gândesc la lucrul acela. Sunt sigură că nu mă gândesc.

— Aş fi foarte dornic să te ajut în vreun fel, Molly.

— Nu vreau să plec, îmi place aşa de mult aici. Dar mi-e frică. E o chestiune atât de importantă pentru mine.

John Whiteside se ridică de la birou, se apropie de ea şi o cuprinse cu braţul pe după umeri, spunând:

— Nu cred că am înţeles prea bine. Cred că nici n-aş vrea să înţeleg. Nici nu-i nevoie.

S-ar fi zis că vorbeşte cu sine însuşi.

— Nici n-ar fi cuviincios. Să înţeleg.

— De îndată ce voi fi plecată de aici, o să pot din nou să nu cred, hohoti Molly.

O strânse de umeri, iute, cu braţul cu care o ţinea, apoi spuse:

— Dă fuga sus şi fă-ţi bagajul, Molly. Chiar acum scot maşina şi te duc direct la Salinas.

Nouă.

Cea mai admirată dintre toate fermele de la Păşunile Raiului era aceea a lui Raymond Banks. Raymond creştea nu mai puţin de cinci mii de găini albe şi o mie de raţe tot albe. Ferma se afla pe platoul dinspre nord, cel mai frumos loc din toată regiunea. Raymond îşi împărţise pământul în suprafeţe pătrate de lucernă şi varză furajeră. Coteţele lui lungi şi joase erau atât de des văruite, încât totdeauna arătau noi şi imaculate. La ferma lui nu puteai zări nici urmă din gunoaiele specifice crescătoriilor de păsări.

Pentru raţe făcuse un bazin mare şi rotund, alimentat permanent cu apă proaspătă adusă printr-o ţeavă. Apa revărsată din bazin se scurgea de-a lungul şirurilor de varză îndesată şi viguroasă sau se prelingea în lanurile de lucernă. Era o desfătare să vezi într-o dimineaţă însorită cârdurile mari de găini albe şi curate ciugulind şi râcâind prin otava de lucernă verde-negricioasă, şi încă mai frumos să priveşti cele o mie de raţe navigând cu măreţie pe toată întinderea bazinului. Raţele înoată greoi şi solemn, ca şi cum ar fi nişte leviatani uriaşi. Cât era ziua de lungă, ferma răsuna de zarva harnică a găinilor.

De pe creasta vreunei coline apropiate, puteai privi în jos la câmpurile pătrate de lucernă, pe care miile de mişcătoare picăţele albe se învârtejeau şi se roteau ca firele de praf pe faţa unei bălţi verzui. Şi poate că un erete cu coadă roşie se înălţa în văzduh, cercetând cu luare-aminte ferma lui Raymond. Atunci, într-o clipită, picăţelele albe îşi conteneau vânzoleala fără noimă şi dădeau fuga până în preajma cocoşilor proteguitori, iar dinspre vale se înălţau cârâiturile disperate ale miilor de moţate îngrozite de uliu. Uşa din spate a casei se izbea de perete şi Raymond apărea cu puşca în

mână. Eretele ţâşnea cu o sută de picioare mai sus, apoi îşi lua zborul către alte meleaguri. Micii ciorchini albi se destrămau la loc şi vânzoleala continua.

Pătratele verzi erau despărţite între ele prin garduri, aşa fel ca unul să se poată reface în vreme ce altul rămânea în seama găinilor. De-acolo, de pe creastă, puteai vedea casa albă a lui Raymond, aşezată la marginea unui crâng de stejari. O mulţime de flori se aflau împrejurul casei: margarete şi gălbenele mari de Africa şi tufişuri înalte cât copacii; apoi, în spatele casei, se întindea singura grădină de trandafiri demni de acest nume de pe întreaga vale a Păşunilor Raiului. Cei din partea locului socoteau ferma asta drept ferma model a văii.

Raymond Banks era un om vânjos. Braţele scurte şi groase, umerii şi şoldurile largi şi picioarele masive, chiar şi pântecele ce îi umfla salopeta îl făceau să arate grozav de voinic, în stare să împingă, să tragă ori să ridice şi pietre de moară. Toate părţile trupului rămase dezgolite erau arse de soare şi ajunseseră să aibă culoare roşie, ca a cărnii crude: braţele masive până la cot, gâtul până mai jos de guler, chipul şi mai ales nasul şi urechile, care-l usturau de arse şi crăpate ce erau. Părul blond şi rar nu izbutea să-i apere pielea capului, care şi ea se înroşise de soare. Ochii te uimeau, fiindcă, deşi avea părul şi sprâncenele de un galben-pal, acel galben însoţit îndeobşte de ochi albastru-deschis, ochii lui Raymond erau negri ca funinginea. Gura avea buze pline şi joviale, care nu se potriveau deloc cu nasul lung şi tare coroiat. Nasul şi urechile lui Raymond erau aspru pedepsite de soare. Rareori în cursul unui an se întâmpla ca o vreme să nu fie arse şi jupuite.

Raymond Banks avea patruzeci şi cinci de ani şi era un om foarte voios. Niciodată nu vorbea încet, ci numai apăsat, aproape strigând, de parcă totdeauna ar fi fost plin de furie. Despre orice ar fi vorbit, chiar despre lucruri dintre cele mai obişnuite, îţi făcea impresia că spune o glumă. Ori de câte ori vorbea el, oamenii râdeau. La serbările de Crăciun din clădirea şcolii, era fără discuţie ales să facă pe Moş Crăciun din pricina glasului său profund, a obrajilor roşii şi a dragostei ce-o avea pentru copii. Îi mustra cu o înverşunare atât de

dezlănţuită, încât copiii toată vremea se prăpădeau de râs. Fie că purta sau nu mantia roşie, copiii de pe vale tot un fel de Moş Crăciun vedeau în el. Avea un fel de a se răsti la ei, de a-i mustra şi a-i bodogăni, care era de-a dreptul mângâietor şi nespus de plăcut. Din când în când devenea serios şi le spunea unele lucruri care păreau să aibă importanţa unor lecţii fundamentale.

Uneori, în dimineţile de sâmbătă, câte un grup de băieţi mărunţei veneau la ferma Banks să vadă cum lucrează Raymond. Îi lăsa să se uite pe gemuleţele incubatoarelor. Câteodată se întâmpla ca tocmai atunci puii să iasă din găoace, scuturându-şi aripioarele umede şi împletindu-se pe picioarele fără vlagă. Băieţilor li se îngăduia să ridice învelitorile clocitoarelor şi să scoată de acolo braţe întregi de puişori galbeni şi pufoşi, care făceau gălăgie cât sute de mici maşinării neunse. Pe urmă se duceau la bazin şi aruncau bucăţele de pâine raţelor ocupate cu navigatul maiestuos. Totuşi, cel mai mult le plăcea băieţilor să se uite cum taie Raymond păsările. Şi, lucru destul de ciudat, tocmai cu acest prilej renunţa el la glumele obişnuite şi devenea foarte serios.

Lua din cuşcă un cocoşel şi îl atârna cu picioarele de o ramă de lemn. Apoi, prindea cu nişte clame de sârmă aripile ce se zbăteau cu furie. Cocoşelul cârâia din toate puterile. Cuţitul cu lama în formă de suliţă, folosit la tăiere, se afla pe o ladă, alături de Raymond. Admiraţia băieţilor faţă de cuţitul acela, faţă de strălucirea şi forma lui neobişnuită nu cunoştea margini; vârful cuţitului era ascuţit ca un vârf de ac.

— Ei gata, cocoşelule, s-a zis cu tine! Rostea Raymond.

Băieţii se strângeau mai aproape. Cu mâini agere şi îndemânatice, Raymond prindea capul păsării şi îi deschidea ciocul. Cuţitul aluneca asemenea unei licăriri de fulger de-a lungul ciocului şi în creier, apoi zvâcnea afară. Aripile se cutremurau şi se zbăteau în clamele de sârmă. Câteva clipe gâtul se întindea domol într-o parte şi în cealaltă şi o aţă de sânge se scurgea de pe vârful ciocului.

— Ia uitaţi-vă! Striga Raymond.

Degetele lui răşchirate pieptănau pieptul cocoşelului şi luau

cu ele toţi fulgii. Încă o mişcare ca de pieptene, şi spatele rămânea gol. Acum aripile nu se mai zbăteau cu aceeaşi putere. Raymond aduna fulgii de pe ele, totul în afară de cei mari din vârf. Pe urmă erau jumulite picioarele, fiecare dintr-o singură mişcare. În timp ce lucra, Raymond dădea explicaţii.

— Înţelegeţi? Trebuie lucrat cu iuţeală. Fulgii rămân moi doar vreo două minute. Dacă nu-i smulgi, înţepenesc în carne.

Lua pasărea din ramă, mânuia de două ori un alt cuţit, trăgea, şi măruntaiele ajungeau pe o tavă. Apoi cu o cârpă îşi ştergea mâinile roşii.

— Uite! Ţipau băieţii. Uite! Ce-i aia?

— Aia-i inima.

— Dar ia uitaţi-vă! Şi-acum se mişcă. Tot mai e vie.

— Nu, da de unde, îi liniştea Raymond. Cocoşelul ăsta a fost mort chiar din clipa când cuţitul i-a atins creierul. Inima mai bate şi ea o vreme, dar cocoşelul a murit de mult.

— De ce nu le tai gâtul, aşa cum face tata, domnule Banks?

— Ei, fiindcă aşa treaba merge mai iute şi e mai curată, iar măcelarul îi vrea cu capete cu tot. El îi vinde la cântar, şi capetele trag şi ele, înţelegeţi? Hai, vino şi tu încoace, frumosule!

Întindea mâna în cuşcă după o altă pasăre care se zbătea cârâind. După ce termina cu tăiatul, Raymond aduna de pe tavă toate guşile păsărilor şi le împărţea băieţilor. Pe urmă îi învăţa cum să le cureţe şi cum să sufle în ele ca să le umfle şi să facă baloane de găină. Era foarte serios totdeauna când i se ivea prilejul de a da explicaţii cu privire la ceva ce avea legătură cu ferma lui. Nu-i lăsa niciodată pe băieţi să-l ajute la tăiat, deşi de multe ori îl rugaseră.

— Din pricina emoţiei s-ar putea să nu nimeriţi creierul, le spunea. Dacă nu ajungeţi exact acolo unde trebuie, pasărea se chinuieşte.

Doamna Banks râdea tare mult – un râs limpede, plăcut, semn al unei veselii de suprafaţă, ba chiar al unei lipse de interes. Avea un anume fel de a râde, plin de admiraţie la orice vorbă rostită de altcineva, iar pentru a merita aplauzele, oamenii se străduiau să spună lucruri cu haz când dânsa se

afla de faţă. După ce isprăvea treaba din casă, trecea să lucreze în grădina de flori. Fusese fată de oraş şi vecinii spuneau că de asta îi plac florile. Când se apropiau de casă, musafirii erau întâmpinaţi de râsul sonor şi limpede al doamnei Cleo Banks, şi atunci începeau şi ei să chicotească. Era atât de veselă! Avea darul de a-i face pe oameni să se simtă bine. Nimeni nu şi-ar fi putut aduce vreodată aminte o vorbă de-a ei, dar luni de zile mai târziu îşi puteau reaminti exact tonurile pe care râsese.

Raymond Banks nu râdea aproape niciodată. În schimb, afişa cu multă ostentaţie o morocăneală atât de prefăcută, încât era luată drept umor. Cei doi erau cele mai îndrăgite gazde de pe întreaga vale. Din când în când, invitau toată lumea din Păşunile Raiului la câte o petrecere câmpenească în crângul de stejari de lângă casă. Frigeau pui la jăratic de scoarţă de stejar şi puneau la bătaie sute de sticle cu bere pregătită în casă. Petrecerile astea erau mult aşteptate şi toată lumea de pe vale îşi aducea cu plăcere aminte de ele.

La liceu, Raymond Banks fusese coleg de cameră cu un băiat care mai târziu ajunsese director al închisorii din San Quentin. Prietenia lor continuase, încă şi astăzi schimbau mici daruri de Crăciun. Îşi scriau unul altuia de câte ori se întâmpla câte ceva mai important. Raymond se mândrea cu prietenia directorului închisorii. De două sau trei ori pe an era invitat să fie martor la o execuţie, şi totdeauna accepta invitaţiile. Călătoriile la închisoare erau singurele lui zile de vacanţă.

Îi plăcea să sosească la locuinţa directorului în noaptea de dinaintea execuţiei. Stătea împreună cu prietenul său şi vorbeau despre zilele din vremea liceului. Îşi reaminteau unul altuia lucruri rămase neclintite în memoria fiecăruia. Mereu îşi aduceau aminte şi discutau despre aceleaşi şi aceleaşi întâmplări. Pe urmă, a doua zi dimineaţa, Raymond se desfăta cu emoţia şi istericalele abia stăpânite ale celorlalţi martori aflaţi în biroul directorului. Paşii rari şi înceţi ai condamnatului îi aţâţau simţul dramatic şi îi pricinuiau fiori de emoţie. Nu spânzurarea propriu-zisă era episodul important, ci precizia, solemnitatea întregului ritual îl

impresionau înainte de toate. I se părea că se află într-un fel de suprabiserică şi asistă la o slujbă plină de fast, ceremonioasă şi sumbră. Totul îl făcea să trăiască senzaţia, pe deplin întregită, a unei emoţii de origine divină, incomparabil mai copleşitoare decât tot ce întâlnise în restul vieţii. La condamnat, Raymond nu se gândea mai mult decât la păsările lui în clipa când le împingea cuţitul în creier. Nu îl aduceau acolo nici cruzimea, nici savoarea suferinţei altora. Dar ajunsese să simtă un fel de foame de emoţii profunde, foame ce nu putea fi îndestulată de neputincioasa lui imaginaţie. La închisoare se putea împărtăşi din cutremurul sufletesc al celorlalţi. Dacă ar fi trebuit să rămână în camera morţii numai el, condamnatul şi călăul, nici nu l-ar fi interesat.

După ce se constata moartea, Raymond avea încă o satisfacţie: a doua întrunire în biroul directorului. Oamenii aceia cu nervii sleiţi încercau să folosească hazul pentru a-şi reface echilibrul. Toţi se arătau mai veseli şi mai turbulent de fericiţi decât erau în împrejurări obişnuite. Făceau glume pe socoteala martorului aflat acolo întâmplător, de obicei un tânăr reporter, care leşinase ori ieşise din sală plângând. Lui Raymond toate astea îi plăceau la culme. Îl făceau să simtă că trăieşte; parcă trăia mai intens decât altădată.

După ce totul se încheia, înainte de a pleca spre casă lua împreună cu directorul o masă îmbelşugată. Într-o măsură mai mică, Raymond trăia aceleaşi emoţii atunci când băieţii veneau să se uite la el cum taie păsările. Avea prilejul să prindă barem o scânteie din cutremurarea lor.

Nu mult după sosirea la Păşunile Raiului, familia Munroe auzi despre frumoasa fermă a lui Raymond Banks şi despre vizitele lui la închisoare. Oamenii de pe vale se arătau interesaţi, uluiţi şi nu mai puţin înspăimântaţi de plimbările făcute pentru a vedea cum sunt spânzuraţi nişte nefericiţi. Încă înainte de a fi dat ochii cu Raymond, Bert Munroe îl şi vedea ca un călău cu vechime, om costeliv şi lugubru, cu ochi somnolenţi acoperiţi de umbrele morţii, nepăsător şi imun la orice emoţie. Orice gând la Raymond umplea sufletul lui Bert de prevestiri încurajatoare.

Când, în cele din urmă, se întâlni cu Raymond Banks şi îi văzu ochii negri plini de veselie, chipul sănătos şi ars de soare, Bert fu deziluzionat, ba chiar puţin scârbit. Însăşi sănătatea şi cordialitatea i se păreau deplasate şi oarecum obscene. Paradoxala lui fire voioasă, la fel ca dragostea faţă de copii, i se păreau ceva de-a dreptul scandalos.

De întâi mai, familia Banks organiză una dintre acele petreceri ce se desfăşurau la umbra copacilor de pe platou. Era cea mai încântătoare perioadă a anului, când cafeluţe, steluţe şi toporaşi se arătau în culori gingaşe prin iarba proaspătă şi măruntă de pe costişele colinelor. Stejarii se împodobiseră cu frunzuliţe noi, la fel de curate şi de strălucitoare ca ilicele. Soarele era destul de fierbinte ca să umple aerul cu mireasma de salcie, şi toate păsărelele participau la sărbătoare prin ciripituri frenetice. Dinspre crescătorii se auzea zvonul cloncănelilor mulţumite ale găinilor ocupate cu râcâitul şi măcăiala fudulă a raţelor.

Cel puţin cincizeci de oameni stăteau în picioare în jurul meselor lungi de sub stejari. Sute de sticle de bere şedeau rânduite în butoaie cu gheaţă şi sare, amestec aşa de rece că berea îngheţa în gâturile sticlelor. Doamna Banks se plimba printre oaspeţi şi râdea salutându-i ori răspunzând la salutări. Rareori scotea vreo vorbă. La grătare, Raymond frigea pui, în vreme ce un grup de admiratori stăteau pe de lături şi îi ofereau sfaturi pline de haz.

— Dacă vreunul dintre voi se pricepe mai bine, să poftească încoace, le striga Raymond. Acum o să pun şi nişte cotlete pentru cine o fi îndeajuns de ţicnit ca să nu vrea pui.

Bert Munroe stătea în preajmă şi se uita la mâinile roşii ale lui Raymond. Bea dintr-o sticlă de bere tare. Era fascinat de mâinile puternice şi roşii, tot timpul ocupate să întoarcă puii pe grătar.

După ce platourile mari încărcate cu pui fripţi fură aduse la mese, Raymond se întoarse iarăşi la grătare, ca să mai frigă alţi pui pentru cei care aveau să se dovedească oameni de nădejde, cerând un al doilea sau chiar un al treilea. Acum stătea singur, fiindcă toţi foştii spectatori se adunaseră în jurul

meselor. Bert Munroe ridică privirile de pe farfuria lui cu cotlete şi văzu că Raymond e singur la grătare. Lasă furculiţa din mână şi se duse într-acolo.

— Ce s-a întâmplat, domnule Munroe? Nu ţi-a plăcut puiul? Întrebă Raymond sincer îngrijorat.

— Eu am mâncat cotlet, şi a fost grozav. Probabil că mănânc foarte repede. Nu mănânc niciodată carne de găină, ştii şi dumneata.

— Zău? În viaţa mea n-am izbutit să înţeleg cum de e cu putinţă să nu-i placă unui om carnea de găină, dar ştiu bine că multora nu le place. Hai să-ţi mai pun la fript o bucăţică de cotlet.

— Nu, te rog, am mâncat prea de-ajuns. Totdeauna am fost de părere că oamenii mănâncă prea mult. De la masă trebuie să te ridici atunci când încă îţi mai e niţică foame. Şi-atunci te păstrezi în putere, aşa cum fac animalele.

— Cred că ai dreptate, recunoscu Raymond, şi întoarse iar deasupra jarului trupurile micuţe ale puilor. Şi eu am băgat de seamă că mă simt mai bine când nu mănânc prea mult.

— Sigur că te simţi mai bine. La fel şi eu. Şi la fel se întâmplă cu toată lumea. Dar toţi mâncăm prea mult.

Cei doi bărbaţi îşi zâmbiră cu căldură unul altuia fiindcă se înţeleseseră asupra acestei chestiuni, deşi niciunul dintre ei nu era prea convins.

— Ai pus mâna pe o bucată de pământ de toată frumuseţea, observă Raymond dornic să întărească noua prietenie printr-o a doua înţelegere.

— De, nici eu nu ştiu. Lumea spune că pe acolo ar creşte buruiana dracului, dar până acum eu n-am văzut niciuna.

Raymond izbucni în râs.

— Înainte de-a veni dumneata aici şi de-a rândui totul aşa de frumos, tot lumea asta spunea că prin casă ar bântui stafiile. Ai văzut dumneata vreuna? Ai văzut?

— Nici urmă de stafie. Dar mie mi-e mai teamă de buruiana dracului decât de stafii. Mi-e groază de buruiana asta.

— Drept să-ţi spun, nu ştiu ce să zic. Bineînţeles că mie, ca unul care creşte păsări, nu prea-mi pasă, dar e belea mare

pentru voi, cei cu vite.

Bert luă de pe jos un băţ şi începu să bată încet cu el în cărbunii aprinşi.

— Am auzit că îl cunoşti pe directorul închisorii de la San Quentin.

— Îl cunosc bine. Când eram copil, am fost coleg de clasă cu Ed. Îl cunoşti şi dumneata, domnule Munroe?

— Ei, nu. Nu. Apare deseori prin ziare. Un om cu situaţia lui sigur că apare deseori prin ziare.

Glasul lui Raymond sună grav şi mândru.

— Îhî. I se face multă publicitate, asta-i drept. Dar e un băiat tare de treabă, domnule Munroe, un băiat aşa de cumsecade că ţi-ar face plăcere dacă l-ai cunoaşte. Şi cu toate că are pe cap toţi puşcăriaşii ăia, a rămas la fel de vesel şi de prietenos. Când stai de vorbă cu el, nici n-ai zice că poartă atâta răspundere pe umerii lui.

— Vorbeşti serios? Parcă nici nu-ţi vine să crezi. Vreau să spun că, având toţi puşcăriaşii aceia pe capul lui, te-ai gândi că nu poate fi toată ziua decât încruntat şi copleşit de grijă.

— Îl vezi des?

— Ei. Da, îl văd. Ţi-am spus doar că am fost colegi de clasă. Am stat şi în aceeaşi cameră. Ei, şi nu m-a uitat. Din când în când mă cheamă să mă duc la puşcărie, când spânzură pe careva.

Bert se cutremură, în ciuda faptului că tocmai aici voia s-ajungă.

— Vorbeşti serios?

— Da. Cred că asta e o adevărată cinste. Nu prea ajunge multă lume acolo, în afară de ziarişti şi de martorii oficiali, şerifi şi poliţişti. Şi, bineînţeles, de fiecare dată stau pe îndelete la taclale cu Ed.

Cu Bert se petrecu atunci ceva ciudat. Avea impresia că s-a desprins de propriul trup. Glasul i se auzea fără ca el să vrea să vorbească. Şi se auzi spunând:

— Nu cred că directorului i-ar face plăcere dacă ai lua cu dumneata şi un prieten.

Ascultă cu mirare vorbele astea. Nici prin gând nu-i trecuse

să spună asemenea lucru. Raymond răscolea de zor prin cărbuni. Era cam încurcat.

— De, nu ştiu, domnule Munroe. La aşa ceva nu m-am gândit niciodată. Ai vrea să mergi acolo cu mine?

Din nou glasul lui Bert acţiona singur, zicând:

— Da.

— Bine, atunci uite, îţi spun ce-am să fac. O să-i scriu lui Ed. (Îi scriu destul de des, înţelegi, aşa că n-are ce să-l mire.) Şi-am să strecor în scrisoare câteva cuvinte, cum că ai vrea să vii şi dumneata. Şi-atunci poate că data viitoare are să trimită două invitaţii. Bineînţeles, oricum, de promis nu-ţi pot promite nimic. Nu vrei să-ţi mai dau încă un cotleţel?

Lui Bert îi era greaţă. Răspunse:

— Nu. Am mâncat destul. Nu prea mă simt bine. Cred că am să mă duc şi să mă întind puţin sub un copac.

— Poate că ai scuturat sticla şi-ai băut şi drojdie, domnule Munroe. Trebuie să fii foarte atent când torni berea.

Bert se aşeză pe frunzele uscate şi foşnitoare de la poalele unui stejar. Mesele, înconjurate de musafiri gălăgioşi, se aflau la dreapta lui. Râsetele răguşite ale bărbaţilor şi strigătele ascuţite ale femeilor guralive ajungeau la el slabe, trecute printr-un noian de gânduri. Printre trunchiurile copacilor îl zărea pe Raymond Banks trebăluind încă pe lângă grătare, ca să frigă alţi pui pentru acei câţiva a căror incredibilă poftă de mâncare tot nu putuse fi potolită. Greaţa care îl silise să se retragă se transforma pe nesimţite. Sufocanta senzaţie de greaţă se schimba într-o stranie palpitantă concentraţie de dorinţă. Iar dorinţa asta îl uluia pe Bert şi îl îngrozea totodată. Nu voia să se ducă la San Quentin. Ar fi fost nenorocit dacă ar fi văzut cum e spânzurat un om. Dar era bucuros că ceruse să se ducă. Tocmai bucuria asta îl îngrozea. Şi în vreme ce Bert îl privea, Raymond îşi suflecă şi mai tare mânecile pe braţele-i groase şi roşii, înainte de a se apuca de curăţatul grătarelor. Bert sări în picioare şi o luă într-acolo. Şi, deodată, îl cuprinse din nou greaţa. Coti din drum şi porni cu paşi grăbiţi către masa unde şedea nevastă-sa şi, cu glas strident, împărţea celorlalţi glume cu privire la oasele de pui roase până atunci.

Tocmai ţipa:

— Bărbatul meu nu mănâncă niciodată pui.

— Eu plec pe jos şi mă duc spre casă, îi spuse Bert. Mă simt prost.

Nevastă-sa lăsă din mână puiul şi se şterse pe degete şi la gură cu un şerveţel de hârtie.

— Da' ce-i cu tine, Bert?

— Nu ştiu. Nu mă simt bine.

— Vrei să merg şi eu acasă cu tine, cu maşina?

— Nu, rămâi. Te-aduce Jimmie acasă.

— Bine, conveni doamna Munroe. Să-ţi iei rămas-bun de la domnul şi doamna Banks.

Bert se întoarse în loc, neînduplecat.

— Le spui tu rămas-bun şi din partea mea. Mie mi-e prea rău.

Şi porni cu pas iute.

La o săptămână după aceea, Bert Munroe veni la ferma Banks şi opri Ford-ul în faţa porţii. Raymond apăru de după un tufiş, unde stătuse la pândă ca să împuşte un uliu. Îi ieşi agale în întâmpinare şi strânse mâna musafirului.

— Am auzit atâtea despre ferma dumitale, încât mi-am spus să dau şi eu o fugă să văd cu ochii mei, îi spuse Bert.

Raymond era în culmea fericirii.

— Numai o clipă, să las puşca asta, şi pe urmă te însoţesc.

Un ceas întreg au umblat prin fermă, Raymond dând explicaţii, iar Bert minunându-se de curăţenia şi eficienţa crescătoriei de păsări.

— Hai în casă, trebuie să bem un pahar de bere, spuse Raymond după ce trecură peste tot. Într-o zi ca asta nimic nu poate fi mai grozav decât o bere rece.

După ce se aşezară, Bert începu cu stângăcie:

— I-ai scris directorului închisorii, domnule Banks?

— Da. I-am scris. Foarte curând trebuie să primesc răspuns.

— Bănuiesc că te întrebi pentru ce te-am rugat treaba asta. Cum să-ţi spun, cred că un om trebuie să vadă tot ce-i stă în putinţă. Asta înseamnă experienţă. Şi cu cât un om are mai multă experienţă, cu atât mai bine-i pentru el. Omul trebuie să

vadă de toate.

— Cred că ai dreptate, fără îndoială, încuviinţă Raymond.

Bert goli paharul şi se şterse la gură.

— Bineînţeles, am citit şi eu în jurnale despre execuţii, dar altceva e să vezi cu ochii tăi, la faţa locului. Se spune că până la spânzurătoare sunt treisprezece trepte, ca semn de ghinion. E adevărat?

Chipul lui Raymond luă o expresie de concentrare.

— De. Nu ştiu, domnule Munroe. Nu le-am numărat niciodată.

— Şi cum fac. Luptă şi se zvârcolesc mult după ce li se trage trapa de sub picioare?

— Aşa cred. Vezi, sunt legaţi cu o curea şi pe urmă li se pune o glugă neagră peste cap. Nu prea poţi să vezi mare lucru. E mai mult un fel de zbatere, aş zice eu, decât luptă cu moartea.

Chipul lui Bert era roşu şi încordat. Ochii îi licăreau de curiozitate.

— În jurnale spun că durează între cincisprezece minute şi jumătate de oră până îşi dau sufletul! Asta-i adevărat?

— Da. Poate c-o fi adevărat. Dar, bineînţeles, poţi spune pe bună dreptate că sunt cu adevărat morţi chiar din clipa când s-au prăbuşit. E ca atunci când tai gâtul unei găini şi găina se zbate de colo până colo, dar de moartă e moartă de-a binelea.

— Da, da. Cred ca aşa stau lucrurile. Doar nişte reflexe, aşa le spun ei. Îmi închipui că unora le vine destul de greu când văd asta pentru prima oară.

Raymond râse puţin înveselit.

— Sigur. Aproape de fiecare dată leşină câte cineva. Pe urmă, şi reporterii ăia de la jurnale, dacă-s mai tinerei, plâng câteodată, plâng ca nişte copii, iar altora le vine rău, ştii, le vine rău de-a binelea – varsă şi maţele din ei. Mai toţi cei veniţi acolo pentru prima oară cam aşa păţesc. Hai să mai bem o sticlă de bere, domnule Munroe. E rece şi bună, nu-i aşa?

— Daaa. Grozavă bere, recunoscu Bert dus pe gânduri. Trebuie să iau şi eu reţeta dumitale. Omul se cuvine să aibă pregătită puţină bere pentru vreme de arşiţă. Acuma eu am să

plec, domnule Banks. Mulţumesc frumos pentru toate câte mi le-ai arătat. Cred că ai putea să-i mai înveţi câte ceva despre găini şi pe ăia de la Petaluma.

Raymond roşi de plăcere.

— Mă străduiesc şi eu să mă ţin la curent cu tot ce-i mai nou. Când oi primi ceva de la Ed, am să-ţi dau de veste, domnule Munroe.

În următoarele două săptămâni, Bert Munroe a fost nervos şi cumplit de irascibil. Se petrecea cu el ceva aşa de neobişnuit, că nevastă-sa găsi cu cale să protesteze:

— Bert, ţie nu ţi-s boii acasă. De ce nu te urci în maşină şi nu te duci să te vadă un doctor?

— Ei! N-am nici pe dracu, răspunse el încăpăţânat.

Îşi petrecea mai tot timpul muncind la câmp, dar ochii îi rătăceau de-a lungul drumului de câte ori se auzea vreo maşină. Era zi de sâmbătă când Raymond Banks sosi în camioneta lui şi opri la porţile fermei Munroe. Bert lăsă lopata din mână şi îi ieşi în întâmpinare. Atunci când doi fermieri se întâlnesc, rareori intră în casă. În loc de asta, se plimbă agale pe câmp, smulgând din vreme în vreme câte un fir de iarbă sau rupând câte o frunză din pomi şi pipăind-o pe îndelete în timp ce vorbesc. Era la începutul verii. Frunzele pomilor roditori încă nu-şi pierduseră verdele fraged şi graţios, dar florile se scuturaseră şi fructele se aleseseră. Cireşele chiar începuseră să capete puţină culoare. Bert şi Raymond păşeau fără grabă pe pământul arat dintre pomii livezii.

— Anul ăsta păsările s-au înmulţit grozav, spuse Bert. Cred c-au să mănânce mai toate cireşele.

Ştia foarte bine pentru ce anume venise Raymond.

— Ştii, am primit veşti de la Ed, domnule Munroe. Zice că totul e-n regulă, dacă vii şi dumneata cu mine. Zice că nu lasă multă lume să vină, fiindcă vor să-i ţină departe pe cei dornici să vadă numai din curiozitate bolnăvicioasă. Dar zice că orice prieten al meu e oricând bine-venit. Plecăm joia viitoare. Vineri e o execuţie. (Bert păşea tăcut, cu ochii în pământ.) Ed e un băiat tare drăguţ. Are să-ţi placă, urmă Raymond. Joi noaptea dormim la el.

Bert luă de jos o uscătură neadunată la vreme şi o îndoi ca pe un arc încordat, zicând:

— M-am tot gândit la treaba asta. Te-ar stânjeni cu ceva dacă m-aş retrage în ultima clipă?

Raymond se uită lung la el.

— Cum aşa? Credeam că vrei să mergi. Ce s-a întâmplat?

— Dacă-ţi spun, cred c-ai să mă socoteşti un mare papă-lapte. Adevărul e. am stat mult şi m-am gândit la treaba asta şi. Mi-e frică să merg. Mi-e teamă că n-am să mi-o mai pot scoate din minte.

— Nu-i chiar aşa de grozav cum s-ar părea, protestă Raymond.

— Poate că nu-i. De ştiut, nu ştiu nimic. Dar mi-e teamă că are să-mi facă rău. Nu toţi oamenii văd un lucru în acelaşi fel.

— Nu, asta-i drept.

— Am să încerc să-ţi dau o idee cam cum simt eu, domnule Banks. Ştii că nu mănânc carne de găină. Niciodată nu spun nimănui din ce pricină anume nu mănânc. Spun doar că nu-mi place. Ţi-am dat destulă bătaie de cap, aşa că dumitale am să-ţi spun. ca un fel de explicaţie.

Uscătura i se frânse în mâini şi atunci azvârli cele două capete şi vârî mâinile în buzunare.

— Când eram copil, aveam vreo doisprezece ani, înainte de şcoală făceam pe comisionarul şi duceam aceeaşi la clienţi articole de băcănie. Ei, şi lângă fabrica de bere locuia un bătrân invalid. Avea un picior tăiat de la coapsă şi, în loc de picior de lemn, purta o cârjă dintr-acelea cum se făceau odată un fel de semilună prinsă la capătul unui băţ rotund. Ţi le-aduci aminte. Mergea cu cârja asta destul de bine, dar cam încet. Şi într-o dimineaţă, când treceam pe-acolo cu coşul încărcat, bătrânul ieşise în curte şi se pregătea să taie un cocoş. Era cel mai mare Rhode Island pe care l-am văzut vreodată. Sau poate mi s-a părut atât de mare fiindcă eram eu aşa de mic. Bătrânul pusese cârja la subţioară şi ţinea cocoşul de picioare.

Bert tăcu şi se aplecă să ridice de jos altă uscătură. O îndoi şi pe asta, ca pe un arc. Pe măsură ce vorbea, se făcea tot mai

palid la faţă.

— Ei, continuă el, şi bătrânul ăsta avea în cealaltă mână o secure. Tocmai când lovi cu securea ca să taie gâtul cocoşului, cârja îi alunecă puţin în jos, cocoşul se zbătu în mâna lui şi, în loc de gât, îi tăie o aripă. Ei, şi în clipa aceea bătrânul aproape că îşi pierdu minţile. Lovea şi lovea mereu cu securea, totdeauna unde nu trebuia, ba în piept, ba în burtă. Apoi cârja îi alunecă şi mai jos, dezechilibrându-l chiar în clipa când cădea securea. Reteză atunci un picior al cocoşului şi îşi tăie şi el un deget.

Bert se şterse pe frunte cu mâneca. Raymond făcea o grămăjoară de pământ, adunându-l cu latul piciorului.

— Ei, şi când s-a întâmplat asta, bătrânul a lăsat pur şi simplu cocoşul jos şi a intrat şontâcăind în casă, ţinându-se de deget. Şi cocoşul a continuat să se târâie pe jos trăgându-şi maţele după el. Se târa şi parcă tot cârâia.

Uscătura i se frânse deodată în mâini, şi acum o azvârli cu furie.

— Aşa, domnule Banks, de atunci niciodată n-am mai tăiat vreo găină şi n-am mai pus în gură carne de pasăre. Am încercat să mănânc, dar de fiecare dată mi-a apărut dinaintea ochilor blestematul acela de Rhode Island târându-se pe pământ. Pentru prima oară se uită în ochii lui Raymond Banks: Înţelegi cum vine asta?

Raymond îi ocoli privirea şi se uită în altă parte.

— Da. Da. Cred că trebuie să fi fost ceva îngrozitor.

Bert insistă.

— Ei, şi-am stat eu şi m-am gândit la execuţia aceea. S-ar putea să fie asemenea cocoşului. De nenumărate ori am revăzut în vis scena cu cocoşul, pe vremea când eram copil. De fiecare dată când mi se deranja stomacul şi aveam coşmaruri, visam cocoşul acela. Acum, să zicem că merg cu dumneata la spânzurare. S-ar putea să încep a visa şi scena asta. Nu cu mult în urmă au spânzurat o femeie în Arizona, şi funia i-a smuls capul cu totul. Să zicem că s-ar întâmpla una ca asta. Ar fi de o sută de ori mai înfiorător decât a fost cu cocoşul. Ştii, la aşa ceva mi-ar fi cu neputinţă să rezist.

— Dar, practic, treaba asta nu se întâmplă niciodată, protestă Raymond. Îţi spun doar că nu e nici pe departe aşa de cumplit cum pare.

S-ar fi zis că Bert nu-l aude. Chipul lui se încrâncena din pricina groazei stârnite de gândurile ce-i umblau prin minte.

— Pe urmă, spui că unora li se face rău, iar alţii leşină. Eu ştiu de ce se întâmplă aşa. Fiindcă oamenii aceia îşi închipuie că ei se află sub spânzurătoare, cu laţul de gât. Trec prin exact aceleaşi stări sufleteşti ca individul condamnat. Am trecut prin asta. Mi-am închipuit că o să fiu spânzurat peste douăzeci şi patru de ore. E cel mai îngrozitor coşmar de pe lume. Şi-atunci, m-am gândit, ce rost are să mă duc până acolo ca să-mi vâr singur groaza în suflet? Mi s-ar face rău. Ştiu că aşa s-ar întâmpla. Aş trece prin absolut tot ce trece nenorocitul acela de pe eşafod. Azi-noapte, numai gândindu-mă la lucrul ăsta, simţeam ştreangul în jurul gâtului. Pe urmă am adormit, cearceaful mi s-a ridicat peste cap şi am visat că e blestemata aceea de glugă neagră.

— Îţi spun eu, ascultă-mă, la lucruri dintr-astea nu trebuie să te gândeşti, strigă Raymond furios. Dacă te gândeşti la lucruri dintr-astea, n-ai nici un drept să mergi cu mine. Îţi spun eu că nu e chiar atât de îngrozitor, când stai acolo şi vezi. Nu face nimic. Mi-ai spus că vrei să mergi, şi eu ţi-am făcut rost de invitaţie. De ce e nevoie să vorbeşti aşa? N-are nici un rost să vorbeşti cum ai vorbit. Dacă nu vrei să mergi, de ce dracu nu spui numai atât şi pe urmă să-ţi legi gura?

Privirile pline de groază dispărură din ochii lui Bert. Aproape cu nerăbdare se lăsă şi el cuprins de mânie.

— Nu e cazul să-ţi ieşi din fire, domnule Banks. N-am făcut decât să-ţi explic pentru ce nu vreau să merg. Dacă, ai fi avut un strop de imaginaţie, ai fi înţeles singur şi nu te-ai fi dus să vezi cum e ucis un biet nenorocit.

Raymond îi întoarse spatele, plin de dispreţ.

— Nu eşti decât un laş, îi spuse şi porni grăbit către camionetă. Goni cu furie până la ferma lui, dar, după ce ajunse şi băgă maşina în garaj, se duse spre casă cu paşi înceţi. Nevastă-sa tăia trandafiri.

— Ce-i cu tine, Ray? Parcă eşti bolnav, strigă ea.

Raymond o privi încruntat.

— Mă doare capul, asta-i tot. Lasă că-mi trece. Îl ştii pe Bert Munroe, ăla de voia să meargă împreună cu mine săptămâna viitoare?

— Da.

— Ei, află că nu mai vrea să meargă.

— Da' ce i-a venit?

— Şi-a pierdut curajul, asta-i. Îi e frică să vadă execuţia.

Nevastă-sa râse fără veselie.

— De, nu ştiu dacă mie mi-ar plăcea s-o văd.

— Tu eşti femeie, da' el s-ar zice că-i bărbat.

A doua zi de dimineaţă, Raymond se aşează plictisit la masă şi mâncă foarte puţin. Nevastă-sa era îngrijorată.

— Tot te mai doare capul, Ray? De ce nu iei ceva?

Raymond nu dădu atenţie întrebării.

— Trebuie să-i scriu lui Ed, şi nu ştiu ce să-i spun.

— Cum adică nu ştii ce să-i spui?

— Ei, mi-e teamă că mă paşte o răceală. Nu prea ştiu dacă oi fi în stare să mă duc până acolo joi. E drum lung, şi când treci golful e destul de frig.

Doamna Banks căzu pe gânduri.

— De ce nu-l inviţi să vină şi el pe la noi o dată? N-a fost deloc pe la noi, iar tu ai fost la el de nu ştiu câte ori.

Raymond se lumină la faţă.

— Ei fir-ar să fie! E-o idee grozavă. De ani de zile mă tot duc mereu pe la el. Îi trimit o scrisoare scurtă şi-i spun să vină încoace.

— Am putea să dăm o petrecere câmpenească în cinstea lui, propuse doamna Banks.

Raymond se posomorî din nou.

— Ei, asta n-aş zice. Când primeşti un prieten atât de apropiat ca Ed, nu e bine să ai prea multă lume. Da', bere. Hehei, numai să vezi tu cât îi place lui Ed berea! Chiar acum m-apuc să-i scriu.

Se duse şi luă un toc, un mic bloc de corespondenţă şi o sticluţă cu cerneală. În vreme ce stătea cu tocul în mână şi se

gândea cum să înceapă, se înnegură iarăşi la chip. „Lua-l-ar dracu pe Munroe ăsta! Cât mi-am bătut capul pentru el. De unde să ştiu c-are să facă din mine un laş?”

Zece.

Când s-a născut Pat Humbert, părinţii lui erau oameni de vârstă mijlocie; şi îmbătrâniseră, deveniseră năzuroşi şi înrăiţi înainte ca el să fi împlinit douăzeci de ani. Toată viaţa lui Pat se desfăşurase într-o atmosfera stătută, încărcată de boală şi de suferinţe, de văicărelile şi vanităţile bătrâneşti. Cât timp fusese adolescent, părinţii nu ţineau seamă de părerile lui, sub cuvânt că e necopt. Îi spuneau: „Când o să fii şi tu de vârsta noastră, altfel o să vezi lucrurile”. Mai târziu, i-au duşmănit tinereţea, fiindcă era scutită de suferinţe. Bătrâneţea, lăsau ei să se înţeleagă, e o stare privilegiaţi, o stare asemănătoare divinităţii în ce priveşte prestanţa şi infailibilitatea. Până şi reumatismele deveneau ceva demn de invidiat, ca preţ al marii înţelepciuni venite odată cu bătrâneţea. Pat fusese învăţat să creadă că nimeni şi nimic nu poate avea vreun merit atâta vreme cât e tânăr. Tinereţea nu era decât o stare de stângăcie şi o şovăielnică perioadă de pregătire pentru splendoarea vârstei înaintate. Tinereţea nu trebuia să cunoască altă preocupare în afara de împlinirea datoriilor faţă de cei bătrâni, de respectul şi veneraţia cuvenite bătrâneţii. Pe de altă parte, vârstnicii nu erau datori cu nici un gest de bunăvoinţă faţă de tineri.

La vârsta de şaisprezece ani, toate greutăţile fermei căzură pe umerii lui Pat. Taică-său se retrase într-un balansoar aşezat lângă sobă, de unde emitea ordine, decrete şi mustrări.

Familia Humbert locuia într-o casă de fermă veche, prost împărţită, cu cinci încăperi: un salon rece şi groaznic, totdeauna încuiat, o cameră de toate zilele searbădă şi neaerisită, mereu încărcată cu mirosuri înţepătoare de alifii şi doftoricale, două camere de dormit şi o bucătărie mare. Bătrânii stăteau în balansoare doldora de perne şi se jeluiau amarnic dacă Pat nu-şi lăsa treaba la câmp şi nu venea de mai multe ori pe zi să înteţească focul. Către sfârşitul vieţii, l-au urât cu adevărat pe Pat din pricină că era tânăr.

Şi au trăit viaţă lungă. Pat avea treizeci de ani când au murit, la o lună unul după celalalt. Erau nefericiţi, înăcriţi şi profund nemulţumiţi de viaţă, dar se agăţau totuşi cu îndârjire de slabele ei licăriri, şi nu şi-au dat duhul decât după lupte îndelungate.

Au fost două luni de groază pentru Pat. Trei săptămâni la rând şi-a vegheat mama ţintuită la pat, în neputinţă de a face vreo mişcare, dând semn de viaţă doar prin horcăitul aerului ce-i intra şi ieşea din plămâni. Când încerca s-o aşeze mai comod, îl privea cu ochi împietriţi şi acuzatori. Chiar şi după ce muri, ochii ei încă îi mai făceau reproşuri.

Pat descuie îngrozitorul salon; vecinii stăteau în rânduri dinaintea sicriului, de parcă ar fi fost spectatori asistând la oficierea slujbei. Dinspre camera de dormit se auzea plânsul mofturos al bătrânului domn Humbert.

A doua perioadă de veghere la căpătâiul unui bolnav începu imediat după cea dintâi înmormântare şi dură alte trei săptămâni. Pe urmă vecinii s-au aşezat în rânduri dinaintea altui sicriu. Înainte de cele două înmormântări, salonul rămăsese întotdeauna încuiat, în afară de zilele când se făcea dereticatul lunar. Obloanele rămâneau trase pentru a feri de bătaia soarelui covoarele verzi de pe jos. În mijlocul camerei se afla o masă cu tăblie de marmură şi picioare aurite, acoperite cu o tapiţerie înfăţişând Angelus-ul lui Millet, iar deasupra era o Biblie uriaşă cu copertele bogat ornamentate. Şi în dreapta, şi în stânga Bibliei se aflau vase scunde cu buchete îndesate de imortele. Mai erau acolo patru banchete, câte una lângă fiecare perete; două purtau acum sicriul, iar două stăteau la dispoziţia celor veniţi la înmormântare. Pe pereţi atârnau două mari tablouri încadrate în rame aurii, fotografii mărite ale bătrânului Humbert, cu priviri posomorâte şi fără viaţă, dar în aşa fel făcute încât privirile lor să-l urmărească pe privitor în orice loc din cameră. Al treilea tablou înfăţişa trupul neînsufleţit al lui Elaine în barca ce plutea pe râul împuţinat şi trist. Giulgiul se întindea peste copastie şi atârna în apă. Pe o masă din colţ se afla un clopot mare de sticlă şi sub el trei grauri împăiaţi, pe-o creangă de

cireş. Atât de rece şi de funebru era salonul acesta, încât în el nu intrau decât trupuri fără viaţă şi cei veniţi să-i privegheze. Într-adevăr, era un fel de mică morgă particulară. Pat văzuse un unchi şi trei mătuşi pornind spre mormânt din salonul casei lui părinteşti.

Pat rămase tăcut lângă mormânt în vreme ce vecinii clădeau o mică moviliţă de pământ. Mormântul maică-sii se şi scufundase puţin, lăsând în jurul moviliţei de pământ o crăpătură neregulată. Oamenii aranjau acum moviliţa cea nouă, făcându-i culme dreaptă şi netezindu-i laturile. Se pricepeau să lucreze pământul; le plăcea să facă treabă bună cu el, fie că trăgeau brazde, fie că aranjau morminte. După ce totul era fără cusur, încă mai umblau în jurul lui, bătătorindu-l uşurel ici şi colo. Femeile se întorseseră la trăsuri şi îşi aşteptau bărbaţii. Fiecare dintre ei se apropie de Pat, îi strânse mâna şi îi murmură câteva cuvinte solemne de încurajare prietenească. Toate căruţele, şaretele şi trăsurile plecară pe rând, pierzându-se una câte una în depărtare. Totuşi, Pat rămânea mai departe în cimitir, uitându-se la cele două morminte. Acum, când nimeni nu-i mai pretindea nimic, nu ştia ce să facă. Toamna plutea în văzduh, miresmele ei pătrunzătoare şi adierile-i nestatornice se întindeau pe faţa pământului şi apoi se pierdeau în înalt. Porumbei sălbatici stăteau înşiruiţi pe gardul cimitirului, toţi cu capetele în aceeaşi parte şi toţi neclintiţi. O bucată cafenie de ziar flutură în bătaia vântului şi veni să se agaţe de gleznele lui Pat. El se aplecă şi o culese, o cercetă câteva clipe şi pe urmă o azvârli. Dinspre drum se auzi scârţâitul unor roţi de trăsuri. T. B. Allen legă de gard calul, veni lângă Pat şi îi spuse cu glas stingherit:

— Ne-am gândit că în noaptea asta să nu te duci acasă. Dacă vrei, ne-ar face plăcere să vii la noi la cină astă-seară. Şi să rămâi şi peste noapte, bineînţeles.

Pat se smulse din letargia care îl cuprinsese şi răspunse:

— Ar trebui să plec de-aici. Apoi îşi scormoni mintea, să găsească alt gând. Aici nu mai sunt de folos nimănui.

— E mai bine să pleci, spuse Allen.

— E greu de plecat, domnule Allen. Mi se pare că e un lucru

de care uneori vrei să-ţi aduci aminte şi alteori ai vrea să-l dai uitării. Dar e greu să pleci, fiindcă ştii că atunci totul s-a sfârşit. Pentru vecie.

— Ei. Dar de ce nu vii să iei cina acasă la noi?

Pat rămăsese lipsit de orice apărare; mărturisi:

— Niciodată în viaţa mea n-am cinat în altă parte decât acasă. Lor – şi arătă cu capul înspre cele două morminte – lor nu le plăcea să iasă din casă după ce se lăsa întunericul. Aerul nopţii nu le făcea bine.

— Atunci, poate că ţi-ar face bine să mănânci la noi. N-ar trebui să te întorci în casa goală, cel puţin nu în noaptea asta. Omul trebuie să mai aibă puţină grijă şi de el, să se mai cruţe. Îl luă pe Pat de braţ şi îl întoarse către poartă. Vii după mine cu căruţa ta.

Şi, pe când ieşeau pe poartă, o mică elegie îi scăpă de pe buze:

— Toamna e vremea cea mai potrivită pentru moarte. Ar fi cu totul nepotrivit să mori primăvara şi să nu mai afli niciodată cum au mers ploile şi nici cum s-au ales recoltele. Toamna însă totul s-a încheiat.

— Lor nu le-ar păsa, domnule Allen. Niciodată n-au întrebat despre starea recoltelor şi duşmăneau ploaia din pricina reumatismului. Voiau să trăiască, şi nimic altceva. De ce – nu ştiu.

La cină avură friptură rece, cartofi prăjiţi cu puţină ceapă şi budincă de pâine cu stafide. Doamna Allen încercă să-l ajute pe Pat în durerea lui vorbindu-i îndelung despre părinţi, amintind cât de buni şi de îndatoritori erau, stăruind în aprecieri despre cinstea tatălui şi faimoasele talente de gospodină ale mamei. Pat ştia că, în ce-i privea pe răposaţi, gazda minţea ca să-l sprijine pe el, şi n-avea nevoie de sprijin. Nu era deloc chinuit de durere. Letargia aceea completă încă nu-l părăsise, aşa că numai cu mari eforturi izbutea să se mişte sau să vorbească.

Îşi aducea aminte de ceva ce se întâmplase la înmormântare. Când ridicaseră coşciugul de pe cele două banchete, unul dintre oameni se lovise de masa cu tăblie de marmură. Ca

urmare, se răsturnase o vază cu imortele şi Biblia fusese împinsă de la locul ei. Pat ştia că, pentru rânduiala normală a lucrurilor, ar fi trebuit să pună totul la loc. Banchetele s-ar fi cuvenit să fie împinse lângă pereţi şi Biblia reaşezată la locul ei obişnuit. În cele din urmă, ar fi trebuit să încuie iarăşi salonul. Amintirea mamei îi cerea să procedeze întocmai.

Soţii Allen stăruiră să rămână la ei peste noapte, dar nu după multă vreme el îşi luă rămas-bun în chip destul de apatic şi se târî afară ca să înhame calul. Cerul era negru şi rece printre stelele strălucitoare, iar colinele murmurau stins în aerul din ce în ce mai rece. Prin starea aceea de apatie, Pat auzea tropot de copite, ţipetele păsărilor de noapte şi foşnetul vântului printre frunzele mereu mai uscate. Dar pentru el mult mai reale erau glasurile părinţilor, aşa cum îi răsunau în minte. „Are să cadă brumă, spunea taică-său. Nu pot să sufăr bruma, chiar mai rău decât şobolanii." Iar maică-sa adăuga: „Fiindcă veni vorba de şobolani. Mi se pare că sunt şobolani în pivniţă. Stau şi mă-ntreb dacă Pat o fi pus capcane anul trecut. I-am spus să pună, dar totdeauna uită să facă ce-i spun".

Pat răspundea glasurilor: „În pivniţă am pus otravă. Capcanele nu fac atâta treabă cât otrava".

„O pisică ar fi cel mai bine, se văicărea maică-sa. Nu pot defel înţelege de ce n-avem niciodată o pisică, două. Pat niciodată n-are pisică." „Am adus şi pisică, mami, dar pisicile mănâncă hârciogi, se sălbăticesc şi fug. N-am cum să ţin pisici."

La sosirea lui, casa arăta neagră şi nespus de tristă. Pat aprinse lampa cu oglindă şi făcu focul în sobă, ca să fie cald în bucătărie. În vreme ce lemnele trosneau îmbrăţişate de flăcări, el se aşeză într-un jilţ şi îşi dădu seama că se simte foarte bine. Ar fi grozav dacă şi-ar aduce patul în bucătărie şi l-ar aşeza lângă sobă, să poată dormi acolo. Cât despre aranjatul casei, treaba asta putea s-o facă şi mâine sau în orice altă zi, de altminteri.

Când deschise uşa camerei de toate zilele, fu întâmpinat de un val de aer îngheţat, lipsit de viaţă. Nările îi fură invadate de mirosul florilor funerare, al vechimii şi al medicamentelor.

Se duse repede la camera lui de dormit şi îşi cără patul de fier în bucătăria încălzită şi luminată.

După o vreme, Pat suflă în lampă şi se vârî în pat. Soba duduia domol. Un timp noaptea fu liniştită, dar apoi, încetul cu încetul, casa începu să colcăie de un fel de viaţă duşmănoasă. Pat descoperi că trupul îi este rece şi încordat. Trăgea cu urechea să audă zgomote din odaia de toate zilele, scârţâitul balansoarelor şi respiraţia sonoră a bătrânilor. Casa trosni şi, cu toate că aştepta să audă zgomote, Pat tresări violent. Capul şi picioarele i se acoperiră de sudoare. Fără să facă zgomot şi cu groază în suflet, se strecură din pat şi încuie uşa dinspre camera de toate zilele. Pe urmă se întoarse la patul lui de fier şi se întinse pe el, tremurând sub învelitoare. Noaptea devenise foarte liniştită, şi el se simţea singur.

Dimineaţa, Pat se trezi cu sentimentul limpede că are de împlinit nişte datorii. Încercă să-şi aducă aminte despre ce e vorba. Da, bineînţeles, Biblia trebuia aşezată la locul ei. Vaza cu imortele trebuia ridicată, şi după aceea în toată casa trebuia făcută curăţenie. Pat ştia că va trebui să facă toate astea, în ciuda repulsiei pe care o simţea la gândul de a deschide uşa dinspre camera de toate zilele. Mintea lui se ferea de lucrurile pe care ştia că are să le vadă când va deschide uşa – cele două balansoare, unul la stânga şi altul la dreapta sobei; pernele de pe balansoare aveau să păstreze imprimate în ele forma trupurilor părinţilor săi. Cunoştea bine mirosurile de vechituri, de alifii şi de flori veştede ce-l aşteptau de cealaltă parte a uşii. Dar era vorba de o datorie. Şi trebuia s-o îndeplinească.

Aprinse focul şi îşi pregăti de mâncare. Şi se întâmplă ca, tocmai în timp ce-şi sorbea cafeaua fierbinte, să i se ivească în cuget un fel de a judeca în întregime străin stilului său de viaţă de până atunci. Gândurile acelea cu totul neobişnuite ce se revărsau asupra lui îl uluiau atât prin îndrăzneala, cât şi prin simplitatea lor.

„De ce m-aş duce acolo? Se întreba. Nimănui nu-i pasă, şi nici măcar nu ştie cineva. Nu trebuie să mă duc neapărat acolo, dacă nu vreau.” Se simţea ca un băiat care chiuleşte de

la şcoală ca să se plimbe printr-o pădure deasă şi fermecătoare. Dar, împotrivindu-se libertăţii, glasul jeluitor al mamei îi răsuna în urechi: „Pat ar trebui să facă neapărat curăţenie în casă. Numai că Pat niciodată n-are grijă”.

Şi deodată crescu în el bucuria răzvrătirii.

„Ai murit! Îi răspunse el glasului. Nu eşti decât ceva care se petrece în mintea mea. De-acum înainte nimeni nu mai poate aştepta de la mine să fac vreo treabă. Nimeni n-are să afle vreodată că nu fac lucruri pe care ar trebui să le fac. Nu intru acolo, şi niciodată n-am să mai intru acolo.” Şi în vreme ce curajul îi mai era încă neabătut, se duse până la uşă, scoase cheia din broască şi o azvârli în bălăriile mari din spatele casei, închise obloanele tuturor ferestrelor, în afara celor de la bucătărie, şi le ţintui cu piroane mari.

Bucuria proaspetei libertăţi nu dură multă vreme. În timpul zilei era ocupat cu munca la ferma, dar încă înainte de sfârşitul zilei începu să-i fie parcă dor de vechile îndatoriri ce puteau să-i înghită ceasuri întregi şi să grăbească scurgerea timpului. Ştia că îi e groază să se ducă în casă, că îi e groază de formele imprimate în perne şi de Biblia mişcată de la locul ei. Încuiase în casă doi strigoi plăpânzi, dar nu le putuse lua puterea de a-l chinui.

În seara aceea, după ce îşi pregăti de mâncare pentru cină, se aşeză lângă sobă. O singurătate înfiorătoare se abătu asupra lui ca o ceaţă dezolantă. Asculta sunetele tainice din casa bătrână, şoaptele şi ciocăniturile slabe. Asculta cu atâta încordare, încât după o vreme prinse în auz scârţăitul balansoarelor din odaia alăturată şi, într-un timp, chiar scrâşnetul capacului deşurubat de pe un borcan cu pomadă. Nu mai putu să îndure. Se duse la grajd, înhămă calul şi plecă la magazinul universal din Păşunile Raiului.

Trei bărbaţi stăteau în jurul sobei masive şi îi admirau cu încântare ornamentele. Îi făcură loc lui Pat, să-şi tragă şi el un scaun. Niciunul dintre ei nu se uita la Pat, fiindcă un om în doliu se bucură în societate de aceleaşi imunităţi ca infirmii. Pat se aşeză pe scaun şi se uită la sobă, spunând:

— Aduceţi-mi aminte să iau nişte făină înainte de plecare.

Toţi cei de faţă înţelegeau rostul acelor vorbe. Ştiau că nu-i trebuie făină, dar oricare dintre ei, în împrejurări asemănătoare, ar fi căutat o scuză cam de acelaşi fel. T. B. Allen deschise uşiţa sobei, se uită înăuntru, apoi scuipă în jar.

— Într-o casă cum e aceea te simţi grozav de singur la început, spuse T. B. Allen.

Pat îi fu recunoscător, deşi în societate asemenea cuvinte constituiau o gafă.

— Mai am nevoie şi de nişte tutun şi de cartuşe pentru puşcă, spuse el ca să-i ofere un fel de răsplată.

După seara de atunci, Pat îşi schimbă modul de viaţă. Căuta cu tot dinadinsul grupurile de oameni. Ziua muncea la fermă, dar seara putea fi fără greş găsit acolo unde se mai aflau doi sau trei inşi. Când avea loc vreun bal sau vreo petrecere în clădirea şcolii, Pat venea devreme şi stătea până când pleca ultimul om. Fusese şi la casa lui John Whiteside; la incendii el sosea primul, în zilele de alegeri rămânea în localul de vot până la închidere. Oriunde se închega un grup de oameni, puteai fi sigur că şi Pat are să se înfăţişeze. Tot umblând mereu după companie, ajunsese să aibă un soi de instinct, cu ajutorul căruia descoperea întâmplări mai de seamă, menite să atragă mulţimea.

Pat era un bărbat agreabil, cam stângaci, cu nas mare şi fălci puternice. Semăna foarte mult cu Lincoln în tinereţe. Figura îi era tot atât de nepotrivită pentru îmbrăcăminte ca a lui Lincoln. Avea nări şi urechi mari şi pline de păr. Ai fi zis că nişte animale mici şi păroase se ascunseseră în ele. Nu se pricepea să întreţină o conversaţie: ştia că nu prea contribuie la succesul acelor reuniuni şi încerca să-şi răscumpere lipsa asta prin muncă, prin favoruri şi prin aranjamentele puse la cale. Îi plăcea să facă parte din comitetele de organizare ale balurilor de la şcoală, fiindcă aşa era mai simplu să se întrunească laolaltă cu ceilalţi membri ai comitetului şi să discute planurile; era gata să piardă seri întregi cu decorarea localului sau cu alergatul pe toată valea, pentru a împrumuta scaune de la o familie şi veselă de la alta. Dacă se întâmpla ca în vreo seară să nu dea peste nici un fel de reuniune, se urca

în Ford şi se ducea până la Salinas, unde vedea două filme. După acele două prime nopţi de groaznică singurătate, n-a mai petrecut nici o seară în casa lui ferecată. Amintirea Bibliei, a fotoliilor şi a mirosurilor vechi de ani şi ani îl înspăimânta.

Şi vreme de zece ani a hoinărit Pat Humbert prin vale în căutare de tovărăşie. A făcut ce a făcut şi a fost ales în comitetul şcolar; s-a înscris la cluburile Masonii şi Vechii Camarazi de la Salinas, şi nu s-a auzit să fi lipsit vreodată de la o reuniune.

În ciuda unei atât de aprinse sete de tovărăşie, Pat nu se integra niciodată în grupul căruia i se alătura. S-ar fi putut spune mai curând că rămânea pe margine, fără să deschidă vreodată gura dacă nu era întrebat. Lumea din vale considera prezenţa lui de neînlăturat. Îl puneau la treabă fără nici un fel de milă, şi nici nu prea-şi dădeau seama că el atâta aştepta.

După ce reuniunile se încheiau, când Pat se vedea în cele din urmă nevoit să se ducă la el acasă băga repede camionul sub şopron şi, cu cea mai mare grabă, se vâra în pat. Încerca, dar cam fără succes, să dea uitării cumplitele încăperi de dincolo de uşă. Uneori imaginea lor i se strecura până la marginile conştiinţei. Acum praful trebuia să fie gros, iar pânzele de păianjen să umple toate colţurile şi să acopere toate mobilele. Dacă vedeniile astea izbuteau să-i înfrângă apărarea şi să-i invadeze conştiinţa mai înainte de-a fi apucat să adoarmă, Pat tremura în pat şi recurgea la toate procedeele soporifice pe care le cunoştea.

Urându-şi atât de amarnic casa, nu mai avea grijă de ea. Clădirea veche se măcină în părăsire. Un trandafir Banksia cu flori albe, rămas vreme de ani şi ani doar un mărunt tufiş ţepos, se trezi deodată la viaţă şi se căţără pe faţada casei, îmbrăcă veranda, întinse ghirlande peste ferestrele închise şi atârnă de streşini flamuri prelungi. În zece ani, casa ajunse să arate ca o mare movilă de trandafiri. Când treceau pe drum, oamenii se opreau în loc, să se minuneze de mărimea şi frumuseţea lor. Pat nici nu prea ştia de existenţa trandafirului. Dacă putea, alunga din minte orice gând legat de casă.

Ferma Humbert era o fermă destul de mănoasă. Pat o îngrijea bine şi scotea bani din ea, şi cum cheltuielile lui erau tare modeste, strânsese la bănci vreo câteva frumuşele mii de dolari. Iubea ferma pentru ea însăşi, dar o iubea şi fiindcă pe tot timpul zilei îl apăra de frică. Atâta vreme cât muncea, groaza de a fi singur, sihăstria care îi îngheţa sângele în vine nu se putea năpusti asupra lui. Creştea fructe foarte bune, dar grija principală o acorda zmeurei şi murelor. Rândurile de rugi pe spaliere mergeau paralel cu drumul. În fiecare an izbutea să-şi scoată pe piaţă zmeura şi murele înaintea oricărui alt fermier de pe vale.

Când familia Munroe s-a mutat la Păşunile Raiului, Pat avea patruzeci de ani. S-a bucurat mult c-o să-i aibă vecini. Apărea o nouă casă unde ar fi putut să-şi petreacă din vreme în vreme serile. La rândul său, Bert Munroe, om prietenos din fire, se bucura să-l aibă pe Pat ca musafir. Şi Pat era fermier priceput. Bert de multe ori îi cerea câte un sfat. Pe Mae Munroe, Pat nu o băga prea mult în seamă; vedea doar că e o fată drăguţă, şi pe urmă o uita. Nu i se întâmpla prea des să se gândească la ceilalţi ca la nişte făpturi omeneşti de sine stătătoare, ci mai curând ca la un antidot folosit împotriva otrăvurilor sihăstriei, ca refugiu din preajma strigoilor întemniţaţi.

Într-o după-amiază de pe la începutul verii, Pat lucra la rugi. Îngenunchea printre rânduri şi, cu o săpăligă, afâna pământul la rădăcinile rugilor. Boabele începuseră să se formeze şi creşteau văzând cu ochii, frunzele erau frumoase, de un verde-deschis. Pat muncea fără grabă. Îi plăcea munca asta şi nu era nici terorizat de perspectiva nopţii ce avea să vină, fiindcă urma să ia cina la familia Munroe. Şi în vreme ce lucra, auzi glasuri dinspre drum. Deşi nu vedea nimic, fiind ascuns printre rugi, înţelese după sunetul glasurilor că doamna Munroe şi fiica ei Mae treceau prin dreptul casei lui. Deodată, o auzi pe Mae exclamând cu încântare:

— Ia uită-te, mamă! Ai mai văzut în viaţa ta un trandafir atât de frumos?

Pat se opri din lucru, ca să asculte.

— E frumos, sigur că da, spuse doamna Munroe.

— Tocmai mă gândeam de ce anume îmi aminteşte, continuă Mae. Mai ţii minte ilustrata cu casa aceea încântătoare din Vermont? Unchiul Keller ne-a trimis-o. Casa de aici, cu trandafirii căţăraţi pe ea, arată întocmai ca acea casă din ilustrată. Mi-ar plăcea să văd cum arată pe dinăuntru.

— Ei, în privinţa asta nu prea ai multe şanse. Doamna Allen spune că nimeni de pe toată valea n-a mai păşit acolo după moartea tatălui şi mamei lui Pat, iar asta s-a întâmplat acum zece ani. Nu mi-a spus dacă-i frumoasă ori nu.

— Cu un asemenea trandafir în exterior, nu se poate să nu fie frumoasă şi pe dinăuntru. Oare domnul Humbert ar fi dispus să mi-o arate şi mie o dată?

Apoi cele două se depărtară şi nu se mai auzi ce-şi spuneau. După ce trecură, Pat se ridică în picioare şi se uită la trandafirul uriaş. Nu observase niciodată până atunci cât de frumos este – o claie de frunze verzi aproape cu totul acoperită de trandafiri albi. „E tare frumos, zise Pat. Şi seamănă cu o casă frumoasă din Vermont. Seamănă cu o casă din Vermont şi. Da, e într-adevăr frumos, e-o tufă frumoasă.” Apoi, ca şi când ar fi văzut prin tufă şi prin pereţi, în faţa ochilor îi apăru imaginea salonului. Se întoarse grăbit la munca lui de la rădăcinile rugilor, silindu-se să-şi alunge din minte orice gând privitor la casă. Însă cuvintele rostite de Mae îi sunau mereu şi mereu în urechi: „Trebuie să fie frumos înăuntru”. Se întreba cum o fi arătând interiorul unei case din Vermont. Cunoştea casa mare şi trainic clădită a lui John Whiteside şi, la fel ca toată lumea de pe vale, admirase confortul plăcut din locuinţa lui Bert Munroe, dar o casă frumoasă nu văzuse niciodată, adică o casă despre care să poată spune pe drept cuvânt că e frumoasă. Revăzu rând pe rând cu gândul toate casele pe unde fusese, dar niciuna dintre ele nu se potrivea cu ceea ce avusese Mae în gând. Îşi aduse aminte de o poză văzută într-o revistă; odăi cu podele lucioase, cu lemnărie albă şi scară interioară; s-ar fi putut să fi fost Mount Vernon. Poza aceea îl impresionase. Poate că la o asemenea casă se gândise Mae.

Ar fi vrut să poată vedea pe ilustrată casa aceea din

Vermont, dar, dacă le-ar fi rugat să i-o arate, ele ar fi înţeles că stătuse şi ascultase ce vorbesc. Pe când se gândea la toate astea, Pat fu copleşit de dorinţa de a vedea o casă frumoasă asemănătoare cu a lui. Lăsă pe dată săpăliga din mână şi se duse în faţa casei. Într-adevăr, trandafirul era minunat. Acoperea ca un baldachin veranda şi împrăştia spuza de stele albe peste ferestrele ferecate. Pat se întreba de ce oare nu observase nimic până atunci.

În seara aceea făcu ceva ce nici nu i-ar fi putut trece prin gând mai înainte. În pragul casei Munroe renunţă la o invitaţie ce i-ar fi oferit prilejul să-şi petreacă seara în compania altora.

— Am la Salinas nişte treburi urgente şi trebuie neapărat să mă ocup de ele, explică Pat, Aş putea pierde nişte bani dacă nu mă reped chiar acum.

Cum ajunse la Salinas, se duse direct la biblioteca publică.

— Aveţi cumva nişte poze cu case din Vermont. Case frumoase? Îl întrebă pe bibliotecar.

— S-ar putea să găsiţi câteva prin reviste. Poftiţi! Am să vă arăt unde să căutaţi.

La ora de închidere, au trebuit să-i atragă atenţia. Găsise poze cu interioare, dar nişte interioare cum nu-şi închipuise niciodată că ar putea să existe. Camerele erau alcătuite după un plan anume; fiece decoraţie, fiecare piesă a mobilierului, până şi podelele şi pereţii se armonizau, erau o parte dintr-un plan. O adâncă şi instinctivă înzestrare a lui în privinţa asortărilor, a culorilor şi a liniilor se trezise în faţa acelor poze. Nu ştiuse că nişte camere pot să arate aşa totul închegat într-un întreg. Orice cameră văzută de el până atunci era rezultatul unei treptate şi întâmplătoare acumulări. Mătuşa Sophie trimitea o vază, şi tata cumpăra un fotoliu. Puseseră o sobă înlăuntrul şemineului, fiindcă dădea mai multă căldură; Sperry Flour Company scosese un calendar mare, iar mama luase poza cea mai frumoasă şi o pusese în ramă; o casă de comenzi prin poştă făcea reclamă unei lămpi de un fel nou. Aşa se alcătuia înfăţişarea unei încăperi. Dar din pozele acelea se vedea bine că avusese cineva o idee, şi tot ce se afla în

camerele din poze făcea parte din aceeaşi idee. Cu puţin înainte de închiderea bibliotecii, dăduse peste două poze alăturate. Una înfăţişa o cameră asemenea celor cunoscute de el, iar chiar lângă ea se arăta o altă poză înfăţişând aceeaşi cameră, dar fără nimic din talmeş-balmeşul dinainte, şi cu ideea întruchipată acolo. Nu mai semăna nici pe departe cu ce fusese înainte. Pentru prima oară în viaţă, Pat ardea de nerăbdare să ajungă acasă. Voia să se întindă în pat şi să se gândească, fiindcă o ciudată idee nouă se zbătea să prindă fiinţă în adâncurile minţii lui.

În noaptea aceea n-a putut să doarmă. Avea în cap prea multe planuri. La un moment dat, se ridică din pat şi aprinse lampa ca să-şi cerceteze contul la bancă. Doar cu puţin înaintea zorilor se îmbrăcă, îşi pregăti masa de dimineaţa şi, în vreme ce mânca, privirile i se tot furişau către uşa încuiată. În ochi îi strălucea lumina unei bucurii răutăcioase. „Trebuie să fie întuneric înăuntru, zise deodată. Ar fi mai bine să deschid obloanele, înainte de a intra acolo."

După ce se făcu în cele din urmă lumină, luă o rangă şi dădu înconjur casei, oprindu-se în drum şi deschizând cu forţa obloanele bătute în cuie. De cele de la ferestrele salonului nu se atinse, fiindcă nu voia să strice dantelăria de trandafiri. În cele din urmă se întoarse în bucătărie şi se opri dinaintea uşii încuiate. O clipă, vechea vedenie îl făcu să împietrească. „Dar n-o să dureze decât un minut, se încuraja singur. Numaidecât încep să sfărâm totul." Ranga se balansă în aer şi trosni izbind clanţa. Uşa se deschise năvalnic, ţipând cu jale din balamalele-i neunse, şi îngrozitoarea încăpere i se înfăţişă dinaintea ochilor. Din pricina pânzelor de păianjen părea că o ceaţă pluteşte prin aer; un iz de mucegai şi de lucruri vechi năvălea pe uşa. Cele două balansoare se aflau acolo, de-o parte şi de cealaltă a sobei ruginite. Chiar şi sub praful gros putea distinge micile adâncituri din perne. Dar nu ele erau izvorul groazei lui. Pat ştia bine unde se află miezul spaimelor. Străbătu repede camera, ştergându-şi din mers pânzele de păianjen de pe ochi. Salonul era tot întunecat, fiindcă obloanele de la ferestre rămăseseră închise. Nu trebui să

orbecăiască pentru a ajunge la masă; ştia cu precizie locul unde se află. Nu-l bântuise oare imaginea ei vreme de zece ani? Ridică masa cu Biblie cu tot, alergă spre ieşire, trecând prin bucătărie, şi le azvârli grămadă în curte.

Acum putea să lucreze mai încet. Spaima pierise. Ferestrele erau atât de înţepenite, încât se văzu silit să folosească ranga pentru a le putea deschide. Mai întâi au ieşit balansoarele, rostogolindu-se şi ţopăind de îndată ce-au atins pământul, pe urmă tablourile, ornamentele de pe consolă, graurii împăiaţi. Şi după ce toată mobila, învelitorile, scoarţele şi vazele zăceau împrăştiate pe sub ferestre, Pat smulse covoarele şi le făcu şi pe ele grămadă în curte. La sfârşit aduse găleţi cu apă şi stropi din belşug pereţii şi tavanul. Îndeletnicirea asta îi făcu o nespusă plăcere. Când azvârli scaunele afară, le trânti în aşa fel încât să le rupă picioarele. În vreme ce apa se îmbiba în tapetul de hârtie, vechi şi înnegrit, adună toate mobilele de pe sub ferestre, le aşeză grămadă şi le dădu foc. Ţesăturile vechi şi mucegăite şi lemnul lăcuit ardeau molcom şi trist, răspândind în jur putoare scârboasă de praf şi umezeală. Flăcările nu s-au înălţat decât după ce a azvârlit asupra mormanului o căldare de gaz. Masa şi canapelele trosneau, eliberându-şi strigoii în pârjolul flăcărilor. În culmea fericirii, Pat stătea şi supraveghea rugul.

„V-a plăcut să staţi acolo atâta amar de ani, nu-i aşa? Strigă Pat. Credeaţi că niciodată n-o să am destulă tărie ca să vă dau pradă focului. Ei, n-aş vrea decât să mai zăboviţi pe-aici ca să vedeţi ce am să fac eu, gunoaie putrede şi împuţite ce sunteţi!” Covoarele verzi arseră până la capăt şi lăsară în urmă cărbuni roşii, pufoşi. Vechile vaze şi căni se sfărâmară bucăţele din pricina căldurii. Pat prindea în auz sfârâitul mentolului şi al alifiilor care se scurgeau din borcane şi fierbeau în foc. Simţea că tronează la moartea duşmanului său. Nu se desprinse de lângă rug decât atunci când din toate lucrurile acelea mai rămăseseră doar tăciuni. Între timp pereţii se umeziseră bine şi tapetul se desprindea în fâşii late şi prelungi.

În după-amiaza aceea, Pat se duse la Salinas şi cumpără toate

revistele de decoraţii interioare pe care le putu găsi. Seara, după ce mâncă, cercetă pagină după pagină. În cele din urmă, găsi într-o revistă, camera ideală. Despre unele dintre celelalte mai avea câte o îndoială; despre asta, niciuna. Şi putea s-o facă uşor. Dacă dărâma peretele dintre odaia de toate zilele şi salon, avea o încăpere lungă de treizeci de picioare şi lată de cincisprezece. Ferestrele trebuiau lărgite, şemineul mărit, iar podelele frecate bine cu glaspapir, apoi vopsite şi lustruite. Ştia că e în stare să facă toate astea. Îl furnica prin degete, de nerăbdător ce era să se apuce de treabă. „Mâine încep, îşi spuse. Pe urmă un alt gând îl făcu să se oprească. Ea crede că şi acuma e frumos. N-ar fi prea potrivit s-o las să afle că de-abia de mâine încolo începe. Ar pricepe că am auzit-o vorbind despre casa din Vermont. Nu-i bine să las lumea să afle ce fac. S-ar întreba ce m-a apucat. Se întreba şi el ce l-o fi apucat. Da' ce naiba îi interesează pe ei de ce o fac? Încercă el să se lămurească. Nu-s obligat să trec din om în om şi să povestesc de ce fac ce fac. Astea-s socotelile mele. Pe legea mea! Am să lucrez numai noaptea", conchise Pat, râzându-şi în barbă. Ideea de a-şi transforma în secret casa îl entuziasma. N-avea decât să lucreze singur, şi nimeni nu mai putea să afle. Pe urmă, când totul ar fi fost pus la punct, ar fi fost treabă simplă să invite pe câţiva la el şi să pretindă ca aşa fusese dintotdeauna. Nimeni nu-şi mai aducea aminte cum arătase casa cu zece ani în urmă.

Îşi rândui viaţa în felul următor: ziua lucra la fermă, iar noaptea se năpustea în casă, cuprins de fericire. Poza încăperii ideale stătea în bucătărie, prinsă cu ţinte pe perete. Pat o cerceta de douăzeci de ori pe zi. Şi în vreme ce încheia tocurile ferestrelor, întindea tapetul de culoare azurie, dădea lemnăria cu lac crem, vedea în faţa ochilor încăperea definitiv pusă la punct. Dacă avea nevoie de materiale, seara târziu se repezea până la Salinas şi se întorcea numai după ce se lăsase întunericul. Muncea până la miezul nopţii, şi se ducea la culcare sugrumat de fericire.

Oamenii de pe vale îi simţeau lipsa de la reuniunile lor. La magazin îl întrebau ce-i cu el, dar Pat avea scuza gata

pregătită şi le explica:

— Urmez un curs din alea, prin corespondenţă. Seara stau şi învăţ.

Oamenii zâmbeau. Unui bărbat îi e greu să îndure singurătatea, ştiau şi ei. Fermierii burlaci totdeauna ajung să aibă câte o ciudăţenie, mai devreme sau mai târziu.

— Şi ce înveţi, Pat?

— Ei, ce! Mai învăţ şi eu câte ceva despre. Construcţii.

— Ar trebui să te însori, Pat. Uite că anii trec şi înaintezi în vârstă.

Pat se înroşea de furie şi zicea:

— Nu fi caraghios!

În vreme ce muncea la aranjatul încăperii, Pat se angaja într-un mic joc, iar lucrurile se desfăşurau cam aşa: Încăperea era terminată şi fiecare mobilă pusă la locul ei. Focul ardea cu flăcări roşii; lămpile aruncau luciri difuze pe podelele lustruite şi pe mobilele sclipitoare. „Am să mă duc până acasă la ea şi am să-i spun, aşa dintr-odată: Am auzit că-ţi plac casele din Vermont. Nu! Aşa nu se poate să zic, am să-i spun: Îţi plac casele din Vermont? Ei, uite, am şi eu o cameră care seamănă cu unele camere ale caselor din Vermont.” Episodul acesta de introducere nu prea mergea niciodată în chip mulţumitor. Nu găsea calea cea mai potrivită pentru a o ispiti să vină în casa lui. Şi sfârşea prin a sări peste partea asta. Avea să se gândească la ea mai târziu.

Acum ea intra în bucătărie. Bucătăria nu trebuia schimbată, fiindcă în felul acesta surpriza produsă de încăperea cealaltă devenea şi mai puternică. Se oprea dinaintea uşii, iar el se repezea şi deschidea. Şi iată încăperea, cam întunecoasă, dar într-adevăr plină de lumină discretă. Lumina focului se revărsa ca o cascadă, şi lămpile se oglindeau în podele. Se puteau vedea draperiile de creton satinat şi tigrul cel grăsan de pe carpeta atârnată deasupra consolei. Vasul de cositor lucea cu vioiciune reţinută. Totul era cald şi tihnit. De fericire, lui Pat aproape că i se tăia respiraţia.

Oricum ar fi însă, ea stătea în prag şi. Ce-avea să spună? Da, dacă ar simţi şi ea ce simţea el, poate că n-ar spune nimic.

Poate i-ar veni chiar să plângă. Da, asta era ceva deosebit: sentimentul mulţumirii depline, în stare să te facă să plângi. Poate ca ar sta acolo un minut sau două, privind numai. Pe urmă Pat ar spune: „Nu vrei să pofteşti înăuntru şi să stăm puţin?” Şi bineînţeles că atunci vraja s-ar destrăma. Ea ar începe să vorbească despre încăpere, cu fraze ciudat întretăiate. Iar Pat n-ar fi deloc stingherit de toate astea. „Da şi mie mi-a cam plăcut, totdeauna.” Cuvintele acestea le rosti cu glas tare, fără să contenească din lucru. „Da, totdeauna am crezut şi eu că e destul de frumos. Abia ieri mi-a trecut prin gând că poate ţi-ar face plăcere să vezi.”

Şi jocul se termina astfel: Mae stătea în fotoliul cel mare din faţa şemineului. Mâinile frumoase şi plinuţe se odihneau în poală. Şi, cum şedea aşa, o privire pierdută îi răsărea în ochi. Pat nu mergea niciodată mai departe cu jocul, fiindcă în clipa aceea se simţea cu totul copleşit de un soi de sfială. Dacă ar fi continuat, i s-ar fi părut că se uita furiş pe fereastră la doi oameni care vor să fie singuri. Momentul electrizant, momentul de maximă încordare al întregului joc, era cel în care deschidea uşa; momentul când ea rămânea în prag, înmărmurită de atâta frumuseţe.

După trei luni de muncă, încăperea era gata. Pat puse în buzunar poza din revistă şi se duse la San Francisco. Intră în birourile unui magazin de mobilă şi întinse poza pe masă, spunând:

— Vreau o mobilă ca asta.

— Nu vă gândiţi la piese autentice, nu-i aşa?

— Cum adică autentice?

— Adică. Adică piese vechi. Nu le-aţi putea obţine sub treizeci de mii de dolari.

Pat se schimbă la faţă. Camera aceea a lui parcă stătea să se prăbuşească.

— Oho! N-am ştiut.

— Vă putem însă oferi copii desăvârşite după tot ce aveţi aici, îl asigură directorul.

— Da? Bine. E foarte bine. Şi copiile astea cât ar costa?

Directorul cheamă un agent de vânzări. Toţi trei au luat pe

rând piesă cu piesă şi directorul a început să facă o listă: o masă de perete, masă rabatabilă cu tăblie, mobilă, fotolii unul de lemn incrustat, unul cu tăblie de trestie şi spetează dreaptă, unul rabatabil, o banchetă; carpete, draperii de creton satinat, lămpi cu abajur mat şi ciucuri de cristal; un bufet deschis, porţelanuri fine pictate, sfeşnice de cositor şi candelabre.

— Aşa! Are să fie cam vreo trei mii de dolari, domnule Humbert.

Pat se încruntă, cufundat în gânduri. La urma urmei, pentru ce ar economisi el banii? Întrebă:

— Cât de repede mi le puteţi trimite?

Rămas în aşteptarea veştii că mobila a sosit la Salinas, Pat frecă podelele până le făcu să lucească asemenea unui lac liniştit. Ieşea din încăpere mergând de-a-ndăratelea şi ştergând cu cârpa urmele vagi lăsate de picioarele lui. Apoi, nu după multă vreme, lăzile sosiră la depozitul magazinului. A trebuit să facă patru drumuri cu camionul până la Salinas ca să le poată căra, şi pe toate patru le-a făcut în taină, la adăpostul întunericului. Toată treaba asta căpăta un aer de uneltire.

Lăzile le desfăcu sub şopron. Cără în casă fotoliile şi mesele şi, uitându-se de nenumărate ori la poză, le aşeză pe fiecare exact la locul cuvenit. În noaptea aceea focul arse zdravăn, iar lămpile cu abajururi mate se oglindiră în podele, şi tigrul grăsan de pe carpeta atârnată deasupra şemineului părea să tremure în lumina jucăuşă a flăcărilor.

Pat ieşi în bucătărie şi închise uşa în urma lui. Apoi, cât putu mai încet, o deschise din nou şi se uită înăuntru. Camera strălucea de căldură, de căldură primitoare. Sfeşnicele păreau încă şi mai somptuoase decât îşi închipuise el. În bufetul deschis, farfuriile prindeau scântei pe marginile lor aurite. Pat rămase un moment în prag, străduindu-se să găsească tonul potrivit. „Mie totdeauna mi-a plăcut încăperea asta, spuse cu glasul lui cel mai firesc. Abia ieri mi-a trecut prin cap că poate ţi-ar face plăcere s-o vezi.” Tăcu, fiindcă un gând îngrozitor i se ivise în minte. „Bine, dar nu poate veni singură. O fată, nu poate veni singură, seara, în casa unui bărbat neînsurat.

Lumea ar începe să clevetească pe socoteala ei şi, pe urmă, ea singură n-ar face una ca asta." Era teribil de dezamăgit. „O să trebuiască să vină şi maică-sa cu ea. Dar. Poate că maică-sa n-o să ne stingherească. N-are decât să rămână aici, aşa. ca să nu ne stingherească."

Acum, când totul era pregătit, o şovăială paralizantă îl ţinea în loc. Seară după seară tot amâna clipa când ar fi urmat s-o poftească. Reluă jocul de atâtea şi de atâtea ori, până ajunse să ştie cu precizie unde avea să stea ea, cum avea să arate, ce-avea să spună. În privinţa celor pe care avea ea să le spună, dispunea de mai multe variante. Trecu o săptămână, şi el tot mai amâna vizita menită s-o aducă pentru a-i vedea casa.

Într-o după-amiază îşi luă inima în dinţi, încordându-şi voinţa cu sforţări energice. „Nu pot să amân la nesfârşit. Mai bine mă duc în seara asta." Şi, după ce mâncă, îşi puse hainele cele mai bune şi porni pe jos către familia Munroe. Nu avea până acolo decât un sfert de milă. Nu se gândea s-o poftească în seara aceea. Voia ca la venirea ei focul să duduie şi lămpile să strălucească. Era o noapte rece şi tare întunecoasă. Împiedicându-se în praful de pe drum, se gândea cu părere de rău la halul în care aveau să arate pantofii lui atât de grijuliu lustruiţi.

O mulţime de lămpi erau aprinse în casa familiei Munroe. În faţa porţii se aflau câteva maşini. „E petrecere, îşi spuse Pat. Am s-o poftesc altă dată. Nu pot face treaba asta de faţă cu lume multă. Se gândi chiar să se întoarcă îndărăt. Ar părea totuşi foarte ciudat dacă aş invita-o când o revăd prima dată după atâtea luni. S-ar putea să intre la cine ştie ce bănuieli."

Când intră în casă, Bert Munroe se repezi şi îl luă pe mână, strigând:

— A venit Pat Humbert! Unde Dumnezeu ai stat ascuns până acuma, Pat?

— Am învăţat, în fiecare seară.

— Ia te uită, ce întâmplare fericită că tocmai acum ai picat! Mâine aveam de gând să trec eu pe la dumneata. Eşti la curent cu noutăţile – nici vorbă!

— Ce noutăţi?

— Cum?! Mae şi Bill Whiteside se cunună sâmbăta viitoare. Voiam să vin şi să te rog să ne dai o mână de ajutor la nuntă. Facem totul în casă, numai cu nişte gustări, după cununie. Înainte de-a te fi apucat patima asta pentru învăţătură, la şcoală dădeai totdeauna o mână de ajutor.

Îl luă de braţ şi încercă să-l conducă de-a lungul holului. Din camera cea mai depărtată se auzea zvon de glasuri. Pat se împotrivi cu tărie. Puse în joc tot ce câştigase în antrenamentele menite să-i asigure posibilitatea de a vorbi pe tonul cel mai indiferent.

— Felicitările mele, domnule Munroe. Zici că sâmbăta viitoare? Vă ajut cu cea mai mare plăcere. Nu, acuma nu pot să rămân. Trebuie să mă duc neîntârziat la magazin.

Strânse din nou mâna lui Bert şi, cu paşi rari, se îndreptă spre uşă.

Copleşit de suferinţă, voia să se ascundă undeva, în vreo vizuină întunecoasă unde nimeni să nu-l poată vedea. Fără să ştie ce face, o luă înspre casă. Casa cea prost împărţită i se arăta posomorâtă şi jalnică, atunci când ajunse în faţa ei. Pat intră în grajd şi, cu paşi siguri, urcă pe scara scurtă, de frânghii, şi se întinse în fân. Îşi simţea mintea chircită şi seacă din pricina dezamăgirii. Mai presus de orice, nu voia să se ducă în casă. Îi era teamă să nu încuie din nou uşa. Fiindcă de făcea asta, în toţi anii ce-aveau să vină de-acum încolo, două duhuri năucite ar fi sălăşluit în încăperea cea frumoasă, iar în bucătărie Pat avea să înţeleagă cum stăteau şi priveau nostalgic într-un foc fantomatic.

Unsprezece.

În anii cincizeci, când a venit în vestul îndepărtat, Richard Whiteside a cercetat exploatările aurifere şi a renunţat la ele, ca obiect al strădaniilor sale. „Pământul nu dă decât o singură recoltă de aur, şi-a spus el. Iar când recolta asta se împarte la o mie de arendaşi, nu-l poate hrăni pe niciunul prea multă vreme. Asta-i gospodărire proastă."

Umblă multă vreme pe câmpiile şi colinele Californiei; îi stăruia în minte gândul statornic de a ridica o casă pentru copiii încă nenăscuţi şi pentru copiii acestora. Pe vremea de-

atunci puţină lume din California avea sentimentul responsabilităţii faţă de urmaşi.

Către seara unei zile frumoase şi senine, îşi mână cei doi cai murgi pe crestele colinelor scunde care înconjoară Păşunile Raiului. Opri caii şi privi în jos, peste valea înverzită. Iar atunci Richard înţelese că aflase locul unde să-şi dureze aşezare. În rătăcirile lui prin toată ţara întâlnise multe locuri frumoase, dar niciunul nu-i trezise în suflet acest simţământ de desăvârşire. Îşi aduse aminte de coloniştii din Atena şi din Sparta, porniţi în căutare de noi pământuri descrise în profeţii nedesluşite; se duse cu gândul la aztecii care păşeau mereu înainte, după vulturul lor călăuzitor. Şi Richard îşi spuse: „Acum, dacă aş primi vreun semn, totul ar fi fără cusur. Ştiu că aici mă voi aşeza, dar tare bine ar fi să am un semn de care să-mi aduc aminte şi să le povestesc copiilor". Îşi înălţă ochii către cer, dar în văzduh nu se zărea nici pasăre şi nici nor. Pe urmă se ridică boarea ce adie seara peste coline. Stejarii se agitară uşor şi parcă furişat către vale, iar pe costişe se stârni un vârtej slab ce adună câteva frunze şi le mâna înainte. Richard chicoti: „Iată dezlegarea! Multe cetăţi vestite s-au zidit după semne deloc mai limpezi decât acesta".

Mai stătu puţin, apoi coborî din căruţa lui sprintenă şi deshămă caii. De îndată ce fură împiedicaţi, aceştia porniră cu paşi mărunţi către iarba de pe marginea drumului. Richard îşi luă cina, alcătuită din şuncă şi pâine, pe urmă desfăcu păturile şi le întinse pe iarba de pe coastă. Şi pe când întunericul amurgului se lăsa peste vale, stătu întins în patul acela al lui şi privi în jos către Păşunile Raiului ce aveau să fie locul lui de statornicire. Ştia unde are să-şi înalţe casa: pe coasta de dincolo, lângă un crâng de stejari falnici; în spatele acelui loc se ridica o colină şi se zărea o mică adâncitură plină de tufărişuri, de bună seamă albia unui pârâu. Lumina devenise nesigură şi parcă vrăjită. Richard vedea o casă frumoasă şi albă, având în faţă o grădiniţă bine îngrijită şi în apropiere zarea, înălţându-se alb, turnul de apă. În ferestre licăreau luminiţe galbene, mici pete de lumină primitoare. Uşa largă de la intrare se deschise şi pe verandă ieşeau o droaie de copii

– cel puţin şase. Toţi se uitau prin întunericul din ce în ce mai des şi căutau mai cu seamă înspre colina unde Richard stătea întins pe pături. După câteva clipe, se întorceau în casă şi uşa se închidea în urma lor. Odată ce închiderea uşii, casa, grădina şi turnul de apă cel alb dispărură. Richard oftă de mulţumire şi se întinse pe spate. Pe cer licăreau stelele.

Vreme de o săptămână, Richard alergă cu înverşunare pe întinsul văii. Cumpără două sute cincizeci de acri în Păşunile Raiului; alergă la Monterey să obţină titlurile de proprietate şi să transcrie vânzarea, iar după ce se asigură că pământul este al lui, se duse la un arhitect.

A fost nevoie de şase luni ca să-şi poată clădi casa, s-o tapeteze şi s-o mobileze, să sape o fântână şi să înalţe deasupra ei turnul de apă. În primul an după ce a devenit proprietar toată vremea s-au foit muncitorii pe locul ajuns proprietatea lui Whiteside. Dar nici o sămânţă n-a fost aruncată în brazdă.

Un vecin tare uimit de procedeul ăsta a venit până la el şi l-a întrebat:

— Vă pregătiţi să vă aduceţi familia, domnule Whiteside?

— N-am nici un fel de familie, îi răspunse Richard. Părinţii mi-au murit. Nevastă n-am.

— Atunci, pentru ce Dumnezeu ridicaţi o casă chiar aşa de mare?

Richard se încruntă.

— Fiindcă am de gând să locuiesc aici. Am venit ca să rămân pentru totdeauna. Copiii mei, copiii lor şi copiii copiiilor lor în casa asta au să locuiască. Multe odrasle din neamul Whiteside au să se nască aici şi multe tot aici au să moară. Dacă are să fie îngrijită cum se cuvine, casa asta are să rămână în picioare cinci sute de ani.

— Înţeleg, înţeleg perfect ce vreţi să spuneţi, răspunse vecinul. Sună tare frumos, dar noi nu obişnuim să facem aşa, cei de prin părţile astea. Noi ridicăm mai întâi o mică baracă, iar dacă pământul ne dă răsplata aşteptată, mai clădim şi altceva pe el. Nu-i bine să bagi prea mulţi bani într-o aşezare. S-ar putea să-ţi vină chef să pleci.

— Eu nu vreau să plec, strigă Richard. Tocmai împotriva lucrului ăstuia clădesc aşa cum clădesc. Şi am să durez ziduri atât de trainice, încât nici eu şi nici urmaşii mei n-au să poată pleca. Şi, ca măsură de prevedere, când o să mor, aici am să fiu îngropat. Oamenilor nu le vine uşor să se despartă de mormintele părinţilor.

Şi după asta încruntarea i se şterse de pe chip.

— Cum, omul lui Dumnezeu, nu înţelegi ce fac eu aici? Întemeiez o dinastie. Întemeiez o familie şi un cuib pentru această familie, care vor dăinui nu cât lumea, dar cel puţin câteva veacuri. Ridicând casa asta, îmi face mare plăcere să ştiu că urmaşii mei au să calce pe podelele ei, şi copiii ai căror stră-străbunici nu sunt concepuţi încă o să se nască în casa asta clădită de mine. În casa mea am să creez germenele unei tradiţii.

În vreme ce vorbea, din ochii lui Richard scăpărau scântei. Cuvintele îi erau punctate de loviturile de ciocan ale dulgherilor. Vecinul se gândi că are de-a face cu un nebun, dar simţea un fel de veneraţie pentru asemenea nebunie. Ar fi dorit să găsească un mijloc de a-şi scoate pălăria în faţa ei. Dacă n-ar fi fost american, s-ar fi mulţumit să ridice două degete în dreptul borurilor. Cei doi fii ai acestui vecin, oameni în toată firea, munceau la tăiat păduri, undeva la vreo trei sute de mile depărtare, iar fata se măritase şi se afla acum în Nevada. Familia i se destrămase încă înainte de a fi luat cu-adevărat fiinţă.

Richard îşi clădi casa folosind lemn de sequoia, care nu putrezeşte. O făcuse asemănătoare cu acele minunate case de ţară din Noua Anglie, deşi, ca un fel de tribut consimţit faţă de clima din Păşunile Raiului, o înconjurase de jur împrejur cu o verandă largă. Acoperişul era numai provizoriu făcut din şindrilă, dar, de îndată ce comanda lui avea să sosească la Boston şi un vapor avea să poată face drumul îndărăt, şindrilele urmau să fie smulse şi înlocuite cu ardezie venită din răsărit. Pentru Richard, acoperişul era un lucru însemnat şi simbolic. Pentru lumea de pe vale, acoperişul acesta de ardezie devenea un fel de mândrie a ţinutului. Mai mult decât

orice altceva, el făcea din Richard Whiteside primul cetăţean de pe vale. Omul acesta era un om de nădejde, şi casa lui aici se afla. N-avea de gând s-o ia numaidecât la goană, către un nou teren aurifer. Cum aşa – doar avea acoperiş de ardezie! Şi, în afară de altele, era un om cultivat. Fusese la Harvard. Avea bani şi avea destulă încredere ca să clădească aici, pe vale, o casă mare şi luxoasă. El avea să fie mai-marele ţinutului. Devenise întemeietorul şi patriarhul unei familii, iar acoperişul casei lui era de ardezie. Din pricina acoperişului de ardezie lumea aprecia şi preţuia mai mult Păşunile Raiului. Dacă Richard ar fi fost politician dornic de succese locale, n-ar fi putut face un gest mai iscusit decât acela de a-şi acoperi casa cu ardezie. Acoperişul acesta strălucea întunecat pe vreme ploioasă; soarele îl transforma în oglindă de argint.

Până la urmă casa fu isprăvită, şi doi oameni fură angajaţi să planteze livezile şi să pregătească pământul pentru însămânţare. O mică turmă de oi păştea pe costişa din spatele casei. Richard ştia că pregătirile erau încheiate. Era gata de însurătoare. În clipa când primi de la un neam îndepărtat o scrisoare, prin care acela îi vestea că a sosit la San Francisco împreună cu nevasta şi fata şi că s-ar bucura să-l poată întâlni, Richard a ştiut că nu este nevoie să mai caute. Înainte de a pleca spre San Francisco, ştia că se va însura cu fata aceea. Era lucrul cel mai potrivit. Dacă o va lua pe fata asta, n-avea să fie nici o nepotrivire de sânge.

Deşi au trecut şi prin formalităţile sentimentale, hotărârea fusese luată chiar în clipa când s-au întâlnit. Alicia era bucuroasă să iasă de sub stăpânirea mamei şi să-şi întemeieze imperiul ei domestic. Casa – pentru ea fusese pregătită. La mai puţin de douăzeci şi patru de ore după ce intrase în ea, şi întinsese hârtie crestată şi găurită pe poliţele din cămări, exact în acelaşi fel cum văzuse Richard în cămara mamei lui. Rândui treburile casei în stilul acela vechi şi comod, în stilul neschimbător şi ciclic – spălatul lunea, călcatul marţea, şi aşa mai departe, covoarele strânse şi bătute de două ori pe an; marmelade, bulion şi murături pregătite şi puse la păstrare în pivniţă, toamnă după toamnă. Ferma mergea tot mai bine,

oile şi vacile se înmulţiră, în grădina de flori opaiţele, garoafele de toate felurile, nalbele începură să înflorească fără greş an de an. Iar Alicia avea să nască în curând.

Richard ştiuse că aşa au să se petreacă lucrurile. Dinastia era întemeiată. Hornurile aveau la vârf cercuri negre. Şemineul din salon scotea doar atâta fum cât să îmbălsămeze aerul cu mireasma plăcută a lemnului ars. Pipa cea uriaşă de spumă de mare, primită de la socru, începuse să-şi schimbe albul cretos de la început într-un galben-crem.

După ce se ştiu că în curând avea să vină copilul, Richard se purtă cu Alicia aşa cum te porţi cu un invalid. Seara, când stăteau dinaintea şemineului, îi învelea picioarele cu pătura. Marea lui teamă era să nu se întâmple ceva rău în perioada sarcinii. Discutau despre tablourile la care ar fi trebuit să se uite viitoarea mamă, pentru a influenţa înfăţişarea viitorului întâi-născut şi, pentru a-i face o surpriză, Richard trimise la San Francisco după o copie mică de bronz a lui David de Michelangelo. Alicia roşi când văzu cât e de dezbrăcat, dar nu după mult timp ajunse să îndrăgească într-adevăr mica statuetă. Dacă se culca, statueta rămânea pe noptiera ei. În timpul zilei îl purta pe David cu ea din cameră în cameră, unde avea treabă, iar seara îl punea pe consola şemineului din salon. Adeseori, când îi privea mâinile şi picioarele atât de frumoase şi de viguroase, un vag zâmbet de înţelegere şi căutare îi aluneca fugar peste chip. Era adânc încredinţată că pruncul ei avea să arate aidoma lui David.

Richard stătea lângă ea şi îi mângâia alintător mâna. Ei îi plăcea când îi mângâia palma, destul de apăsat ca să n-o gâdile. Şi Richard îi vorbea domol:

— Blestemul s-a spulberat. Ştii, Alicia, neamurile mele şi ale tale, fiind rude mai depărtate, au locuit în aceeaşi casă vreme de o sută treizeci de ani. De la acea vatră comună sângele nostru s-a amestecat cu adevăratul sânge viguros din Noua Anglie. Tata mi-a spus odată că în casa aceea s-au născut şaptezeci şi trei de copii. Şi familia noastră s-a înmulţit până la vremea bunicului meu. Tata a fost copil unic, şi eu tot copil unic am fost. Asta era năpasta vieţii bietului meu tată. A murit

când avea abia şaizeci de ani, Alicia, şi eu eram singurul lui copil. Când am împlinit douăzeci şi cinci de ani şi încă nu începusem să trăiesc cu adevărat, casa cea veche a ars din temelii. Nu ştiu de unde a pornit focul. Richard îi puse mâna pe braţul fotoliului său, cu atâta grijă de parcă ar fi fost un pui de animal mic şi neputincios. Un cărbune se rostogolise din şemineu pe vatra de cărămidă. Richard îl împinse îndărăt peste ceilalţi cărbuni, apoi luă iarăşi mâna Alciei. În vremurile vechi exista un obicei, continuă el.

Glasul îi deveni mângâietor şi depărtat, ca şi cum din acele vremuri de demult ar fi venit. Mai târziu, Alicia a învăţat să ştie după poziţia capului, după timbrul glasului şi după expresia chipului când anume se pregătea să vorbească despre vremurile vechi. Căci Vremurile Vechi, vremurile lui Herodot, ale lui Xenofon şi ale lui Tucidide erau pentru el un fel de avut personal. Pentru vestul ignorant, povestirile lui Herodot erau la fel de noi ca şi când ar fi fost născocite de el. Recitea în fiecare an Războaiele medice, Războiul peloponeziac şi Anabasis. Acum mângâia mâna Aliciei puţin mai cu putere.

— În vremurile vechi, dacă se întâmpla ca, din pricina, unui şir de nenorociri, poporul unei cetăţi să creadă că asupra sa apasă vreun blestem sau chiar că a stârnit mânia vreunui zeu, strângeau în corăbii tot ce putea fi mutat din loc şi plecau pe mare, spre alte locuri, ca să întemeieze noi cetăţi. Vechea aşezare o lăsau pustie şi la îndemâna oricui ar fi vrut să se folosească de ea.

— Eşti bun să-mi dai statueta? Îl întrebă Alicia. Uneori îmi place s-o ţin la mine.

Richard sări de la locul lui şi i-l puse pe David în poală.

— Ascultă, Alicia, în cele două generaţii de dinainte de arderea casei n-au existat decât doi copii. Eu mi-am încărcat avutul pe o corabie şi am pornit spre vest, ca să întemeiez o nouă aşezare. Nu se poate să nu înţelegi că, pentru ridicarea casei mistuite de flăcări, a fost nevoie de o sută şi treizeci de ani. N-aveam cum o înlocui. O casă nouă pe pământul vechi ar fi fost pentru mine ceva dureros. Atunci când am dat cu ochii de valea asta, am ştiut că aici este locul noii aşezări a

familiei. Iar acum generaţiile viitoare încep să ia fiinţă. Sunt nespus de fericit, Alicia.

Alicia se aplecă spre el şi îi întinse mâna, drept mulţumire pentru mărturisirea că izbutise să-l facă fericit.

— Da, reîncepu el brusc, am avut chiar şi un semn prevestitor când am sosit prima oară aici. M-am adresat zeilor şi i-am întrebat dacă acesta este locul, iar ei mi-au răspuns. Nu e ceva minunat, Alicia? Vrei să-ţi povestesc despre semnele acelea şi despre cea dintâi noapte petrecută de mine pe colină?

— Lasă că îmi povesteşti mâine. Acum ar fi mai bine să mă retrag.

Richard se ridică în picioare şi o ajută să-şi desfacă pătura din jurul genunchilor. Alicia se lăsă destul de greu pe braţul lui când o conduse în sus pe scări.

— Casa asta are în ea ceva magic, Alicia, ceva minunat. E făptura cea nouă, primul născut din noua rasă.

— Are să arate aidoma cu statueta, spuse Alicia.

După ce o înveli bine, ca să nu poată răci, Richard se întoarse în salon. Auzeau în casă zarvă de copii. Alergând lipăind în susul şi în josul scărilor, scormoneau în cenuşa din şemineu. Îi auzea pe verandă cum se strigau unii pe alţii, cu glasuri domoale. Înainte de a se duce la culcare, puse cele trei cărţi mari pe raftul de sus al bibliotecii.

A fost o naştere deosebit de grea. După ce, în fine, totul s-a terminat, iar Alicia zăcea palidă şi epuizată în patul ei, Richard a adus copilul şi l-a aşezat lângă ea.

— Da, spuse Alicia mulţumită, e chiar ca statueta. Bineînţeles, ştiam că aşa are să fie. Şi David are să-i fie numele, bineînţeles.

Doctorul de la Monterey coborî scările şi se aşeză alături de Richard, în faţa şemineului. Stătea neguros şi cu sprâncenele încruntate şi îşi tot răsucea pe degetul mijlociu un inel cu emblema clubului. Richard destupă o sticlă de rachiu şi umplu două păhărele.

— Am să ridic paharul ăsta în cinstea fiului meu, doctore.

Doctorul duse păhărelul la gură şi fornăi ca un cal.

— Grozav rachiu. Mai bine l-ai ridica în cinstea nevestei.

— Cum să nu. Şi băură. Iar pe cel de al doilea, în cinstea fiului meu.

— Închină-l şi pe ăsta tot nevestei.

— De ce? Întrebă Richard mirat.

Doctorul aproape ca îşi vârâse nările în pahar.

— Ca un fel de ofrandă spre mulţumire. Al dracului de puţin a lipsit ca să rămâi văduv.

Richard azvârli rachiul pe gât.

— N-am ştiut. Credeam. N-am ştiut. Credeam că naşterile dintâi sunt întotdeauna mai grele.

— Mai dă-mi un păhărel, ceru doctorul. De-acum alţi copii n-o să mai ai.

Richard se opri din turnat.

— Ce vrei să spui cu asta? Bineînţeles c-o să am mai mulţi copii.

— Nu, cu nevasta asta n-o să mai ai. Cu ea s-a încheiat. Dacă o să mai ai un alt copil, o să rămâi fără nevastă.

Richard tăcu, împietrit. Zarva aceea domoală de copii pe care o auzise prin casă în lunile din urmă se stinse dintr-odată. I se păru că aude picioruşele lor gingaşe furişându-se pe uşa din faţă şi coborând treptele.

Doctorul râse amar.

— De ce nu te îmbeţi, dacă asta te afectează aşa de mult?

— Of! Nu, nu. Nu cred că aş putea să mă îmbăt.

— Ei, oricum, mai dă-mi un păhărel înainte de plecare. Până la Monterey drumul o să fie cam friguros.

Numai după şase luni îi spuse Richard nevestei că nu va mai putea să aibă copii. Voia să-i lase timp ca să-şi recapete puterile, înainte de a o expune şocului acestei dezvăluiri. Când, în fine, veni timpul restabilirii complete, Richard se simţea împovărat de taina păstrată numai pentru el. Alicia ţinea copilul în poală şi, din vreme în vreme, se apleca şi îi lua între buze unul dintre degetele răşchirate. Copilul privea în sus cu ochi nesiguri şi îi zâmbea cu buze umede, mişcându-şi mereu degetele ţepene, oferindu-i-le. Soarele inunda fereastra. Din depărtare auzeau pe unul dintre oamenii angajaţi strigând

de zor şi cu monotonie cântătoare către atelajul înhămat la plug. Alicia înălţă capul şi se încruntă uşor.

— Ar cam fi timpul să-l botezăm, nu crezi, Richard?

— Da, conveni şi el. Am să aranjez eu treburile la Monterey.

Alicia se gândea la ceva deosebit de important.

— Crezi c-ar fi prea târziu să-i schimbăm numele?

— Nu, nu-i prea târziu. Dar de ce vrei să-l schimbăm? Şi ce nume ai vrea să-i punem?

— Vreau să-i pun numele John. E un nume din noul Testament. Înălţă capul ca să-i citească în ochi încuviinţarea. Şi, în afară de asta, e numele tatii. Are să-i facă plăcere. De altminteri, n-am fost niciodată prea mulţumită că i-am pus numele după statueta aceea, chiar dacă îl reprezintă pe David copil. Altceva ar fi dacă statueta l-ar înfăţişa îmbrăcat.

Richard nu încercă să urmărească logica asta. În schimb, dădu drumul mărturisirii. Într-o clipă terminase. Nici nu-şi închipuise că are să fie nevoie de atât de puţin timp. Alicia avea pe faţă un zâmbet ciudat de enigmatic şi care îl nedumeri. Deşi ajunsese s-o cunoască foarte bine, zâmbetul acesta puţin ironic şi cu o umbră de tristeţe în el, plin de un fel de înţelepciune tainică nu îi îngăduia să-i ghicească gândurile. Alicia se retrăsese în spatele acelui zâmbet. Iar zâmbetul spunea: „Ce naiv eşti. Eu ştiu anumite lucruri, alături de care toată ştiinţa ta ar apărea ridicolă, dacă aş găsi cu cale să ţi le spun”. Copilul întinse spre faţa ei degete iscoditoare, iar ea i le luă, îndoindu-i-le şi dezdoindu-i-le. În cele din urmă zise:

— Nu te grăbi. Doctorii nu le ştiu chiar pe toate. Mai aşteaptă puţin, Richard. O să avem şi alţi copii.

Schimbă poziţia băiatului şi îşi strecură mâna sub scutecele lui.

Richard ieşi din casă şi se aşeză pe treptele din faţă. Casa din spatele lui clocotea iarăşi de viaţă, deşi cu câteva minute mai înainte fusese tăcută şi moartă. Avea o mie de treburi de făcut. Gardul viu care înconjura grădina nu mai fusese tuns de şase luni. De mai multă vreme pregătise pe coastă o postată pătrată pentru o parcelă de nutreţ, dar locul acela şi azi aştepta

sămânţa. Încă nu aranjase cum trebuie un loc anume pentru uscatul rufelor. Balustrada treptelor de la intrare se afla lângă el. Richard întinse mâna şi o mângâie, aşa cum ar fi mângâiat gâtul arcuit al unui cal.

Familia Whiteside ocupase un rol de frunte în Păşunile Raiului aproape de când se aşezase acolo. Erau oameni învăţaţi, aveau o fermă foarte frumoasă şi, cu toate că nu erau bogaţi, nu duceau niciodată lipsă de bani. Iar mai presus de toate, locuiau într-o casă frumoasă şi dispuneau de tot confortul. Casa era un simbol al familiei avea camere multe, era luxoasă pentru vremea de-atunci, caldă, primitoare şi albă. Dimensiunile ei dădeau impresia de bunăstare, iar văruiala şi vopseaua albă, deseori reînnoite ori spălate, o plasau mai presus de toate celelalte case de pe vale, cu aceeaşi certitudine cu care un castel de pe Rin sta mai presus de satul lui. Familiile celelalte admirau casa cea albă şi, totodată, prezenţa ei acolo le făcea să se simtă mai în siguranţă. Întruchipa prestigiul, cultura, judecata aleasă şi bunele maniere. Numai privind casa, vecinii puteau să spună că Richard Whiteside este un om onorabil, neînstare să facă un lucru meschin, crud sau lipsit de înţelepciune. Erau mândri de casa aceea, la fel cum arendaşii de pe pământurile unui domeniu ducal sunt mândri de castelul rezidenţial. Deşi unii vecini erau mai bogaţi decât Whiteside, după câte se părea îşi dădeau seama că n-ar fi în stare să clădească o asemenea casă, chiar dacă ar copia-o cu fidelitate. În primul rând, datorită casei ajunse Richard Whiteside arbitru al bunelor maniere şi, ceva mai târziu, un fel de judecător extralegal în neînţelegerile mărunte. În schimb, încrederea vecinilor şi stima lor făcură să nască în Richard un sentiment patern faţă de întreaga vale şi, pe măsură ce înainta în vârstă, ajunse să socotească orice problemă ivită pe vale drept o problemă personală, iar toţi ceilalţi se simţeau mândri de această stare de lucruri.

Cinci ani trecură până când instinctele ei de femeie îi spuseră Aliciei că e pe cale să aibă un alt copil.

— O să chem doctorul, spuse Richard de îndată ce află. Doctorul trebuie să ştie dacă e vreo primejdie sau nu.

— Nu, Richard, doctorii nu ştiu. Ascultă ce-ţi spun eu: femeile ştiu despre ele mai mult decât pot şti doctorii.

Richard îi dădu ascultare, fiindcă îi era teamă de ce i-ar fi putut spune doctorul. „Ăsta e grăuntele de divinitate rânduit în fiinţa femeilor, se gândi încercând să găsească o explicaţie liniştitoare. Natura a hărăzit femeii o astfel de certitudine în cunoaştere, pentru a asigura înmulţirea seminţiei omeneşti."

Totul a mers bine vreme de şase luni, dar după aceea s-a pornit o pustiitoare suferinţă. Când, în cele din urmă, a fost chemat, doctorul s-a înfuriat atât de tare, încât nu i-a adresat nici un cuvânt lui Richard. Ceasurile trudei au însemnat un răstimp de groază. Richard rămase în salon, cu mâinile încleştate de braţele fotoliului şi ascultând vaietele slabe ce veneau din dormitorul de la etaj. Era pământiu la faţă. După multe şi multe ceasuri, vaietele conteniră. Richard era aşa de ameţit de teamă, că nici nu înălţă ochii când doctorul intra în încăpere.

— Scoate sticla, spuse doctorul sleit de oboseală. Şi să închinăm în cinstea dumitale, ca unul dintre cei mai mari nătărăi de pe lume.

Richard nu răspunse; nici măcar nu ridică privirile. Câteva clipe doctorul continuă să se uite la el încruntat, apoi vorbi cu oarecare blândeţe.

— Nevasta ţi-a rămas în viaţă, dar numai unul Dumnezeu poate şti prin ce minune. A trecut prin încercări care ar fi putut răpune un detaşament de soldaţi. Femeile astea firave au o vitalitate monstruoasă. Copilul e mort! Şi deodată simţi dorinţa de a-l pedepsi pe Richard pentru vina de a nu-i fi ascultat prescripţiile dintâi. N-a rămas din copil nimic ce să ai de îngropat.

Se răsuci în loc şi plecă brusc din casă, fiindcă nu putea îndura să-i fie atât de milă de cineva cum îi era de Richard Whiteside.

Alicia rămase infirmă. Micul John nu-şi aducea aminte de vremea când maică-sa nu fusese infirmă. Toată viaţa lui, atât cât ţinea minte, îl văzu-se pe taică-său ducând-o în braţe atunci când urca sau cobora scările. Alicia nu vorbea prea des,

dar din ce în ce mai mult îi stăruia în ochi zâmbetul acela enigmatic şi plin de înţelepciune. Şi, în ciuda neputinţelor ei, diriguia treburile casei deosebit de bine. Ţărăncuţele zdrenţăroase, venite să slujească în casă pentru o mult râvnită pregătire în vederea măritişului, se înfăţişau înainte de fiecare masă ca să primească dispoziţii. Din pat sau din balansoar, Alicia dirija totul.

În fiecare seară, Richard o lua în braţe şi o ducea în dormitor. Şi, în vreme ce ea stătea sprijinită în pernele albe, îşi lua un scaun, se aşeza la căpătâiul ei şi îi mângâia palmele până ce o apuca somnul. Iar ea în fiecare seară îl întreba:

— Eşti mulţumit, Richard?

— Da, sunt mulţumit.

Pe urmă îi povestea despre treburile fermei şi despre oamenii de pe vale. Era un fel de dare de seamă zilnică privind ultimele evenimente. Iar în vreme ce el vorbea, zâmbetul se răspândea pe chipul senin al Aliciei şi nu dispărea până ce ochii nu i se închideau şi Richard sufla în lampă. Un adevărat ritual.

În ziua când John împlini zece ani, dădură în cinstea lui o mică petrecere. Copiii de pe toată valea veniră şi începură să rătăcească în vârful picioarelor prin casa aceea mare, privind uluiţi la minunăţiile cunoscute din povestiri. Alicia rămăsese pe verandă.

— Nu e nevoie să staţi chiar aşa de cuminţi, copii, le spuse ea după o vreme. Duceţi-vă pe unde vreţi şi faceţi tot ce vă place vouă.

Numai că bieţii copii nu puteau să alerge şi să ţipe în casa Whiteside. Li s-ar fi părut că ţipă şi nu sunt cuviincioşi în biserică. După ce trecură prin toate încăperile, erau sleiţi de atâta încordare. Toată ceata se retrase în şopron, şi de acolo răsunară ţipete şi strigăte vesele, ce se răspândeau în valuri până pe veranda unde Alicia stătea în fotoliu, zâmbind.

Şi în noaptea aceea, întinsă în pat, rosti din nou întrebarea:

— Eşti mulţumit, Richard?

Chipul încă îi mai strălucea de bucuria trăită la sărbătoarea copiilor, aşa ca răspunse:

— Sunt mulţumit.

— Nu trebuie să te îngrijoreze gândul la copii, fii sigur, Richard. Mai aşteaptă puţin. Totul are să se aranjeze cum nu se poate mai bine.

Asta era marea, atotcuprinzătoarea ei înţelepciune: „Mai aşteaptă puţin. Nici o supărare nu poate supravieţui scurgerii timpului”. Iar Richard ştia că e vorba de o înţelepciune care o depăşea pe a lui.

— Nu-i mult de aşteptat, continuă Alicia.

— De aşteptat ce?

— Cum aşa? Ia gândeşte-te puţin. John acum are zece ani. Peste zece ani. Nu pricepi? Peste zece ani are să fie însurat. Şi atunci. Şi-i spui tot ce ai pe suflet, Richard. Familia e salvată, Richard!

— Da. Da, ştiu, bineînţeles că ştiu. Nu mi-e teamă că n-o să am urmaşi. De-acum încep să-i citesc din Herodot, Alicia. S-a făcut destul de mare.

— Cred că Myrtle ar trebui să deretice mâine prin toate camerele de dormit nefolosite. De trei luni n-au mai fost aerisite.

John Whiteside îşi amintea întotdeauna cum îi citea taică-său din cei trei mari scriitori: Herodot, Tucidide şi Xenofon. Luleaua din spumă de mare căpătase acum culoarea cafenie-roşcată, delicată şi uniformă. „Istoria întreagă aici se afla, spunea Richard. Toate isprăvile de care e în stare omenirea aici stau scrise, în aceste trei cărţi. Dragostea şi răutăţile, necinstea prostească, nesocotinţa şi vitejiile, nobleţea şi mâhnirile neamului omenesc. Din cărţile acestea poţi ajunge să judeci viitorul lui, John, fiindcă nimic nu se poate întâmpla care să nu se mai fi întâmplat vreodată şi care să nu fie pomenit în aceste cărţi. Alături de ele, Biblia nu-i decât povestirea incompletă a unui popor oarecare.”

Şi John ţinea minte simţămintele nutrite de taică-său faţă de casă – cum o socotea el un simbol al familiei, un templu înălţat în jurul vetrei comune.

Când tatăl său a murit pe neaşteptate din pricina unei pneumonii, John se afla la Harvard. Maică-sa îi scrise,

spunându-i că trebuie să-şi termine mai întâi cursurile şi de-abia după aceea să vină acasă. „Aici n-ai putea să faci nimic din ce n-a fost făcut. Era dorinţa tatălui tău ca mai întâi să termini.”

Şi când, în cele din urmă, se întoarse acasă, o găsi pe maică-sa foarte îmbătrânită. Nu mai putea să părăsească patul. John stătea la căpătâiul ei şi asculta povestea ultimelor zile ale tatălui.

— Mi-a lăsat cu limbă de moarte să-ţi spun un lucru, zicea Alicia. „Fă-l pe John să priceapă că trebuie să asigure mersul înainte al neamului nostru. Vreau să trăiesc în generaţiile viitoare.” Şi la scurt timp după aceea a intrat în delir.

John se uita pe fereastră şi privea colina rotundă din spatele casei.

— În starea asta a rămas tatăl tău vreme de doua zile. Îi auzea cum aleargă în sus şi-n jos pe scări şi i se părea că nu sunt cuminţi şi trag plapuma de pe el. Voia să-i prindă în braţe şi să-i strângă la piept, John. Cu câteva clipe înainte de a-şi da sufletul, vedeniile acestea s-au destrămat. Era fericit. Şi mi-a spus: „Am văzut ce va să vie. O mulţime, o mulţime de copii. Sunt mulţumit, Alicia”.

John şedea şi îşi sprijinea capul în palme. Şi atunci maică-sa, femeia care niciodată nu se împotrivise la nimic, se ridică în capul oaselor şi îi vorbi cu asprime:

— Însoară-te! Vreau să te văd însurat, însoară-te. Vreau să iei o femeie zdravănă, în stare să aibă cât mai mulţi copii. După ce te-am născut pe tine, eu n-am mai putut avea copii. Viaţa mi-aş fi dat-o ca să mai pot avea încă unul. Repede să-ţi găseşti nevastă. Vreau neapărat să o văd.

Se cufunda iarăşi în perne, dar acum ochii îi erau încărcaţi de nefericire şi zâmbetul cunoaşterii nu-i mai flutura pe buze.

Şase ani după aceea, John încă nu se însurase. În acest răstimp, maică-sa parcă se uscase şi ajunsese un schelet firav acoperit cu piele vineţie, aproape transparentă, dar tot se mai agăţa de viaţă. Îşi urmărea feciorul cu ochi mustrători; de câte ori se uita maică-sa la el, John simţea pe umeri povara vinovăţiei. În cele din urma, un coleg de-al lui de clasă veni să

vadă cum merg treburile prin vest şi îşi aduse cu el şi sora. Stătură o lună întreagă oaspeţii la ferma Whiteside, iar la sfârşitul lunii John o ceru pe Willa de nevastă şi ea consimţi. Când o vesti pe maică-sa, Alicia spuse că vrea să stea de vorbă cu fata între patru ochi. După o jumătate de ceas, Willa ieşi din camera bolnavei, îmbujorată ca focul.

— Ce s-a întâmplat, draga mea? O întrebă John.

— Ei, nimic. Până la urmă a fost bine. Mamă-ta mi-a pus fel de fel de întrebări, iar pe urma a stat şi s-a uitat multă vreme la mine.

— E-aşa de bătrână, îi explica John. Mintea ei e aşa de bătrână!

Pe urmă se duse în camera mamei. Privirea aceea încruntată şi aprinsă dispăruse, iar în locul ei se ivise din nou zâmbetul enigmatic şi plin de înţelepciune.

— Totul e aşa cum trebuie, John, îi spuse maică-sa. Mi-ar plăcea să aştept până or veni copiii, dar nu pot. M-am agăţat de viaţă atâta cât m-au ţinut puterile. Acum am obosit.

Aproape puteai vedea cu ochii cum voinţa aceea îndârjită îşi slăbeşte încleştarea şi se desprinde de trupul ei. Noaptea îşi pierdu cunoştinţa, iar trei zile mai târziu îşi dădu sufletul, tot atât de liniştit şi de uşor ca şi când ar fi adormit.

John Whiteside nu se gândea la casă exact aşa cum se gândise tatăl lui. O îndrăgea mai mult. O socotea un fel de carapace a propriului trup. Întocmai după cum mintea putea să pornească din trupul lui şi să hoinărească cine ştie pe unde, şi el putea să plece de acasă, dar tot atât de fără greş trebuia să se întoarcă. Reînnoia zugrăveala albă la fiecare doi ani, florile din grădină le îngrijea singur şi tot cu mâna lui tundea gardul viu. Nu mai deţinea aceeaşi poziţie de mare însemnătate pe care o avusese tatăl lui. John era mai puţin neînduplecat decât fusese bătrânul, mai puţin convins de orice părere propusă. Pus în faţa unei controverse, era prea înclinat să găsească nenumărate argumente în favoarea ambelor poziţii. Uriaşa lulea de spuma de mare ajunsese acum de culoare foarte închisă, aproape neagră cu scânteieri roşcate.

Willa Whiteside îndrăgi valea de la bun început. Alicia fusese

distantă şi reţinută, o persoană care îţi inspira mai degrabă teamă. Oamenii de pe vale dădeau rareori ochii cu ea, iar atunci când se întâmpla să-i întâlnească, îi trata cu căldură şi bunăvoinţă, se arăta generoasă şi grijulie faţă de simţămintele lor. Îi făcea să se simtă ca nişte simpli ţărani în faţa castelanei.

Willei îi plăcea să facă vizite femeilor de pe vale. Îi făcea plăcere să se aşeze în bucătăriile lor şi să bea ceai negru, discutând despre nenumăratele lucruri importante ce se ivesc într-o gospodărie. Ajunsese să facă un foarte activ schimb de reţete. Când pleca într-o vizită, lua cu ea un caieţel unde să poată înscrie reţetele ce-i erau dezvăluite. Vecinele îi spuneau Willa, şi deseori veneau dimineaţa să bea ceai în bucătărie la ea. Poate că, în parte cel puţin, influenţa ei îl făcuse pe John să devină atât de sociabil. Şi el îşi pierduse puterea pe care tatăl lui o păstra ţinându-i la distanţă pe ceilalţi. John îi îndrăgea pe vecini. În după-amiezile calde de vară, stătea într-unul din scaunele de pânză de pe verandă şi tăifăsuia cu aceia care se puteau smulge de la treabă. Pe verandă aveau loc conciliabule politice şi mici întruniri în jurul unor pahare de limonadă. Organizarea socială şi politică a întregii văi pe veranda aceea se alcătuia, dar întotdeauna era alcătuită cu mult haz. John trata cu un fel de ironie amuzantă tot ce se petrecea în jurul său, şi datorită acestei purtări a lui n-au mai apărut pe vale niciuna dintre acele cumplite şi violente atitudini politice ori religioase, capabile de obicei să otrăvească viaţa regiunilor rurale. De câte ori se întâmpla ca, în cadrul discuţiilor, să vină vorba despre vreo chestiune crucială sau despre vreo calamitate, fie pe plan local, fie pe plan naţional, lui John îi plăcea să scoată cele trei cărţi groase şi să le citească celorlalţi, cu glas tare, despre vreo situaţie asemănătoare petrecută în lumea Antichităţii. Îi iubea pe antici la fel de mult cum îi iubise şi tatăl lui.

Mai existau şi mesele de duminică, luate împreună cu vreo pereche vecină şi poate şi cu câte un preot călător. Femeile trebăluiau pe la bucătărie, până când bunătăţile menite mesei de prânz erau gata. Iar la masă preotul vedea cum ardoarea nepotolită a misiunii sale se topea treptat în atmosfera unei

toleranţe binevoitoare, până când, după ce se aducea desertul şi se bea cidrul, chiar şi cel mai înfocat baptist ajungea să râdă din toată inima de vreo glumă nevinovată, sortită să se scufunde numaidecât în totală uitare.

Asemenea lucruri îi plăceau foarte mult lui John, dar centrul existenţei sale se afla în salon. Fotoliile de piele, ale căror adâncituri şi umflături alcătuiau un soi de anatomie a confortului, făceau parte din fiinţa lui. Pe perete stăteau tablourile ştiute de el dintotdeauna, gravuri în oţel reprezentând cerbi, căţărători pe Alpii elveţieni, şi capre de munte. Tablourile acestea erau atât de îngemănate cu întreaga lui viaţă, încât nici măcar nu le mai vedea, dar dispariţia oricăruia dintre ele l-ar fi durut cu violenţa unei amputări. Marea lui desfătare avea loc în timpul serii. Atunci focul ardea domol în şemineul de cărămidă roşie. John şedea în fotoliu şi mângâia luleaua din spumă de mare. Din când în când, ca s-o umezească, trecea găvanul lustruit de-a lungul laturilor nasului. Citea Georgicele sau din Varro, ca să se lămurească în treburile fermei. La lumina lămpii rezervate numai pentru ea, Willa strângea din buze şi croşeta şerveţele cu motive florale, ca să aibă cadouri de trimis la Crăciun rudelor din răsărit, care şi ele trimiteau cu acelaşi prilej tot şerveţele.

John închise cartea şi se duse la birou. Ruloul totdeauna se înţepenea şi parcă cerea să fie alintat. Acum cedă dintr-odată şi se ridică duruind. Willa îşi destinse buzele. Expresia de cumplită suferinţă, mereu prezentă pe chipul ei de câte ori lucra ceva cu mare atenţie, i se şterse de pe faţă.

— Ce Dumnezeu faci acolo?

— Ei, caut şi eu ceva.

Vreme de un ceas lucră la birou, pe urmă spuse:

— Ia ascultă aici, Willa!

Willa din nou se destinse.

— Aha, ştiam eu. Versuri.

John îşi citi versurile şi pe urmă aşteptă smerit. Dând dovadă de tact, Willa tăcea şi ea. Liniştea stărui până când, dacă ar fi continuat, ar fi devenit lipsă de tact.

— Nu cred că-i cine ştie ce mare scofală, spuse John râzând

mânzeşte.

— Nu, nu-i, ai dreptate.

El mototoli hârtia şi o azvârli în foc.

— La început credeam c-are să iasă ceva grozav.

— Da' ce-ai citit tu acolo, John?

— Ei, mă mai uitam şi eu prin Vergiliu, şi-atunci mi-a dat în gând că n-ar fi rău să fac şi eu nişte versuri, fiindcă nici nu mă gândeam la asta. Numai că, ştii tu, e aproape cu neputinţă să citeşti ceva frumos şi să nu vrei şi tu să faci ceva frumos. Nu contează!

Trase ruloul în jos şi pe urmă luă alt volum din dulapul cu cărţi.

Salonul era locul unde se simţea el ca în rai. Aici era întotdeauna fericit, întreg şi fără cusur. Sub lumina lămpilor de acolo, parcă toate părticelele fiinţei lui, risipite pe cine ştie unde, se adunau laolaltă şi alcătuiau o entitate împlinită, precis determinată.

Multe vieţi sunt trăite într-un soi de linie curbă. Vine mai întâi o înteţire a ambiţiei, urmează o curbă rotundă a maturităţii, o coborâre lină a dezamăgirilor şi, în cele din urmă, linia se încheie printr-un segment orizontal de aşteptare a morţii. Viaţa lui John Whiteside se desfăşura în linie dreaptă. Nu cunoscuse ambiţia; ferma îl răsplătea nu numai cu putinţa de a duce o viaţa îndestulată, ci şi cu aceea de a-şi îngădui să angajeze oameni care s-o muncească în locul lui. Nu-şi dorise nimic în afară de ceea ce avea la dispoziţie ori de ceea ce ţi-ar fi putut lesne procura. Era unul dintre acei puţini oameni capabili să guste clipele vieţii chiar în vreme ce le trăieşte. Şi îşi dădea seama că duce o viaţă tihnită, o viaţă aproape unică, aşa cum nu multora le e dat să aibă.

O singură nemulţumire îi umbrea existenţa. Nu avea copii. Dorinţa de a avea urmaşi era pentru el aproape la fel de arzătoare cum fusese şi a tatălui său. Willa nu-i năştea copii, deşi îi dorea cu aceeaşi sete ca John. Situaţia asta îi stânjenea pe amândoi, şi niciodată nu discutau despre ea.

În cel de al optulea an de căsătorie, prin cine ştie ce întâmplare de ordin chimic sau divin, rămase gravidă, suportă

fără necazuri o sarcină întru totul normală şi născu un prunc dolofan şi sănătos.

Accidentul nu se mai repetă niciodată, dar Willa şi John erau foarte satisfăcuţi, trăind chiar un fel de gratitudine pioasă. Îndărătnica dorinţă de perpetuare a neamului, mai mult sau mai puţin adormită în fiinţa lui John, ţâşni la suprafaţă. Câţiva ani la rând ciopârţi pământul cu plugul, îl zgârie cu grapa şi îl toca folosind discurile. Din simplu prieten al fermei, aşa cum fusese mai înainte, proaspăt trezitul simţ al datoriei faţă de generaţiile viitoare îl transformă în stăpân. Arunca sămânţa în brazdă şi aştepta cu înfrigurată lăcomie ivirea lanurilor.

Willa nu a evoluat la fel ca bărbatu-său. L-a întâmpinat pe micul William ca pe ceva ce stătea în firea lucrurilor, de la început i-a spus Bill şi a refuzat să-l divinizeze. John îşi vedea tatăl în acest copil, deşi nimeni altcineva nu mai vedea în el aceeaşi fiinţă.

— Crezi că-i deştept tare? Îşi întreba John nevasta. Tu stai cu el mai mult decât mine. Crezi c-o fi înzestrat cu vreun strop de inteligenţă?

— Aşa şi-aşa. E-un copil la fel ca toţi copiii. Parcă ar creşte prea încet, spunea John cu nerăbdare. Abia aştept vremea când o începe să înţeleagă.

La a zecea aniversare a lui Bill, John deschise cartea cea groasă a lui Herodot şi începu să-i citească. Bill şedea aşezat pe podea şi se uita la taică-său cu ochi pierduţi. Seară după seară John îi citea câteva pagini. Cam peste vreo săptămână, tot într-o seară, îşi înălţă ochii de pe carte şi văzu că Willa râde.

— Ce s-a-ntâmplat? Întrebă curios.

— Uită-te sub scaun.

John se aplecă şi văzu că Bill construise o casă din beţe de chibrit. Bietul copil era atât de adânc cufundat în îndeletnicirile lui, încât nici nu-şi dădea seama că taică-său se oprise din citit.

— N-a ascultat deloc?

— Nici măcar un cuvinţel. Încă din prima seară, când ai

ajuns tu la al doilea paragraf, i-a dispărut orice urmă de interes şi n-a mai auzit nici o singură vorbă.

John închise cartea şi o aşeză la loc în bibliotecă. Nu voia să arate cât de adânc îl rănise întâmplarea aceea.

— Probabil că e încă prea mic. Am să mai aştept un an, şi pe urmă am să încerc din nou.

— Poveştile astea n-au să-i placă niciodată, John. E altă fire, nu-i nici ca tine, nici ca taică-tău.

— Atunci ce Dumnezeu îi place? Întrebă John dezamăgit.

— Tot ce le place şi celorlalţi băieţi de pe vale: pistoale şi cai, vaci şi câini. Ţi-a cam scăpat din mână, John, şi nu prea cred c-o să-l mai poţi lua vreodată sub stăpânire.

— Spune-mi adevărul, Willa. E cumva. Redus mintal?

— Nu, răspunse ea cu prudenţă. Nu, nu e redus la minte. În anumite privinţe, e mai pătrunzător şi mai ager decât tine. N-are aceeaşi fire, John, şi asta poţi s-o afli acum, la fel de bine ca mai târziu.

John Whiteside simţi că pentru el ferma nu mai are însemnătatea dinainte. În privinţa pământului, putea să nu-şi facă nici o grijă. Într-o buna zi Bill avea să-l lucreze cu temeinicie. Nici în privinţa casei n-avea ce griji îşi face. Bill nu era un prostănac. Încă din capul locului păruse să dea semne de mult interes şi îndemânare în chestiunile legate de mecanică. Făcea singur vagoane micuţe, iar drept daruri de Crăciun îşi dorea jucării înzestrate cu tot felul de motoare. Iar John mai observase la băiat ceva deosebit, o latură cu totul străină familiei Whiteside. Nu numai că era teribil de secretos, dar se dovedea şi neîntrecut în chestiunile de afaceri. Deseori vindea altor băieţi lucrurile, pentru ca mai târziu, după ce noii proprietari se plictiseau de ele, să le răscumpere cu preţ mai mic. Măruntele sume de bani primite în dar se înmulţeau sub stăpânirea lui ca prin minune, Şi multă vreme trecu până când John ajunse să priceapă că nu poate găsi căi comune de înţelegere cu fie-său. Atunci când i-a dăruit lui Bill o viţică, iar Bill s-a grăbit s-o vândă şi, cu banii luaţi, să cumpere purceluşii fătaţi de o scroafă, să-i crească şi pe urmă să-i revândă, John s-a amuzat grozav pe seama naivităţii lui. Chiar

i-a spus Willei:

— Nu-ncape îndoială, e mai deştept decât mine. Mi-aduc aminte cum, pe când eram mic, tata mi-a dăruit o viţică, iar eu am îngrijit-o până ce a ajuns să moară de bătrâneţe. Cine ştie cu cine o fi răsărit să semene Bill, cu vreun pirat – mai ştii? Dar poate că urmaşii lui tot oameni din neamul Whiteside au să fie, parcă poţi ghici viitorul? Vânjoasă seminţie de oameni. Numai că tare aş vrea să nu fie atât de secretos în legătură cu tot ce face. Oricum.

De-atunci încolo fotoliul, luleaua înnegrită din spumă de mare şi cărţile au pus din nou stăpânire pe John Whiteside. A fost ales secretar al comitetului şcolar. Şi din ziua aceea fermierii au început iarăşi a se aduna acasă la el, ca să stea la taclale. Părul lui John încărunţea tot mai mult, iar prestigiul său printre oamenii de pe vale sporea o dată cu anii ce i se îngrămădeau pe umeri.

Casa Whiteside devenea concretizarea personalităţii lui John. Lumea de pe vale nu şi-l aducea niciodată aminte ca pe un om trebăluind stingher pe câmp, mergând singur într-o căruţă sau tăifăsuind la magazinul universal. Orice reprezentare a lui ar fi fost neîmplinită dacă n-ar fi cuprins şi casa. Nimeni nu îl vedea cu ochii minţii altfel decât fie tolănit în fotoliul lui de piele şi zâmbind către cărţile groase de pe rafturi, fie aşezat comod pe unul din scaunele de pe veranda cea largă şi fermecătoare, fie înarmat cu foarfeci şi coşuleţ, umblând prin grădină şi adunând flori, fie tronând în capul mesei din sufragerie şi tăind friptura, cu grijă şi cu îndemânare.

În vest, unde casa în care au trăit două generaţii din aceeaşi familie este o casă veche, iar familia, familie de pionieri, casele vechi sunt privite cu un soi de adoraţie îmbinată cu dispreţ. Şi în vest sunt foarte puţine case vechi. Americanii aceia neastâmpăraţi, deşi au luat în stăpânire pământurile, nu s-au arătat niciodată în stare să rămână multă vreme într-un singur loc. Ridică nişte case lipsite de trăinicie, şi curând după aceea pleacă în urmărirea unor noi făgăduinţe. Casele vechi sunt aproape întotdeauna urâte şi neospitaliere.

După ce şi-a instalat familia la ferma Battle, în Păşunile

Raiului, Bert Munroe n-a avut nevoie de multă vreme ca să înţeleagă exact ce anume poziţie ocupa John Whiteside. De îndată ce i-a fost cu putinţă, s-a alăturat şi el celor obişnuiţi să se adune pe veranda Whiteside. Ferma lui era vecină cu ferma Whiteside. Nu mult după sosire, Bert a fost ales în comitetul şcolar, şi astfel a luat legătura în chip oficial cu John. Şi într-o seară, la o întrunire a comitetului şcolar, John cită câteva fraze din Tucidide. Iar în seara aceea Bert zăbovi până se retraseră toţi ceilalţi membri ai comitetului.

— Aş fi vrut să vă întreb ceva în legătură cu cartea despre care ne-aţi vorbit în seara asta, domnule Whiteside.

— Vă referiţi la Războiul peloponeziac?

John Whiteside aduse cartea şi i-o înmână lui Bert.

— Mă gândeam că aş citi-o şi eu cu mare plăcere, dacă n-aţi avea nimic împotrivă să mi-o împrumutaţi.

O clipă, John rămase pe gânduri.

— Bineînţeles. Vă rog s-o luaţi. O am de la tata. Şi, dacă o terminaţi, v-aş mai putea oferi şi altele pentru citit, în caz că v-ar face plăcere.

Din seara de-atunci, între cele două familii s-a creat o anumită intimitate. Se invitau la masă unii pe-alţii şi îşi făceau scurte vizite reciproce. Bert nu şovăi chiar să împrumute unelte de la John.

Într-o seară, cam la un an şi jumătate după venirea pe vale a familiei Munroe, Bill intră băţos în salonul Whiteside şi se proţăpi în faţa părinţilor, spunând:

— Eu am să mă însor.

Şi, după felul lui de a vorbi, s-ar fi zis că le dă o veste proastă.

— Ce-nseamnă asta? Strigă John. De ce nu ne-ai spus până acum nici măcar o vorbă? Cu cine?

— Cu Mae Munroe.

În clipa aceea, John îşi dădu seama că e vorba de o veste bună şi nu de mărturisirea vreunei crime.

— Păi. Păi, e foarte bine! Mă bucur. E-o fată grozav de drăguţă. Nu-i aşa, Willa?

Nevastă-sa îi ocoli privirea. Chiar în dimineaţa aceea fusese

în vizită la familia Munroe. Bill stătea ca de lemn, în mijlocul încăperii.

— Şi când ai de gând s-o faci? Întrebă Willa, iar John avu impresia că tonul ei era aproape neprietenos.

— Destul de curând. De îndată ce ne punem la punct casa din Monterey.

John se ridică din fotoliu, luă de pe consolă pipa neagră din spumă de mare şi o aprinse. Pe urmi se reîntoarse în fotoliu şi vorbi foarte prietenos:

— Ai tăcut ca mutul până acum. De ce nu ne-ai spus nimic?

Bill nu scotea nici o vorbă.

— Spui c-o să staţi la Monterey. Asta vrea să însemne că n-o să-ţi aduci nevasta aici? Nu ai de gând să locuieşti în casa noastră şi să lucrezi ferma?

Bill scutură din cap.

— Ai făcut ceva de care să te ruşinezi, Bill?

— Nu, tată, răspunse Bill. Nu mi-e ruşine de nimic şi n-am de ce mă ruşina. Numai că niciodată nu mi-a plăcut să vorbesc cu alţii despre treburile mele.

— Nu crezi totuşi că astea sunt puţin şi treburile noastre, Bill? Întrebă John cu amărăciune. Suntem o singură familie. Copiii tăi au să fie nepoţii noştri.

— Mae a crescut la oraş, izbucni Bill. Toţi prietenii ei trăiesc la Monterey, ştii. Prietenele, colegele ei de liceu. Nu-i place să stea aici, unde n-are nimic de făcut.

— Înţeleg.

— Aşa că atunci când mi-a spus c-ar vrea să trăiască la oraş, am dat bani şi m-am asociat la agenţia Ford. Totdeauna am vrut să mă lansez în afaceri.

John încuviinţă dând încetişor din cap. Supărarea de la început îi mai trecuse.

— Nu crezi că ar putea dori şi ea să vină şi să trăiască în casa asta, Bill? E atât de mult loc la noi. Putem schimba orice, putem aranja totul după gustul ei.

— Numai că nu-i place la ţară. Toţi prietenii ei sunt acolo, la Monterey.

Willa îşi strângea buzele cu încordare.

— Uită-te la taică-tău, Bill, îi porunci.

John îşi înălţă capul şi zâmbi cu gravitate.

— Ei, cred c-are să fie bine. Bani ai destui?

— Da, sigur! Prea destui. Şi, ştii ce, tată. Ne facem o casă destul de mărişoară, adică mărişoara pentru doi, vreau să spun. Noi am vorbit despre asta, şi ne-am gândit că poate aţi vrea şi tu şi mama să veniţi şi să staţi la noi.

John continua să zâmbească, păstrând aceeaşi gravitate curtenitoare.

— În cazul ăsta, ce-are să se întâmple cu casa şi cu ferma noastră?

— Ei, uite, şi despre asta am discutat cu Mae. Aţi putea să vindeţi totul şi să luaţi atâţia bani cât s-aveţi cu ce trăi la oraş tot restul zilelor voastre. Dacă mă laşi, ţi le pot vinde într-o săptămână.

John suspină şi se povârni pe spate, în adâncimea pernelor de pe fotoliu. Atunci vorbi şi Willa:

— Bill, dacă aş şti că începi să scânceşti, cu ciomagul te-aş bate.

John îşi îndesă tutunul în lulea şi o aprinse, apoi spuse cu blândeţe:

— N-o să poţi sta multă vreme departe de aici. Într-o bună zi are să te apuce un dor cumplit, căruia n-o să-i mai poţi ţine piept. Casa asta e în sângele tău. Când ţi se vor naşte copiii, o să-ţi dai seama că urmaşii tăi numai aici, în casa asta, pot creşte. Poţi pleca pentru o vreme scurtă, dar nu poţi rămâne mult timp în altă parte decât aici. Aşa că, Bill, atâta vreme cât o să trăieşti la oraş, noi o să te aşteptăm aici, o să zugrăvim casa şi-o să îngrijim ferma. Noi zilele acelea o să le aşteptăm. Tata a murit visând o mulţime de copii. Iar după vorbele astea zâmbetul îi deveni nesigur, şi încheie: Aproape că şi uitasem.

— Îmi vine să pun ciomagul pe el, mormăi Willa.

Bill plecă din salon foarte stingherit, iar după ce rămaseră singuri, John repetă:

— Are să se întoarcă.

— Sigur că da, încuviinţă Willa cu tristeţe.

Atunci privirile lui John Whiteside zvâcniră în sus şi se

opriră bănuitoare asupra Willei.

— Crezi într-adevăr, chiar crezi c-o să se întoarcă? Da, Willa? Nu spui vorbele astea doar ca să mă alini pe mine? Dacă ar fi aşa, aş începe să mă simt bătrân.

— Cum să nu cred? Bineînţeles că da. Ce, îţi închipui că îmi răcesc gura degeaba?

Nunta lui Bill avu loc înspre sfârşitul verii, şi îndată după aceea tinerii s-au mutat în casa cea nouă. În toamnă pe John Whiteside l-a cuprins o nelinişte aidoma cu aceea care îl cuprinsese înainte de naşterea lui Bill. Zugrăvi din nou casa, deşi n-ar fi fost neapărat nevoie. Şi tunse fără urmă de îndurare tufele din grădină. Într-o zi, îi spuse lui Bert Munroe:

— Pământul ăsta al meu nu prea-mi dă cât ar trebui. L-am cam neglijat prea multă vreme. Aş putea să scot de pe el mult mai mult.

— Da, conveni Bert. Niciunul dintre noi nu silim pământurile să ne dea atâta cât s-ar cuveni. Totdeauna m-am mirat de ce nu ai şi câteva oi. Cred că pe colinele dumitale ai putea să creşti turme întregi.

— Chiar aveam o turmă pe vremea tatii. Cât de mult mi se pare că a trecut de-atunci. Adevărul e, aşa cum ţi-am spus, că am cam neglijat pământul. Ia te uită cum s-au îndesit tufărişurile!

— Arde-le, îl sfătui Bert. Dacă le arzi în toamna asta, la primăvară o să ai o păşune pe cinste.

— Bună idee! Numai că tufărişurile astea vin până aproape de casă. Dacă mă hotărăsc să le dau foc, are să-mi trebuiască multe braţe de ajutor.

— Asta nu contează, te-ajut şi eu şi-l aduc şi pe Jimmie. Dumneata ai doi oameni la fermă, iar dacă te pui şi pe dumneata la socoteală, ar însemna să fim cu toţii cinci. N-avem decât să pornim lucrul dimineaţa, când nu bate vântul, şi s-aşteptăm o zi când să dea mai întâi o bură de ploaie, şi putem fi fără grijă.

Toamna veni devreme. În octombrie, sălciile ce străjuiau pâraiele din Păşunile Raiului erau galbene ca o vâlvătaie. În înaltul văzduhului, aproape nevăzute, cârduri de raţe vâsleau

către sud, iar prin curţile grajdurilor, cele domesticite băteau din aripi, întindeau gâturile şi ţipau nostalgic. Tot felul de păsări se roteau pe deasupra câmpurilor şi se adunau în stoluri, sub ascultarea unui conducător. Prin aer pluteau vagi prevestiri de brumă timpurie. John Whiteside se zorea cu pregătirile de iarnă. Toată ziua lucra în livadă, dând ajutor la curăţatul pomilor.

Într-o noapte, se trezi din somn şi auzi stropi rari şi mărunţi de ploaie susurând pe ardezie şi clipocind stins pe pământ. Întrebă în şoapta:

— Te-ai trezit, Willa?

— Sigur.

— E cea dintâi ploaie. Voiam s-o auzi şi tu.

— Eram trează când s-a pornit, îi răspunse ea calmă. Tu n-ai auzit partea cea mai frumoasă, n-ai auzit cum sufla vântul. Sforăi.

— Ei, n-are să fie cine ştie ce. O ploicică, aşa, de început, doar cât să spele praful.

Dimineaţa, soarele străluci prin aerul ce licărea de apă şi întreaga lui strălucire avea limpezimea de cristal. Abia terminaseră masa de dimineaţă, când Bert Munroe şi cu Jimmie urcară tropăind pe treptele din spate şi pătrunseră în bucătărie.

— Neaţa, doamnă Whiteside! 'Neaţa, John! M-am gândit că e o vreme minunată ca să ardem azi tufărişurile. Azi-noapte a căzut o ploicică bunişoară.

— Ai avut o idee straşnică. Staţi jos să beţi câte o ceaşcă de cafea.

— De-abia ne-am sculat de la masă, John. Nu mai încape nimic în mine.

— Ei, Jimmie, iei o ceaşcă de cafea?

— Nu mai încape nimic în mine, răspunse Jimmie.

— Bine, dacă nu vreţi, atunci haideţi să începem până nu se usucă iarba.

John se duse în pivniţa cea mare, ale cărei uşi povârnite se aflau lângă treptele din spate, de lângă bucătărie. Numaidecât ieşi afară cu un bidon de gaz. Apoi, după ce şi cei doi oameni

tocmiţi la fermă ajunseră la poarta livezii, John le împărţi tuturor câte un maldăr de saci uzi.

— Nici o adiere de vânt, zise Bert. Cel mai bun timp pentru treaba noastră, John! Să începem chiar din capătul ăsta. Rămânem pe loc, aici, între casă şi tufărişurile aprinse, până când focul dă gata o bucată bună. N-are rost să înfruntăm nici cel mai mic risc.

John vârî printre ramurile tufărişurilor şomoiogul îmbibat cu gaz şi pe urmă trase cu el o linie de foc pe marginea desişului. Tufărişurile începură să trosnească şi să se prăvale în valurile flăcărilor. Şi flăcările alergau de-a lungul câmpului şi se strecurau printre tulpinile răşinoase. Pas cu pas, cei cinci oameni înaintau pe urma pârjolului, suind pe coasta pieptişă a micii coline.

— Cred că până aici ar cam ajunge, strigă Bert. Ne-am depărtat destul de mult de casă. Eu aş zice că ar fi bine ca doi oameni să se ducă să dea foc la partea de deasupra, dinspre vârful colinei.

Pe urmă porni el însuşi, urmat de Jimmie, să dea ocol întinderii aceleia de tufărişuri. Şi chiar atunci firava adiere învolburată a vântului tomnatic începu să învârtejească şi să aplece spre pământ tot ce întâlnea în cale. Se rostogoli ca în glumă pe deasupra focului, culese scântei şi tăciuni mărunţi şi îi azvârli asupra casei albe. După aceea, ca şi cum s-ar fi plictisit de joacă, vârtejul se potoli dintr-odată. Bert şi Jimmie se întoarseră alergând înspre casă. Apoi toţi cinci cercetară locul şi stinseră sub tălpi fiecare scânteie.

— Ce bine e că am băgat de seamă, spuse John. Nişte fleacuri de-astea ar putea da foc la toată casa.

Bert şi Jimmie ocoliră iarăşi tufărişul şi, când ajunseră în partea de sus a colinei, îi dădură foc. John şi cei doi oameni ai lui înaintau pe coastă, ţinându-se mereu între casă şi întinderea focului. Aerul parcă se îngropase şi, din pricina fumului, căpătase o culoare albăstrie. Peste un sfert de ceas, tufărişul arsese aproape în întregime.

Şi deodată auziră dinspre casă un ţipăt de spaimă. De văzut, abia puteau să vadă casa, din pricina fumului ce se înălţa de

pe tufişurile arse. Toţi cinci o rupseră la fugă într-acolo.

De îndată ce ieşiră din desimea fumului, văzură un rotocol dens şi cenuşiu care se strecura pe una dintre ferestrele de la etaj.

Willa alergă disperată către ei peste pământul acoperit de cenuşă. Când ajunse lângă ea, John se opri în loc.

— Am auzit un zgomot în pivniţă, strigă nevastă-sa. Am deschis uşa de la bucătărie să văd ce e acolo, şi atunci fumul şi flăcările mi-au izbucnit în faţă. Toată casa arde.

Bert şi Jimmie veniră şi ei în goană, iar Bert întrebă, ţipând din toate puterile:

— Furtunurile sunt puse la turnul de apă?

John îşi desprinse privirile de la casa cuprinsă de flăcări şi răspunse fără convingere:

— Nu ştiu.

— Vino repede, îl îndemnă Bert trăgându-l de braţ. Ce Dumnezeu mai aştepţi? Am putea să salvăm câte ceva, barem din mobilă să scoatem afară.

John îşi smulse braţul din mâna lui Bert şi porni fără grabă în jos pe coasă, iar în apropierea casei murmură:

— Nu prea cred c-aş vrea să salvez ceva.

— Eşti nebun, strigă Bert.

Apoi dădu roată turnului de apă, căutând furtunurile. Flăcările şi fumul începuseră să năvălească prin ferestre. Dinăuntru se auzeau zgomote puternice: vechea zidire se lupta să-şi apere viaţa. Unul dintre oamenii lui John se apropie de el şi îi spuse, vrând parcă să se scuze:

— Măcar de-ar fi fost fereastra închisă. Atunci tot am mai fi putut încerca. Dar toată lemnăria din casa asta e aşa de uscată, şi curentul aleargă prin ea ca pe hoarnă.

John se îndreptă spre stiva de lemne şi se aşeză pe capră. Willa îi cercetă o clipă faţa, pe urmă veni şi se aşeză alături de el, fără să scoată vreo vorbă. Acum până şi zidurile exterioare fumegau, iar casa răsuna de zgomote ce aminteau de furia vântului.

Nu după mult timp se întâmplă ceva nespus de ciudat şi de dureros. Zidul lateral se răsturnă ca un panou de decor şi

deodată, la douăsprezece picioare deasupra pământului, se arătă salonul încă neatins de flăcări. Dar în vreme ce toţi stăteau şi se uitau, pale prelungi se întinseră înspre el. Din pricina arşiţei, fotoliile de piele plesneau şi se închirceau ca nişte fiinţe vii. Geamurile tablourilor se sparseră căzând în cioburi şi gravurile în oţel se mototoliră ca nişte zdrenţe negre. Luleaua din spumă de mare se vedea bine deasupra consolei, dar curând flăcările acoperiră tot spaţiul încăperii şi nu mai lăsară nimic la vedere. Acoperişul masiv de ardezie se prăbuşi, zdrobind sub greutatea lui pereţii şi plafoanele, şi din întreaga casă nu mai rămase decât un rug imens şi diform.

Bert se apropiase şi el şi stătea în picioare, neputincios, lângă John. La o vreme încercă să explice:

— De la vârtejul acela trebuie să fi izbucnit. Probabil că o scânteie a ajuns în pivniţă şi a dat peste gaz. Da, da, de la gaz a pornit năpasta.

John se uită la el şi îi zâmbi cu un soi de veselie copleşită de groază, repetând ca un ecou:

— Da, da, de la gaz a pornit năpasta.

Acum, când putea fi sigur de izbândă, focul ardea molcom, fără zgomote, înălţându-şi în aer valul de flăcări. Nimic nu mai amintea de silueta unei case. John Whiteside se ridică de pe capra de tăiat lemne, îşi îndreptă umerii şi suspină adânc. Câteva clipe privirile îi rămaseră aţintite spre un loc de deasupra pământului, în mijlocul flăcărilor, acolo unde cândva fusese salonul. Şi zise:

— Gata. S-a terminat. Am aflat acum ce simte sufletul în clipele când îşi vede trupul îngropat în pământ şi dispărut pentru vecie. Hai să mergem la dumneata acasă, Bert! Vreau să vorbesc la telefon cu Bill. Probabil c-o să aibă o odaie şi pentru noi.

— De ce să nu staţi la mine? Avem câte camere vreţi.

— Nu. O să ne ducem la Bill.

John mai privi o dată mormanul de dărâmături fumegânde. Willa întinse mâna ca să-l apuce de braţ, dar şi-o retrase înainte de a-l atinge. El îi văzu gestul şi-i răspunse cu un zâmbet, apoi spuse:

— Îmi pare rău că nu mi-am salvat luleaua.

— Da, da, ai dreptate, izbucni Bert cu înflăcărare. Spuma aceea de mare căpătase cele mai frumoase nuanţe pe care le-am văzut vreodată. Nici prin muzee nu poţi întâlni ceva mai frumos. Trebuie să fi fost tare veche.

— A fost, întări John. Era de demult de tot, şi să ştii că avea şi o aromă foarte plăcută.

Doisprezece.

La două după-amiaza, autobuzul cu turişti părăsi staţia din Monterey, pornind într-un tur al peninsulei. Şi în vreme ce înainta pe atât de lăudatul în reclame „Circuit de şaptesprezece mile", călătorii priveau iscoditori casele falnice ale unor oameni foarte bogaţi. Turiştii se simţeau puţin jenaţi când se uitau pe geamurile prăfuite, ca şi cum s-ar fi uitat pe gaura cheii, dar păstrau sentimentul că sunt totuşi nişte privilegiaţi. Autobuzul se târî prin oraşul Carmel, trecu peste o colină şi ajunse la Misiunea Carmelo, cea cu cupola gârbovită, iar acolo tânărul şofer trase pe dreapta şoselei şi îşi ridică picioarele pe tabloul de bord, rămânând în aşteptarea pasagerilor conduşi de ghid prin interiorul întunecat al vechii biserici.

Când se întoarseră să-şi reia locurile, opreliştile ridicate în mod obişnuit de călători între unii şi alţii se mai risipiseră.

— Aţi auzit? Zise bărbatul cu aspect înfloritor. Ghidul spunea că biserica e construită ca o corabie, cu chilă şi carenă de piatră îngropate adânc în pământ. Asta pentru cutremure. ca o corabie pe o mare furtunoasă, ştiţi. Dar n-a ţinut.

Un preot tânăr, cu obraz ras trandafiriu, mândru foc de noua lui sutană de serj, răspunse de la locul său, aflat cu două rânduri mai în urmă:

— Ba a ţinut. Pe aici au fost cutremure, şi biserica încă stă în picioare; făcută din lut, şi tot a rezistat.

Atunci interveni un bătrân, un bărbat în vârstă, dar încă zdravăn şi cu ochi vioi, spunând:

— Multe lucruri ciudate se mai întâmplă. Anul trecut mi-a murit nevasta. După mai bine de cincizeci de ani de căsătorie.

Zâmbi şi se uită în jur, aşteptând vreun comentariu, şi uită

cu totul de întâmplările cele ciudate.

O pereche de tineri aflaţi în luna de miere stăteau braţ la braţ. Fata îl strânse tare de mână şi-i spuse:

— Întreabă-l pe şofer unde mergem de aici.

Autobuzul porni încet mai departe, pe valea Carmel – pe lângă livezi şi câmpuri de anghinare şi pe lângă o râpă roşie împânzită de verdeaţa plantelor agăţătoare. Ziua era pe sfârşite şi soarele cobora către gura văii, îndreptată spre ocean. Şoseaua se despărţi de râul Carmel şi urcă pe o coastă, până ce ajunse pe vârful îngust al unei înălţimi. Aici şoferul coti scurt către marginea drumului şi dădu de patru ori înapoi şi iar înainte, până izbuti să întoarcă. După aceea, opri motorul şi se întoarse spre călători.

— Până aici mergem, oameni buni. Mie întotdeauna îmi place să-mi mai dezmorţesc puţin picioarele înainte de a porni îndărăt. Poate că unii ar vrea să coboare şi să se plimbe puţin.

Pasagerii se ridicară înţepeniţi de pe locuri şi se opriră pe creasta colinei, apoi priviră în jos peste Păşunile Raiului. Străbătut de ultimele raze ale soarelui, văzduhul arăta ca o ceaţă de aur. Câmpurile întinse sub privirile lor erau parcelate în pătratele verzi ale livezilor de pomi roditori, în pătratele galbene ale lanurilor de grâne şi în pătratele violete ale ogoarelor. De la casele înconjurate de grădini, fumul focurilor de seară se ridica în aer, până ce era împrăştiat de adierile scurse dinspre coline. Tălăngi se auzeau stins de-a lungul văii; un câine lătra atât de departe, încât sunetul ajungea la călători doar ca nişte şoapte scurte. Chiar mai jos pe creastă, o turmă de oi se adunase la poalele unui stejar, căutând adăpost pentru noapte.

— Locul se cheamă Las Pasturas del Cielo, spuse şoferul. Ăştia de-aici scot nişte legume grozave; fragile, căpşunele, zmeura, murele şi toate fructele se coc aici mai timpuriu decât în orice alt loc. Şi numele înseamnă Păşunile Raiului.

Pasagerii stăteau şi se uitau peste vale.

Bărbatul cu înfăţişare prosperă îşi drese glasul. Cuvintele lui sunară cu o nuanţă de profeţie:

— Dacă mă pricep eu cât de cât să văd în viitor, ascultaţi ce

vă spun: Într-o bună zi, pe valea asta au să răsară case mari, case de zid cu grădini întinse, terenuri de golf şi porţi maiestuoase de fier masiv. Oameni avuţi au să stea pe aici – oameni sătui să tot lucreze la oraş, oameni care şi-au făcut suma şi duc dorul unui loc liniştit, unde să se aşeze în tihnă şi să se bucure de viaţă. Dacă aş avea bani destui, aş cumpăra toată valea. As ţine-o o vreme aşa, iar mai târziu aş împărţi-o în loturi. Tăcu şi schiţă cu mâna un gest ce arăta că parcă ar fi vrut să adune totul. Daaa. Şi pe Dumnezeul meu că aş veni şi eu să trăiesc aici.

Nevastă-sa şopti:

— Ssst!

El se uită în jur şi văzu că nimeni nu-l ascultă.

Umbra roşiatică a colinei aluneca furiş înspre mijlocul văii; de undeva, de jos, răzbătea un guiţat furios. Tânărul îşi desprinse ochii de pe vale şi îi făcu prin zâmbet o mărturisire proaspetei soaţe, iar ea îi răspunse zâmbindu-i aspru şi mustrător. Zâmbetul lui spunea: „Aproape că m-am lăsat pradă gândurilor ăstora. Ar fi tare frumos. Dar n-am cum, bineînţeles”.

Iar al ei răspunse: „Nu, bineînţeles că nu ai cum! Tu ai lucruri mari de îndeplinit, şi toţi prietenii noştri aşteaptă mult de la tine. Trebuie să-ţi creezi o faimă cu care să mă pot mândri. Nu poţi fugi de toate răspunderile astea şi să te îngropi într-un asemenea loc. Dar tare frumos ar fi”.

Amândouă zâmbetele se stinseră, lăsându-şi doar în ochi urmele.

Preotul cel tânăr porni cu paşi rari, de unul singur. Murmura o rugăciune, dar practica îl învăţase să se roage şi să se gândească la altceva. „Acolo s-ar putea clădi o bisericuţă. Şi n-ar fi acolo nici sărăcie, nici duhori, nici necazuri. Enoriaşii mei ar mărturisi doar mărunte păcate fireşti, uşor de şters cu două-trei Ave Maria. Şi ce linişte ar fi aici; niciodată nu s-ar săvârşi ori întâmpla vreun lucru nedemn ori dureros, în stare să mă întristeze, să mă facă să mă îndoiesc ori să mă ruşinez. Oamenii de prin casele de acolo ar ţine la mine. Mi-ar spune ‹Părinte›, iar eu aş fi drept cu ei, de fiecare dată când

blândeţea ar putea să se împace cu dreptatea. Se încruntă şi alungă cu asprime un asemenea gând. Înseamnă că nu sunt un bun slujitor al bisericii. Trebuie să-mi împlinesc calvarul în mijlocul sărăcimii, al mirosurilor şi al încăierărilor fără de capăt. Nu pot întoarce spatele tragediilor de Dumnezeu hărăzite. Şi încheie: Poate că, pe lumea drepţilor, într-un asemenea loc am să nimeresc.”

Bătrânul se uită înspre vale cu ochii lui iscoditori, iar în urechile-i fără auz liniştea se revarsă ca susurul unei slabe adieri de vânt printre crengi de chiparos. Colinele mai depărtate îi apăreau ca dintr-o negură, dar izbutea să vadă lumina aurită şi asfinţitul cuprins de flăcări purpurii. Răsuflarea i se opri şi ochii porniră să-i înoate în lacrimi. Se lovi, neajutorat, cu palmele peste şolduri. „Niciodată n-am găsit timp de gândire. Prea am fost hărţuit de necazuri ca să mai pot şi gândi la ceva. Dacă aş putea să mă duc pe valea asta, şi să trăiesc acolo o vreme – da, aş sta şi aş cugeta din nou la toate câte mi s-au întâmplat, şi poate că aş izbuti să înfiripez ceva din întâmplările astea, ceva care, adunat laolaltă să capete un sens, să nu rămână doar lucru fără rost fără cap şi fără coadă. Acolo nimic n-ar veni să mă tulbure şi aş putea să stau cufundat în gândurile mele.”

Şoferul aruncă ţigara pe şosea şi o călcă afundând-o în praf.

— Mergem, oameni buni, spuse adresându-se tuturor. Trebuie s-o luăm din loc.

Îşi ajută pasagerii să urce şi închise portiera în urma lor, iar ei se îngrămădiră cu toţii la geamuri şi nu se mai săturau privind în jos peste Păşunile Raiului, unde aerul se întinse şi acum ca un lac albăstrui şi fermele stăteau cufundate în linişte.

— Ştiţi, zise şoferul, mereu mă gândesc ce frumos ar fi să aibă omul o căsuţă pe valea asta. Ar putea ţine pe lângă el o vacă, vreo câţiva porci şi-un câine, doi, acolo. De pe o fermă cât palma, omul poate să scoată atât cât să-şi ţină zilele.

Acţionă demarorul şi lăsă motorul să duduie o vreme, iar după aceea băgă în viteză.

— Poate vi se pare caraghios, oameni buni, dar eu de fiecare

dată cad pe gânduri şi îmi spun cât de uşor şi de liniştit ar putea trăi acolo un om, pe-o palmă de pământ.

Mişcă schimbătorul de viteze; autobuzul porni mai repede şi alunecă iute pe pantă către lunga vale Carmel şi către locul unde soarele se scufunda în ocean, la capătul văii pe care se aflau Păşunile Raiului.

SFÂRŞIT

1 Intenţii de căsătorie (n.tr.)
2 În engl., rechin (n.tr.)
3 Pseudonimul lui Roy Stannard Baker (1870-1945), ziarist şi scriitor american, laureat al Premiului Pulitzer.
4 Coiotul furişat (n.tr.)
5 Iepurele şi ogarii (n.tr.)
6 Piciorul frânt (n.tr.)
7 Turte de mălai, coapte pe plită sau pe piatră încinsă (n.tr.)
8 Mâncăruri picante, specifice bucătăriei mexicane (n.tr.)
9 Înainte! (spaniolă) (n.tr.)
10 Mâncare de carne cu ardei, foarte picantă, specific mexicană (n.tr.)
11 În sp., bărbat vânjos (n.tr.)
12 În sp., mâncare de fasole cu ardei (n.tr.)